သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း

ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊

သာသနာပြု၊

မောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

တပည့်ဖြစ်သော၊

ပုသိမ်မြို့

ဒုတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရား၊

ရေးသားစီရင်အပ်သော

သဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း

မန္တလေးမြို့။

ဟံသာဝတီ ပိဋကတ်စာပုံနှိပ်တိုက်။

1930

နိဒါန်း။

အက္ခေယျသညိနော သတ္တာ၊ အက္ခေယျသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတာ။
အက္ခေယျံ အပရိညာယ၊ ယောဂ မာယန္တိ မစ္စုနော။ ။

သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်။

အက္ခေယျသညိနော၊ အကောင်မဟုတ်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို၊ အဟုတ်အကောင်ဟုမှတ်ထင်ခြင်းရှိကြကုန်သော။ အက္ခေယျသ္မိံ၊ အကောင်ပင်မဟုတ်သော်လည်း၊ အကောင်ဟု ခေါ်ဝေါ်ရုံသာ ခေါ်ဝေါ်ရသောနာမ်,ရုပ်နှစ်ပါး၌။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ အဟုတ်အကောင်ကြီးဟုစွဲလမ်း၍တည်ကြကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ အက္ခေယျံ၊ အမှန်အဟုတ်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို။ အပရိညာယ၊ ပိုင်းခြားထင်ထင်၊ မသိမြင်ကြခြင်းကြောင့်။ မစ္စုနော၊ သေမင်း၊ အိုမင်း၊ နာမင်း၊ အပါယ်မင်း၏။ ယောဂံ၊ ပိုင်နက်သို့။ အာယန္တိ၊ ခါခါတွံ့ခေါက်၊ ရောက်ကြရလေကုန်၏။ ။

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား၊ မိန့်ကြားမြွက်ဟော်၊ အမိန့်တော်မြတ်၊ နှုတ်အပ်သည်နှင့်သျော်စွာ။ နှစ်ဖြာသောနာမ်,ရုပ်ကို၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ နည်းနာကျနမသိရ၍၊ အက္ခေယျသညာ၊ သတ္တဝါအနေ၊ တည်နေ စွဲလမ်းကုန်သော သူတို့သည်။ အလီလီ အခေါက်ခေါက်၊ သေမင်းနိုင်ငံသို့ ရောက်ကြကုန်မည်မှာ၊ မဟာပထဝီမြေကြီးကို၊ လက်သီးဖြင့်ထုလျှင် လွဲနိုင်ရာပင်ရှိသေး၏။ သေဘေးနှင့် တွေ့ကြရမည်မှာ၊ မလွဲစသာ၊ ဓမ္မတာ လမ်းရိုးပင်တည်း။ ။ ထိုသို့တမူ၊ သတ္တဝါဟု၊ မစွဲယူဘဲ၊ နာမ်ခဲ,ရုပ်ခဲဟု၊ ခွဲဝေပြု၍၊ တခုမကျန်၊ ယင်း ရုပ်,နာမ်တို့သည်ကား။ အနိစ္စတရား၊ ဒုက္ခတရား၊ အနတ္တတရားမျှသာဖြစ်၍၊ စင်စစ်သဘာဝ၊ အတ္တ–အတ္တနိယအနေမှ။ ကင်းဆိတ်သည်သာဟု၊ နှလုံးပြုသူ၊

ထိုသသူကို၊ အမှုဘောက်ပြား၊ နိဗ္ဗာန်သို့ လားရလတ္တံ့ ဖြစ်၍။ အညစ်အစုတ်၊ သေမင်းယုတ်သည်၊ အဟုတ်ပင် မြင်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလား၊ လက်ျာရံမြတ်များသည်။

သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊
မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဥပဟစ္စ၊
ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊
မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။ ။

ဟုဟောတော်မူ၏။ စူဠနိဒ္ဒေသ၊ မောဃရာဇသုတ်။

မောဃရာဇ၊မောဃရာဇမည်သောရဟန်း။ သဒါ၊အခါခပ်သိမ်း။ သတော၊သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍။ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ၊နှစ်ဆယ်သောမှီရာရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ ဥပဟစ္စ၊ပယ်စွန့်၍။ လောကံ၊ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရလောကကို။သုညတော၊ သတ္တဇီဝဟူသောအနှစ်မှဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်။အဝေက္ခဿု၊ စေ့စေ့ငုငု၊ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်၊ ကြည့်ရှုလိုက်ပါလော့။ ဧဝံ၊စေ့စေ့ငုငု၊ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်၊ ဤသို့ ကြည့်ရှုသည်ရှိသော်။ မစ္စုတရော၊ သေမင်းကို လွန်မြောက်သည်။ သိယာ၊ရချမှန်စွာ၊ ဖြစ်ရပါ၏။ ဧဝံ၊ဤသို့သတ္တဇီဝဟူသော အနှစ်မှဆိတ်သောအားဖြင့်။ လောကံ၊လောကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ သေချာစေ့ငု၊မြင်အောင်ရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ မစ္စုရာဇာ၊ သေမင်းသည်။ နပဿတိ၊ မချမသွေ၊မမြင်နိုင်တော့ပေလတ္တံ့သတည်း။ ။

ယင်းဒေသနာနှင့်အညီ၊ အလီလီအခေါက်ခေါက်၊ သေမင်း နိုင်ငံသို့မရောက်ရအောင်၊ သတိကိုရှေ့ဆောင်၍။ သူကောင်း, ငါကောင်း၊ ရှိစေယောင် ထင်အများကို၊ ပျက်ပြားကြွေမွ၊ အတ္တ၊

အဘ္ဘန္တရိယမှဆိတ်ဟန်ကို၊အမှန်ပင်ရှုထိုက်သည့်အားလျော်စွာ၊ ရှုကြည့်ပုံအခြင်းအရာကို၊ သေချာစွာပြလျက်၊ "သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"၊ အမည်သာဆန်း၊ ဤသည့်ကျမ်းကို၊ မပန်းမပင်၊ ရဟန်းရှင်လူ၊ ပရိသ္သဂူတို့၊ လွယ်ကူခဏ၊ ကြည့်ရှုကြရန်၊ ရည်သန်ရိုးရင်း၊နှလုံးသွင်းရှိသည့်အားလျော်စွာ။အတိသဒ္ဒါနဂရ၊အမည်ရဘူးသော၊ ပုသိန်မြို့ကြီး၏ မြောက်မျက်နှာ၊ နိဂြောဓာဟု၊ မင်္ဂလာချက်ဖွဲ၊ နက်သန်မြေတွင်၊ ပုဗ္ဗကြောင်းစ၊ ဟောင်းဘဝက၊ ကောင်းမှု ကုသိုလ်၊ဆုလိုဘာဂိ၊ပါရမီငွေ၊ဝသီလေ့ကြောင့်၊သိမ်မွေ့ရုံအား၊ ကုဏ္ဍလာဝယ်၊ ပဒုမ္မာပန်းဖွေ့ပုံကို၊ နေအရုဏ်သွင့်သန်း၍၊ ပွင့် လန်းခြင်းရောက်၏သို့။ ပင့်ထောက်သောပကတူပ၊မူလအရင်း ရှိသဖြင့်၊သမာဓိမြို့ဝန်(**K. I. H., T. P. S.**)ဘွဲ့ထူးဖြင့်၊ချီး ကျူးခြင်းကိုခံရသော၊ကျောင်းဒါယကာ-ဦးတက်ဖြိုး၊ကျောင်းဒါ ယိကာမ-မကြီး။သားသမီးတို့နှင့်တကွ။ဖြူဆွသဒ္ဓါ၊ပညာလေ ံ လုံ၊ ထုံအပ်သောဝါသနာ၊ ဆက်တိုင်းပါသည့်နှင့်၊ ပဋ္ဌနာစိတ် သန်၊အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်၊နိဗ္ဗာန်ကိုရှုယ်မှန်းလျက်၊ရဟန်းသံဃာတော် မြတ်တို့၊ကိန်းဝပ်နေထိုင်ရန်၊ ဝိသုကာံတို့နှင့်၊ စီမံဆောံလုပ်အပ် သော မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမအွေကျင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ပျော်မိုက်မွေ့ လျော်၊စံနေတော်မူသော၊"သိရိသုခမ္ဘမည်သော"၊မုံရွာဒိစတြိတ် အဝင်အပါ၊မရိုင်ကျင်းဆရာတော်ဘုရား။ မောင်းထောင်ဆရာ တော်ဘုရား။မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကဆရာတော်ဘုရား။ယင်းဆရာ တော်ဘုရားကြီးတို့၏တပည့်ဖြစ်သော၊"အရှင်ဘဒ္ဒန္တသုဝဏ္ဏ" အမည်ရှိသော မဟာထေရ်လျှင်၊ စီရင် ရေးသား အပ်ပေသ တည်း။ ။ထိုသို့လျှင်၊ စီရင်ရေးသားအပ်သော ကျမ်းဂန်ကို၊ မပန်းမပင်၊ လူ,ရှင် အများတို့၊ မှတ်သား ကြည့်ရှုရန်ကို၊ ရည် သန်မျှော်ကိုး၍၊ မန္တလေးမြို့၊စိန်ပန်းရပ်နေ၊ကျောင်းဒါယကာ၊ ဦးအိန်သို့၊ ဤ"သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း" ကို၊ မူပိုင်အဖြစ်ဖြင့်၊ ကျမ်း ပြုရင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ချီးမြှင့်ခြင်းကိုရရှိလတ်ရကား။ စာပုံနှိပ်လုပ်ငန်း၌၊ တတ်စွမ်းကျွမ်းကျင်လှသည်ဟူ၍၊ အများ

နိဒါန်း။

ပြည်သူ၊ ရှင်လူတို့၏ ချီးမွမ်းခြင်းအထပ်ထပ်ကို၊ ခံရှိလတ်ရသော၊ မန္တလေးမြို့၊ ဟံသာဝတီပိဋကတ်စာပုံနှိပ်တိုက်ကြီး၌။ ဤစာအုပ်မှုပိုင်ရှင်၊ ဦးအိန္ဒက၊ သိုက်မြိုက်စွာ-စက်တင်ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်အပ်ရကား၊ မဂ်-ဖိုလ်လိုလား၊ အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ ကြိုးစား၍ မှတ်သားကြည့်ရှု၊ တရားကိုဂရုပြုနိုင်ကြပါစေသော်။

ဤ"သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း"၌၊ လိုရာ လိုရာကို၊အသာလွယ်ကူ၊ ရှာယူကြည့်ရှုနိုင်ကြစေရန်၊ ဦးရေနံပါတ်။ အကြောင်းအရာ။ မျက်နှာနံပါတ်-တို့ကို-မာတိကာစဉ်ပြုလုပ်ဖေါ်ပြပေအံ့။ ။

(က)

ဦးရေနံပါတ်။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၁)	ပဏာမကိုပြဆိုခြင်း။	၁
(၂)	"သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"ဟူသော ကျမ်း၏ အမည်ကို ဝိဂြိုဟ်ဖြင့်ပြဆိုခြင်း။	၄
(၃)	ဝိသုဒ္ဓိ၏သရုပ်ကိုဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွပြဆိုခြင်း။...	၅
(၄)	သီလဝိသုဒ္ဓိ၏ တရားကိုယ်ကို ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ ပြဆိုခြင်း။	၆
(၅)	ဗြဟ္မစရိယ သီလဆောက်တည်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။	၈
(၆)	ဝိကာလဘောဇနဆဋ္ဌသီလဆောက်တည်ပုံ ကိုပြဆိုခြင်း။	၉
(၇)	ဒသသုစရိတသီလ ဆောက်တည်ပုံကို ပြဆို ခြင်း။	၉
(၈)	အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဆောက်တည်ပုံကို ပြဆို ခြင်း။	၁၂
(၉)	နဝင်္ဂသီလဆောက်တည်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။ ...	၁၄
(၁၀)	ကြွင်းသီလသုံးပါးတို့ကိုပြဆိုခြင်း။ ...	၁၇
(၁၁)	မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါးတို့၏သရုပ်ကိုပြဆိုခြင်း။	၁၉
(၁၂)	စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊ တရားကိုယ်ကို ပြဆိုခြင်း။	၂၀
(၁၃)	ဥဂ္ဃဋိတညူစသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့ကို ပြ ဆိုခြင်း။	၂၆

ဦးရေနံပါတ်။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၁၄)	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊ တရားကိုယ်ကို ပြဆိုခြင်း။	၃၁
(၁၅)	သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်နှင့် တကွ၊ တရား ကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။	၃၂
(၁၆)	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ သရုပ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပုံအခြင်း အရာတို့ကိုပြဆိုခြင်း။	၃၄
(၁၇)	ရုပံအတ္တတော သမနုပဿတိ၊ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုအစဉ်အတိုင်းပြဆိုခြင်း။ ...	၃၇
(၁၈)	ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ သရုပ် တရားကိုယ် သဘော တို့ကိုပြဆိုခြင်း။	၄၈
(၁၉)	မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကိုပြဆိုခြင်း။ ...	၄၉
(၂၀)	အာရုံခြောက်မျိုးတို့ကို၊ တရားကိုယ်နှင့်တကွ ပြဆိုခြင်း။	၅၁
(၂၁)	ဝိညာဏ်ခြောက်မျိုးတို့ကို၊ သဘောနှင့်တကွ ပြဆိုခြင်း။	၅၂
(၂၂)	ဝိညာဏ်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ တရားကိုယ်နှင့်တကွ၊ တည်ရာဌာနကို ပြ ဆိုခြင်း။	၅၃
(၂၃)	ရုပ်နှင့်နာမ်တို့ကိုခွဲခြား၍ပြဆိုခြင်း။ ...	၅၄
(၂၄)	မည်သည့်အခါ၊မည်သည့်နေရာ၌ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်သည်ဟုပြဆိုခြင်း။	၅၅
(၂၅)	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟူသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ထူ ထောင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၅၆
(၂၆)	ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊သရုပ် တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။	၆၀
(၂၇)	ရုပ်တို့၏ သရုပ်နှင့်တကွ၊ တရားကိုယ်တို့ကို ပြဆိုခြင်း။	၆၇

ဦးရေနံပါတ်။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၂၈)	ရုပ်တို့ကိုသဘောတူပေါင်း၍ပြဆိုခြင်း။ ...	၆၈
(၂၉)	ရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကို ပြဆိုခြင်း။	၆၉
(၃၀)	ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဟူသော နာမ်၏အကြောင်း ကိုပြဆိုခြင်း။	၇၀
(၃၁)	ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးနှင့်၊အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို စပ်၍ပြဆိုခြင်း။	၇၂
(၃၂)	ကာမါဝစရဇောမည်သောပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ထူထောင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၇၃
(၃၃)	မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့်၊ အရ ကိုပြဆိုခြင်း။	၇၈
(၃၄)	ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့်တကွ၊ တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။	၈၂
(၃၅)	ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့်တကွ တရား ကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။	၈၃
(၃၆)	လက္ခဏာသုံးပါးနှင့်၊ လက္ခဏာဖြစ်ကုန်သော တ ရားတို့၏အနိစ္စမည်ကြောင်းကိုပြဆိုခြင်း။	၈၄
(၃၇)	လက္ခဏာသုံးပါးတို့၏ ထင်ရှားရာ ကာလကို ပြဆိုခြင်း။	၉၁
(၃၈)	သမ္မသနဉာဏပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟ်နှင့်တကွ၊ အဘိ ဓေယျပြုလုပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၉၅
(၃၉)	မဟာဘုတ်တို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၉၆
(၄၀)	ဝဏ္ဏ၊ရုပ်တို့ကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟုသုံးသပ် ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၀၃
(၄၁)	ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟုဆင် ခြင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၀၉

မာတိကာ။

ဦးရေနံပါတ်။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၄၂)	သညာက္ခန္ဓာကို၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၁၃
(၄၃)	သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၁၅
(၄၄)	ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၁၇
(၄၅)	အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု ဆင်ခြင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၂၆
(၄၆)	တနည်း ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို သုံးသပ်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။	၁၃၀
(၄၇)	တနည်းနှလုံးသွင်းပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၄၁
(၄၈)	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တရားကိုယ်နှင့်၊၎င်း၏အပြားကိုပြဆိုခြင်း။	၁၅၀
(၄၉)	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပွါးများပုံကိုပြဆိုခြင်း။ ...	၁၅၇
(၅၀)	ဘင်ဉာဏ်စသောဉာဏ်ရှစ်ပါးတို့၏သဘောတရားကိုယ်တို့ကိုပြဆိုခြင်း။	၁၇၁
(၅၁)	ဘင်ဉာဏ်စသောဉာဏ်ရှစ်ပါးတို့၏ ဖြစ်ပွါး၊ ပွါးများပုံကိုပြဆိုခြင်း။	၁၇၆
(၅၂)	နိဂုံးကိုပြဆိုခြင်း။	၂၀၆

သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း

၁။ ပဏာမကိုပြဆိုခြင်း။

နမော သုဒ္ဓိမဂ္ဂဉာဏဒါယကဿာတိ။

၁။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ပကာသေတွာ၊ သမ္မာပေသိ တထာဂတော။
ယော သတ္တေ အနုကမ္ပာယ၊ ဉာဏာလောကေန နိဗ္ဗုတိံ။

၂။ တံ ဗုဒ္ဓံ ဒေသိတံ တေန၊ ဓမ္မာ မလံ နိရင်္ဂဏံ။
ဂဏုတ္တမံ ဇိနောရသံ၊ နမိတွာန တတောပရံ။ ။

၃။ ဂုရုဉ္စာဟံ နမဿိတွာ၊ * မာတုဘူတေန သံဃာဿ။
† သံဃော စိတ္တိံ ကဗျောဗ္ဘေန၊ ဥပါသကေန ယာစိတော။

၄။ ဗဟုဂန္ထေ အဝေက္ခိတွာ၊ ကရုဏာယ တတော တတော။
သံစောဒိတော ဂဟေတွာန၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ။

၅။ ‡ ဒီပနိံ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ၊ ကရိဿာမိ သမာသတော။
သာဓဝေါ တံ နိသာမေထ၊ ဘာသတော မမ သက္ကိကာတိ။

၁။ အဟံ၊ သုဝဏ္ဏမည်၊ ငါမထေရ်သည်။ တထာဂတော၊ ရှေးဘုရားတို့အတူ၊လာခြင်းကောင်းတော်မူသော။ယော ဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ သတ္တေ၊ သံသရာဝဋ်မှ၊ မကျွတ်ကြသူ၊နတ်,လူ,ဗြဟ္မာ၊သတ္တဝါတို့ကို။အနုကမ္ပာယ၊အစဉ်သနားသဖြင့်။ ဉာဏာလောကေန၊ ဉာဏ်တော် တည်းဟူသော အလင်းရောင်ဖြင့်။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ၊နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်း၊ခရီးကောင်းကို။ ပကာ

သေတွာ၊ ဤမှ-ဤတွင်၊ ဤသည်ပင်ဟု၊ တည့်တွင်ပေါ် ပြ၍။ နိဗ္ဗု
တိံ၊ တဆဲ့တသီး၊ မီးငြိမ်းရာမှန်၊ ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့။ သမ္ပာပေသိ၊
ရောက်စေတတ်၊ ပို့တော်မူတတ်လေပြီ။ ။

၂။ တံ-တာဒိသံ၊ ထိုသို့တပဲ့၊ အံ့အဲ့းကာ ရှုအပ်သော။ ဗုဒ္ဓံစ၊
မြတ်စွာဘုရားကိုငင်း။ တေနာ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒေသိတံ၊
ကရုဏာရန်၊ သဗ္ဗညုဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝေဘန်ဟောကြားအပ်ထသော။
အမလံ၊ ကိလေသာဟူသော အညစ်အကြေးလည်း မရှိထသော။
ဓမ္မံစ၊ မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန်ပရိယတ်ဟူသော ဆယ်
ပါးသော တရားတော်မြတ်ကိုငင်း။ နိရင်္ဂဏံ၊ အင်္ဂဏ သမုတ်၊
ကိလေသာအရှုပ်လည်း မရှိထသော။ ဥတ္တမံ၊ နှုတ်အပ်ပြီးသော
အဝိဇ္ဇာဟူသောအမိုက်တိုက်လည်းရှိထသော။ ဇိနောရသံ၊ ရွှေ
ရင်တော်ဘွား၊ မြတ်ဘုရားသားတော်လည်းဖြစ်ထသော။ ဂဏံ
စ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန်လေးယောင်ဟူသော၊ ရှစ်ယောင်
သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အပေါင်းကိုငင်း။ နမိတွာန၊ သဒ္ဓါထန်
သီး၊ ရှိခိုးပြီး၍။ တတောပရံ၊ ထိုမှနောက်၌။ မေ၊ ဤကျမ်းကိုတည်
ထွင်၊ ငါထေရ်ရှင်၏။ ။

၃။ ဂုရုနောပိ၊ ကျောက်ထီးတန့်၊ အလေးပြုအပ်ကုန်သော
ဆရာတို့ကိုလည်း။ နမသိတွာ၊ သဒ္ဓါ ပညာ၊ ပြခန်းကာဖြင့်၊
ကောင်းစွာရှိခိုးပြီး၍။ သံဃာသသ၊ သံဃာတော်၏။ မာတုဘူတေန၊
အမိသဘွယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ထသော။ သံဃော၊ ဘုရင့်သားကျော်၊
သံဃာတော်၌။ စိတ္တံ၊ ရိုသေ လေးမြတ်ခြင်းကို။ ကရောန္တေန၊
ပြုတတ်ထသော။ ဥပါသကေန၊ မောင်းထောင်တိုက် ကျောင်း
ဒါယကာ၊ ဥပါသကာ-ဦးတက်ဖြိုးသည်။ ယာစိတော၊ တောင်း
ပန်အပ်သောကြောင့်။ ဝါ၊ တောင်းပန်အပ်သော။ အဟံ၊ သုဝဏ္ဏော
မည်၊ ငါမထေရ်သည်။ ။

၄။ သဗ္ဗပါဏီနံ၊ ဒုက္ခသိုင်းမြို့၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို။
ကရုဏာယ၊ သနားခြင်းသည်။ သံစောဒိတော၊ တိုက်တွန်းအပ်
သောကြောင့်။ ဝါ၊ သော။ အဟံ၊ သည်။ ဗဟုဂန္ထေ၊ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ၊

အဖြာဖြာသော ကျမ်းဂန်တို့ကို။ အဝေကွဲတွာ၊ သေချာစေ့ငု၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှု၍။ တတော တတော၊ထိုထိုဆိုင်ရာ၊ကျမ်းများစွာမှ။ ဂဟောတွာ၊ သင့်ရာ-သင့်ရာ၊ရွေးယူပါ၍။ သဗ္ဗပါဏီနံ၊ ရှိသမျှဉသုံ၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၏။ ဟိတာယ၊ မဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်၊နိဗ္ဗာန်ဟူသောအကျိုးငှါ။ ။

၅။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂသာ။ နိဗ္ဗာန်သွားကြောင်း၊ခရီးကောင်းကို။ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်ရခြင်း၏အကြောင်းကို။ ဒီပနီ၊ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော ကျမ်းကို။ သမာသတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ကရိဿာမိ၊ ရေးသားတည်ထွင်၊ ပြုစီရင်ပေအံ့။ တံ၊ ထိုရေးသားတည်ထွင်၊ ပြုစီရင်လတ္တံ့သော"သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"မည်သောကျမ်းကို။သာဓဝေါ၊ သူတော်ကောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေါ၊ သင်တို့သည်။ ဘာသတော၊ရေးသားသောအားဖြင့်၊ပြောကြားတတ်သော။မမ၊ငါ၏။ သန္တိကာ၊အထံမှ။ နိသာမေထ၊တပါးအာရုံ၊ပြေးမချန်ဘဲ၊ လုံးစုံစေ့ငါ၊နာခံကြပါကုန်လော့။ ။

ဤပတ္တာ‌မှပုဗ္ဗကာ၊ဂန္ထာရမ္ဘ၌ပါဝင်သောစကားရပ်တို့တွင်၊ * "မာတုဘူတေန သံဃာသဿ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ ပုသိန်မြို့၊မြေခံမျက်နှာ၊နိဗ္ဗြောဓကုန်း၌တည်ရှိသော မောင်းထောင်တိုက်ကို၊ သိုက်မြိုက်ကောင်းမွန်စွာဆောက်လုပ်ကာလှူဒါန်းသော(**K. I. H.** ဘွဲ့နှင့်၊**T. P. S.**)ဘွဲ့ထူးတို့ဖြင့်၊ချီးကြူးခြင်းကိုခံရသော၊သမာဓိမြို့ဝန်၊ကျောင်းဒါယကာ-ဦးတက်ဖြူးသည်၊၎င်းတိုက်အတွင်း၌ရဟန်းတို့မွေးဘွားရာ သိမ်ကို သမုတ်ခြင်း။ ၎င်းတိုက်တွင်း၌ရှိသော သံဃာတော်များအား နေ့စဉ် ဆွမ်းကျွေးခြင်း။ နာဖျားသောရဟန်းသာမဏေရှိက၊ဂိလာနဆေးကိုလှူဒါန်းခြင်း။ ဆေးသမားကိုအလိုရှိက၊ခေါ်၍ပေးခြင်း။ နှစ်စဉ်-မ-တည်၍ကထိန်ခင်းခြင်း။ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၁၁ ချ။မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၂ ခုနှစ်မှစ၍၊ ပုသိန်မြို့၌အစိုးရတို့ကျင်းပသော၊ ပထမစာပြန်ပွဲသဘင်သို့၊ နွဲ့ဝင်တော် မူကြကုန်သော ရဟန်းတော်တို့အား၊ ဥက္ကာမ္ဘ၌ပြုလုပ်၍နေရာနှင့်တကွ ဆွမ်းကွမ်းတို့ဖြင့်ချီးမြှင့်ထောက်

ပံ့သဖြင့် ရဟန်း သံဃာတော်များအား ကျေးဇူးများသည်၏ အဖြစ်ကိုပြ၏။ ။ဆက်ဦးအံ့။ရင်းကျောင့်းဒါယကာဦးတက်ဖြိုး သည်၊ ယောက်ျားဖြစ်၍ "ပိတုဘူတော နု သံဃဿ"ဟု ဆိုသင့် သော်လည်း၊ရဟန်းသံဃာတော်များအား အလွန့်အလွန်ကျေး ဇူးများသည်၏အဖြစ်ကိုပြလို၍၊ ထိုကဲ့သို့ "မာတုဘူတော န သံ ဃဿ"ဟုဆိုရသည်ဟုမှတ်။ထိုစကားသည်မှန်၏။ အမိ,အဘ နှစ်ယောက်တို့တွင်၊ အမိသည်၊အဘထက်သာလွန်၍ကျေးဇူး များ၏။ ထို့အတူ၊ ကျောင့်းဒါယကာ–ဦးတက်ဖြိုး သည်လည်း ရဟန်း သံဃာတော်များအား၊ အလွန့်အလွန် ကျေးဇူးများရှာ ပါပေ၏၊ အယုတ်သဖြင့်မိမိသည်၊ယာဂု,ယက်မန်းကိုသောက် ရပါသေးလျှင်၊ ရဟန်းသံဃာတော်များအား၊ယာဂု,ယက်မန်း ကို၊လှူဒါန်းပါမည်ဟူ၍၊ ဤကျမ်းပြုဆရာအား တိုက်ရိုက်လျှောံ ထားဘူးပါပေ၏။ ။ † "သံဃေ စိတ္တိံ ကရောန္တေန" ဟူ သောပါဌ်ဖြင့်၊ရင်းသမာဓိမြို့ဝန်၊ကျောင့်းဒါယကာ–ဦးတက်ဖြိုး သည်။ဘဝကံအားလျော်စွာ မိမိသည်၊ အထိုက် အလျောက်၊ လောကဂုဏ်၊ပြောင်တောက်ငြားလည်း၊ သံဃာတော်များကို၊ မထေလေးစားမပြု။ ရိုသေလေးမြတ်ခြင်း ပြုသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏။ ။ ‡ "ဒီပနိံ သုဒ္ဓိ မဂ္ဂဿ"ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ ဤကျမ်း၏ အမည်သည်၊ ရုဋ္ဌိအမည်မဟုတ်။ အနွတ္ထအမည် ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြ၏။ ။

၂။ "သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"ဟူသောကျမ်း၏အမည်ကို ဝိဂြိုဟ်ဖြင့်ပြဆိုခြင်း။

ကိလေသေဟိ သုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ သုဒ္ဓိ။ နိဗ္ဗုတိ။ မဂ္ဂိယတေ ဂဝေသိယတေ သုဒ္ဓိကာမေဟိ တိမဂ္ဂေါ။နိဗ္ဗာနအဓိဂမုပါယော။ သုဒ္ဓိယာ မဂ္ဂေါ၊သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ ဒီပိယတေ ဧတ္ထ ဧတာယာတိ ဒီပနီ။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ဒီပနီ၊ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ အယံဂန္ထော။ ။ဧတ္ထနိဗ္ဗုတိ ယာ၊ဤနိဗ္ဗာန်၌။ အရိယပုဂ္ဂလော၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ကိလေ

သေဟိ၊ ကိလေသာတို့မှ။ သုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်ကြရ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သာနိဗ္ဗုတိ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်။ သုဒ္ဓိ၊ သုဒ္ဓိမည်၏။ နိဗ္ဗုတိ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရ၏။ ။ယောသဘာဝေါ၊ အကြင်သဘောတရားကို။ သုဒ္ဓိကာမေဟိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလား တောင့်တကုန်သော သူတို့သည်။ မဂ္ဂိယတေ ဂဝေသိယတေ၊ ရှာမှီးအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သောသဘာဝေါ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂမည်၏။ နိဗ္ဗာနအဓိဂမုပါယော၊ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးဟူသောနိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၏အကြောင်းကိုရ၏။ ။သုဒ္ဓိယာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ မဂ္ဂေါ၊ ရခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၏အကြောင်း။ ။ ဧတ္ထ၊ ဤသဒ္ဒါအစဉ်၌။ ဝါ၊ သဒ္ဒါအစဉ်ဖြင့်။ သော၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏အကြောင်းကို။ ဒီပိယတေ၊ ပြအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ၊ ထိုသဒ္ဒါအစဉ်သည်။ ဒီပနီ၊ ဒီပနီမည်၏။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို။ ဒီပနီ၊ ပြရာ ပြကြောင်းဖြစ်သောကျမ်းတည်း။ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို ပြရာ-ပြကြောင်းဖြစ်သောကျမ်း။ အယံဂန္ထော၊ ဤကျမ်းကိုရ၏။ ။

ဤသို့သောဗျုပ္ပတ်ကြောင့်၊ ဤကျမ်းသည်"သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"ဟူသောအမည်ကို ရသင့်လေရကား။ "ဤသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ"ဟူသောအမည်သည်အနွတ္ထအမည်သာဖြစ်လေသတည်း။ ။ဤကျမ်း၏အနက်ဖြစ်သောဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးတို့ကိုအစဉ်အတိုင်းပြဆိုလိမ့်မည်ဖြစ်၏။ ။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၏သရုပ်ကိုဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွပြဆိုခြင်း။

ဒုဿီလျမလာဒိတော ဝိသုဇ္ဈတိ တေ ဝါ ဝိသောဓေတီတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ ဒုဿီလျမလာဒိတော၊ သီလ-မရှိသောသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဟူသောအညစ်အကြေးစသည်မှ။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း

ကား။ တော၊ ထိုသီလမရှိသောသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဟူသောအညစ်အကြေးစသည်တို့ကို။ ဝိသောဓေတိ၊ သုတ်သင်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော ဓမ္မဇာတိ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ။

ထိုဝိသုဒ္ဓိသည်။ (၁) သီလဝိသုဒ္ဓိ။ (၂) စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ။ (၃) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။ (၄) ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ။ (၅) မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။ (၆) ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ (၇) ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-အားဖြင့်၊ ခုနစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ။

၄။ သီလဝိသုဒ္ဓိ၏တရားကိုယ်ကို ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွပြဆိုခြင်း၊

ဒုဿီလျမလတော ဝိသုဇ္ဈတိ တံ ဝါ ဝိသောဓေတီတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ သီလမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သီလဝိသုဒ္ဓိ။ ။ ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ ဒုဿီလျမလတော၊ သီလ မရှိသော သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ပါဏာတိပါတ စေတနာစသော အညစ်အကြေးမှ။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ တံ၊ ထိုပါဏာတိပါတစေတနာစသောအညစ်အကြေးကို၊ ဝိသောဓေတိ၊ သုတ်သင်တတ်၏၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ ဓမ္မဇာတံ၊ ထိုတရားသဘောသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိမည်၏၊ သီလမေဝ၊ သီလသည်သာလျှင်။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ ပါဏာတိပါတစေတနာစသောဒုဿီလျအညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်တတ်၊ သုတ်သင်တတ်သည်တည်း။ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ သီလသည်လျှင်ပါဏာတိပါတစေတနာစသောဒုဿီလျအညစ်အကြေးမှစင်ကြယ်တတ်၊ သုတ်သင်တတ်သည်။ ။

သီလဝိသုဒ္ဓိဟူသည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်၊ စေတနာ,ဝိရတိ, အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ-တို့ပေတည်း။ ။ အနဘိဇ္ဈာဟူသည်၊ အလောဘစေတသိက်တည်း။ အဗျာပါဒဟူသည်၊ အဒေါသစေတသိက်တည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသည်၊ အကုသိုလ်ကံ

သည်မိမိ၏ဥစ္စာမဟုတ်၊ကုသိုလ်ကံသည်သာမိမိ၏ဥစ္စာတည်းဟူ၍သိတတ်သော ကမ္မဿကတဉာဏ်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်၌ယှဉ်သောပညိန္ဒြေစေတသိက်ပင်တည်း။ ။

ထိုစေတနာစသည်တို့သည်၊ အဘယ့်ကြောင့်သီလမည်ပါသနည်းဟူမူ။ ။သီလတိ သမာဓါတိတိ သီလံ၊အထဝါ သီလတိ ကုသလေဓမ္မေ ဥပဓာရေတိတိ သီလံ။ ဟူသည်နှင့်အညီ၊ကာယကံ,ဝစီကံ,မနောကံ-တို့ကို၊ဖရိုဖရဲ၊မကျဲးရအောင်၊ကောင်းစွာ ထားတတ်သောကြောင့်၎င်း။ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊သီလမည်ပါသည်ဟူ၍ ဖြေအပ်၏။ ။ယံဓမ္မဇာတံ၊ အကြင် စေတနာ,ဝိရတိ-စသော သဘောတရားသည်။ကာယကမ္မာဒီနိ၊ကာယကံ-စသည်တို့ကို။သီလတိ သမာဓာတိ၊ ဖရိုဖရဲ၊မကျဲးရအောင်၊ကောင်းစွာထားတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံဓမ္မဇာတံ၊ ထိုစေတနာ,ဝိရတိ-စသော သဘောတရားသည်။ သီလံ၊သီလမည်၏။ အထဝါ၊တနည်းကား။ ယံဓမ္မဇာတံ၊သည်။ကုသလေဓမ္မေ၊ကုသိုလ်တရားတို့ကို။သီလတိ ဥပဓာရေတိ၊ မိမိဟူသောသီလ၏တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်စေသော အားဖြင့်ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ တံဓမ္မဇာတံ၊သည်။ သီလံ၊သီလမည်၏။ ။

ဤ၌၊ကာယကံ-စသည်တို့ကိုကောင်းစွာထားပုံနှင့်၊ကုသိုလ်တရားတို့ကိုဆောင်ပုံကိုရေးသားဦးအံ့။ ။ကာယဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ကြောင်းဖြစ်သော စေတနာ,ဝိရတိတို့သည်၊ကာယကံကို။ ဝစီဒုစရိုက်တို့မှကြဉ်ရှောင်ကြောင်းဖြစ်သော စေတနာ ဝိရတိ တို့သည်၊ ဝစီကံကို။ မနော ဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ကြောင်းဖြစ်သော အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ-တို့သည်၊ မနောကံကိုကောင်းစွာထားတတ်၏။ ကောင်းစွာထားတတ်၏ ဟူသည်၊အကုသိုလ်ဒုစရိုက်တို့ကိုမဖြစ်ပေါ်စေဘဲ၊ကုသိုလ်သုစရိုက်တို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေမှုပင်တည်း။ သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သာ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့ဖြစ်ပေါ်နိုင်

ကုန် ရကား၊ ဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သီလမည်သောစေတနာဝိရတိ စသည်တို့သည်၊ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ကုသိုလ်တို့ကို ဆောင်တတ်သည် မည့်ပါကုန် ၏။ ။ဆက်ဦးအံ့။သီလဝိသုဒ္ဓိဟူရာ၌၊သီလဟူသည်၊စေတနာ၊ ဝိရတိ-စသည်တို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း၊ အခြင်းအရာ၏ အစွမ်း အားဖြင့်၊ (၁)ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ။ (၂)ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလ။(၃)အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ။(၄)ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ- အားဖြင့်။လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးအပြားရှိသော သီလ သည်၊ ရဟန်းတို့၏သီလ၊ လူတို့၏သီလ-ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ထို နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဤကျမ်း၌ လူတို့၏သီလကိုသာ ပြဆိုပေအံ့သ တည်း။ ။

ထိုလေးပါးသော သီလတို့တွင်၊ ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလ သည်။(၁)ငါးပါးသီလ။ (၂)ဗြဟ္မစရိယပဉ္စကမည်သော ငါး ပါးသီလ။ (၃)ဝိကာလဘောဇနဆဋ္ဌကသီလ။ (၄)ဒသသုစရိ တ သီလ။ (၅)ဥပေါသထ သီလ။ (၆)အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ။ (၇)နဝင်္ဂသီလ။ (၈)ဒသင်္ဂသီလ-အားဖြင့်၊ ရှစ်ပါး အပြားရှိ ၏။ ။ထိုရှစ်ပါးတို့တွင်၊ငါးပါးသီလကိုခံယူဆောက်တည်ပုံ- ရှိပြီးဖြစ်၍၊ ကြွင်းသောသီလတို့ကိုခံယူဆောက်တည်ပုံကိုသာ ရေးသားပေအံ့သတည်း။ ။

၅။ ဗြဟ္မစရိယသီလဆောက်တည်ပုံကို- ပြဆိုခြင်း။

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမကသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။ဒုတိ ယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ။လ။မေ ဘန္တေ။ ။တတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ။ လ။မေ ဘန္တေ။ ။အောမဘန္တေ။ ။နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။(သုံးခေါက်စေ့အောင်ဆို)။ ။

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ ။ဒုတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ လ။ တတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ လ။ ။အာမ ဘန္တေ။ ။ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံသမာဒိယာမိ။ ။အဒိန္နာဒါနာဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။အာမ ဘန္တေ။ ။

[သတိပေးချက်။ ဤသီလကို၊ အိမ်ထောင် မရှိသော သူများနှင့်၊အိမ်ထောင်ရှိသော်လည်း၊ရွာသူတို့၏အကျင့် ယုတ်မှကြဉ်ရှောင်နိုင်ကြသောသူတို့နှင့်သာ သင့်လျော် ပေ၏]။ ။

၄။ ဝိကာလဘောဇနဆက္ကသီလဆောက်တည်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဆက္ကသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။(ဒုတိယမ္ပိ၊ တတိယမ္ပိ၊ဆိုလေ)။ ။အာမ ဘန္တေ။ ။နမော တဿ။လ။ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ (ထိုနည်းတူ)။ ။ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။ ။အဒိန္နာဒါနာ။လ။ မိ။ ။အဗြဟ္မစရိယာ။လ။မိ။ ။မုသာဝါဒါ။လ။မိ။ ။သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ။လ။မိ။ ။ဝိကာလဘောဇနာ။လ။မိ။ ။အာမ ဘန္တေ။

၅။ ဒသသုစရိတသီလဆောက်တည်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဒသသုစရိတသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။(သုံး

ခေါက်ဆို)။ (နမောတဿ၊ဗုဒ္ဓံသရဏံဂစ္ဆာမိ-တို့ကို၊ ရှေးနည်းအတိုင်းဆို)။ ။

(၁) ပါဏာတိပါတာဝေရမဏိသိက္ခာပဒံသမာဒိယာမိ။
(၂) အဒိန္နာဒါနာ။လ။ … … … မိ။
(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ။လ။ … … မိ။
(၄) မုသာဝါဒါ။လ။ … … … မိ။
(၅) ပိသုဏာဝါစာ။လ။ … … … မိ။
(၆) ဖရုသဝါစာ။လ။ … … … မိ။
(၇) သမ္ဖပ္ပလာပါ။လ။ … … … မိ။
(၈) အဘိဇ္ဈာ။လ။ … … … … မိ။
(၉) ဗျာပါဒါ။လ။ … … … … မိ။
(၁၀) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာဝေရမဏိသိက္ခာပဒံသမာဒိယာမိ။ ။

မှတ်ချက်။ ဤသုစရိတသီလကိုဆောက်တည်ရာ၌၊မနောကံအရာတွင်၊အနဘိဇ္ဈာဥာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဝိရမန္တဿ။ဟု အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့်။ ဝေရမဏိ သဒ္ဒါကိုထည့်၍ဆောက်တည်ခြင်းကို နှစ်သက်သင့်ပေ၏။ ဝိကာလဘောဇနာ-နောင် ဝေရမဏိသဒ္ဒါကိုထည့်သည်ကိုလည်းထောက်ထားရမည်။ အနဘိဇ္ဈော ဟောမိ၊ အဗျာပါဒေါ ဟောမိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောမိ၊ဟူ၍လည်း၊ ဝေရမဏိသဒ္ဒါနှင့် မတွဲဘဲလည်းဆောက်တည်သင့်ပါ၏။ ။ဤဋ္ဌဝါဒကွဲးကိုပြဆိုဦးအံ့။အချို့သောဆရာတော်တို့သည်၊မနောကံသီလသည်၊ သမာဒါနသီလမျိုးမဟုတ်၍ ဆောက်တည်ခြင်းကိုမကြိုက်ကုန်။ ငါတို့သည်မူ၊ပယ်သောအရာ မထင်သောကြောင့်ရင်း၊ ဆောက်တည်၍ ထားပါလျှင်၊လေးလေးပင်ပင်ထိန်းသိမ်းကြမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း။ ဆောက်တည်ခြင်းကို နှစ်သက်ပါကုန်၏။ နှစ်သက်သည်အားလျော်စွာဆောက်တည်စေပါကုန်၏။ ။သီလမည်ကြောင်းကိုမူ၊ အောက်ပါဂါထာဖြင့်ယုံကြည်ရာ၏။ ။

၁။ ပဒုမုတ္တရောနာမ သောဓိနော၊သဗ္ဗဓမ္မေသု စက္ခုမာ။
ဇာတော သတသဟဿမှိ-ကပ္ပေ ဥပ္ပဇ္ဇိ နာယကော။
၂။ သရဏာဂမနေ ကိဉ္စိ၊နိဝေသေသိ တထာဂတော။
ကိဉ္စိ သီလေ နိဝေသေသိ၊ * ဒသကမ္မပထုတ္တမေ။

မဟာကပ္ပိနထေရအပဒါန်ပါဠိတော်။

၁။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ၊အလုံးစုံသောဓေယျတရားတို့၌။စက္ခုမာ၊သိမြင်တတ်သော၊ဉာဏ်တည်းဟူသောမျက်လုံးရှိတော်မူထသော။နာယကော၊လူသုံးပါးတို့ကိုနိဗ္ဗာန်သို့ဆောင်တော်မူတတ် ထသော။ ပဒုမုတ္တရောနာမ၊ ပဒုမုတ္တရ အမည်တော်ရှိသော။ ယောဓိနော၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဇာတော၊ ငါတို့ဘုရား ပွင့်ရာ၊ ဤကမ္ဘာမှ။ ဝါ၊ဤကပ္ပါမှ။ သတသဟဿမှိကပ္ပေ၊ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိ၊ကောင်းစွာအသင့်၊ပွင့်တော်မူပြီ။ ။

၂။ တထာဂတော၊ ရှေးဘုရားတို့အတူ၊ လာခြင်းကောင်းတော်မူထသော။ သောဓိနော၊ ထို မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကိဉ္စိ၊အချို့ကုန်သော သူတို့ကို။ သရဏာဂမနေ၊ သရဏဂုံ၌။ နိဝေသေသိ၊ဆောက်တည်စေသောအားဖြင့်သွတ်သွင်းတော်မူတတ်၏။ ကိဉ္စိ၊အချို့ကုန်သောသူတို့ကို။ဥတ္တမေ၊မြတ်သော။ဒသကမ္မပထေ၊ ဆယ်ပါးသောကမ္မပထဖြစ်သော။ သီလေ၊သုစရိတသီလ၌။နိဝေသေသိ၊သွတ်သွင်းတည်စေတော်မူတတ်၏။ ။

ပြဆိုအပ်သောဂါထာပါဌ်တို့တွင်၊ * ဒသကမ္မပထုတ္တမေ၊ဟူသောပါဌ်ကိုထောက်၍၊ဒသသီလေ-ဟုဆိုတိုင်း။သာမဏေများစောင့်ရှောက်အပ်သော ဒသသီလကိုချည်းသာ မယူအပ်။ အရာအားလျော်စွာယူအပ်သင့်သည်ဟူ၍မှတ်ရမည်။ ။ဆက်ဦးအံ့။ဤသုစရိတသီလတွင်၊ရွာသူတို့၏အကျင့်မှကြဉ်ရှောင်နိုင်သောသူတို့သည်၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ။လ။မိ။ ကိုနှုတ်၍၊ အဗြဟ္မစရိယာ။လ။မိ။ကိုထည့်၍ဆောက်တည်သင့်၏။ ဇင်းသီလ

ကိုလည်း အဗြဟ္မစရိယာသုစရိတသီလ ဟူ၍၊ အမည်မှည့်သင့်၏။ ။အောက်ပါအတိုင်းဆောက်တည်သင့်၏။ ။အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ဒသဗြဟ္မစရိယ သုစရိတသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။(ကြွင်း-နည်းတူဖြစ်၏)။ ။[ရှစ်ပါးသီလဟူသော ဥပေါသထသီလကိုခံယူဆောက်တည်ပုံရှိပြီးဖြစ်၍မရေးတော့ပြီ]။ ။

၈။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဆောက်တည်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။ဒုတိယမ္ပိ၊တတိယမ္ပိ၊အဟံ ဘန္တေ။လ။မေ ဘန္တေ။အာ မဘန္တေ။ ။ နမောတဿ လ။ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။လ။အာမ ဘန္တေ။ ။

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
(၂) အဒိန္နာဒါနာ။လ။ ... ... မိ။
(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ။လ။ ... ... မိ။
(၄) မုသာဝါဒါ။လ။ ... ... မိ။
(၅) ပိသုဏာဝါစာ။လ။ ... ... မိ။
(၆) ဖရုသဝါစာ။လ။... ... ... မိ။
(၇) သမ္ဖပ္ပလာပါ လ။ ... ... မိ။
(၈) မိစ္ဆာဇီဝါ။လ။ ... ... မိ။

ဤ၌ ဆက်၍ရေးသားဦးအံ့။ ။ကာယကံ သုံးပါး၊ ဝစီကံ လေးပါးတို့လုံခြုံလျှင်၊ အာဇီဝလည်း လုံခြုံပြီးပင်ဖြစ်၏။ ။ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဋ္ဌသာလိနီမည်သော အဋ္ဌကထာ၌။ ။အာဇီဝေါနာမ ပါဋိယေက္ကော နတ္ထိ၊ ဝါစာကမ္မန္တေသု ဂဟိတေသု ဂဟိတောဝ ဟောတိ၊တပ္ပက္ခိကတ္တာ။ ။ဟုမိန့်လေ၏။ ။

သေအာဇီဝေါနာမ၊ဤအာဇီဝမည်သည်ကား။ပါဒ္ဒိုယေကြော၊ အသီးအခြားသည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ ဝါစာကမ္မန္တေသု၊ ကာယကံ,ဝစီ ကံ-တို့ကို။ဂဟိတေသု၊ယူအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ဂဟိတော ဝ၊ ယူအပ်သည်သာလျှင်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ကသ္မာ၊အဘယ့်ကြောင့် ဟူမူ။တဿ၊ထိုအာဇီဝ၏။တပ္ပက္ခိကတ္တာ၊ထိုကာယကံ,ဝစီကံ- တို့၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ။ထည့် သွင်းပုံကိုရေးဦးအံ့။ကာယဒုစရိုက်သည်၊(၁)အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်းမဟုတ်သော-ကာယဒုစရိုက်။ (၂)အသက်မွေး ဝမ်း ကြောင်းဖြစ်သော-ကာယဒုစရိုက်-ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင်၊ ပထမဖြစ်သော ကာယဒုစရိုက်မှကြဉ်ရှောင်လျှင်၊သမ္မာကမ္မန္တ ဝိရတိဖြစ်၏။ဒုတိယဖြစ်သောကာယဒုစရိုက်မှကြဉ်ရှောင်လျှင်၊ သမ္မာအာဇီဝဝိရတိဖြစ်၏။ဝစီဒုစရိုက်သည်လည်းထို့အတူနှစ် ပါးရှိ၏။ ထိုတွင်၊ ပထမဖြစ်သောဝစီဒုစရိုက်မှကြဉ်ရှောင်လျှင်၊ သမ္မာဝါစာဝိရတိဖြစ်၏။ ဒုတိယဖြစ်သော ဝစီဒုစရိုက်မှ ကြဉ် ရှောင်လျှင်သမ္မာအာဇီဝဝိရတိဖြစ်၏။သို့ဖြစ်၍၊ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်တို့မှကြဉ်ရှောင်လျှင်၊သမ္မာဝါစာ,သမ္မာကမ္မန္တ,သမ္မာ အာဇီဝ-ဟူသော ဝိရတိသုံးပါးလုံး ထိုက်သည့်အား လျော်စွာ ဖြစ်လေ၏။ ထို့ကြောင့်-ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကိုယူလျှင်။ ဝါ၊ စောင့်ရှောက်လျှင်၊အာဇီဝကိုလည်းယူပြီးဖြစ်လေ၏။ ဝါ၊စောင့် ရှောက်ပြီးဖြစ်လေ၏။သို့ဖြစ်၍၊သုစရိတသီလ၌ အတွင်းဝင်ဖြစ် သော ငါးပါးသီလကိုသော်၎င်း။ သုစရိတသီလကိုသော်၎င်း၊ ခံယူဆောက်တည်ထိန်းသိမ်းပြီးသော သူသည်၊ ဤအာဇီဝဋ္ဌမက သီလကို ခံယူဆောက်တည်ထိန်းသိမ်းဘွယ် မရှိတော့ပြီ ဟူ၍ မှတ်။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား၊ ပယ်သောအရာ မထင်သောကြောင့် ၎င်း။ သီလမည်သင့်သောကြောင့်၎င်း၊ခံယူဆောက်တည်သည် တို့ကို၊ငါတို့အပြစ်မဆိုလို။ဆိုထိုက်သည်ဟူ၍လည်းမထင်မြင် မိပေ။ သို့သော်၊ ၎င်းအာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည်၊ငါးပါးသီလမျိုး ဖြစ်၍။ နိစ္စသီလမျိုးဖြစ်ရကား၊ နေ့စဉ်ခံယူဆောက်တည်ရသော

သီလမျိုးဖြစ်၏။ ဥပုသ်နေ့များ၌မူ၊၎င်းသီလကို၊ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့တည်စေ၍၊ အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထသီလကို၎င်း။ သာမဏေများ စောင့်အပ်သော ဒသသီလကို၎င်း ခံယူ ဆောက်တည်၍သာ စောင့်ထိန်းသင့်သည်ဟူ၍လည်းသတိရှိစေကြကုန်ရာ၏။ ။

၉။ နဝင်္ဂသီလဆောက်တည်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ နဝင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။ ။ဒုတိယမ္ပိ၊တတိယမ္ပိ။လ။အာမ ဘန္တေ။လ။ ။

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
(၂) အဒိန္နာဒါနာ။လ။ ... ... မိ။
(၃) အဗြဟ္မစရိယာ။လ။ ... ... မိ။
(၄) မုသာဝါဒါ။လ။... ... ... မိ၊
(၅) သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ။လ။ ... ... မိ။
(၆) ဝိကာလဘောဇနာ။လ။ ... ... မိ။
(၇) နစ္စ ဂီတ ဝါဒိတ ဝိသူက ဒဿန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
(၈) ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ။လ။ ... ... မိ။
(၉) မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ သဗ္ဗပါဏဘူတေသု ဖရိတွာ ဝိဟရဏံ သမာဒိယာမိ။ ။မေတ္တာသဟဂတေန၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ သဗ္ဗပါဏဘူတေသု၊အလုံးစုံ၊ပါဏ,ဘူတ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောသတ္တဝါတို့၌။ဖရိတွာ၊နှံ့၍။ဝိဟရဏံ၊နေခြင်းကို။ သမာဒိယာမိ၊ဆောက်တည်ပါ၏။ ။တွေ့ခဲ့ရာ၌သာ မြန်မာပြန်ဆိုလိုက်သည်။ ။

ဤ၌အနည်းငယ်အဆုံးအဖြတ်ကိုရေးဦးအံ့။ ။နဝဂ်သီလ ဟူရာ၌၊ ဆောက်တည်နေကြဖြစ်သော ဥပေါသထ သီလကို ဆောက်တည်ပြီး၍၊ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ စီးဖြန်းပွါးများလျှင် ပင် နဝဂ်သီလမည့်တော့သည်သာလျှင်တည်း။ ကိုးချမြော်ဖြစ် သောအင်္ဂါကိုဆော်တည်မှသာ နဝဂ်သီလမည်သည်မဟုတ်။ ထိုကိုးချမြောက်ဖြစ်သောအင်္ဂါကိုထည့်သွင်း၍ ဆောက်တည် သော်လည်း၊မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊မစီးဖြန်း၊မပွါးများပါမူ၊ နဝဂ် သီလမည်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ။ဤ၌စောဒနာ၊ သောဓနာကို ရေးဦးအံ့။ ။နဝဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဥပေါ သထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ၊ မဟာ နိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖါရော။ ။ဟုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ နဝင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ရကား၊ အင်္ဂါကိုးပါး လုံးကိုပင် ဆောက်တည်မှသာ၊နဝဂ်သီလမည်ရာသည်မဟုတ် တုံလောဟုစောဒနာဖြားအံ့။ထိုကိုးချမြောက်ဖြစ်သောအင်္ဂါကို၊ ဝေနေယျတို့၏အလိုအားဖြင့်သာလျှင်၊ အဋ္ဌင်္ဂသီလ၌သွင်း၍၊ နဝဂ်သမန္နာဂတော,ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ စင်စစ်မှာမူ၊ ထို ကိုးချမြောက်ဖြစ်သောအင်္ဂါကို ထည့်သွင်း၍ ဆောက်တည်မှ သာ၊နဝဂ်သီလမည့်သောကြောင့်မူကား။နဝဟိ ဘိက္ခဝေအင်္ဂေ ဟိ-စသော ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ သို့မဟုတ်သောကြောင့်၊ ထိုကိုးချမြော်က် ဖြစ်သော အင်္ဂါကို ထည့်သွင်း၍ဆောက်တည်မှသာ၊နဝဂ်သီလမည်သည်မဟုတ် ဟု၊သောဓနာရာသလျှင်တည်း။ ။

ထိုအကြောင်းကိုပြလို၍၊ ၎င်း၏အဘွင့်ဖြစ်သောမနောရထ ပူရဏီမည်သောအင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌။ ။ဝေနေယျဇ္ဈာသယ ဝသေန မေတ္တာဘာဝနံ ပက္ခိပိတ္ဂာ နဝင်္ဂသမန္နါဂတောတိ ဝုတ္တံ။ ဟုမိန့်၏။ ။ဝေနေယျဇ္ဈာသယ ဝသေန၊ ဝေနေယျတို့၏ အလို၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဥပေါသထေ၊ ဥပေါသထ သီလ၌။ မေတ္တာဘာဝနံ၊ မေတ္တာဘာဝနာကို။ ပက္ခိပိတ္ဂာ၊ထည့်သွင်း၍။

နဝင်္ဂသတ္ထုသာသနံ ဂေတာတိ၊တော-ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ။ဆက်ဦးအံ့။ထိုကိုးချမြောက်ဖြစ်သောအင်္ဂါသည်မဆောံတည်သော်လည်း၊စီးဖြန်းပွါးများလျှင်၊ပြည့်စုံသည်ပင်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း။ အဒေါသ-ဟူသောမေတ္တာဘာဝနာပင်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဥပေါသထ သီဠ ထည့်သွင်း၍ မဆောက်တည်ထိုက်ဟုပယ်သောအရာမထင်သောကြောင့်ရင်း။ ယခုလောက၌အချို့ကုန်သောသူတို့သည်ဒါနဝတ္တ[မျိုးမဟုတ်သော။ သေအရက်သောက်ခြင်းစသည်တို့ကို၊မိမိမိမိတို့၏ရှောင်ကြဉ်မှုကိုမြဲမြဲခိုင်ခန့်စေခြင်းငှါ၊တန်းခိုးကြီးသောစေတီတော်၏အထံတော်၌ရင်း။သီလ,သမာဓိ,ပညာရှိသောဆရာသမားတို့၏အထံတော်၌ရင်း၊တပည့်တော်တို့သည်၊ယနေ့မှစ၍သေအရက်ကိုမသောံပါကုန်တော့အံ့ ဘုရား။ ကက်ကို မဆွဲးပါကုန်အံ့ ဘုရား ဟူ၍ ပဋိညာဉ်ပြုသောအားဖြင့် လှူဒါန်းကြကုန်၏။ ထိုသို့လှူဒါန်းခြင်းသည်။ ရှောင်ကြဉ်မှုကိုမြဲမြဲ၊ ခိုင်ခန့်စေခြင်းအကျိုးနှင့်၊ ဝစီကံကုသိုလ်ကို ရရှိပေကုန်၏။ ထိုအတူ၊ ထိုကိုးချမြောက်ဖြစ်သောအင်္ဂါကိုဆောက်တည်ပါလျှင်၊ဩြာ-ငါတို့လည်း၊မေတ္တာဘာဝနာကိုပါဆောက်တည်၍ထားအပ်ပါတကားဟုသဘောထား၍၊မေတ္တာဘာဝနာကိုစီးဖြန်းပွါးများမိသဖြင့်၊ ရင်းတို့ဆောက်တည်အပ်သောဥပေါသထသီလသည်၊အင်္ဂါကိုးပါးနှင့်ပြည့်စုံလာ၍၊ များစွာသောအကျိုးတို့ကိုသာ-ရလေကုန်ရာ၏။ ဤသို့သောအကျိုးကို မျှော်ကိုး၍၊ ငါတို့သည်လည်း၊ ရင်းကိုးချမြော်ဖြစ်သော အင်္ဂါကို ဥပေါသထသီလ၌ ထည့်သွင်း၍ဆောက်တည်ခြင်းကိုနှစ်သက်မိပေ၏။နှစ်သက်သည်အားလျော်စွာ၊မိမိ၏ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့ကိုဆောက်တည်စေပေ၏၊ ။[သာမဏောတို့ စောင့်အပ်သော ဒသသီလမျိုးကို ဆောက်တည်ပုံသည်၊ရှိပြီးဖြစ်၍ရေးသားရန်မလိုတော့ပေ]။ ။

၁၀။ ကြွင်းသီလသုံးပါးတို့ကိုပြဆိုခြင်း။

စက္ခု ဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ရူပါရုံကို မြင်သည် ရှိသော်၊ မိန်းမ၊
ယောကျ်ားဟူသောနိမိတ်ကိုရင်း။တင့်တယ်သည်၊မတင့်တယ်
သည်-ဟူသောနိမိတ်ကိုရင်း။ လက်၊ခြေ၊ မျက်နှာ၊ ရယ်ခြင်း၊
ပြုံးခြင်း၊အတဲ့ကြည့်ခြင်း၊ အစောင်းကြည့်ခြင်း-စသောအခြင်း
အရာကိုရင်း၊မယူမူ၍၊အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿဟူသောအကုသိုလ်
တရားတို့ မဖြစ်ပွါးစိမ့်သော၄ါ၊မြင်အပ်သောရူပါရုံ၌သာတည်
၍ စက္ခုန္ဒြေကိုစောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့ခြင်းသည်=စက္ခုန္ဒြိယသံ
ဝရသီလမည်၏။ ။သောတ ဝိညာဏ်ဖြင့်၊ သဒ္ဒါရုံကိုကြား
သည်ရှိသော်။လ။ ကြားအပ်သောသဒ္ဒါရုံ၌သာတည်၍၊ သော
တိန္ဒြေကိုစောက်ရှောက်ပိတ်ဆို့ခြင်းသည်=သောတိန္ဒြိယသံဝ
ရသီလမည်၏။ ။ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ဂန္ဓာရုံကို၊နမ်းရှူသည်ရှိ
သော်။လ။ နမ်းရှူအပ်သော ဂန္ဓာရုံ၌သာတည်၍၊ ဃာနိန္ဒြေကို
စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်=ဃာနိန္ဒြိယ သံဝရသီလမည်၏။ ။
ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ရသာရုံကိုလျက်သည်ရှိသော်။လ။လျက်အပ်
သောရသာရုံ၌သာတည်၍၊ဇိဝှိန္ဒြေကိုစောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့ခြင်း
သည်=ဇိဝှိန္ဒြိယ သံဝရသီလမည်၏။ ။ကာယဝိညာဏ်ဖြင့်၊
ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိသည် ရှိသော်။ လ။ တွေ့ထိ အပ်သော
ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌သာတည်၍၊ကာယိန္ဒြေကိုစောင့်ရှောံခြင်းသည်=
ကာယိန္ဒြိယသံဝရသီလ မည်၏။ ။မနောဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ဓမ္မာရုံ
ကို သိသည်ရှိသော်။ မိန်းမ,ယောကျ်ားဟူသော နိမိတ်ကိုရင်း။
တင့်တယ်သည်၊ မတင့်တယ်ဟူသောနိမိတ်ကိုရင်း။ လက်ခြေ၊
မျက်နှာ၊ ရယ်ခြင်း၊ ပြုံးခြင်း၊ အတဲ့ကြည့်ခြင်း၊ အစောင်းကြည့်
ခြင်း-စသော အခြင်းအရာကိုရင်း မယူမူ၍၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ဒေါမ
နဿ-ဟူသော အကုသိုလ်တို့ မဖြစ်ပွါးစိမ့်သော၄ါ၊ သိအပ်
သောဓမ္မာရုံ၌သာတည်၍၊မနိန္ဒြေကိုစောင့်ရှောက်ခြင်းသည်=
မနိန္ဒြိယသံဝရသီလမည်၏။ ။

ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်တို့ကိုပြုကျင့်သဖြင့်ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ဖြင့်အသက်မမွေးမူ၍၊ ကောင်းသောလယ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်းတို့ကို ပြုကျင့်သဖြင့် ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် အသက်မွေးခြင်းသည်=အာဇီဝပါရိ သုဒ္ဓိသီလမည်၏။ ။ဤ အရာ၌ဆက်၍ရေးဦးအံ့။ ရဟန်းတော်များသည်၊ မအပ်မရာ သောအမှုအရာဖြင့်ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို မစွန့်သမျှကာလ ပတ်လုံး၊ အာယတိံသံဝရ-ဖြင့်၊ ဒေသနာပြောကြားငြားသော် လည်း၊အာပတ်မှလည်းမထ။သမ္မာအာဇီဝလည်းမဖြစ်။လူတို့မှာ မူကား၊ထိုသို့မဟုတ်။ ပါဏာတိပါတ-စသောဒုစရိုက်မှုတို့ဖြင့်၊ ရအပ်သောပစ္စည်းတို့ကို၊ မစွန့်ကုန်ဘဲသော်လည်း၊ နောင်ကို အသက်မွေးမှုအတွက်၊ ပါဏာတိပါတ-စသော၊ ဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ပါတော့အံ့ဟု မိမိသန္တာန် ဆောက်တည်ငြားအံ့။ သမ္မာ အာဇီဝဖြစ်တော့သည်သာတည်းဟူ၍မှတ်ရမည်။ ။

ထမင်း,ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်စသောပစ္စည်းတို့ကို ထိုက်သည် အားလျော်စွာဆင်ခြင်၍သုံးဆောင်ခြင်းသည်=ပစ္စယသန္နိဿိ တသီလမည်၏။ ။မင်္ဂလာဗိုလ်လာ၊ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်ကြ ကုန်သော လူသီလဝန္တတို့သည်လည်း၊ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ကိုလည်းစင်ကြယ်စေသင့်ရကား၊လူသီလဝန္တတို့နှင့်သင့်လျော် သော၊ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ပုံကိုရေးဦးအံ့။

(က) အရှက်-အကြောင်းကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ အင်္ဂါ ကြီးငယ်တို့ကို၊ ဖုံးလွှမ်းခြင်းငှါ ဤအဝတ်အရုံတို့ကို ဝတ်ရုံပါ ၏။ ။ပုဆိုးအင်္ကျီတို့ကိုဝတ်ဆင်သောအခါဆင်ခြင်ပုံ။ ။

(ခ) ယခုဆောက်တည်၍ထားအပ်သောသီလကိုကောင်း မွန်လုံခြုံအောင်ထိန်းသိမ်း၍ သမထဝိပဿနာတို့ကိုအားထုတ် နိုင်စေခြင်းငှါ၊ ဤထမင်း,ခဲဘွယ်တို့ကို စားသောက်ပါ၏။ ။ ထမင်း,ခဲဘွယ်တို့ကိုစားသောအခါဆင်ခြင်ပုံ။ ။

(ဂ) အချမ်း,အပူဟူသောဥတုဘေးရန်တို့သည်၊မနှိပ်စက် ၍၊ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်ရုံငှါသာလျှင်၊ ဤစရပ်၊တန်ဆောင်း၊

အိမ်ကျောင်း၌နေပါ၏။ ။စရပ်, တန်ဆောင်း, အိမ်ကျောင်း၌နေသောအခါဆင်ခြင်ရန်။ ။

(ဃ) ဖြစ်ပြီး,ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာရောဂါတို့ကိုပယ်ရှား၍၊သမထဝိပဿနာတို့ကို အားထုတ်နိုင်စေခြင်းငှါ၊ဤသွေးဆေး-စသော ဆေးကို၊စားသောက်ပါ၏။ ။သွေးဆေးစသောဆေးတို့ကိုမှီဝဲသောအခါဆင်ခြင်ပုံ။ ။

ပြဆိုအပ်ပြီးသော သီလသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အဖြဟ္မစရိယသိက္ခာပုဒ်အရာ၌။ ။သောပန ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ လာဘယသာဒိဟေတုကေန ဘေဒေနစ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေနစ သင်္ဂဟိတော။ ။ပန၊ချဲဦးအံ့။ သောခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ၊ထိုသီလကျိုးပြတ်သည့်စသောအဖြစ်ကို။လာဘယသာဒိဟေတုကေန၊လာဘ,ယသ-စသောအကြောင်းရှိသော။ ဘေဒေနစ၊ပျက်စီးခြင်းဖြင့်၎င်း။ သတ္တဝိဓမေထုန သံယောဂေနစ၊ ခုနစ်ပါး အပြားရှိသောမေထုန်ငယ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ သင်္ဂဟိတော၊ရေတွက်အပ်၏။ ။ဤသို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လာသောကြောင့် ရှင်သူတို့အမှု၊မေထုန်ကြီးကိုပြုကျင့်မှသာ၊သီလကျိုးသည်၊ပေါက်သည်မဟုတ်ပေသေး။မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သဖြင့်လည်း၊သီလကျိုးသည်၊ပေါက်သည်သာတည်း။ ။

၁၁။ မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါးတို့၏သရုပ်ကိုပြဆိုခြင်း။

(က) ယောကျ်ားဖြစ်လျှင်၊ မိန်းမဖြစ်သောသူ၏အပွတ်အသပ်အဆုပ်အနယ်တို့ကို။ မိန်းမဖြစ်လျှင်၊ ယောကျ်ားဖြစ်သောသူ၏အပွတ်အသပ်အဆုပ်အနယ်တို့ကိုသာယာခြင်း။ ။

(ခ) ယောကျ်ားဖြစ်လျှင်၊မိန်းမနှင့်။မိန်းမဖြစ်လျှင်၊ယောကျ်ားနှင့်၊တခိခိရယ်ခြင်း။ခြေတို့၊လက်တို့ကစားခြင်း။ ။

(ဂ) ယောကျ်ားဖြစ်လျှင်၊မိန်းမကို။မိန်းမဖြစ်လျှင်၊ယောကျ်ားကို၊တစိမ့်စိမ့်ကြည့်ရှုခြင်း။ ။

(ဃ) ယောက်ျားဖြစ်လျှင်၊မိန်းမ၏။မိန်းမဖြစ်လျှင်၊ယောက်ျား၏၊ ရယ်မောသံ,ပြောဆိုသံ, သီချင်းသံ, ငိုကြွေးသံတို့ကို သာယာခြင်း။ ။

(င) ယောက်ျားဖြစ်လျှင်၊မိန်းမနှင့်။မိန်းမဖြစ်လျှင်၊ယောက်ျားနှင့်၊ရှေးကရယ်ဘူး၊ပြုံးဘူး၊ပြောဆိုဘူး၊ကိုယ်လက်ထိပါး၊ ကစားမြူးထူးဘူးသည့်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သာယာခြင်း။ ။

(စ) ကာမဂုဏ်ငါးပါး ခံစားပြည့်စုံသူတို့ကိုမြင်လျှင်၊ မိမိက သာယာနှစ်သက်ခြင်း။ ။

(ဆ) ဤသီလဖြင့်နတ်ဖြစ်ရပေတော့မည် စသည်ဖြင့်၊နတ်ပြည်စသည့်တို့ကိုတောင့်တသာယာခြင်း။ ။

[သတိပေးချက်။ယခုအခါ၊မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း၌၊ဥပုသ်သီတင်းကိုစောင့်သုံးကြကုန်သောသူတို့သည်၊ ဥပုသ်စောင့်သုံးသောအခါ၌ ကောင်းမွန်စွာခန္ဓာကိုယ်ကိုဖြီးလိမ်းဆင်မြန်းခြင်း။ ကောင်းမွန်စွာ ချက်ပြုတ်စားသောက်ခြင်း။ တယောက်နှင့် တယောက် စောင်းချိတ်ခြင်းစသောသူတော်ကောင်းတို့မကြည်ညိုဘွယ်တို့ကို ပြုတတ်ကြ ကုန်ရကား၊ ၎င်းတို့ စောင့်ထိန်းအပ်သောသီလ၏ကျိုးပေါက်၊ပြောက်ကြားခြင်းမှ၊ ကင်းလိမ့်မည်ဟူ၍, ပြောဆိုဘို့ရန်၊ အမှန်ပင် ခဲယဉ်း ပေလိမ့်မည်။ သီလ၏အကျိုး ဖွံ့ဖြိုး ထွားကျိုင်းခြင်းကို အလိုရှိကြပါကုန်မူကား၊ကောင်းမွန်စွာသတိထား၍၊မကောင်းသောအမှုအရာတို့မှရှောင်ကြဉ်ကြကုန်ရာ၏]။ ။

၁၂။ ဝိဗ္ဗဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊တရားကိုယ်ကို ပြဆိုခြင်း။

ဝိသုဇ္ဈတိ နီဝရဏမလတော ဧတာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဝိဗ္ဗဿ ဝိသုဒ္ဓိ ဝိဗ္ဗဝိသုဒ္ဓိ၊ဟူသည်နှင့်အညီ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသောသမာဓိ

သည်၊စိတ်၏ထိနမိဒ္ဓစသော နီဝရဏဟူသောအညစ်အကြေး
တို့မှစင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်၊စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ။
ဧတာယ၊ ထိုသမာဓိဟူသော သဘောတရားဖြင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ်
သည်။ နီဝရဏမလတော၊ ထိနမိဒ္ဓစသော နီဝရဏဟူသော
အညစ်အကြေးမှ။ဝိသုဇ္ဈတိ၊စင်ကြယ်တတ်၏။ဣတိ၊ထိုကြောင့်။
သာ၊ထိုဧကဂ္ဂတာဟူသော သမာဓိသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။
စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဝိသုဒ္ဓိ၊စင်ကြယ်ကြောင်းတည်း။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊
စိတ်၏စင်ကြယ်ကြောင်း။ ။တနည်းကား။နီဝရဏမလတော
ဝိသုဇ္ဈတီတိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ။ ဟူသည်နှင့်
အညီ၊ ကောင်းစွာ ပွါးများအပ်ပြီးသော စိတ်အစဉ်သည်။ ဝါ၊
သမာဓိနှင့်ယှဉ်သောစိတ်အစဉ်သည်၊ ထိနမိဒ္ဓစသောနီဝရဏ
ဟူသော အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်တတ်သောကြောင့်၊ စိတ္တ
ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ နီဝရဏမလတော၊မှ။ဝိသုဇ္ဈတိ၊၏။ဣတိ၊ကြောင့်။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဒ္ဓိမည်၏။ စိတ္တမေဝ၊ စိတ်သည်သာလျှင်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ထိနမိဒ္ဓ
စသောနီဝရဏဟူသောအညစ်အကြေးမှစင်ကြယ်တတ်သည်
တည်း။စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊စိတ်သည်သာလျှင် ထိနမိဒ္ဓစသောနီဝရဏ
ဟူသောအညစ်အကြေးမှစင်ကြယ်တတ်သည်။ ။ဤနောက်
ဝိဂြိုဟ်၌၊စိတ်ကိုအရင်းထား၍သမာဓိကိုပင်ညွှန်ပြသည်ဟူ၍
မှတ်။ ။ထိုသမာဓိဟူသောစိတ္တဝိသုဒ္ဓိသည်၊ ဥပစာရသမာဓိ,
အပ္ပနာသမာဓိဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ထိုကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်၌။ဥပစာရ
သမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိစေတိ ဒုဝိဓောပိ သမာဓိစိတ္တဝိသုဒ္ဓိနာမ။
ဟူ၍မိန့်ပြီ။ ။ဥပစာရသမာဓိစ၊ဥပစာရသမာဓိလည်း။အပ္ပနာ
သမာဓိစ၊ အပ္ပနာသမာဓိလည်း။ ဣတိ၊ဤသို့။ ဒုဝိဓောပိ၊နှစ်ပါးအ
ပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ သမာဓိ၊သမာဓိသည်။စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
နာမ၊စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ။ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊သမထယောဂီ၏
မနောဒွါရ၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည်မှစ၍၊ မဟဂ္ဂုတ်အပ္ပနာ
ဇော၏ရှေးအတို့၌ဖြစ်သော ဂေါတြဘူတိုင်အောင်သော၊ပယ်
အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်စိတ်တို့ကို အားမြစ်တတ်သော ထိနမိဒ္ဓ

၄၉၃၃

စသော၊ အနှောင့်အယှက်ရှိသော ကာမာဝစရ သမာဓိသည်။ တနည်း၊ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည်မှစ၍ ဂေါတြဘူတိုင်အောင် အတွင်း၌ဖြစ်သောကာမာဝစရသမာဓိသည်၊ဥပစာရသမာဓိ မည်၏။ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်၌ရှိသော သမာဓိသည်၊ အပ္ပနာသမာဓိ မည်၏။ ။[မှတ်ချက်။ ဤ၌နိမိတ်သုံးပါး၊ သမာဓိသုံးပါးတို့ကို ပြဆိုသင့်သော်လည်း၊ ထိုထိုကျမ်း၌ရှိသောကြောင့်၎င်း။ဤကျမ်း ၌ပြလိုရင်းမဟုတ်သောကြောင့်၎င်းမပြဆိုတော့ပြီ]။ ။

ဆက်ဦးအံ့။ ဝိသုဇ္ဈတိ နီဝရဏမလတော ဧတာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဟူရာ၌။ "နီဝရဏ" ပုဒ်၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ သရုပ်တရား ကိုယ်တို့ကိုပြဆိုဦးအံ့။ ။ဈာနာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နကကုသလ စိတ္တံ နိဝါရေန္တိ နိသေဓေန္တီတိ နီဝရဏာနိ။ ။ယာနိဓမ္မဇာ တာနိ၊ အကြင်သဘောတရားတို့သည်။ ဈာနာဒိဝသေန၊ ဈာန် စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နကကုသလစိတ္တံ၊ဖြစ်ထိုက် သောကုသိုလ်စိတ်ကို။နိဝါရေန္တိနိသေဓေန္တိ၊မိမိတို့၏တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်သို့ဝင်၍ မလာရအောင်တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ထိုကြောင့်။ တာနိဓမ္မဇာတာနိ၊တို့သည်။ နီဝရဏာနိ၊ဏာ မည်ကုန်၏၊ ။ထိနမိဒ္ဓစသည်တို့လွှမ်းမိုး၍ နေလျှင်၊ဘယ်အခါ မှာမှဈာန်ကုသိုလ်၊မဂ်ကုသိုလ်တို့သည်မဖြစ်နိုင်ကုန်ဟူလို။ ထို ကုသိုလ်တို့မဖြစ်ပေါ်ကလည်း၊ဘယ်အခါမှာမှချမ်းသာသုခကို ရကြလိမ့်မည် မဟုတ်ကုန်။ သို့ဖြစ်၍ ချမ်းသာသုခကို လိုလား သော အမျိုးကောင်းသားသည်၊ နီဝရဏတရားတို့ ကွာသွား အောင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဟူသော သမာဓိ နှစ်ပါးတို့ကို ရအောင် ကြိုးစား၍အားထုတ်ကြရန်သင့်ကြပေကုန်၏။အားထုတ်ကြပါ ကုန်။ ။တနည်း၊ပညာစက္ခုံ နိဝါရေန္တိ အာဝရန္တီတိ နီဝရ ဏာနိ။ ။ယာနိဓမ္မဇာတာနိ၊ အကြင်သဘောတရားတို့သည်။ ပညာစက္ခုံ၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် စသော ပညာစက္ခုကို။နိဝါရေန္တိ အာဝရန္တိ၊ပိတ်ဆို့တတ်ကုန်၏။ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ တာနိဓမ္မဇာတာနိ၊ တို့သည်။ နီဝရဏာနိ၊ဏာမည်

ကုန်၏။ ။နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် စသော၊ ပညာ ဟူသော မျက်လုံးကို မပွင့်အောင် ပိတ် ဆို့တတ်သော ကြောင့်=နီဝရဏ မည်ကုန်၏ ဟူလို။ ပညာမျက်လုံး မပွင့်က၊ ချမ်းသာရာသို့ မသွားနိုင်။ ချမ်းသာရာသို့ သွားနိုင်လိုက၊ ပညာ မျက်လုံးကို ပိတ်ဆို့တတ်သော နီဝရဏဟူသော တိမ်သလာ ကွာအောင်ယခင်ပြဆိုအပ်ပြီးသောစိတ္တဝိသုဒ္ဓိကို မိမိမိမိတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်ပေါ်၍လာအောင် အားထုတ်ကြရမည်ဟူလို။ ၎င်း တို့၏ သရုပ်နှင့်တကွ တရားကိုယ်ကို အောက်၌ဖေါ်ပြ၍ထား ပေအံ့။ ။

နီဝရဏသရုပ်။	နီဝရဏတရားကိုယ်။
(က) ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ။	လောဘစေတသိက်။
(ခ) ဗျာပါဒနီဝရဏ။	ဒေါသစေတသိက်။
(ဂ) ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ။	ထိနစေတသိက်၊ မိဒ္ဓစေတသိက်။
(ဃ) ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏ။	ဥဒ္ဓစ္စ နှင့်-ကုက္ကုစ္စစေတသိက်။
(င) ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ။	ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်။
(စ) အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ။	မောဟစေတသိက်

ဤပြဆိုအပ်ပြီးသောသီလဝိသုဒ္ဓိ၊စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့သည်၊

သီလေပတိဋ္ဌာယနရောသပညော၊စိတ္တံပညဉ္စဘာဝယံ၊
အာတာပီနိပကောဘိက္ခု၊သောဣမံဝိဇဋယေဇဋံ။ ။

ဟူ၍ဟောတော်မူအပ်ရကား၊နိဗ္ဗာန်ကိုမျှော်ခေါ်၍၊ကိလေ သာဟူသောအရှုပ်အခင်းကို၊သုမ်သင်ရှင်းလင်းလိုသောအာစာ ရကုလပုတ္တတို့သည်၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူသောဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကိုမထူထောင်မီ၊ရှေးဦးစွာမည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမဆို၊ မိမိမိမိတို့ ၏သန္တာန်၌ဖြစ်ပွါးနှင့်စေရမည်ပင်ဖြစ်၏ဟူ၍ မှတ်သားကုန်

လင့်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်။ ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ခဏိကသီလ-ဟူသောသီလဝိသုဒ္ဓိ။ခဏိကသမာဓိ-ဟူသော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမျှ၌တည်၍၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကိုရသဖြင့်၊ အဆင့်ဆင့်ဝိပဿနာပေါက်၍၊မဂ်,ဖိုလ်တို့သို့ရောက်နိုင်လေသောကြောင့်တည်း။သက်သေသာဓကကိုမူ ဤဆိုလတ္တံ့ဖြင့်သိအပ်မှတ်အပ်၏။ ။

တနေ့သ၌မြတ်စွာဘုရားသည်၊သာဝတ္ထိပြည်၏မြောက်မျက်နှာ၊ ဥတ္တရဒွါရအမည်ရှိသောရွာ၌ ဆွမ်းခံပြီးခါ၊ရဟန်းများစွာခြံရံဘိ၍၊ အရိယဝါလိသိကမည်သော တံငါသည်ကလေး၏ ငါးများရာသို့ကြွသွားတော်မူလေ၏။ထိုအခါ၎င်းတံငါသည်ကလေးသည်၊ သံဃာတော်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လေလျှင်၊ ကြည်လင်သောစိတ်ထားဖြင့်၊ငါးများတံကိုချထား၍နေလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ၎င်းတံငါသည် ကလေး၏ မနီးမဝေး၌ ရပ်တန့်တော်မူပြီးလျှင်၊အရှင်သာရိပုတြာစသောမိမိ၏ တပည့်သားတို့၏အမည်တို့ကို။ငါ့ရှင်၊သင်သည်အဘယ်အမည်ရှိသနည်းဟူ၍မေးတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတြာစသော ရဟန်းတော်တို့ကလည်း။ တပည့်တော်သည်၊ သာရိပုတြာအမည်ရှိပါ၏ဘုရား။ မောဂ္ဂလာန်အမည်ရှိပါ၏ ဘုရား-စသည်ဖြင့်ပြောဆိုလျှောက်ထားကြကုန်၏။ထိုအခါ ၎င်းတံငါသည့်ကလေးသည်လည်းမြတ်စွာဘုရားသည်အလုံးစုံသောမိမိ၏တပည့်တပန်း၊ရဟန်းတို့၏အမည်တို့ကို မေးမြန်းတော်မူ၏။ ငါ၏အမည်ကိုလည်းမေးကောင်းမေးတော်မူလိမ့်မည်လား ဟူ၍ကြံစည်အောက်မေ့လေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ဤသို့ရဟန်းတို့၏ အမည်တို့ကို မေးတော်မူခြင်းသည်၊ တံငါသည်ကလေးအား၊ ခဏိကသမာဓိကိုရစေရန်နှင့်၊ ဉာဏ်၏ရင့်ချိန်ကို ငံ့လင့်တော်မူခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူ၍မှတ်ရမည်]။ ။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တံငါသည်ကလေးကို။ ဥပါသကာ၊သင်သည်အဘယ်သို့အမည်ရှိပေသနည်းဟု မေးတော်.

မူ၏။ ထိုအခါ တံငါသည်ကလေးက။ ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်၏အမည်သည်အရိယဖြစ်ပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ကြားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဥပါသကာ၊ သင်ကဲ့သို့ သူတပါး၏အသက်ကိုသတ်ဖြတ်တတ်သောသူသည် အရိယမမည်ထိုက်။ အရိယဟူသည် သူတပါး၏ အသက်ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းမှ စင်ကြယ်သောသူတို့၏ အမည်ဖြစ်ပေ၏။ အရိယမည်သောသူသည်၊ သင်ကဲ့သို့ သူတပါးတို့ကိုမညှဉ်းဆဲးဟုမိန့်တော်မူပြီးလျှင်၊ အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော်မူလေ၏။ ။

န တေန အရိယော ဟောတိ၊ ယေန ပါဏာနိ ဟိံသတိ။
အဟိံသာ သဗ္ဗပါဏီနံ၊ အရိယောတိ ပဝုစ္စတိ။ ။

ဓမ္မပဒပါဠိတော်။

ဒင်းဂါထာ၏အဆုံး၌၊ အရိယဗါလိသိကမည်သောဒင်းတံငါသည်ကလေးသည်သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်လေ၏။ ။

ယေဝ၊ အကြင်ယောကျ်ား,မိန်းမဟူ၊ ခပ်သိမ်းသောသူသည်။ ယေန၊ အကြင်ဒေါသကိလေသာ၊ လွန်စွာညစ်နွမ်းခြင်းကြောင့်။ ပါဏာနိ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲးသတ်ဖြတ်တတ်၏။ သော၊ ထိုယောကျ်ား,မိန်းမဟူ၊ ခပ်သိမ်းသောသူသည်။ တေန၊ ထိုဒေါသကိလေသာ၊ လွန်စွာညစ်နွမ်းခြင်းကြောင့်။ အရိယော၊ အရိယအမည်ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သဗ္ဗပါဏီနံ၊ ရှိသမျှဥသုံ၊ အလုံးစုံကုန်သောသတ္တဝါတို့ကို။ အဟိံသာ၊ မညှဉ်းဆဲးခြင်းကြောင့်။ အရိယောတိ၊ အရိယမည်ထိုက်၏ဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ။

ဤ၌ ခဏိကသီလ၊ ခဏိကသမာဓိဖြစ်ပုံကို ပြဆိုဦးအံ့။ ။ သံဃာတော်နှင့်တကွ သုံးဆဲ့နှစ်ဝသော ယောကျ်ားမြတ်လက္ခဏာ၊ ရှစ်ဆယ်သောလက္ခဏာငယ်တို့ဖြင့်၊ တင့်တယ်တောက်ပသောမြတ်စွာဘုရားကို မြင်လေလျှင်၊ မိမိ၏အလုပ်ဖြစ်သော

ငါးမျှားမှုကို၊သံဃာတော်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားမြင်သွားမည် ရှက်သဖြင့် ရှောင်ကြဉ်လေ၏။ ထိုသို့ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၊ ပိရတိ ဖြစ်ထိုက်၍၊သီလပင်မည်၏။ သံဃာတော်နှင့်တကွမြတ်စွာဘုရားကိုသာ အာရုံပြု၍နေခြင်းသည်၊ သမာဓိပင်မည်၏။ သို့ဖြစ်၍ဥပါစာရသမာဓိနှင့်၊အပ္ပနာသမာဓိတို့ကိုသာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဟုဆိုခြင်းသည်၊သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရင်း၊နေယျပုဂ္ဂိုလ် တို့ကိုရင်းရည်၍ အလွန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သည်ဟူ၍မှတ်။ ထို့ကြောင့် ရင်းကဲ့သို့သော သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့ လက်ကိုင်ရှိမှသာ၊နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူသောဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကိုထူထောင်ရမည်။ သို့မှ ရင်းဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိရင့်သန်၍ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရနိုင်သည်ဟူ၍မှတ်သားကြကုန်လင့်။ ခဏိကသီလ၊ခဏိကသမာဓိရှိကလည်း၊ ပြီးနိုင်၏ဟူ၍မှတ်။ ။ထိုဝိသုဒ္ဓိကြီးနှစ်ပါး ထင်ရှားရှိပါမူကား၊ဆိုဘွယ်ရာမရှိ၊ကောင်းသည်သာတည်း။

၁၃။ ဥဂ္ဃဋိတညူစသောပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့ကို ပြဆိုခြင်း။

မဂ်ဉာဏ်ကိုရကြောင်း၌ အနှေး အမြန်ကိုခွဲ၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (၁)ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်။ (၂)ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်။ (၃)နေယျပုဂ္ဂိုလ်။(၄)ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်-အားဖြင့်၊လေးမျိုးရှိ၏။ထိုလေးမျိုးတို့တွင်။ ။

(၁) အကျဉ်းသခေါ်ပ၊ဥဒ္ဒေသဖြစ်သော တရားစကား၏ အဆုံး၌၊ မဂ်ဖိုလ်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ။

(၂) ရှေးဦးစွာ အကျဉ်း ပြဆိုအပ်ပြီးသော တရားကို၊ အကျယ် ဝေဘန်၍ ဟောအပ်သော တရားစကား၏အဆုံး၌ မဂ်ဉာဏ်ကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

(၃) အကျဉ်းပြအပ်သော တရားကို၊ အကျယ်ဝေဘန်၍

ဟောအပ်ကာမျှဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်သေး၊ ထိုအကျဉ်း အကျယ်အားဖြင့်ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာနာယူမှတ်သား၍ နေ့ရက်,လ,နှစ်,များစွာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ပါမှသာ မဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ။

(၄) နေ့ရက်,လ,နှစ် များစွာအားထုတ်ပါသော်လည်း၊ ဤဘဝ၌မဂ်ဖိုလ်ကိုမရထိုက်၊မျိုးစေ့မျှသာဖြစ်စေနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ။

ဤသို့ပြဆိုအပ်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင်ယခုကာလ၌ဖြစ်နေကြကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့သည်သာဖြစ်ကြပေကုန်ရာ၏။ သို့သော်မိမိမိမိတို့ကိုယ်ကို၊အညံ့စားအောက်တန်းစားဟုသဘောထား၍၊ငါတို့သည်ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတည်း၊ ဤဘဝတွင်မဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်မည်မဟုတ်။ပါရမီမရှိသေးပါဟုအာသာကိုဖြတ်၍၊ ဝီရိယကိုမစွန့်လွှတ်ကြကုန်ရာ။အကယ်၍ ဤဘဝတွင်မဂ်ဖိုလ်တို့ကိုမရလျှင်၊ ဒုတိယ၊ တတိယဘဝတွင်၊ ကေန်ပင်ငါတို့မဂ်ဖိုလ်တို့ကိုရမည်ပင်ဟု သဘောထား၍၊ ကြိုးစား၍ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်ကြကုန်ရမည်သာဖြစ်ကုန်၏။ ဝီရိယ၏အကျိုး၊ ဖွံ့ဖြိုးပုံကိုအောက်၌လာသောဂါထာဖြင့်သိမှတ်အပ်၏။ ။

ဝါယမေထေဝ ပုရိသော၊နနိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။
ပဿာမိ ဝေါဟ မတ္တာနံ၊ယထာ ဣစ္ဆိံ တထာ အဟုံ။

ဘောန္တော၊အိုအသင်တို့။ပဏ္ဍိတော၊ဝီရိယအကျိုး၊မျှော်ကိုးသိမိ၊ပညာရှိဖြစ်သော။ပုရိသော၊ယောက်ျားသည်။ ။[မှတ်ချက်။ ‘ပုရိသ’ဟူ၍ ဆိုခြင်းသည်၊ဥပလက္ခဏာအားဖြင့်သာ ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရင်းပါဌ်ဖြင့်၊မိန်းမကိုလည်းယူရမည်ပင်ဟူ၍မှတ်]။ ။ ဝါယမေထဧဝ၊စွမ်းအန်ကြိုးကုတ်၊အားထုတ်ရာသည်သာလျှင်တည်း။ နနိဗ္ဗိန္ဒေယျ၊ဝီရိယကင်း၍၊ မပျင်းရိရာ။ ယထာ၊အကြင်

အခြင်းဖြင့်။ရာဇာဘာဝံ၊မင်း၏အဖြစ်ကို။ဆူနိ္တ ၊အလိုရှိ၏။တာထာ၊ ထိုအခြင်းဖြင့်။ ရာဇာ၊မင်းသည်။ အဟုံ၊ဖြစ်ပြီ။ အဟံ၊ သင်တို့ သခင်၊ ငါဘုရင်ခင်းမြတ်သည်။ ရာဇာဟောန္တံ၊ မင်းဖြစ်သော။ အတ္တာနံ၊မိမိကိုယ်ကို။ပဿာမိ၊မြင်ရပေ၏။ ။

ဇင်းဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ဒိုအမတ်တို့၊ဝိရိယသည် ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးနိုင်ခွင့်ကိုရခြင်း၏အကြောင်းဟုသိတတ် သောယောကျ်ားသည်၊မိမိ၏ချမ်းသာရာ ချမ်းသာကြောင်းကို ရခြင်း၏အကြောင်းဟုသိတတ်သောယောကျ်ားသည်၊စွမ်းအန် ကြိုးကုတ်၊ ချမ်းသာကြောင်းကို အားထုတ်ရာသည်သာတည်း။ မရနိုင်၊မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ ပျင်းရိသောအားဖြင့်၊ ဝိရိယကိုမစွန့်ထား ရာ။အစောက်အားဖြင့်လည်းနက်။ အနံအားဖြင့်လည်းကျယ်။အ လျားအားဖြင့်လည်းရှည်စွာသောမဟာသမုဒ္ဒြာ၌ ကူးကွယ်ရာ မနီး၊ သင်္ဘောပျက်စီးသောငါသည်၊ ဘယ်အခါမှကမ်းသို့ရောက် မည်မဟုတ်ပါတကားဟု ဝိရိယကိုစွန့်ထားခြင်းမပြုဘဲ၊အားခဲ၍ ကူးသော၍၊ မင်းဖြစ်ပေသော မိမိကိုယ်ကို မြင်ရလေတော့ သည်သာတည်း။ အကယ်၍ဝိရိယကိုအားထုတ်၍သမုဒ္ဒြာကို မကူးပါက၊ ယခုကဲ့သို့ကြီးကျယ်လှသော မင်း၏စည်းစိမ်ကို ရတော့မည်မဟုတ်။ နစ်မြုပ်၍သာသေရမည်မှာအမှန်ပင်။ သို့ ဖြစ်၍ကံကိုယိုးမယ်ဖွဲ၍မနေကြဘဲအားခဲ၍ပြုသင့်သောအမှု ကိုပြုကြရမည်။သို့တည်းမဟုတ်၊ပြုလုပ်သင့်သောအမှုကိုမပြုပါ က၊မချကောင်းမှု၏ အကျိုးကို၊ ဖွံ့ဖြိုးစွာမခံစားရဘဲ၊ အနည်း နည်းသောဒုက္ခနှင့်တွေ့ကြုံကြရမည်ဟူလို။ ။ဝိရိယကို လျှော့ ထား၍ရှိပြီးသောကံများပင် အကျိုးပေးခွင့်မရ၍၊အဝဝသော ဒုက္ခနှင့်တွေ့ရသောဝတ္ထုတိုကလေးကိုအောက်၌ရေးပါဦးအံ့။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏သက်ကျရာ၊ မိဂဒါ ဝုန်တော၌ နေတော်မူစဉ်အခါ၊ ဗာရာဏသီပြည်၌ ကုဋေရှစ် ဆယ်စည်းစိမ်ကြွယ်သော သေဋ္ဌေးနှစ်ဦးတို့သားနှင့် သမီးတို့ ကို၊အတတ်ကိုမသင်စေဘဲ၊ ကခြင်း၊သီခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်းမျှကို

သာသသင်စေလျက်၊ ရုံဘက်လက်ထပ်ထိမ်းမြားး၍၊မိဘတို့-တမ လွန်ဘဝတပါး၊ ပြောင်းသွားကွယ်လွန်ကြသည်ရှိသော်၊ တနေ့ သုံးကြိမ်-မင်းထံ၊ သေဒွေးသား၊အခစားသွား၍၊အပြန်၊တနေ့သ သဥ္စ သေးသောက်ကြူးတွေလမ်းကနေ၍၊ သေရည်ကိုသောက် လျက် ဆားကိုလျက်ခါ၊မီးကျီးမှာကျက်သော ငါးအမဲများကို ကိုက်စား၍။သာမိသေဌ်ပုတ္တ၊အရှင်သေဒွေးသား။ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ဇီဝ၊အသက်ရှည်တော်မူပါလော။တံ၊အရှင် သားကို။ နိဿာယ၊ အမှီတံကဲ၊သဟဲ၊ပြု၍။ မယံ၊ ဘုန်းကံချာ နုပ်၊အကျွန်ုပ်တို့သည်။ခါဒနပိဝနသမတ္ထာ၊စားနိုင်,သောက်နိုင် ကုန်သည်။ ဘဝေယျာမ၊ ဖြစ်လိုပါကုန်၏။ ဟုဆိုကြသည်ကို၊ သေဒွေးသားကြား၍၊ထိုသူများဘယ်ဟာကိုသောံကြသနည်း ဟုနောက်ပါအလုပ်အကျွေးတို့ကိုမေး၍၊တရသောအဖျော်ကို သောက်ကြပါကုန်သည်။ ဤဖျော်ရည်ကဲ့သို့လူ့ပြည်တွင်သော် ဖွယ်ကောင်း မရှိဟုဆိုရာတွင်၊ အတန်ငယ်ယူစေ၍ သောက် သဖြင့်၊ နေ့အခါသေသော်ကြူးတွေဝန်းရံ အခြံအရံပေါ်များ၊ အပါးတွင်ဒင်္ဂါးကိုရပုံကာ၊ တရာပေး၍သောက်၊ နှစ်ရာပေး၍ သောက်၊ပန်းနံ့သာကိုဝယ်စေ၊လိမ္မာသောကချေသည်၊သီချင်း သည်၊အငြိမ့်သမားတို့ကို တထောင်ဆုချ၊နှစ်ထောင်ဆုချ၊မကြာ လှခင်၊မိမိပါ ဥစ္စာကုဋေရှစ်ဆယ် ကုန်ခန်းပြီးနောက်။ သေဒွေး သမီးပါ ဥစ္စာ ကုဋေရှစ်ဆယ်များကိုလည်း သုံး စား ကုန်စင်၊ လယ်ယာ ဥယျာဉ်၊လှည်းယာဉ် အိုးခွက်၊အိပ်ရာ-နေရာ၊အိမ်ကို ပါရောင်းချ၊ အိုမင်းသောကာလ၌၊ အိမ်ဝယ်သောသူက၊အိမ်မှ နှင်ထုတ်လေသော်။ မယားနှင့်အတူ သူတပါးအိမ်နံရံကိုမှီလျက် အိုးခြမ်းကွဲလက်စွဲ၍ တောင်းစားရ၏။ တနေ့သဥ္စ ဆွမ်းစား ကျောင်းတံခါးဝဝယ်၊ ပဉ္စင်းငယ် သာမဏေတို့ပေးသော စား ကြွင်းကို ခံယူနေသည်ကို ဘုရားရှင်မြင်၍ ပြုံးတော်မူရာ။ အ ကြောင်းကို အရှင်အာနန္ဒာမေးလျှောံရာတွင်။ ချစ်သားအာနန္ဒာ၊ ကုဋေတရာ့ခြောက်ဆယ်မျှသော ဥစ္စာတို့ကို ဖြုန်းတီးလျက်၊

မယားနှင့်တကွ တောင်းစား၍ နေသော သေဌေးသားကိုမြင်၍ လော။ ဤသေဌေးသားသည် ပထမအရွယ်၊ ငယ်စဉ်အခါက၊ လယ်ယာလုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်းစသောအမှုတို့ကို၊ ထကြွလုံ့ လပြုသည်ဖြစ်အံ့။ ဤဗာရာဏသီပြည်၌ သေဌေးကြီးဖြစ်လေအံ့ ၏။ တောထွက်၍ ရဟန်းတရားကိုအားထုတ်ပါမူကား၊ ရဟန္တာ ဖြစ်၍ သူ၏မယားသည်အနာဂါမ်ဖြစ်လေအံ့၏။ မဇ္ဈိမအရွယ်၌ စီးပွါးပြုပါမူကား၊ သေဌေးလတ်ဖြစ်ရာ၏။ ရဟန်းတရားကိုအား ထုတ်ပါမူကား၊ အနာဂါမ် ဖြစ်လောက်၏။ သူ၏မယားသည်၊ သကဒါဂါမ်ဖြစ်ရာ၏။ ပစ္ဆိမအရွယ်၌ စီးပွါး ပြုပါလျှင်လည်း၊ သေဌေးငယ်ဖြစ်လေအံ့သေး၏။ ရဟန်းတရားကိုအားထုတ်လျှင် လည်း၊ သကဒါဂါမ် ဖြစ်လောက်သေး၏။ သူ၏မယားသည်၊ သောတာပန်ဖြစ်လောက်သေး၏။ ယခုမူကား၊ ဝိရိယလုံ့လကင်း၊ သေရည်သေရက်ကိုသာ သောက်၍ နေခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ဖျင်း သွမ်းသေးသိမ်၊ လူစည်းစိမ်၊ ရဟန်းစည်းစိမ်နှစ်ပါးလုံး၊ ဆုံးရှုံး ခြင်းသို့ရောက်၍၊ ခြောက်သောရေအိုင်၌၊ တွေမှိုင်၍ နေရသော ကြိုးကြာငှက်ဟပဲ၊ ဆင်းရဲညှိုးနွမ်း၊ မှိုင်တွေ၍ နေရရှာလေပြီ ဟုမိန့်တော်မူ၍ အောက်ပါနှစ်ဂါထာတိုတို ဟောတော်မူ၏။

၁။ အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓါ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
ဇိဏ္ဏကောဉ္စာဝ ဈာယန္တိ၊ ခီဏမစ္ဆေဝ ပလ္လလေ။ ။
၂။ အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓါ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
သေန္တိ စာပါတိ ခီဏာဝ၊ ပုရာဏာနိ အနုတ္ထုနံ။ ။

၁။ ယောဗ္ဗနေ၊ အရွယ်ကောင်းတုန်း၌။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ် သောအကျင့်ကို။ အစရိတွာ၊ မကျင့်ခဲ့မိသောကြောင့်။ ဓနံ၊ ဥစ္စာ ကိုသော်လည်း။ အလဒ္ဓါ၊ မရခဲ့ခြင်းကြောင့်။ ခီဏမစ္ဆေ၊ ရေကုန် ခန်းဘိ၊ ငါးမရှိသော။ ပလ္လလေ၊ ညွန်အိုင်၌။ ဇိဏ္ဏကောဉ္စာဝ၊ အ တောင်ယွင်းယို၊ ကြိုးကြာအိုတို့ကဲ့သို့။ အဝဈာယန္တိ၊ တစုံတရာ၊ ကြံရာမရ၊ မှိုင်တွေ၍ နေကြရကုန်၏။ ။

၂။ ယောဗ္ဗနေ၊ အရွယ်ကောင်းတုန်း၌။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ အစရိတွာ၊မကျင့်ခဲ့မိသောကြောင့်။ ဓနံ၊ဥစ္စာကိုသော်လည်း။ အလဒ္ဓါ၊ မရခဲ့ခြင်းကြောင့်။ စာပါတိခီဏာ၊ လေးမှ လွှတ်တုံ၊ ညှိုးဟုန်ကုန်ပြီးသော မြားတို့သည်။ တနည်း။ စာပါ၊လေးမှ။အတိခီဏာ၊လွန်မြောက်လွှတ်တုံ၊ညှိုးဟုန်ကုန်ပြီးသောမြားတို့သည်။ သေန္တိဣဝ၊မြေမှာစင်း၍၊ဆွေးခြင်း၊ခြစားခြင်းသို့ရောက်ရကုန်သကဲ့သို့။အနုတ္ထုနံ-အနုတ္ထုနန္တာ၊အောက်မေ့ညည်းတွား၊စိုးရိမ်ခြင်းပွါးကုန်လျက်။သေန္တိ၊နေရ၏။ ။

ဤဝတ္ထုကိုထောက်ဆ၍၊အကျိုးပေးရန်ကံပင်ရှိကလည်း၊ ဝီရိယမရှိလျှင် အမြဲပင်အကျိုးပေးလိမ့်မည်ဟု ယူဆရန်မသင့် ဟူ၍မှတ်ယူရမည်။မှတ်သားနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ။

၁၄။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊တရားကိုယ်ကို ပြဆိုခြင်း။

နာမရူပေ ပရိဆိန္ဒိတွာ ပဿတိတိ ဒိဋ္ဌိ။ ။သက္ကာယဒိဋ္ဌိမလတော ဝိသုဇ္ဈတိ တံ ဝါ ဝိသောဓေတီတိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဒိဋ္ဌိမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင် သဘောတရားသည်။နာမရူပေ၊နာမ်,ရုပ်တို့ကို။ပရိဆိန္ဒိတွာ၊ဤသည်ကားနာမ်၊ ဤသည်ကားရုပ်၊ ဤနာမ်, ရုပ်တို့မှတပါး၊ အခြား ခံစားတတ်၊ သိတတ်၊ မြင်တတ်သော၊ သတ္တဝါဟူသော အတ္တ၊ သတ္တဝါဟူသောအတ္တ၏ဥစ္စာဟူသော အတ္တနိယ-မရှိဟုပိုင်းခြား၍။ပဿတိ၊သိတတ်၊မြင်တတ်၏။ဣတိ၊ထိုကြောင့်။သာဓမ္မဇာတိ၊သည်။ ဒိဋ္ဌိ၊ဒိဋ္ဌိမည်၏။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊သည်။သက္ကာယဒိဋ္ဌိမလတော၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော အညစ်အကြေးမှ။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တံ၊ ထိုသက္ကာယ ဒိဋ္ဌိဟူသော အညစ်အကြေးကို။ဝိသောဓေတိ၊သုတ်သင်တတ်၏၊ဣတိ၊ကြောင့်။သာဓမ္မဇာတိ၊သည်။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ဒိဋ္ဌိမေဝ၊နာမရူပပရိစ္ဆေဒ

ဉာဏ်ဟူသောဒိဋ္ဌိသည်သာလျှင်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်တတ်သည်။ ဝါ၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသောအညစ်အကြေးကိုသုတ်သင်တတ်သည်တည်း။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူသော ဒိဋ္ဌိသည်ပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသောအညစ်အကြေးမှစင်ကြယ်တတ်၊သုတ်သင်တတ်သည်။ ။ နာမ်,ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍သိတတ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်၌ရှိသောပညိန္ဒြေကိုအရကောက်ရမည်။ ။ပုထုဇဉ်သေက္ခတို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်သင့်သည်ကိုရည်၍၊ ဤသို့အရကောက်လိုက်သည်။ ။နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်သည် အဘယ့်ကြောင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မည်ပါသနည်းဟူမူ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူသော အတ္တ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ဥစ္စာဟူသော အတ္တနိယဟု စွဲယူရာဖြစ်သော နာမ်,ရုပ်တို့ကို၊ဤသဘောတရားတို့သည်ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူသောအတ္တမဟုတ်ကုန်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ဥစ္စာဟူသော အတ္တနိယလည်းမဟုတ်ကုန်။ နာမ်,ရုပ်တို့သည်သာဟု ပိုင်းခြား၍သိတတ်သောအားဖြင့်၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသောအညစ်အကြေးမှစင်ကြယ်တတ်၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသောအညစ်အကြေးကိုသုတ်သင်တတ်သောကြောင့်၊ ယခင် ဝိဂြိုဟ်နှင့်လျော်စွာ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မည်ပါ၏ဟုဖြေဆိုအပ်၏။ ။သက္ကာယဒိဋ္ဌိမလတောဝိသုဇ္ဈတိ၊ တံ ဝါ ဝိသောဓေတီတိဝိသုဒ္ဓိ၊ဟူရာ၌၊ပါဝင်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိမလတောဟူရာဝယ်၊သက္ကာယပုဒ်၏အရနှင့်၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိပုဒ်၏အရတို့ကိုပြဆိုသင့်သည့်အားလျော်စွာ အကျဉ်းမျှပြဆိုပေဦးအံ့။ ။

၁၅။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပုဒ်၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။

သက္ကာယဟူသောပုဒ်ကို။သန္တော ကာယော၊သက္ကာယော။ ဟု ဝိဂြိုဟ် ပြုအပ်၏။ ။သန္တော၊ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား

ရှိသော။ကာယော၊ရုပ်,နာမ်တို့၏အပေါင်းတည်း။သက္ကာယော၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ရုပ်,နာမ်တို့၏အပေါင်း။ ဥပါဒါန်လေးပါးတို့၏အာရုံဖြစ်သော၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို ရ၏။ ။ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသောကြောင့်၊ သက္ကာယမည်၏ဟူလို။ ။ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်၊ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသောကြောင့် သက္ကာယမည်၏ဟု ဆိုပါလျှင်၊ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးတို့သည်လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် သက္ကာယမည်သင့်ကုန်သည်မဟုတ်တုံလောဟုမေးငြားအံ့။မမည်သင့်ပါဟုဖြေဆိုအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်၊ထိုလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးတို့သည်၊ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသောကြောင့် သာမညဖြစ်သော သက္ကာယပုဒ်၏ အဘိဓေယျ ဖြစ်သင့်သော်လည်း၊ဥပါဒါန်တရားလေးပါးတို့၏အာရုံမဖြစ်၍၊ဒိဋ္ဌိပုဒ်နှင့်တွဲသော၊ဝိသေသဖြစ်သောသက္ကာယပုဒ်၏ အဘိဓေယျမှု၊ မဖြစ်သင့်သောကြောင့်တည်း။ ။ပဉ္စခေါ ဣမေ အာဝုသော ဝိသာခ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ဟု လာသော စူဠဝေဒလ္လသုတ်ကို ထောက်ရမည်။ ။အာဝုသော ဝိသာခ၊ ငါ့ရှင် ဒါယကာဝိသာခ။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဣမေဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ဤဥပါဒါန်တို့၏အာရုံဖြစ်သောခန္ဓာတို့ကို။သက္ကာယော၊ သက္ကာယ မည်ကုန်၏ဟု၊ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရား သည်။ ဝုတ္တာ၊ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ ။မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ၊သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်ပရမတ္ထသဘောတရားသည်။မိစ္ဆာ၊အမှားအားဖြင့်။ပဿတိ၊ရှုမြင်တတ်၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ သာဓမ္မဇာတိ၊ ထိုပရမတ္ထသဘောတရားသည်။ဒိဋ္ဌိ၊ဒိဋ္ဌိမည်၏။ သက္ကာယေ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော ရုပ်,နာမ်တို့၏ အပေါင်း၌။ ပဝတ္တာ၊ အတ္တ, အတ္တနိယဟု-မှားသောအားဖြင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ငါ,သူဟူသောသတ္တဝါ၊ငါ,သူ-ဟူသောသတ္တဝါတို့၏ ဥစ္စာဟု၊

မှားသော်အားဖြင့်ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိ၊ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဝါ၊အမှားအားဖြင့် ရှုမြင်တတ်သောသဘောတရားတည်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော၊ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသောရုပ်,နာမ်တို့၏ အပေါင်း၌၊ ငါ, သူ-ဟူသောသတ္တဝါ၊ ငါ,သူဟူသောသတ္တဝါ တို့၏ ဥစ္စာဟု မှားသော အားဖြင့် ရှုမြင်တတ်သော သဘော တရား။ ။ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်,နာမ်တရားတို့ကိုရုပ်,နာမ် တရားဟု မှန်ကန်စွာမရှုမမြင်တတ်ဘဲ၊ငါ,သူဟူသောသတ္တဝါ၊ ငါ,သူဟူသောသတ္တဝါတို့၏ဥစ္စာဟု၊အမှားအားဖြင့်၊ရှုမြင်တတ် သော ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ကိုရ၏။ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်၊ သာမည အားဖြင့်၊တပါးတည်းဖြစ်သော်လည်း၊အခြင်းအရာတို့၏အပြား အားဖြင့်နှစ်ဆယ်အပြားရှိ၏။ ။

၁၄။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏သရုပ်နှင့်တကွဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ တို့ကိုပြဆိုခြင်း။

ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊အတ္တ နိ ဝါ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်။ ။ ဋ္ဌကထာ၌သာသနာတော်၌။အဿုတဝါ၊ အကြားအမြင်မရှိသော။ ပုထုဇ္ဇနော၊ အန္ဓပုထုဇဉ်သည်။ ရူပံ၊ရုပ်ကို။ အတ္တတော၊အနှစ် သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော အတ္တဟူ၍။ ဝါ၊ငါ,သူ-ဟူ၍ ဆိုအပ် သောသတ္တဝါဟူ၍။သမနုပဿတိ၊ရှု၏။ ဝါ၊တနည်း၊အတ္တာနံ၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တကို။ ဝါ၊ငါသူ-ဟူ၍ဆိုအပ် သောသတ္တဝါကို။ ရူပဝန္တံ၊ရုပ်ရှိ၏ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊တနည်း။ အတ္တနိ၊အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သောအတ္တ၌။ဝါ၊ ငါ,သူ-ဟူ၍ဆိုအပ်သောသတ္တဝါ၌။ရူပံ၊ရုပ်ကို။သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ဝါ၊တနည်း။ရူပသ္မိံ၊ရုပ်၌။အတ္တာနံ၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ် သောအတ္တကို။ဝါ၊ငါ,သူ-ဟူ၍ဆိုအပ်သောသတ္တဝါကို။သမနု

ပဿတိ၊ ရှု၏။ ။ဤသို့ ရုပ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ယူပုံဟူသောအခြင်းအရာထူးအားဖြင့်သက္ကာယဒိဋ္ဌိလေးပါးဖြစ်သတည်း။ ။

ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာယ ဝါ အတ္တာနံ။ ။၎င်းပါဠိတော်။ ။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ ဝါ၊ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သော သဘောတရားကို။ ဝါ၊ ခံသာသောသဘောတရား၊ မခံသာသော သဘောတရားကို။ အတ္တတော၊ ၍။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တာနံ၊ ကို။ ဝေဒနာဝန္တံ၊ ဝေဒနာရှိ၏ဟူ၍။ ဝါ၊ ခံသာသောသဘောတရား၊ မခံသာသော သဘောတရား ရှိ၏ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနိ၊ ၌။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ ဝါ၊ ခံသာသော သဘောတရား၊ မခံသာသော သဘောတရားကို။ သမနုပဿတိ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝေဒနာယ၊ ဝေဒနာ၌။ ဝါ၊ ခံသာသောသဘောတရား၊ မခံသာသောသဘောတရား၌။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ။ဤသို့ဝေဒနာနှင့်စပ်၍ မှတ်ယူပုံဟူသောအခြင်းအရာထူးသောအားဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိလေးပါးဖြစ်သတည်း။ ။

သညံ့ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ သညာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ သညံ၊ သညာယ ဝါ အတ္တာနံ။ ။၎င်းပါဠိတော်။ ။ သညံ၊ သညာကို။ ဝါ၊ ဤကားအမည်၊ ဤကားအဘစသည်ဖြင့်မှတ်တတ်သောသဘောတရားကို။ အတ္တတော၊ ၍။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သညာဝန္တံ၊ သညာရှိ၏ဟူ၍။ ဝါ၊ ဤကားအမည်၊ ဤကားအဘစသည်ဖြင့် မှတ်တတ်သောသဘောတရားရှိ၏ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနိ၊ ၌။ သညံ၊ သညာကို။ ဝါ၊ ဤကားအမည်၊ ဤကားအဘစသည်ဖြင့် မှတ်တတ်သော သဘောတရားကို။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သညာယ၊ သညာ၌။ ဝါ၊ ဤကားအမည်၊ ဤကားအဘစသည်ဖြင့်မှတ်တတ်သောသဘောတရား၌။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ။ဤသို့သညာနှင့်စပ်၍ မှတ်ယူပုံဟူသော

အခြင်းအရာ ထူးသောအားဖြင့် သင်္ခါရယမိုဋ္ဌ်လေးပါး ဖြစ်သ တည်း။ ။

သင်္ခါရေအတ္တာတော သမနုပဿတိ၊သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ အတ္တာ နံ၊အတ္တနိ ဝါ သင်္ခါရေ၊သင်္ခါရေသု ဝါ အတ္တာနံ။ ။ငင်းပါဠိ တော်။ ။သင်္ခါရေ၊သင်္ခါရတို့ကို။ဝါ၊ဖုသန၊အနုဘဝနစသော ကိစ္စတို့ကို ပြီးစီးပြုရအောင် စီရင်တတ်သောသဘောတရားတို့ ကို။အတ္တတော၊၍။သမနုပဿတိ၊ရှု၏။ဝါ၊တနည်း။အတ္တာနံ၊ကို။ သင်္ခါရဝန္တံ၊ သင်္ခါရရှိ၏ဟူ၍။ ဝါ၊ဖုသန၊ အနုဘဝနစသော ကိစ္စတို့ကိုပြီးစီးပြုရအောင်စီရင်တတ်သောသဘောတရားရှိ၏ ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊ရှု၏။ ဝါ၊တနည်း။ အတ္တနိ၊၌။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတို့ကို။ဝါ၊ဖုသန၊အနုဘဝနစသောကိစ္စတို့ကိုပြီးစီးပြုရ အောင် စီရင်တတ်သောသဘောတရားတို့ကို။ သမနုပဿတိ၊ ရှု၏။ ဝါ၊တနည်း။သင်္ခါရေသု၊သင်္ခါရတို့၌။ဝါ၊ဖုသန-အနုဘဝ နစသောကိစ္စတို့ကိုပြီးစီးအောင်ပြုရစီရင်တတ်သော သဘော တရားတို့၌။ အတ္တာနံ၊ကို။သမနုပဿတိ၊ရှု၏။ ။ဤသို့သင်္ခါရ နှင့်စပ်၍ မှတ်ယူပုံ ဟူသော အခြင်းအရာ ထူးသောအားဖြင့် သင်္ခါရယမိုဋ္ဌ်လေးပါးဖြစ်သတည်း။ ။

ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာ နံ၊အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ။ငင်းပါဠိ တော်။ ။ဝိညာဏံ၊စိတ်ဟူသောဝိညာဏ်ကို၊ဝါ၊ဤကားရူပါ ရုံ၊ ဤကားသဒ္ဒါရုံ-ဟု အထူးအားဖြင့် သိတတ်သော သဘော တရားကို။အတ္တတော၊၍။သမနုပဿတိ၊၏။ ဝါ၊တနည်း။အတ္တာ နံ၊ကို။ဝိညာဏဝန္တံ၊အထူးအားဖြင့်သိတတ်သောသဘောတရား ရှိ၏ဟူ၍။ သမနုပဿတိ၊၏။ ဝါ၊တနည်း။ အတ္တနိ၊၌။ဝိညာဏံ၊ အထူးအားဖြင့်အာရုံကိုသိတတ်သောသဘောတရားကို။ပဿ တိ၊၏။ ဝါ၊တနည်း။ ဝိညာဏသ္မိံ၊ အထူးအားဖြင့် အာရုံကိုသိ တတ်သော သဘော တရား၌။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သမနုပဿတိ၊ ၏။ ။ဤသို့ဝိညာဏ်နှင့်စပ်၍။လ။ သင်္ခါရယမိုဋ္ဌ် လေးပါးဖြစ်

သတည်း။ ။ဤသို့သင်္ကာယဒိဋ္ဌိသည်၊ခန္ဓာတပါးတပါး၌၊လေးပါးစီလေးပါးစီဖြစ်၍၊ ခန္ဓာသည် ငါးပါးဖြစ်ရကား၊ နှစ်ဆယ်ဖြစ်သတည်း။ ။

၁၇။ ရူပံအတ္တတောသမနုပဿတိ၊စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုအစဉ်အတိုင်းပြဆိုခြင်း။

(က) ရုပ်ကိုအနှစ်သာရဟု ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟု ရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူ-ဟုရည်ညွှန်း၍။ ယနေ့-ငါသည်၊သူသည်၊ကြမ်းထမ်းခက်မာ၏ဟူ၍၎င်း။နူးညံ့၏ဟူ၍၎င်း။ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ပထဝီဓာတ်ဟူသောရုပ်ကို၊အနှစ်သာရ-ဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟူ၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟူ၍ ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ ယနေ့-ငါသည်၊သူသည်၊အေး၏ဟူ၍၎င်း၊ ပူ၏ဟူ၍၎င်း၊ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ တေဇောဓာတ် ဟူသောရုပ်ကို၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟူ၍။ဝါ၊ငါ၊သူဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့ငါသည်၊သူသည်သွား၏ဟူ၍၎င်း။ရွေ့ရှား၏ဟူ၍၎င်း၊ လွင့်ပါး၏ဟူ၍၎င်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ဝါယောဓာတ် ဟူသောရုပ်ကို။ လ။ မည်၏။ ။တနည်း။ ယနေ့-ငါသည်၊သူသည်၊နှာရည်ယို၏ဟူ၍၎င်း၊မျက်ရည်ယို၏ဟူ၍၎င်း၊ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။အာပေါဓာတ်ဟူသောရုပ်ကို။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါသည်၊သူသည်၊ဖြူ၏ဟူ၍၎င်း၊မည်းနက်၏ဟူ၍၎င်း၊ဝါဝင်း၏ဟူ၍၎င်း၊ နီ၏ဟူ၍၎င်း၊ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊အဆင်းဟူသော-ဝဏ္ဏရုပ်ကို။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ငါသည်၊သူသည်၊ အသံကောင်း၏ဟူ၍၎င်း၊ အသံမကောင်းဟူ၍၎င်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊အသံဟူသော-သဒ္ဒရုပ်ကို။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ကြွင်းရုပ်တို့၌လည်းထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရှုထင်ပုံကိုသိပါလေ။ ။ဤကား၊ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။

(ခ) ဝေဒနာ၊သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်တို့ကို၊အနှစ်သာရ ဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍၊ဝါ၊ငါ-သူဟုရည်ညွှန်း၍။ယနေ့-ငါ၏ကိုယ်သည်၊သူ၏ကိုယ်သည်ကြမ်းထမ်းခက်မာ၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊နူးညံ့၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊ ပထဝီဓာတ်ဟူသော ရုပ်ရှိ၏ဟု ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့ငါ၏-သူ၏ကိုယ်သည်ပူ၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ အေး၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ငါသူ ဟူသော အတ္တကို၊တေဇောဓာတ်ဟူသောရုပ်ရှိ၏ဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ တနည်း။ယနေ့-ငါ၏၊သူ၏ကိုယ်သည်၊ရွေ့ရှား၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊လွင့်ပါး၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ငါ-သူဟူသော အတ္တကို၊ဝါယောဓာတ်ဟူသော။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါ၏၊ သူ၏ကိုယ်မှနှာရည်သည်ယို၏၊ချွေးယို၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊အာပေါဓာတ်ဟူသော ရုပ်ရှိ၏ဟု ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ငါ၏၊သူ၏အဆင်းသည်။ဖြူ၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ မည်း၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊ဝဏ္ဏဟူသောရုပ်ရှိ၏ဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ ငါ၏၊ သူ၏အသံသည်၊ ကောင်း၏ဟူ၍ဂုဏ်း၊ မကောင်းဟူ၍ဂုဏ်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သော အခါ။ ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊ သဒ္ဒ-ဟူသောရုပ်ရှိ၏ဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ ။ ကြွင်း ရုပ်တို့၌လည်း ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ရှုပုံကို သိရမည်။ ။ဤကား၊ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဂ) ဝေဒနာ၊သညာ၊သင်္ခါရ-ဝိညာဏ်-တို့ကိုပင်၊ အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော အတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟုရည်ညွှန်း၍၊ယနေ့-ငါ၌ဂုဏ်း၊သူ၌ဂုဏ်း၊ကြမ်းထမ်းသည်၏အဖြစ်သည်ဂုဏ်း၊ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်သည်ဂုဏ်း ဖြစ်ပေါ်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ငါ-သူဟူသော အတ္တ၌၊ ပထဝီဓာတ်ဟူသောရုပ်တည်၏ဟူ၍ ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ ငါ၌ဂုဏ်း၊

သူဒို့ရင်း။ ပုသည့်၏အဖြစ်သည်ရင်း၊ အေးသည့်၏အဖြစ်သည် ရင်း၊ဖြစ်ပေါ်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ငါ-သူဟူသော အတ္တဒို့၊ တေဇောဓာတ်ဟူသောရုပ်တည်း၏ဟူ၍ ရှုသည်မည် ၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါဒို့ရင်း၊သူဒို့ရင်း၊လှုပ်ရှားခြင်းသည်ရင်း၊ ယိမ်းရိုင်ခြင်းသည်ရင်းဖြစ်ပေါ်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ လ။ဒို့။ဝါယောဓာတ်ဟူသောရုပ်တည်း၏ဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ ။ တနည်း။ ယနေ့-ငါဒို့ရင်း၊သူဒို့ရင်း၊ယိုစီးခြင်းသည်ဖြစ်ပေါ်၏ဟု ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ လ။ဒို့။ အာပေါဓာတ်ဟူသောရုပ် တည်း၏ဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါဒို့ရင်း၊ သူဒို့ ရင်း၊အဆင်း၏ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏ဟု ပြောဆိုမှတ် ထင်သောအခါ။လ။ဒို့။ ဝဏ္ဏဟူသောရုပ်တည်း၏ဟူ၍ ရှုသည် မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါဒို့ရင်း၊သူဒို့ရင်း၊အသံ၏ဖောက်ပြန် ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏ဟု ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။လ။ သဒ္ဒ ဟူသောရုပ်တည်း၏ဟူ၍ ရှုသည်မည်၏။ ကြွင်းရုပ်တို့ဒို့လည်း နည်းတူရှုကြရမည်။ ။ဤကား၊အဇ္ဈတ္တနိဝါ ရုပ် သမ္မသနပဿတိ- ၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဃ) ဝေဒနာ။လ။တို့ကိုပင်အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော အတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍၊ ယနေ့-ငါသည်ရင်း၊သူသည်ရင်း။ကြမ်းထမ်းသောအဖြစ်ဒို့ရင်း၊ နူးညံ့သောအဖြစ်ဒို့ရင်း တည်း၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ပထဝီဓာတ်ဟူသောရုပ်ဒို့။ငါ-သူဟူသောအတ္တကိုရှုသည်မည် ၏။ ။တနည်း။ ယနေ့-ငါသည်ရင်း၊သူသည်ရင်း။ပူသည်၏အ ဖြစ်ဒို့ရင်း၊အေးသည့်၏အဖြစ်ဒို့ရင်း၊တည်း၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင် သောအခါ၊တေဇောဓာတ်ဟူသောရုပ်ဒို့၊ငါ-သူဟူသောအတ္တ ကိုရှုသည်မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါသည်ရင်း၊သူသည်ရင်း၊ လှုပ်ရှားသည့်၏အဖြစ်ဒို့တည်း၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ဝါယောဓာတ်ဟူသောရုပ်ဒို့။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါ သည်ရင်း၊သူသည်ရင်း၊ယိုစီးခြင်းဒို့တည်း၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်

သောအခါ။အာပေါဓာတ်ဟူသောရုပ်၌။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါသည်၎င်း၊သူသည်၎င်း၊ အဆင်း၊ဝဏ္ဏ၏သန့်ပြန့်သောအဖြစ်၌၎င်း၊ ညစ်ပေသောအဖြစ်၌၎င်း၊ တည်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၌၊ အဆင်း၊ဝဏ္ဏဟူသော ရုပ်၌။လ။မည်၏။ ။တနည်း။ယနေ့-ငါသည်၎င်း၊သူသည်၎င်း၊အသံ၏သာယာသောအဖြစ်၌၎င်း၊ မသာယာသောအဖြစ်၌၎င်း၊ တည်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။သဒ္ဒဟူသောရုပ်၌။လ။မည်၏။ကြွင်းရုပ်တို့၌လည်းအတ္တကိုရှုပုံကိုလည်းသိကြပါလေ။ ဤကား၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(င) ဝေဒနာကို။ ဝါ၊ခံသာသောသဘော၊ မခံသာသောသဘောကို၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော အတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ဝါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍၊ ယနေ့-ငါသည်၊သူသည်၊ဤမည်သောအရသာကိုခံစားပြီးပြီ။ခံစားရလတ္တံ့။ခံစားရဆဲဟူ၍၎င်း။ တနည်း။ငါသည်၊သူသည်၊ချမ်းသာ၏၊ဆင်းရဲ၏ဟူ၍၎င်း ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ဝေဒနာကို၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား၊ ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(စ) သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်၊ရုပ်-တို့ကို၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ ယနေ့-ငါ၏၊သူ၏ကိုယ်သည်ချမ်းသာ၏ဟူ၍၎င်း၊ဆင်းရဲ၏ဟူ၍၎င်း၊ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊ ဝေဒနာရှိ၏ဟူ၍။ ဝါ၊ခံသာသောသဘော၊မခံသာသောသဘောတရားရှိ၏ဟူ၍ရှုသည်မည်၏။ဤကား၊ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဆ) သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်၊ရုပ်-တို့ကိုပင်၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော အတ္တဟု ရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟူသော အတ္တဟု ရည်ညွှန်း၍၊ ယနေ့-ငါ၌၎င်း၊ သူ၌၎င်း။ ချမ်းသာခြင်းသည်၎င်း။ဆင်းရဲခြင်းသည်၎င်း။ဖြစ်ပေါ်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်

သောအခါ၊ ငါ-သူ ဟူသောအတ္တ၌၊ ဝေဒနာကိုရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား အတ္တနိ ဝါ ဝေဒနံ သမနုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(၈) သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်၊ရုပ်-တို့ကိုပင်၊အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သောအတ္တဟု ရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍၊ယနေ့၊ငါသည်ရင်း။သူသည်ရင်း။ချမ်းသာခြင်း၌ရင်း။ဆင်းရဲခြင်း၌ရင်း။တည်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ဝေဒနာ၌။ဝါ၊ခံသာသောသဘော၊မခံသာသောသဘော၌။ငါ-သူဟူသောအတ္တကိုရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား ဝေဒနာယ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(၉) သညာကို။ဝါ၊ဤကား အဝိ။ ဤကား အဘာ-စသည်ဖြင့်မှတ်တတ်သောသဘောကို။အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တ-ဟုရည်ညွှန်း၍။ဝါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍၊ငါသည်ရင်း။သူသည်ရင်း။အမှတ်ကောင်း၏ဟူ၍ရင်း။ အမှတ်မကောင်းဟူ၍ရင်း။တနည်း ဤသူကိုမှတ်မိ၏ဟူ၍ရင်း။မမှတ်မိဟူ၍ရင်း။ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊သညာကို။ ဝါ၊ဤကားအဝိ၊ ဤကား အဘာ-စသည်ဖြင့် မှတ်တတ်သောသဘောကို၊ငါ-သူ ဟူသော အတ္တဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား သညံအတ္တတော သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(၁၀) ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်-တို့ကို၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ဝါ၊ငါ-သူဟုရည်ညွှန်း၍၊ ငါ၏ရင်း၊ သူ၏ရင်း၊ အမှတ်သညာသည်၊ ကောင်း၏ဟူ၍ရင်း၊ မကောင်းဟူ၍ရင်း ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ငါ-သူဟူသော အတ္တကို၊ သညာရှိ၏ဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ဤကားသညာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။

(၁၁) ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်-တို့ကိုပင်။လ။ရည်ညွှန်း၍၊ ငါ၌ရင်း။ သူ၌ရင်း၊ ကောင်းသောအမှတ်သညာသည်ရင်း။မကောင်းသောအမှတ်သညာသည်ရင်း၊ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိ၏

ဟု ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တ၌၊ သညာကိုရှုသည် မည်၏။ ။ဤကား အတ္တနိ ဝါ သညံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဃ) ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်-တို့ကိုပင်။လ။ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရင်း။ သူသည်ရင်း၊ ကောင်းသောအမှတ်သညာ၌ရင်း။ မကောင်းသောအမှတ်သညာ၌ရင်း၊ တည်၏ဟု ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊သညာ၌။ဝါ၊ဤကား အဓိ၊ဤကား အဘ-စသည်ဖြင့်မှတ်တတ်သောသဘော၌၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တကိုရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား သညာယ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(င) ပြုပြင် စီရင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာရှိကုန်သော၊ စေတနာစသောသဘောတရားတို့ကို။လ။ညွှန်း၍၊ငါသည်ရင်း။ သူသည်ရင်း၊ စီရင်တတ်၊ တိုက်တွန်းတတ်၊ ပြုပြင်တတ်၏ဟူ၍၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ အဘိသင်္ခရဏ လက္ခဏာရှိကုန်သော၊ စေတနာစသော သဘောတရားတို့ကို၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။

(စ) ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဏ်-တို့ကို။လ။ညွှန်း၍၊ ငါ၏ရင်း။သူ၏ရင်း၊စီရင်ပုံ၊တိုက်တွန်းပုံသည်ရင်း၊ပြုပြင်ပုံသည်ရင်း၊ ကောင်းမွန်၏ဟူ၍ရင်း။ မကောင်းမွန်ဟူ၍ရင်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တကို၊ သင်္ခါရရှိ၏ဟုရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဆ) ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သညာ၊ဝိညာဏ်-တို့ကိုပင်။လ။ညွှန်း၍၊ ငါ၌ရင်း။ သူ၌ရင်း၊ ကောင်းမွန်သောစီရင်ပုံ၊ တိုက်တွန်းပုံသည်ရင်း။ ပြုပြင်ပုံသည်ရင်း၊ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိ၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တ၌၊ သင်္ခါရတို့ကိုရှုသည်မည်

ဏ်၏။ ။ဤကား အတ္တနိဝါ သင်္ခါရေ သမနုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(တ) ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိညာဏ်-တို့ကိုပင်။လ။ ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရှင်း။ သူသည်ရှင်း၊ ကောင်းမွန်သော၊ စိရင်ပုံ၊ တိုက်တွန်းပုံ၌ရှင်း။ ပြုပြင်ပုံ၌ရှင်း၊ တည်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာရှိကုန်သော၊ စေတနာဟူသောသင်္ခါရတို့၌၊ ငါ-သူ ဟူသော အတ္တကို ရှုသည်မည်၏။ ။ဖဿ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရစသောသင်္ခါရတို့၌၊ ဤနည်းကိုမှီ၍ သိပါလေကုန်။ ။ဤကား သင်္ခါရေသု ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ထ) မှတ်ချက်။ ဝိညာဏ်အရာ၌။ (၁) စက္ခုဝိညာဏ်။ (၂) သောတဝိညာဏ်။ (၃) ဃာနဝိညာဏ်။ (၄) ဇိဝှါဝိညာဏ်။ (၅) ကာယဝိညာဏ်။ (၆) မနောဝိညာဏ်အားဖြင့်၊ ခြောက်ပါးဟုသဘောထား၍ ရေးသားပေလိမ့်သတည်း။ ။

စက္ခုဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ ရူပါရုံကိုမြင်တတ်သော သဘောတရားကို။လ။ ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရှင်း။ သူသည်ရှင်း၊ မြင်တတ်၏ဟူ၍ရှင်း။ မမြင်တတ်ဟူ၍ရှင်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ကို၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တဟုရှုသည်မည်၏။ ။ သောတဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ သဒ္ဒါရုံကိုကြားတတ်သောသဘောတရားကို။လ။ ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရှင်း။ သူသည်ရှင်း၊ ကြားတတ်၏ဟူ၍ရှင်း။ မကြားတတ်ဟူ၍ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ သောတဝိညာဏ်ကို၊ ငါ-သူဟူသော အတ္တဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ ဃာနဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ ဂန္ဓာရုံကို။ နမ်းတတ်သောသဘောတရားကို။လ။ ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရှင်း။ သူသည်ရှင်း၊ ပုပ်စော်နံ၏။ ညှော်စော်နံ၏။ ရေမွှေးနံ့ကိုရှူရှိုက်၏ဟုပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ။ ဃာနဝိညာဏ်ကို။လ။၏။ ။ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ ရသာရုံကို လျက်တတ်သော သဘောတရားကို။လ။ ညွှန်း၍၊ ငါသည်ရှင်း။ သူသည်ရှင်း၊ ချို၏ဟူ၍ရှင်း။ ခါး၏ဟူ၍ရှင်း။ စပ်၏ ဟူ၍ရှင်း၊

ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်ကို။လ။၏။ ။ကာယဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိတတ်သော သဘောတရားကို။လ။ညွှန်း၍၊ ငါသည်ငှင်း။သူသည်ငှင်း၊ ပူမှန်းသိ၏ဟူ၍ငှင်း။ အေးမှန်းသိ၏ဟူ၍ငှင်း၊ ကြမ်းထမ်းမှန်း၊ နူးညံ့မှန်းသိ၏ဟူ၍ငှင်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ကာယဝိညာဏ်ကို။လ။၏။ ။မနောဝိညာဏ်ကို။ ဝါ၊ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို သိတတ်သောသဘောတရားကို။လ။ညွှန်း၍၊ငါသည်ငှင်း။သူသည်ငှင်း၊ ဤဝတ္ထုကိုသိ၏ဟူ၍ငှင်း။မသိဟူ၍ငှင်း၊ ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊မနောဝိညာဏ်ကို။လ။မည်၏။ ။ဤကား၊ဝိညာဏ်အတ္တဟော သမန္နုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(ဒ) ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သညာ၊သင်္ခါရ-တို့ကို။လ။ညွှန်း၍၊ငါ၏ငှင်း၊ သူ၏ငှင်း၊ မြင်ခြင်းသည်၊ ကြားခြင်းသည်။ အနံ့ကိုသိခြင်းသည်၊ ချိုမှန်းသိခြင်း။ ခါးမှန်းသိခြင်းသည်။ ကြမ်းမှန်း၊နူမှန်းသိခြင်းသည်။ ပူမှန်း၊အေးမှန်းသိခြင်းသည်။ဖေါင်းကြွလှုပ်ရှားမှန်းသိခြင်းသည်။ထိုထိုအာရုံကိုသိခြင်းသည်။သန့်ရှင်းကောင်းမွန်၏ဟူ၍ငှင်း။ မကောင်းမွန်ဟူ၍ငှင်း။ပြောဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ငါ-သူဟူသော အတ္တကို၊ဝိညာဏ်ရှိ၏ဟု ရှုသည်မည်၏။ ။ဤကား ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ သမန္နုပဿတိ-၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(စ) ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သညာ၊ သင်္ခါရ-တို့ကိုပင်။ လ။ညွှန်း၍၊ ငါ၌ငှင်း၊သူ၌ငှင်း၊အဖြူ၊ အနီစသောရူပါရုံကို မြင်ခြင်းသည်ငှင်း။ မမြင်ခြင်းသည်ငှင်း။ အသံ ဟူသော သဒ္ဒါရုံကို ကြားခြင်းသည်ငှင်း။ မကြားခြင်းသည်ငှင်း။ အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံကို မွှေးမှန်းသိခြင်းသည်ငှင်း။ ပုပ်မှန်း သိခြင်း သည်ငှင်း။ အရသာ ဟူသော ရသာရုံကို ချိုမှန်း၊ချဉ်မှန်း၊ခါးမှန်း၊စပ်မှန်းသိခြင်းသည်ငှင်း။ အတွေ့ဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ကြမ်းမှန်း၊နူမှန်း၊ပူမှန်း၊ အေးမှန်း၊ ဖေါင်းကြွလှုပ်ရှားမှန်းသိခြင်းသည်ငှင်း။ အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့ကိုသိခြင်း၊မသိခြင်းသည်ငှင်း၊ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိ၏ဟူ၍ ပြော

ဆိုမှတ်ထင်သောအခါ၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တ၌၊ ဝိညာဏ်ကိုရှု
သည်မည်၏။ ။ဤကား အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ သမနုပဿတိ-
၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

(န) ရုပ်၊ဝေဒနာ၊ သညာ၊သင်္ခါရ-တို့ကိုပင် အနှစ်သာရ
ဟူ၍ ဆိုအပ်သော အတ္တဟုရည်ညွှန်း၍။ ဝါ၊ငါ-သူဟူသော
အတ္တဟု ရည်ညွှန်း၍၊ ငါသည်ဇင်း။ သူသည်ဇင်း။ အဖြူ-အနီ
စသောရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း၌ဇင်း။သဒ္ဒါရုံကိုကြားခြင်း၌ဇင်း။ဂန္ဓာရုံ
ကိုမွှေးမှန်းသိခြင်း၊ ပုပ်မှန်းသိခြင်း၌ဇင်း။ ရသာရုံကိုချိုမှန်း၊ချဉ်
မှန်း၊ခါးမှန်း၊စပ်မှန်းသိခြင်း၌ဇင်း။ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုကြမ်းမှန်း၊နူးမှန်း။
ပူမှန်း၊အေးမှန်း၊ ဖေါင်းကြွလှုပ်ရှားမှန်းသိခြင်း၌ဇင်း။ အထူးထူး
သောအာရုံတို့ကို သိခြင်း၌ဇင်း၊ တည်၏ဟု ပြောဆိုမှတ်ထင်
သောအခါ၊ ဝိညာဏ်၌၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တကို ရှုသည်မည်
၏။ ။ဤကား ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ-၏
အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ။

ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်တို့တွင်၊ရူပံ အတ္တာ၊ဟူသော၊ပထမ
ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အရာ၌၊ ရုပ်ကို၊ အနှစ်သာရ ဟူ၍
ဆိုအပ်သောအတ္တဟု။ ဝါ၊ငါ-သူဟူသော အတ္တဟူ၍ မှတ်ယူ
၏။ ။ရူပံဝါ အတ္တာ၊အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ရူပသ္မိံ အတ္တာနံ။ ။ဟူသော
ဒုတိယ၊တတိယ၊စတုတ္ထဖြစ်သောသက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့၏အရာတို့၌။
ဝေဒနာ၊သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်-ဟူသော နာမ်တို့ကို၊ ငါ-
သူဟူသော အတ္တဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။ဝေဒနာ အတ္တာ၊သညာ
အတ္တာ၊သင်္ခါရာ အတ္တာ၊ဝိညာဏံ အတ္တာဟူသော။ ပဥ္စမ၊နဝမ၊
တေရသမ၊သတ္တရသမ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့၏ အရာတို့၌။ အစဉ်
အတိုင်း၊ ဝေဒနာ-ဟူသောနာမ်ကို။ သညာ-ဟူသော နာမ်ကို။
သင်္ခါရ-ဟူသောနာမ်ကို။ ဝိညာဏ်-ဟူသောနာမ်ကို။ ငါ-သူ
ဟူသောအတ္တဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။ဝေဒနာဝါ အတ္တာ၊အတ္တနိ
ဝါ ဝေဒနံ၊ဝေဒနာယဝါ အတ္တာနံ။ ။ဟူသောဆဋ္ဌမ၊သတ္တမ၊
အဋ္ဌမ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အရာတို့၌။ ရုပ်၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊

ဝိညာဏ်-ဟူသော။ရုပ်နာမ်ဖြစ်သောမိဿကဖြစ်သောပရမတ္ထ
တရားတို့ကို။ငါ-သူဟူသောအတ္တဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။သညာဝါ
အတ္တာ၊ အတ္တနိဝါ သညံ၊ သညာယဝါ အတ္တာနံ။ ။ဟူသော
ဒသမ၊ဧကာဒသမ၊ဒွါဒသမ၊ဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့၏ အရာ
တို့၌။ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်ဟူသော။ရုပ်နာမ်ဖြစ်သော၊
မိဿကဖြစ်သော ပရမတ္ထတရားတို့ကို။ငါ-သူဟူသော အတ္တ
ဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။သင်္ခါရ ဝါ အတ္တာ၊အတ္တနိ ဝါ သင်္ခါရေ၊
သင်္ခါရေသု ဝါ အတ္တာနံ။ ။ဟူသော၊စုဒ္ဒသမ၊ပန္နရသမ၊သော
ဠသမ၊ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့၏ အရာတို့၌။ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊
သညာ၊ဝိညာဏ်-ဟူသော၊နာမ်ရုပ်ဖြစ်သော၊မိဿကဖြစ်သော
ပရမတ္ထတရားတို့ကို။ငါ-သူဟူသောအတ္တဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။
ဝိညာဏံ ဝါ အတ္တာ၊အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာ
နံ။ ။ဟူသော၊အဋ္ဌာရသမ၊ဧကူနဝီသတိမ၊ဝီသတိမ၊ဖြစ်သော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့၏အရာတို့၌။ ရုပ်၊ဝေဒနာ၊သညာ၊ သင်္ခါရ၊ဟူ
သော။လ။တို့ကို၊ငါ-သူဟူသောအတ္တဟူ၍မှတ်ယူ၏။ ။ဤသို့
ရုပ်သက်သက်ကိုအစွဲပြု၍ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။နာမ်
သက်သက်ကိုအစွဲပြု၍ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ခုနစ်ပါး။ ရုပ်
နာမ်တို့၏၊ အရောဖြစ်သော မိဿကကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်သော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိတဆဲ့နှစ်ပါး ဖြစ်ဟန်ကိုရည်၍။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ
က ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်။ ။အစ တစ်မှာ။ ရုပ်ကိုသာ
ကိုယ်။ဟူ၍ဆို၏။ ။နာမ်ကိုခုနစ်။တဆဲ့နှစ်မှာ။မိဿကာတည့်။
ဟု ရေးသားတော်မူသော၏။ ။ဤသို့ပြဆိုအပ်ပြီးသောသက္ကာ
ယဒိဋ္ဌိ၊တင်းလင်းမှိနေသမျှကာလပတ်လုံး၊ သံသရာ၌သာ၊အခါ
ခါဖြစ်ရ၍၊အဖန်ဖန်ပဋိသန္ဓေနေရသဖြင့်ဆင်းရဲခြင်း။ အိုမင်း
ရင့်ရော် ရသဖြင့် ဆင်းရဲခြင်း။ နာဖျားရသဖြင့် ဆင်းရဲခြင်း။
သေရသဖြင့်ဆင်းရဲခြင်း။ငရဲ၊တိရစ္ဆာန်၊ပြိတ္တာ၊အသုရကာယ်
ဟူသောအပါယ်လေးဘုံတို့၌ဖြစ်ရသဖြင့်ဆင်းရဲခြင်းဟူသော
ဘေးဒုက္ခတို့နှင့် တွေ့ကြုံ၊ ပေါင်းဆုံ၍ နေကြရမည်ကား၊ မချ

ဧကန်၊ အမှန်ဖြစ်ချေ၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခြင်းငှါ၊ မနေမနား၊ ကြိုးစားအားထုတ်ရန်သင့်တော်သည်သာတည်း။

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ မတ္ထကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။

သတ္တိယာ၊ အသွားထက်မြက်၊ ကြောံမကဲ့သွယ်လှသောလှံမသည်။ ဥရေ၊ ရင်ဘတ်၌။ ဩမဋ္ဌော ဝိယ၊ ကောင်းစွာကြပ်ကြပ်၊ ရှုးဝင်အပ်သောယောက်ျားသည်ကဲ့သို့ရင်း။ မတ္ထကေ၊ ဦးခေါင်းတခုလုံး၌။ ဍယှမာနောဝိယ၊ လောင်မီးစက်ကွင်း၊ အတင်းကျမှုန်း၊ တဟုန်းဟုန်း လောင်အပ်သော ယောက်ျား ကဲ့သို့ရင်း။ သတော၊ သတိရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ ပဟာနာယ၊ အမြစ်ပါဖြုတ်၍၊ အငုတ်မကျန်၊ နောင်တဖန်အသစ်၊ ဘယ်အခါမှ မဖြစ်ရအောင်၊ အားသစ်၍ ပယ်ခြင်းငှါ။ ပရိဗ္ဗဇေ၊ မနေမနား၊ ကြိုးစား၍ အားထုတ်ရာသလျှင်ကတည်း။ ။

ထိုသို့ပြဆိုအပ်ပြီးသော ဘေးဒုက္ခအပေါင်းတို့၏၊ ရှိအောင်းဖြစ်ပွါးရာဖြစ်သော၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော ဖြောင့်ခလုတ်ကို၊ ပယ်နုတ်သုမ်သင်ရန်အလို့ငှါ၊ ဉာတပရိညာဟူ၍လည်းဆိုအပ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟူ၍လည်း ဆိုအပ်သော၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို။ ဝါ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို၊ ဤသည်ကားနာမ်။ ဤသည်ကားရုပ်။ ဤနာမ်နှင့်ရုပ်တို့မှတပါး၊ ငါသူတပါးဟူသော ယောက်ျားမိန်းမမရှိဟု ပိုင်းခြား၍သိတတ်သောဉာဏ်ကို၊ အမှန်ပင်လိုလားအပ်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုဉာဏ်ကိုထူထောင်ရန်၊ နာမ်ရုပ်တို့ကိုရှေးဦးစွာသိအပ်သင့်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ နာမ်ရုပ်တို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာပြဆိုပေဦးအံ့။ ။

(၁၈) ခန္ဓာငါးပါးတို့၏သရုပ်တရားကိုယ်သဘော တို့ကိုပြဆိုခြင်း။

ခန္ဓာသည်။(၁)ရူပက္ခန္ဓာ။(၂)ဝေဒနာက္ခန္ဓာ။(၃)သညာက္ခန္ဓာ။(၄)သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။(၅)ဝိညာဏက္ခန္ဓာ-အားဖြင့်၊ ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင်။ ရုပ်အဋ္ဌဝီသသည်=ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ စေတသိက်သည်=ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာစေတသိက်သည်=သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဖဿ၊စေတနာ စသော ဝေဒနာသညာတို့မှကြွင်းသောစေတသိက်ငါးဆယ်တို့သည်=သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်သည်=ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ။ဆက်ဦးအံ့။ရူပ၊ရုပ်ဟူသည်။ အချမ်း၊အပူစသောဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖေါက်ပြန်တတ်သောသဘောတရားတို့ပင်တည်း။ဖေါက်ပြန်တတ်၏ဟူသည်၊ ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့်မတူသောနောက်ရုပ်အစဉ်၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းပင်တည်း။ ။ဝေဒနာဟူသည်။ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့၏အရသာကို ခံစားတတ်သော သဘော တရားပင်တည်း။ သညာဟူသည်။ အမိ၊အဘ၊ဦးကြီး၊ဦးလေး၊ဘကြီး၊ဘထွေးစသည်တို့ကိုအမှတ်ပြုသောအားဖြင့်သိတတ်သောသဘောတရားပင်တည်း။ သင်္ခါရဟူသည်။ ကာယကံမှု၊ဝစီကံမှု၊မနောကံမှုတို့ကို ဖြစ်ပွါးပေါ်ပေါက်အောင်စီရင်တတ်သော သဘောတရားပင်တည်း။ဝိညာဏ၊ဝိညာဏ်ဟူသည်၊ထင်လာ၊မြင်လာသောအာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကိုသိတတ်သော သဘောတရားပင်တည်း။ ထိုသဘောတရားတို့သည်၊ အစု၊အပုံဟူသောအနက်သဘောကြောင့်=ခန္ဓမည်ကြလေကုန်၏။ ။

မှတ်ချက်။ဤ၌အစုဟူသည်၊စပါးလုံးတို့ကိုလက်ဖြင့်စုအပ်၊ပုံအပ်သကဲ့သို့၊ စုအပ်ပုံအပ်သည်မဟုတ်။ ၎င်းရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်တို့သည်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်၊အနာဂတ် စသော၊ တဆဲ့တပါးသောအပြား၏ရှိခြင်းကြောင့်၊ ဉာဏ်ဖြင့်၊

ဤသဘောတရားတို့သည်ကား၊ဖေါက်ပြန်တတ်သောသဘော ရှိခြင်းကြောင့်=ရူပမည်၏။ဤသဘောတရားတို့သည်ကား၊အာ ရုံ၏ အရသာကိုခံစားတတ်သောသဘောရှိခြင်းကြောင့်=ဝေဒ နာမည်၏။ ဤသဘောတရားတို့သည်ကား၊ အာရုံကိုအမှတ်ပြု ၍ သိတတ်သော သဘောရှိခြင်းကြောင့်=သညာမည်၏။ ဤ သဘောတရားတို့သည်ကား၊ ကာယကံမှု,ဝစီကံမှု,မနောကံမှု တို့ပြီးမြောက်အောင်စီရင်တတ်သောသဘောရှိခြင်းကြောင့်= သင်္ခါရမည်၏။ ဤသဘောတရားတို့သည်၊ ထင်လာ, မြင်လာ သော အာရုံတို့ကို၊သညာထက်ထူး၍ သိတတ်သောသဘော ရှိခြင်းကြောင့်=ဝိညာဏမည်၏၊ ဤသို့သဘောတူအားဖြင့်သာ စုအပ်၊ ပုံအပ်ပါ၏။ ဤသို့ သဘောတူအားဖြင့်၊ စုအပ်၊ပုံအပ် သောသဘောကြောင့်=ခန္ဓမည်ကြပါကုန်၏ဟူ၍မှတ်။ ။

---

(၁၉) မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကိုပြဆိုခြင်း။

(၁)ပထဝီ၊မြေ၊(၂)အာပေါ၊ရေ၊(၃)တေဇော၊မီး။(၄)ဝါယော၊ လေ-အားဖြင့်၊ မဟာဘုတ်သည် လေးပါးရှိ၏။ ဤလေးပါးတို့ သည်၊ မိမိတို့မှကွဲကြွင်းကုန်သော ဥပါဒါရုပ်တို့၏မှီရာ၊ တည်ရာ၊ အထည်ခံ၊အမာခံကြီးဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤမဟာဘုတ်လေးပါးတို့ မရှိက၊ကြွင်းရုပ်တို့မဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြကုန်ပေ၊မိမိတို့သည်လည်း၊ အချင်းချင်းမှီ၍သာဖြစ်ကြရကုန်၏။ထိုတွင်၊ပထဝီသည်။ဝါ၊မြေ သည်၊ပရမတ်ဖြစ်သောမြေ၊ပညတ်ဖြစ်သောမြေအားဖြင့်နှစ်ပါး ရှိ၏။ထိုတွင်၊သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်ဟူသောအရွှတ္တသန္တာန်ရင်း။တော တောင်၊ရေ-မြေ-သမုဒ္ဒရာစသော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်ရင်း၊ ဘိနှိပ်စမ်းသပ် သောအခါ၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်၊ တွေ့အပ်၊ထိအပ်၊သိအပ် သော၊ကြမ်းထမ်းမှု။ ခက်မာတောင့်တင်းမှု။နူးညံ့ပြော့ပျောင်းမှု ဟူသမျှသည်၊ပရမတ်ဖြစ်သော၊ပထဝီ=မြေမည်၏။ ၎င်းသည်၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏အာရုံဖြစ်၏။ပရ

မသဏ္ဍာန်မှုမှစ၍၊ တဆင့်ထက်တဆင့်ကြီးမား၍၊ သန်းလောက်၊ ကြမ်းပိုးလောက်၊ ဆီးသီးလောက်၊ ရှောက်သီးလော်၊အိမ်လော်၊ မြင်းမိုရ်တောင်လောက်ရှိသော၊ အခဲအလုံးဖြစ်သော ဒြဗ်ကြီးသည်၊ ပညတ်ဖြစ်သောပထဝီ=မြေမည်၏။ ၎င်းသည်၊ မနောဝိညာဏ်၏သာအာရုံဖြစ်၏။စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်မြင်ရသော၊အဖြူ၊ အနက်၊ အနီ-စသောအရောင်သည်ကား၊ မည်သည့်ပထဝီ၊ မြေမျှမဟုတ်။ဝဏ္ဏ=အဆင်းရူပါရုံသာဖြစ်ပေ၏။ထိုတွင်၊ဤဥပရမတ်ဖြစ်သော၊ပထဝီ၊မြေကိုသာ၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏အာရုံဖြစ်၍ အလိုရှိအပ်၏။ ။အာပေါ၊ ရေသည်လည်း၊ပရမတ်ဖြစ်သောအာပေါ၊ရေ။ပညတ်ဖြစ်သောအာပေါ၊ရေအားဖြင့်နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင်၊ဖွဲ့စေးမှု၊ ကပ်တွဲမှု၊စိုစွတ်မှု၊ယိုစီးမှုသည်၊ ပရမတ်ဖြစ်သော အာပေါ၊ရေမည်၏။တသွင်သွင်စီးသွားသော၊ ဒြဝအရည်ဖြစ်သော၊ လူအများတို့သမုတ်အပ်သောရေသည်၊ပညတ်ဖြစ်သော၊အာပေါ၊ရေမည်၏။ ၎င်းအာပေါ၊ရေနှစ်မျိုးလုံးသည်ပင်၊မနောဝိညာဏ်၏သာ အာရုံဖြစ်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်။ဝါ၊မျက်လုံးဖြင့်မြင်အပ်သောဖြူဖွေးသောအရောင်သည်ကား၊ မည်သည့်အာပေါ၊ ရေမျှမဟုတ်။ ဝဏ္ဏ၊အဆင်းရူပါရုံသာဖြစ်ပေ၏။ထိုတွင်၊ဤဥပရမတ်ဖြစ်သော၊အာပေါ၊ရေကိုသာ။လ။ အပ်၏။ ။တေဇော မီးသည်လည်း၊ ပရမတ်ဖြစ်သောတေဇောမီး၊ပညတ်ဖြစ်သောတေဇောမီး-အားဖြင့်နှစ်ပါးရှိ၏။ထိုတွင်၊ပူမှု၊အေးမှုဟူသောကြံ့ယာသည်သာ၊ပရမတ်ဖြစ်သောတေဇော၊မီး-မည်၏။ ၎င်းသည်၊ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ်တို့၏အာရုံဖြစ်၏။ လူတို့က၊တေဇော၊ မီးဟူ၍သမုတ်ကြသော၊ မီးတောက်မီးလျှံစသည်တို့သည်၊ ပညတ်ဖြစ်သော၊ တေဇော၊မီးမည်၏။ ၎င်းသည်၊မနောဝိညာဏ်၏သာအာရုံဖြစ်၏။စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်မြင်ရသောအလင်းရောင်သည်မည်သည့်တေဇော၊မီးမျှမဟုတ်။ ဝဏ္ဏ၊အဆင်းရူပါရုံသာဖြစ်၏။ ထိုတွင်၊ ဤဥပရမတ်ဖြစ်သော၊ တေဇော၊ မီးကိုသာအလိုရှိအပ်၏။ ။

ဝါယောသည်လည်း။ ဝါ၊ လေသည်လည်း၊ ပရမတ်ဖြစ်သော၊ ဝါယော၊ လေ။ ပညတ်ဖြစ်သော ဝါယော၊ လေ-အားဖြင့်နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင်၊ ထောက်ကန်မှု၊ ဖေါင်းပွမှု၊ ကြွရွမှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ တွန်းဧှမှု၊ လွင့်ပါးမှု-ဟူသမျှသည်၊ ပရမတ်ဖြစ်သော၊ ဝါယော၊ လေမည်၏။ လူတို့က၊ ဝါယော၊ လေဟူ၍ သမုတ်ကြသော၊ လေပြည်၊ လေညှင်း၊ လေမုန်တိုင်းဟူသမျှသည်၊ ပညတ်ဖြစ်သော ဝါယော၊ လေမည်၏။ ၎င်းဝါယော၊ လေ နှစ်ပါးလုံးသည်၊ မနောဝိညာဏ်၏သာ အာရုံဖြစ်၏။ လူတို့၏ကိုယ်ကို ထိခိုက်၍ သွားသော၊ အပူ၊ အအေးသည်၊ တေဇော၊ မီးဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသာဖြစ်၏။ မည်သည့်ဝါယော၊ လေမျှမဟုတ်ချေ။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်။ ဝါ၊ မျက်လုံးဖြင့်မြင်ရသော အရာသည်ကား။ သစ်ပင်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်ဟူ၍ သမုတ်အပ်သော၊ အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်ရှစ်ခုတို့၌ပါဝင်သော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဟူသောရူပါရုံသာဖြစ်ပေ၏။ မည်သည့်ဝါယော။ ဝါ၊ လေမျှမဟုတ်ချေ။ ထိုလေနှစ်ပါးတို့တွင်၊ ပရမတ်ဖြစ်သော ဝါယော၊ လေကိုသာအလိုရှိအပ်၏။ ။

---

(၂၀) အာရုံခြောက်မျိုးတို့ကို၊ တရားကိုယ်နှင့်တကွ ပြဆိုခြင်း။

အာရုံသည်။ (၁) ရူပါရုံ။ (၂) သဒ္ဒါရုံ။ (၃) ဂန္ဓာရုံ။ (၄) ရသာရုံ။ (၅) ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ (၆) ဓမ္မာရုံ-အားဖြင့်ခြောက်မျိုးရှိ၏။ ။ ထိုတွင်။

(၁) အဖြူ၊ အနီ၊ အကြောင်၊ အကြား၊ အစိမ်း၊ အဝါ-စသော အဆင်းအမျိုးမျိုးသည်၊ ရူပါရုံမည်၏။ ဝဏ္ဏာယတနဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။ ။

(၂) သတ္တဝါတို့ပြောဆိုသံ၊ တွံသံ၊ မြည်သံ၊ ရိုယမ်းချုန်းသံ-စသော အသံအမျိုးမျိုးသည်၊ သဒ္ဒါရုံမည်၏။ သဒ္ဒါယတနဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ ။

(၃) မွှေးသောအနံ့၊ ပုပ်သောအနံ့-စသော အနံ့ အမျိုးမျိုးသည်၊ ဂန္ဓာရုံမည်၏။ ဂန္ဓာယတနဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ ။

(၄) အချို၊အချဉ်၊အဖန်၊အခါး၊အစပ်၊အငန်-ဟူသောအရသာအမျိုးမျိုးဟူသမျှသည်၊ ရသာရုံမည်၏။ ရသာယတနဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ ။

(၅) အကြမ်း၊အနု၊အပူ၊အအေး၊တောက်ကန်ခြင်း၊ပျောင်းအိခြင်း-တည်းဟူသော အတွေ့အမျိုးမျိုးသည်၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံမည်၏။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာယတနဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ ။

(၆) အာရုံကိုသိတတ်သော၊ အာရမ္မဏပဇာနနလက္ခဏာရှိသော ဝိညာဏဓမ္မ၊ အာရမ္မဏဖုသန၊ အနုဘဝနလက္ခဏာ-ရှိသည် အစရှိသော၊ဓမ္မအမျိုးမျိုးသည်၊ဓမ္မာရုံမည်၏။ ဓမ္မာယတနဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ ။

---

(၂၁) ဝိညာဏ်ခြောက်မျိုးတို့ကို၊သဘောနှင့်တကွ ပြဆိုခြင်း။

(၁) စက္ခုဝိညာဏ်=အပြာ,အနီစသောအဆင်းဟူသမျှတို့ကို၊သိတတ်၊မြင်တတ်သောဝိညာဏ်။ ။

(၂) သောတဝိညာဏ်=အသံဟူသမျှကို၊ ကြားတတ်၊ သိတတ်သောဝိညာဏ်။ ။

(၃) ဃာနဝိညာဏ်=အနံ့ဟူသမျှကို၊ နံတတ်၊နမ်းတတ်၊သိတတ်သောဝိညာဏ်။ ။

(၄) ဇိဝှါဝိညာဏ်=အချိုအချဉ်စသောအရသာဟူသမျှကို၊ လျက်တတ်၊သိတတ်သောဝိညာဏ်။ ။

(၅) ကာယဝိညာဏ်=အကြမ်း,အနု, အပူ,အအေး, တောက်ကန်မှု,ပြွပ္ပမှုဟူသောအတွေ့ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို၊တွေ့တတ်၊ထိတတ်၊သိတတ်သောဝိညာဏ်။ ။

(၆) မနောဝိညာဏ်=ပဉ္စဝိညာဏ်တို့ယူ၍ ပေးအပ်သော

ရူပါရုံစသော၊ပဉ္စာရုံကို၎င်း။အလိုအလျောက်ထင်လာသော၊မြင်လာသောအာရုံကို၎င်း၊သိတတ်သောဝိညာဏ်။ ။

---

(၂၂) ဝိညာဏ်တို့၏မှီရာဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်တို့၏တရားကိုယ်နှင့်တကွ၊တည်ရာ ဌာနကိုပြဆိုခြင်း။

(၁) စက္ခုဝတ္ထု။ ။စက္ခုပသာဒရုပ်သည်၊ စက္ခုဝတ္ထုမည်၏။ ၎င်းသည်၊ မျက်နက်ဝန်း၏အလယ်တည့်တည့်၌တည်၏။စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၂) သောတဝတ္ထု။ ။သောတပသာဒရုပ်သည်၊ သောတဝတ္ထုမည်၏။ ၎င်းသည်၊နားခေါင်းတွင်း၌တည်၏။ သောတဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၃) ဃာနဝတ္ထု။ ။ဃာနပသာဒသည်၊ ဃာနဝတ္ထုမည်၏။ ၎င်းသည်၊နှာခေါင်းဖုနှစ်ခုတို့၏ပေါင်းဆုံမိရာ၌ တည်နေ၏။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၄) ဇိဝှါဝတ္ထု။ ။ဇိဝှါပသာဒသည်၊ ဇိဝှါဝတ္ထုမည်၏။ ၎င်းသည်၊လျှာလယ်၌တည်နေ၏။ ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၅) ကာယဝတ္ထု။ ။ကာယပသာဒသည်၊ကာယဝတ္ထုမည်၏။ ၎င်းသည်၊လက်သည်း၊ ခြေသည်း၊ ဆံပင်တို့မှတပါး၊ ဇာချွေးနှင့် တကွသော ကိုယ်၌တည်၏။ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၆) ဟဒယဝတ္ထု။ ။ဟဒယရုပ်သည်၊ဟဒယဝတ္ထုမည်၏။၎င်းသည်၊နှလုံးသွေး၌တည်၏။မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏မှီရာဖြစ်၏။ ။

(၂၃) ရုပ်နှင့်နာမ်တို့ကိုခွဲခြား၍ပြဆိုခြင်း။

ပထဝီ၊အာပေါ၊တေဇော၊ဝါယော-ဟူသောမဟာဘုတ်တို့သည်၎င်း။ စက္ခုဝတ္ထု၊သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ဇိဝှါဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထု-ဟူသော၊ ဝိညာဏ်တို့၏မှီရာဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်တို့သည်၎င်း။ ဝဏ္ဏ၊ အဆင်းဟူသော ရူပါရုံ။ သဒ္ဒ၊အသံဟူသောသဒ္ဒါရုံ။ ဂန္ဓ၊အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံ။ရသ၊အရသာဟူသောရသာရုံ။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗ၊အတွေ့ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ ဓမ္မ၊ မိမိသဘောကိုဆောင်တတ်သော၊အာပေါစသော အချို့သော ဓမ္မာရုံ။ ထိုပထဝီစသည်တို့သည်၊ အပူ၊ အအေး-အစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဖေါက်ပြန်တတ်သော ကြောင့်ရုပ်မည်၏။ ဖေါက်ပြန်-ဟူသည်၊တရသောအကြောင်း ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်နှင့်၊တခုသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့မတူသည်ကိုဆိုသည်။ ထိုရုပ်သည်၊ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်။ ဥတုကြောင့်ဖြစ် သောဥတုဇရုပ်။ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရဇရုပ်-အားဖြင့်လေးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်၊မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည်၎င်း။ ရူပါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံတို့သည်၎င်း။ ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရ-ဟူသောလေးပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သောကြောင့်၊ စတုဇရုပ်မည်ကုန်၏။ ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့သည်၊ကံကြောင့်သာဖြစ်သောကြောင့်၊ကမ္မဇရုပ်မည်ကုန်၏။ သဒ္ဒါရုံသည် စိတ်ကြောင့်၎င်း၊ ဥတုကြောင့်၎င်း ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဒွိဇောတုဇရုပ်မည်၏။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်၊ ပထဝီ၊တေဇော၊ဝါယော-တို့ပင်ဖြစ်၍၊ မဟာဘုတ်တို့ကဲ့သို့ စတုဇရုပ်မည်၏။ ။[မှတ်ချက်။ ရုပ်သည်၊ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးရှိသော်လည်း၊ ဤဋ္ဌမှုကား၊ ထင်ရှားလှသည်တို့ကိုသာပြဆိုလိုက်ပေသတည်း]။ ။ဝိညာဏ်ဟူသမျှတို့သည်၎င်း။ ဖဿစသောစေတသိက်တို့သည်၎င်း၊ အာရုံသို့၊

အာရုံပြုသောအားဖြင့် ညွတ်တတ်၊ အာရမ္မဏိကတရားတို့ကို ညွတ်စေတတ်သောကြောင့်နာမ်မည်ကုန်၏။ ။

---

(၂၄) မည်သည့်အခါ၊မည်သည့်နေရာ၌ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ပေါ်သည်ဟုပြဆိုခြင်း။

(၁) စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်၊ အဖြူ၊ အနီ စသော၊ အဆင်းဟူသောရူပါရုံကို မြင်သောအခါ။ စက္ခုဝတ္ထု၌၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဖဿ၊ဝေဒနာ၊သညာ၊စေတနာ၊ဧကဂ္ဂတာ၊ဇီဝိတိန္ဒြေ၊မနသိကာရဟူသော၊သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်ခုနစ်ပါးတို့နှင့်တကွဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုစိတ်၊ စေတသိက်တို့တွင်၊ ဝေဒနာစေတသိက်သည်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာစေတသိက်သည်၊ သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ကြွင်းသေစေတသိက်ငါးပါးတို့သည်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။၎င်းနာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၏မှီရာဖြစ်သော စက္ခုဝတ္ထုသည်၊ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။

(၂) သောတ ဝိညာဏ်ဖြင့်၊ အသံကို ကြားသောအခါ။ သောတဝတ္ထု၌၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ ဖဿ။လ။တကွ ဖြစ်လေ၏။ ထိုတွင်၊ ဝေဒနာစေတသိက်သည်၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။လ။သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ၎င်းနာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့၏ မှီရာ ဖြစ်သော၊ သောတဝတ္ထုသည်၊ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။

(၃) ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့်၊အနံ့ကိုနံသောအခါ။ဝါ၊နမ်းသောအခါ၊ဃာနဝတ္ထု၌ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဖဿ။လ။ဖြစ်၏။ ထိုတွင်၊ဝေဒနာစေတသိက်သည်။လ။ဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ၎င်းနာမက္ခန္ဓာတို့၏မှီရာဖြစ်သောဃာနဝတ္ထုသည်၊ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။

(၄) ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့်၊အရသာကိုလျက်သောအခါ။ဇိဝှါ

ဝတ္ထု၌ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဖဿ။လ။ဖြစ်၏။ထိုတွင်၊ဝေဒနာစေတသိက်သည်။လ။ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ၎င်းနာမက္ခန္ဓာတို့၏ မှီရာဖြစ်သော ဇိဝှါဝတ္ထုသည်၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။

(၅) ကာယဝိညာဏ်ဖြင့်၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့အပ်၊ထိအပ်သောအခါ။ ကာယဝတ္ထု၌၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဖဿ။လ။ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ထိုတွင်။လ။ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။၎င်းနာမက္ခန္ဓာတို့၏မှီရာဖြစ်သောကာယဝတ္ထုသည်၊ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။

(၆) စက္ခုဝိညာဏ်။ လ။ ကာယဝိညာဏ်ဟူသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၊မိမိမိမိတို့၏အာရုံကို၊ အာရုံပြု၍၊ဖြစ်ပေါ်၍ ချုပ်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့၌၎င်း။ မြင်ဘူးခြင်း၊ကြားဘူးခြင်းစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ရူပါရုံစသော အာရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသောအာရုံသည်၊မနောဒွါရ၌ထင်လာ၊မြင်လာသောအခါ၌၎င်း။ ဟဒယဝတ္ထု၌၊ တပါးပါးသော မနောဝိညာဏ်သည်၊ ဖဿစသော၊ အတူဖြစ်ထိုက်သော စေတသိက်တို့နှင့်တကွဖြစ်ပေါ်လေ၏။ထိုတွင်၊ဝေဒနာစေတသိက်သည်၊ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာစေတသိက်သည်၊သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ကြွင်းကုန်သော စေတသိက်တို့သည်၊သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်ကုန်၏။ မနောဝိညာဏ်သည်၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။၎င်းနာမက္ခန္ဓာတို့၏မှီရာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည်၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ။(ဤအရာ၌၊ များစွာကျယ်ဝန်း၏။သင်္ဂြိုဟ်ကိုကြည့်ရှု၍သိကြပါကုန်)။ ။

---

(၂၅) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟူသောနာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ထူထောင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အဖြူ၊အနီ-စသော၊အဆင်းဟူသောရူပါရုံတို့တွင်၊တပါးပါးကိုမြင်သောအခါ၊ ဤအဆင်းဟူသောရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းသည်၊

စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ မြင်ခြင်းပေတည်း။ ငါ၏မြင်ခြင်းလည်း မဟုတ်။ ငါမြင်သည်လည်း မဟုတ်။ ထိုမြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်ကား၊ နာမ်တရားပေတည်း။ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ မှီရာကား၊ စက္ခုဝတ္ထုဟူသော ရုပ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်နှင့်ရုပ်မှတပါး၊ အခြားမြင်တတ် သိတတ်သော၊ ငါ-သူဟူသောပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ မြင်ခြင်းအမှုအရာ၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ မြင်အပ်သောဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဝဏ္ဏာယတနဖြစ်သော၊အဆင်းရူပါရုံဟူသောရုပ်သာတည်း။ လူ၊ ဆင်၊ မြင်း-စသောပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အဆင်းရူပါရုံလည်းမဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်၍ လာသော အဆင်းရူပါရုံသာတည်းဟူ၍ ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

အသံကိုကြားသောအခါ၊ ဤအသံဟူသောသဒ္ဒါရုံကိုကြားခြင်းသည်၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်၏ ကြားခြင်းပေတည်း။ ငါ၏ကြားခြင်းလည်းမဟုတ်။ ငါကြားသည်လည်းမဟုတ်။ ထိုကြားတတ်သော၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်ကား၊ နာမ်တရားပေတည်း။ ထိုသောတဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာသည်ကား၊ သောတဝတ္ထုဟူသော ရုပ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်နှင့် ရုပ်တို့မှတပါး၊ အခြား ကြားတတ်သော၊ငါ-သူဟူသောပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ ကြားခြင်းအမှုအရာ၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ ကြားအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ သဒ္ဒါယတနဖြစ်သော၊ အသံ၊ သဒ္ဒါရုံဟူသော ရုပ်သာတည်း။ လူ၊ဆင်၊မြင်း-စသောသတ္တဝါတို့၏အသံဟူသောသဒ္ဒါရုံလည်း မဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်လာသောသဒ္ဒါရုံသာတည်းဟုဆင်ခြင်ရမည်။ ။

ကောင်း၊မကောင်းသောအနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသောဂန္ဓာရုံကိုနမ်းသောအခါ၊ ဤဂန္ဓာရုံကိုနမ်းခြင်းသည်၊ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၏ နမ်းခြင်းပေတည်း။ ငါ၏ နမ်းခြင်းလည်း

မဟုတ်။ ငါနမ်းသည်လည်းမဟုတ်။ ထိုနမ်းတတ်သော ဃာန ဝိညာဏ်စိတ်သည်ကား၊နာမ်တရားပေတည်း။ထိုဃာနဝိညာဏ် စိတ်၏မှီရာသည်ကား၊ဃာနဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်နှင့်ရုပ်တို့မှတပါး၊အခြားနမ်းတတ်သော၊ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။နမ်းခြင်းအမှုအရာ၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ ငါ-သူဟူသောပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ နမ်းအပ်သောဝတ္ထု သည်လည်း၊ ဂန္ဓာယတနဖြစ်သော၊ အနံ့၊ ဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ် တည်း။လူ၊ဆင်၊မြင်း-စသော သတ္တဝါတို့၏အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံ လည်းမဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်၍လာသော၊ အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံသာတည်းဟုဆင်ခြင်ရမည်။ ။

အချို၊အချဉ်စသော၊အရသာဟူသောရသာရုံတို့တွင်၊တခု ခုသောရသာရုံကို လျက်သောအခါ။ ဝါ၊သာယာသောအခါ။ ဤရသာရုံကို လျက်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ သာယာခြင်းသည်၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်စိတ်၏လျက်ခြင်းပေတည်း၊ဝါ၊သာယာခြင်းပေတည်း။ ငါ၏လျက်ခြင်း၊သာယာခြင်းလည်းမဟုတ်။ ငါလျက်,သာယာ သည်လည်းမဟုတ်။ ဝါ၊ငါ ချိုသည်၊ချဉ်သည်၊ခါးသည်လည်း မဟုတ်။ ထိုလျက်တတ်၊ သာယာတတ်၊ချိုတတ်၊ချဉ်တတ်၊ခါး တတ်သောဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်ကား၊နာမ်တရားပေတည်း။ ထိုဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာသည်ကား၊ ဇိဝှါဝတ္ထုဟူသောရုပ် တရားတည်း။ ဤနာမ်နှင့်ရုပ်တို့မှတပါး၊အခြားလျက်တတ်၊သာ ယာတတ်၊ ချိုတတ်၊ ချဉ်တတ်၊ ခါးတတ်သော၊ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ လျက်ခြင်း၊သာယာခြင်း၊ ချိုခြင်း၊ ချဉ် ခြင်း၊ အမှုအရာတို့၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါလည်းမရှိ။ လျက်အပ်၊ သာယာအပ်သောဝတ္ထုသည်၊ ရသာယတနဖြစ်သော၊ ရသာရုံဟူသောရုပ်တရားသာတည်း။ ထိုရသာရုံသည်။လူ၊ဆင်၊မြင်း-စသော သတ္တဝါတို့၏ ရသာရုံ လည်း မဟုတ်။ အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် လာသော ရသာရုံသာတည်းဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

အကြမ်း၊ အနူဖြစ်သော၊ ပထဝီဓာတ်ဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ အပူ၊အအေးဖြစ်သော၊တေဇောဓါတ်ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။တွန်း-ရွလှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်သော၊ဝါယောဓါတ်ဟူသောအတွေ့ဖေါဋ္ဌဗ္ဗါရုံတို့တွင်။ တပါးပါးသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်တွေ့အပ်၊ထိအပ်သောအခါ။ ဤအတွေ့ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိခြင်းသည်၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၏ တွေ့ထိခြင်းပေတည်း။ ငါ၏တွေ့ထိခြင်းလည်းမဟုတ်၊ ငါတွေ့ထိသည်လည်းမဟုတ်။ထိုတွေ့ထိတတ်သောကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်ကား၊ နာမ်တရားပေတည်း။ထိုကါယဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာသည်ကား၊ ကာယဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားတည်း။ဤနာမ်နှင့်ရုပ်တို့မှတပါး အခြား တွေ့ထိတတ်သော၊ ငါ-သူ ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါလည်း မရှိ။ တွေ့ထိခြင်း အမှုအရာပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ တွေ့ထိအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာယတနဖြစ်သော၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ရုပ်သာတည်း။ လူ၊ဆင်၊မြင်း-စသော သတ္တဝါတို့၏ အတွေ့ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံလည်းမဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်၍လာသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသာတည်းဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

ပဉ္စဒွါရ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း။ ဒိဋ္ဌသမ္ဗန္ဓ-စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း။ မနောဒွါရ၌ ထင်လာသော အာရုံကို၊ မနောဝိညာဏ်ဖြင့်သိသောအခါ။ဤသိခြင်းသည်မနောဝိညာဏ်စိတ်၏ သိခြင်းပေတည်း။ ငါ၏ သိခြင်းလည်း မဟုတ်၊ ငါသိသည်လည်းမဟုတ်ပေ။ ထိုသိတတ်သောမနောဝိညာဏ်သည်ကား၊ နာမ်တရားပေတည်း။ထိုမနောဝိညာဏ်စိတ်၏မှီရာသည်ကား၊ ဟဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်နှင့် ရုပ်တို့မှ တပါး၊ အခြားသိတတ်သော၊ ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။ သိခြင်းအမှုအရာ၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော၊ငါ-သူဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလည်းမရှိ။သိအပ်သောဝတ္ထုသည်လည်းထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ရုပ်,နာမ်ပညတ်သာတည်း။ လူ၊ဆင်၊မြင်း-

စသော သတ္တဝါတို့၏ အဆင်းစသည်လည်းမဟုတ်။ လျှဆင်၊ မြင်း-လည်း မဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်၍လာသောနာမ်,ရုပ်နှင့်၊ ဝဋ်နာမ်,ရုပ်တို့၏အရိပ်အရောင်မျှသာတည်းဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

---

(၂၆) ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊ သရုပ်တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။

အဠ္ဌဝိဓံ သောဠသဝိဓံ ဝါ ကင်္ခံ ဝိတရန္တိ အဘိက္ကမန္တိ ဧတာယာတိ ကင်္ခါဝိတရဏာ။ ။တာဟိကင်္ခါဟိ သဒ္ဓိံ တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ အဟေတုကာဒိဋ္ဌိ ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိဟိ ဝိသောဓေတီတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ ကင်္ခါဝိတရဏာဧဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိ။ ။ဧတာယ၊ ထိုသဘောတရားဖြင့်။ အရိယပုဂ္ဂလာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အဠ္ဌဝိဓံဝါ၊ ၈စ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ သောဠသဝိဓံဝါ၊ တဆဲ့ခြောက်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ကင်္ခံ၊ ယုံမှားခြင်းကို။ ဝိတရန္တိ အဘိက္ကမန္တိ၊ လွန်မြောက်ကြရကုန်၏။ ဣတိ၊ထိုကြောင့်။ သာ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ ကင်္ခါဝိတရဏာ၊ ဏာမည်၏။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်ပရမတ္ထသဘောတရားသည်။ တာဟိကင်္ခါဟိ၊ ထိုယုံမှားခြင်းတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊တကွ။ အဟေတုကာဒိဋ္ဌိ ဝိသမဒိဋ္ဌိဟိ၊အဟေတုကာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသမဒိဋ္ဌိတို့မှ။ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ၊ ထိုအယူတို့နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝိသောဓေတိ၊သုဓ်သင်တတ်၊စင်ကြယ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။ သာဓမ္မဇာတိ၊သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဒ္ဓိမည်၏။ ။ကင်္ခါဝိတရဏာ ဧဝ၊ ယုံမှားခြင်းတို့ကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဟူသော ပညာသည်သာလျှင်။ဝိသုဒ္ဓိ၊ယုံမှားခြင်းတို့နှင့်တကွ၊အဟေတုကာဒိဋ္ဌိ၊ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိတို့မှ၊ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သုဓ်သင်ဘတ်၊စင်ကြယ်စေတတ်သည်တည်း။ ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏာ

မည်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်သည်လျှင်၊ ယုံမှားခြင်းတို့နှင့် တကွ၊ အပေတုကာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသမဟေတုက ဒိဋ္ဌိတို့မှ၊ တံသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊သုစ်သင်တတ်၊စင်ကြယ်စေတတ်သည်။ ။

"တေသမေဝစ နာမရူပါနံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနာမ"ဟု သင်္ဂြိုဟ်၌ လာရကား။ နာမ်, ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကိုသိမ်းဆည်းတတ်၍၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သည်ပင် လျှင်၊ဝင်းဝိကြိုဟ်နှင့်အညီ၊ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ အဋ္ဌဝိဓ ကင်္ခါ၊သောဠသဝိဓကင်္ခါတို့၏သရုပ်ကိုအောခံ၌ရှုကြပါကုန်။

(က) ဗုဒ္ဓေကင်္ခတိ။ဘုရား၌ယုံမှားခြင်း။
(ခ) ဓမ္မေကင်္ခတိ။တရား၌ယုံမှားခြင်း။
(ဂ) သံဃေကင်္ခတိ။သံဃာ၌ယုံမှားခြင်း။
(ဃ) သိက္ခာကင်္ခတိ။သိက္ခာသုံးပါး၌ယုံမှားခြင်း။
(င) ပုဗ္ဗန္တေကင်္ခတိ။ရှေ့အစွန်း၌ယုံမှားခြင်း။
(စ) အပရန္တေကင်္ခတိ။နောက်အစွန်း၌ယုံမှားခြင်း။
(ဆ) ပုဗ္ဗန္တာ ပရန္တေ ကင်္ခတိ။ ရှေ့အစွန်း၊နောက်အစွန်း၌ ယုံမှားခြင်း။
(ဇ) ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသုဓမ္မေသုကင်္ခတိ။ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တို့၌ယုံမှားခြင်း။

သတ္ထရိကင်္ခတိ၊ဘုရား၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။မြတ်စွာဘုရား၏ကိုယ်တော်၌ရင်း။ဂုဏ်တော်၌ရင်း ယုံမှားခြင်းပင်တည်း။ ။ ကိုယ်တော်၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသောယောကျ်ား မြတ်ဟု သိကြောင်းဖြစ်သောလက္ခဏာတော်တို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သောကိုယ်တော်သည် ရှိလေသလော၊မရှိလောဟုယုံ မှားခြင်းမျိုးတည်း။ ။ဂုဏ်တော်၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ကာလ သုံးပါးတို့၌ ဖြစ်သော ဉေယျတရားတို့ကို သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင် သောသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ရှိလေသလော၊မရှိလောဟု ယုံမှားခြင်းမျိုးတည်း။ ။ကိုယ်တော်ဂုဏ်တော်နှစ်ပါးတို့၌ယုံ

မှားခြင်းဟူသည်။ ရှစ်ဆယ်သောလက္ခဏာတော်ငယ်၊ တလံမျှ
သောက်သောရောင်ခြည်တော်ဝန်းတို့ဖြင့်၊ တပ်စွဲသောကိုယ်
တော်၏ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်ပြည့်စုံသော၊အလုံးစုံသောသိအပ်သော
တရားတို့ကို သိခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏ်ကိုထိုး
ထွင်း၍ တည်သော၊ လူအပေါင်းတို့ကို သံသရာမှ ကယ်တင်
တတ်သောမြတ်စွာဘုရားသည်၊ရှိလေသလော၊မရှိလောဟု ယုံ
မှားခြင်းမျိုးပေတည်း။ ။ထို့ကြောင့် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ
၌။ ။သတ္ထရိကင်္ခတိတိ၊သတ္ထု၊ သရီရေ ဝါ ဂုဏေ ဝါ ဥဘယတ္ထ
ဝါ ကင်္ခတိ။သရီရေ ကင်္ခမာနော၊ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိ
တံ နာမ သရီရံ၊အတ္ထိနုခေါ နတ္ထိတိ ကင်္ခတိ။ဂုဏေ ကင်္ခမာနော
အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဇာနနသမတ္ထံ၊သဗ္ဗညုတညာဏံ အတ္ထိ
နုခေါနတ္ထိတိကင်္ခတိ။ဥဘယတ္ထ ကင်္ခမာနော အသီတိအနုဗျဉ္ဇန
ဗျာမပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတာယ သရီရနိပ္ဖတ္တိယာ သမန္နာဂတော၊သဗ္ဗ
ဉေယျဇာနနသမတ္ထံသဗ္ဗညုတညာဏံပဋိဝိဇ္ဈိတွာဌိတော၊လော
ကတာရကော၊ဗုဒ္ဓေါနာမ အတ္ထိနုခေါ နတ္ထိတိ။ ။ဟုမိန့်ပြီ။ ။
သတ္ထရိကင်္ခတိတိ၊သတ္ထရိကင်္ခတိဟူသည်။သတ္ထု၊မြတ်စွာဘုရား
၏။သရီရေဝါ၊ကိုယ်တော်၌၎င်း။ဂုဏေဝါ၊အရဟံအစ၊ဘဂဝါ
အဆုံးရှိသောကိုးပါးသောဂုဏ်တော်၌၎င်း။ဥဘယတ္ထဝါ၊ကိုယ်
တော်၊ဂုဏ်တော်နှစ်ပါးလုံးတို့၌၎င်း။ကင်္ခတိ၊ရှိလေသလော၊မရှိ
လေသလောဟု၊ တွေးတောယုံမှား၏။ သရီရေ၊ ကိုယ်တော်၌။
ကင်္ခမာနော၊တွေးတောယုံမှားတတ်သောသူသည်။ဒွတ္တိံသဝရ
လက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတံ၊ သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသော၊ မြတ်သောယောက်ျား
မြတ်ဟု သိမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာတော်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်
အပ်သော။ သရီရံနာမ၊ ကိုယ်တော်မည်သည်။ အတ္ထိနုခေါ၊ရှိ
လေသလော။ နတ္ထိနုခေါ၊မရှိလေသလော။ ဣတိ၊ဤသို့။ကင်္ခတိ၊
တွေးတောယုံမှား၏။ ဂုဏေ၊အရဟံအစရှိသော ဂုဏ်တော်၌။
ကင်္ခမာနော၊ သည်။ အတီတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္န ဇာနနသမတ္ထံ၊
အတီတ်,အနာဂတ်,ပစ္စုပ္ပန်တို့၌ဖြစ်သောတရားတို့ကိုသိခြင်းငှါ

စွမ်းနိုင်သော။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်။အတ္ထိ
နုခေါ၊ရှိလေသလော။နတ္ထိနုခေါ၊မရှိလေသလော။ ဣတိ၊ဤသို့။
ကင်္ခတိ၊၏။ ဥဘယတ္ထ၊နှစ်ပါးစုံတို့၌။ ကင်္ခမာနော၊ တွေးတော
ယုံမှားတတ်သောသူသည်။ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာနုရဉ္ဇိ
တာယ၊ ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်၊ တလံမျှလောက်
သော ရောင်ခြည်တော်အဝန်းဖြင့် တပ်စွဲသော။ သရီရနိဗ္ဗတ္တိ
ယာ၊ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်တော်၏ပြည့်စုံခြင်းနှင့်။ သမန္နာဂတော၊ပြည့်
စုံသော။သဗ္ဗဉေယျဇာနနသမတ္ထံ၊အလုံးစုံဉေယျတရားကိုသိ
ခြင်း၌။စွမ်းနိုင်သော။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို။
ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ၊ထိုးထွင်းရရှိ၍။ ဌိတော၊တည်သော။ လောကတာ
ရကော၊လူသုံးပါးတို့ကိုသံသရာမှကယ်တင်တတ်သော။ဗုဒ္ဓေါ
နာမ၊ ဘုရားမည်သည်။ အတ္ထိနုခေါ၊ရှိလေသလော။ နတ္ထိနုခေါ၊
မရှိလေသလော။ ဣတိ၊ဤသို့။ကင်္ခတိ၊တွေးတောယုံမှား၏။ ။
၎င်းအဋ္ဌကထာ ပါဌ်ကို ထောက်၍၊ မြတ်စွာဘုရား ဟူသည်
သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သာတည်း။ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်တော်မဟုတ်
ဟူ၍၎င်း။ စိတ်၌ ဘုရား၏ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်တော်ကြီးထင်နေလျှင်၊
အလကားတဲ့ဟူ၍၎င်း၊ ပြောဆိုကြကုန်သော သူတို့၏ စကား
ကို၊အသားမပါ၊ပလာသက်သက်ဟူ၍ သာမှတ်ကြရမည်။ ။

ဓမ္မေကင်္ခတိ၊တရား၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ မဂ်လေးပါး၊ဖိုလ်
လေးပါး၊နိဗ္ဗာန်တရားသည်ရှိလေသလော၊ မရှိလောဟူ၍၎င်း။
မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်ပရိယတ်ဟူသော တရားတို့
သည်၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဟုတ်လေ သလော၊
မဟုတ်လောဟူ၍၎င်းယုံမှားခြင်းပင်တည်း။ ။

သံဃေကင်္ခတိ။ သံဃာ၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ ကလျာဏပု
ထုဇဉ်နှင့်တကွ၊မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်-
ဟူသောသံဃာတော်သည်၊ရှိလေသလော၊မရှိလောဟူ၍၎င်း။
ကောင်းစွာ ကျင့်သလော၊ မကျင့်လော ဟူ၍၎င်း ယုံမှားခြင်းပင်
တည်း။ ။

သိက္ခာယကာ်တိ။ သိက္ခာသုံးပါး၌ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ အဓိသီလ သိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တ သိက္ခာ၊ အဓိပညာ သိက္ခာ-ဟူသော သိက္ခာ သုံးပါးသည် ရှိလေသလော၊ မရှိလေသလောဟူ၍၎င်း။ ၎င်း သိက္ခာသုံးပါးတို့ကိုကျင့်သဖြင့်၊ ရအပ်သောအကျိုးသည်ရှိလေသလော၊ မရှိလေသလောဟူ၍၎င်း ယုံမှားခြင်းပင်တည်း။ ။

ပုဗ္ဗန္တေကာ်တိ။ ရှေ့အစွန်း၌ ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်-တို့သည်ရှိကုန်သလော၊ မရှိကုန်သလောဟုယုံမှားခြင်းပင်တည်း။ ။

အပရန္တေကာ်တိ။ နောက်အစွန်း၌ ယုံမှားခြင်း ဟူသည်။ အနာဂတ်ကာလ၌ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သောခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်-တို့သည် ရှိကုန်သလော၊ မရှိကုန်သလောဟု ယုံမှားခြင်း ပင်တည်း။ ။

ပုဗ္ဗန္တာ ပရန္တေကာ်တိ။ ရှေ့အစွန်း၊ နောက်အစွန်း၌ ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ အနာဂတ်ကာလဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သောခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့သည်၎င်း ရှိကုန်သလော၊ မရှိကုန်သလောဟုယုံမှားခြင်းပင်တည်း။ ။

ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ကာ်တိ။ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်-တို့၌ ယုံမှားခြင်းဟူသည်။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ-စသော ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဟူသောဝဋ်တရားတို့၌ယုံမှားခြင်းပင်တည်း။

(ဤကားအဋ္ဌဝိစိကိစ္ဆာ၏သရုပ်အဓိပ္ပါယ်တို့ပေတည်း)။

(က) အဟောသိံ နုခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါနံ။
(ခ) နနုခေါ အဟောသိံ အတီတမဒ္ဓါနံ။
(ဂ) ကိံ နုခေါ အဟောသိံ အတီတမဒ္ဓါနံ။
(ဃ) ကထံနုခေါ အဟောသိံ အတီတမဒ္ဓါနံ။
(င) ကိံ ဟုတွာ ကိံ အဟောသိံ နုခေါ အတီတမဒ္ဓါနံ။

(ဤကားအတိတ်ကာလကိုစွဲ၍ဖြစ်သောယုံမှားခြင်းတည်း)။

(က) အဟံ၊ငါသည်။အတီတမဒ္ဓါနံ၊လွန်ခဲ့ပြီးသောအခါ၌။ အဟောသိံနုခေါ၊ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီလော။ ။(ခ)အဟံ၊သည်။အတီတမဒ္ဓါနံ၊၌။ အဟောသိံနုခေါ၊ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေသလော။ ဤနှစ်ပါးသည်၊ သဿတာကာရ၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နာကာရတို့ကို မှီ၍ဖြစ်၏။ ။(ဂ)အဟံ၊သည်။ အတီတမဒ္ဓါနံ၊၌။ ကိံနုခေါအဟောသိံ၊ အဘယ်သို့သောသူသည် ဖြစ်ဘူးလေသနည်း။ ဤယုံမှားခြင်းသည်၊ဇာတိ၊လိင်၊ဥပပတ္တိတို့ကိုမှီ၍ဖြစ်၏။ ။(ဃ)အဟံ၊သည်။ အတီတမဒ္ဓါနံ၊၌။ ကထံနုခေါ အဟောသိံ၊အဘယ်သို့သောပုံဟန်ဖြင့်ဖြစ်ဘူးလေသနည်း။ ဤယုံမှားခြင်းသည်၊ ဒီဃ၊ရဿ-စသော သဏ္ဌာနာကာရကို မှီ၍ဖြစ်၏။ ။(င)အဟံ၊သည်။အတီတမဒ္ဓါနံ၊၌။ကိံ၊အဘယ်သို့သောသူသည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်ပြီး၍။ ကိံ၊ အဘယ်သို့သောသူသည်။ အဟောသိံနုခေါ၊ဖြစ်ဘူးလေသနည်း။ ။ဤယုံမှားခြင်းသည်၊အဆင့်ဆင့်သောဇာတ်စသည်တို့ကိုမှီ၍ဖြစ်၏။ ။

(စ) ဘဝိဿာမိနုခေါ အဟံ အနာဂတမဒ္ဓါနံ။
(ဆ) န နုခေါ ဘဝိဿာမိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ။
(ဇ) ကိံနုခေါ ဘဝိဿာမိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ။
(ဈ) ကထံနုခေါ ဘဝိဿာမိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ။
(ည) ကိံ ဟုတွာ ကိံ ဘဝိဿာမိ အဟံ အနာဂတမဒ္ဓါနံ။

ဤကား၊အနာဂတ်ကာလကိုစွဲ၍ဖြစ်သော
ယုံမှားခြင်းတည်း။

အဟံ၊သည်။ အနာဂတမဒ္ဓါနံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သောအခါ၌။ ဘဝိဿာမိနုခေါ၊ဖြစ်ရဦးမည်လော။ ။အဟံ၊သည်။အနာဂတမဒ္ဓါနံ၊၌။နဘဝိဿာမိနုခေါ၊မဖြစ်ရတော့ဘူးလော။ ။အဟံ၊သည်။ အနာဂတမဒ္ဓါနံ၊၌။ ကိံနုခေါဘဝိဿာမိ၊ အဘယ်သို့သောသူ၊ဖြစ်ရဦးမည်လော။ ။လ။ကထံနုခေါ ဘဝိဿာမိ၊အဘယ်သို့အခြင်းအရာဖြင့်၊ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ ။လ။ကိံ၊သည်။ဟုတွာ၊ဖြစ်

ပြီး၍။ကိံ၊အဘယ်သို့သောသူသည်။ဘဝိဿာမိနှ ခေါ်၊ဖြစ်ရအံ့နည်း။ ။(ယုံမှားခြင်း၏မှီရာရှေးနည်းအတိုင်းပင်တည်း)။ ။

(၁) အဟံ နှ ခေါ်သို့။
(၂) နော နှ ခေါ်သို့။
(၃) ကိံ နှ ခေါ်သို့။
(၄) ကထံ နှ ခေါ်သို့။
(၅) အယံ နှ ခေါ် သတ္တော ကုတော အာဂတော။
(၆) သော ကုဟိံ ဂါမီ ဘဝိဿတိ။

ဤကား၊ပစ္စုပ္ပန်ကာလကိုစွဲ၍ဖြစ်သော
ယုံမှားခြင်းတည်း။

အဟံ၊သည်။ အသို့နှ ခေါ်၊ ဟုတ်ပါ၏လော။ ။နော နှ ခေါ် အသို့၊မဟုတ်လေသလော။ ။အဟံ၊သည်။ကိံ၊ဘယ်သို့သော သူသည်။အသို့နှ ခေါ်၊ဖြစ်လေသနည်း။ ။အဟံ၊သည်။ ကထံ၊ ဘယ်သို့သောအခြင်းအရာဖြင့်။ အသို့နှ ခေါ်၊ နည်း။ ။အယံ သတ္တော၊ ငါဖြစ်သောဤသတ္တဝါသည်၊ ကုတော၊အဘယ်ဘဝ က။ အာဂတော နှ ခေါ်၊ လာခဲ့လေသနည်း။ ။သော၊ထိုငါဖြစ် သော သတ္တဝါသည်။ ကုဟိံ ဂါမီ၊ အဘယ်ဘဝသို့သွားလတ္တံ့ သည်။ဘဝိဿတိနှ ခေါ်၊ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ဤသို့အတိတ်ကာလကို စွဲ၍ငါးပါး။အနာဂတ်ကာလကိုစွဲ၍ငါးပါး။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို စွဲ၍ ခြောက်ပါး–အားဖြင့်၊ ယုံမှားခြင်းသည်တဆဲ့ခြောက်ပါးရှိ ၏။တရားကိုယ်အားဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်သာတည်း။ ။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိဟူသည်။ ဤနာမ်ရုပ်သည်၊ အကြောင်းမရှိဟု မှားသောအားဖြင့်ယူသော အယူမျိုးတည်း။ ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိ ဟူသည်။ ဗြဟ္မာ၊ဗိဿကြိုးတို့ဘန်ဆင်းအပ်သည်၊အလိုလိုဖြစ် သည်၊မိဘနှစ်ပါးတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်--စသည်ဖြင့် ယူသောအ ယူမျိုးတည်း။ ။

(၂၇) ရုပ်၏သရုပ်နှင့်တကွ၊တရားကိုယ်တို့ကို ပြဆိုခြင်း။

(က) မဟာဘုတ်လေးပါး။ ပထဝီ၊တေဇော၊ဝါယော၊အာပေါ။

(ခ) ပသာဒရုပ်ငါးပါး။ စက္ခု၊သောတ၊ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ကာယ။

(ဂ) ဂေါစရရုပ်ခုနစ်ပါး။ ရူပါရုံ၊သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ပထဝီ၊တေဇော၊ ဝါယော-ဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။

(ဃ) ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး။ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ပုံဘာဝရုပ်။

(င) ဟဒယရုပ်။ဟဒယဝတ္ထု။

(စ) ဇီဝိတရုပ်။ဇီဝိတိန္ဒြေ။

(ဆ) အာဟာရရုပ်။ဩဇာ။

ဤပြဆိုအပ်သောတဆဲ့ရှစ်ပါးကုန်သောရုပ်တို့သည်၊ဥပါဒ်၊ ဋ္ဌီ၊ဘင်-ဟူသော လက္ခဏာတို့နှင့်တကွဖြစ်၍၊ ဝိပဿနာရှုခြင်း ငှါထိုက်၍ သလက္ခဏရုပ်လည်းမည်၏။ အကြောင်းတရားတို့ ကြောင့်ဖြစ်၍ နိပ္ဖန္နရုပ်လည်းမည်၏။ ရုပ္ပနလက္ခဏာရှိ၍ ရူပ ရုပ်မည်၏။ ဝါ၊ရုပ်စစ်မည်၏။ ။[မှတ်ချက်။ ပထဝီ၊တေဇော၊ ဝါယောတို့ နှစ်ကြိမ်ပါသော်လည်း၊ တပေါင်းတည်းပြု၍ ရေ တွက်ရမည်။ ။

(ဇ) ပရိစ္ဆေဒရုပ်တပါး။အာကာသဓာတ်။

(ဈ) ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး။ကာယဝိညတ်၊ဝစီဝိညတ်။

(ည) ဝိကာရရုပ်ငါးပါး။ ရူပဿလဟုတာ၊မုဒုတာ၊ကမ္မညတာ၊ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး။

[မှတ်ချက်။ ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါးသည်၊ဝိညတ်ရုပ်လည်းမည်၏။ ဝိကာရရုပ်လည်းမည်၏။ သို့ဖြစ်၍ အပေါင်းအားဖြင့်ရေတွက် သောအခါ၊ ဝိညတ်ရုပ်အဖြစ်ဖြင့်သာရေတွက်၍၊ ဝိကာရရုပ် အဖြစ်ဖြင့်မရေတွက်ရပြီ]။ ။

(၃) လက္ခဏာရုပ်လေးပါး။ ဥပစယ၊သန္တတိ၊ဇရတာ၊အာ နိစ္စတာ။

[မှတ်ချက်။ ဥပစယနှင့်-သန္တတိသည်၊ ရုပ်စစ်တို့၏ဥပါဒ်ဟူ သောဇာတိ၏အမည်ဖြစ်၏။ ဤဆိုအပ်ပြီးသော၊ ဆယ်ပါးကုန် သောရုပ်တို့သည်၊ ရုပ်စစ်တို့၏အရိပ်အရောင်မျှသာဖြစ်၍၊ ရုပ် တုတို့သာတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာရှုခြင်း၌လည်း မထိုက်။ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်မဖြစ်ကုန်ရကား၊အနိပ္ဖန္နရုပ်လည်း မည်ကုန်၏။ ။၎င်းတို့သည်၊ရေတွက်ပြီးကိုမယူဘဲးရေတွက် လျှင်။မဟာဘုတ်လေးပါး။ပသာဒရုပ်ငါးပါး။ရူပါရုံ၊သဒ္ဒါရုံ၊ဂန္ဓာ ရုံ၊ရသာရုံ-ဟူသော ဂေါစရရုပ်လေးပါး။ ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး။ ဟ ဒယရုပ်တပါး။ ဇီဝိတရုပ်တပါး။အာဟာရရုပ်တပါး။ ပရိစ္ဆေဒ ရုပ်တပါး။ ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး။ ရူပဿလဟုတာ၊မုဒုတာ၊ ကမ္မည တာ-ဟူသောဝိကာရရုပ်သုံးပါး။ လက္ခဏာရုပ်လေးပါးအားဖြင့် နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးရှိကုန်၏]။ ။

[မှတ်ချက်။ရုပ်တို့ကိုတဖန်ဤဒွြပြဆိုခြင်းသည်ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်ကိုထူထောင်ခြင်းအား ကျေးဇူးများစေလိုသောကြောင့် ပင်ဟူ၍မှတ်]။ ။

---

(၂၀) ရုပ်တို့ကိုသဘောတူပေါင်း၍ပြဆိုခြင်း။

ဟဒယရုပ်တပါး။ပသာဒရုပ်ငါးပါး။ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး။ ဇီဝိတ ရုပ် တပါးအားဖြင့်၊ ကိုးပါးကုန်သောရုပ်တို့သည်၊ ကံကြောင့် သာဖြစ်ကုန်၍၊ကမ္မဇကေန်မည်ကုန်၏။ ။

မဟာဘုတ်လေးပါး။ရူပါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ရသာရုံ၊ဩဇာ၊အာကာ သဓာတ်-အားဖြင့်ကိုးပါးကုန်သောရုပ်တို့သည်ကံကြောင့်သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်သောကြောင့်၊ကမ္မဇအနေကန်မည်ကုန်၏။

ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါးတို့သည်၊စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်ကုန်၍၊စိတ္တ ဇကေန်မည်ကုန်၏။ ။သဒ္ဒါရုံ၊ လဟုတာဒိတ္တယ၊ မဟာဘုတ်

လေးပါး။ ရူပါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဩဇာ၊ အာကာသဓာတ်-အားဖြင့် တဆဲ့သုံးပါးကုန်သောရုပ်တို့သည်၊ စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်သောကြောင့်၊ စိတ္တဇအနေကန်မည်ကုန်၏။ ။ ဥတုဇကောန် မရှိ။ ။ဥတုဇအနေကန်သည်၊ စိတ္တဇ အနေကန် တဆဲ့သုံးပါးပင်တည်း။ ။အာဟာရဇကောန်မရှိ။ ။လဟုတာဒိတ္တယ၊မဟာဘုတ်လေးပါး။ ရူပါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ရသာရုံ၊ဩဇာ၊အာကာသဓာတ်-အားဖြင့် တဆဲ့နှစ်ပါးကုန်သောရုပ်တို့သည်၊ ရံခါ အာဟာရကြောင့်လည်း ဖြစ်ကုန်သေး၍၊ အာဟာရဇ အနေကန်မည်ကုန်၏။ ။

---

(၂၉) ရုပ်တို့ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကိုပြဆိုခြင်း။

ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတို့သည်။ (၁)ကံ။ (၂)စိတ်။(၃)ဥတု။(၄)အာဟာရ-အားဖြင့်လေးပါးရှိ၏။ ။

ထိုတွင်၊ ကံ-ဟူသည်၊ အတိတ်ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်စေတနာ၇စ်ပါး။ အကုသိုလ်စေတနာတဆဲ့နှစ်ပါး။ ရူပကုသိုလ်စေတနာငါးပါးအားဖြင့်၊စေတနာနှစ်ဆဲ့ငါးပါးတို့ပေတည်း။

စိတ်-ဟူသည်၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တဆယ်။အရူပဝိပါက်လေးပါးကြဉ်သော၊ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောခုနစ်ဆဲ့ငါးပါးသောစိတ်တို့ပေတည်း။ ။

ဥတုဟူသည်၊ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောသီတတေဇောနှင့်၊ ဥဏှတေဇောတို့ပေတည်း။ ။

အာဟာရဟူသည်၊ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောဩဇာပေတည်း။

(၁၀) ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဟူသောနာမ်၏ အကြောင်းကိုပြဆိုခြင်း။

(က) စက္ခုံစ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။
(ခ) သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ။
(ဂ) ဃာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ။
(ဃ) ဇိဝှဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှါဝိညာဏံ။
(င) ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ။
(စ) မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ။ ။

စက္ခုံစ၊စက္ခုပသာဒကိုလည်း။ ရူပေစ၊ရူပါရုံတို့ကိုလည်း။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။စက္ခုဝိညာဏံ၊စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်ပေါ်၏။ ။သောတဉ္စ၊သောတပသာဒကိုလည်း။သဒ္ဒေစ၊သဒ္ဒါရုံတို့ကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။သောတဝိညာဏံ၊သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊၏။ ။ဃာနဉ္စ၊ ဃာနပသာဒကိုလည်း။ ဂန္ဓေစ၊ ဂန္ဓာရုံတို့ကိုလည်း။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ ဃာနဝိညာဏံ၊ဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊၏။ ။ဇိဝှဉ္စ၊ဇိဝှါပသာဒကိုလည်း။ ရသေစ၊ရသာရုံတို့ကိုလည်း။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ ဇိဝှါဝိညာဏံ၊ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊၏။ ။ကာယဉ္စ၊ကာယပသာဒကိုလည်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ၊တွေ့ထိအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကိုလည်း။ ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။ ကာယဝိညာဏံ၊ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊၏။ ။မနဉ္စ၊ဘဝင်္ဂပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော-မနကိုလည်း။ ဓမ္မေစ၊ဓမ္မာရုံတို့ကိုလည်း။ပဋိစ္စ၊စွဲ၍။မနောဝိညာဏံ၊မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်၏။ ။

ဤပြဆိုအပ်ပြီးသော သံယုတ်ပါဠိတော်ကိုထောက်၍။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ဖြစ်ပေါ်ရန်နီးစွာသောအကြောင်းကား။ စက္ခုပသာဒနှင့်ရူပါရုံတည်း။ ။သောတဝိညာဏ်စိတ်၏။ လ။သောတပသာဒနှင့်သဒ္ဒါရုံတည်း။ ။ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၏။လ။ဃာနပသာဒနှင့်ဂန္ဓာရုံတည်း။ ။ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်၏။လ။ဇိဝှါပသာဒနှင့်ရသာရုံတည်း။ ။ကာယဝိညာဏ်စိတ်၏။လ။ကာယပသာဒ

ဒနှင့်ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။ ။မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊တဒါရုံကိစ္စ
တပ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏။လ။ ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒဟူသော
မနှင့်ဓမ္မာရုံတည်း။ဤကား၊ဥပလက္ခဏာနည်းအားဖြင့်၊ဓမ္မေ-ဟူ
၍ဆိုသည်ဟူ၍မှတ်။ ။စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်သောမနောဝိညာဏ်
စိတ်တို့၏နီးစွာသောအကြောင်းကား၊မိမိမိမိတို့အား၊အနန္တရ၊
သမနန္တရသတ္တိစသည်ဖြင့်ကျေးဇူးပြုတတ်သော ချုပ်ပြီးသော
မိမိမိမိတို့၏ရှေးရှေး၌ဖြစ်သောမနှင့်ရူပါရုံတည်း။ ။သောတ
ဒွါရ၌ ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏။ လ။ မနှင့် သဒ္ဒါရုံ
တည်း။ ။ဃာနဒွါရ၌ဖြစ်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏။ လ။
မနှင့်ဂန္ဓာရုံတည်း။ ။ဇိဝှါဒွါရ၌ဖြစ်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်
တို့၏။လ။မနှင့်ရသာရုံတည်း။ ။ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သောမနော
ဝိညာဏ်စိတ်တို့၏။ လ။ မနှင့် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တည်း။ ။စက္ခု
ဝိညာဏ်စသော၊ခြောက်ပါးကုန်သောဝိညာဏ်တို့၏ဝေးသော
အကြောင်းကား၊အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရစသည်တို့ပေတည်းဟူ၍မှတ်။

ယခု ပြဆိုအပ်ပြီးသော ဝိညာဏ်တို့တွင်၊ စက္ခုဝိညာဏ်
သည်၊အကုသိုလ်၏အကျိုး ဖြစ်၍၊အကုသလဝိပါက်မည်သော
စက္ခုဝိညာဏ်။ ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်၍၊ ကုသလဝိပါက်မည်
သောစက္ခုဝိညာဏ်ဟူ၍နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ သောတဝိညာဏ်၊
ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်၊ကာယဝိညာဏ်တို့သည်လည်း၊
ထိုအတူနှစ်ပါးစီရှိကြကုန်၏။ မနောဝိညာဏ်သည်မူ၊ အကုသ
လဝိပါက်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်၊ ကုသလဝိပါက်ဖြစ်သော
မနောဝိညာဏ်၊ ကုသိုလ်မည်သောမနောဝိညာဏ်၊အကုသိုလ်
မည်သောမနောဝိညာဏ်၊ ကြိယာမည်သောမနောဝိညာဏ်-
ဟူ၍ ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ။[မှတ်ချက်။ သဟိတ်ဝိပါက်တို့ကို
လည်း။ ကုသလဝိပါက်ဟူ၍မှတ်ယူရမည်။ ၎င်းတို့၏သရုပ်ကို
အောက်၌ရှုကြပါကုန်]။ ။

(က) အကုသလဝိပါက် မနောဝိညာဏ်။ ဥပေက္ခာသဟ
ဂုတ်သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းနှင့်သန္တီရဏ။ ။

(ခ) ကုသလဝိပါက်မနောဝိညာဏ်။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းနှင့် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် သန္တီရဏ၊ သောမနဿ သဟဂုတ် သန္တီရဏ၊ မဟာဝိပါက်ရှစ်ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ကိုးပါး၊ လောကုတ္တရာဝိပါက်လေးပါး။ ။

(ဂ) ကုသိုလ်မနောဝိညာဏ်။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်၊ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကိုးပါး၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်လေးပါး။ ။

(ဃ) အကုသိုလ် မနောဝိညာဏ်။ အကုသိုလ်စိတ် တဆဲ့ နှစ်ပါး။ ။

(င) ကြိယာမနောဝိညာဏ်။ အာဝဇ္ဇန်းနွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကြိယာရှစ်ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာကိုးပါး။ ။

---

(၃၁) ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးနှင့်၊ အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို စပ်၍ပြဆိုခြင်း။

(က) အကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊ မကောင်း သော ရူပါရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ ကုသလဝိပါက်စက္ခုဝိညာဏ် သည်၊ ကောင်းသောရူပါရုံကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ အကုသလဝိပါက် သောတဝိညာဏ်သည်၊ မကောင်းသော သဒ္ဒါရုံကြောင့် ဖြစ် ၏။ ။ ကုသလဝိပါက်သောတဝိညာဏ်သည်၊ ကောင်းသော သဒ္ဒါရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ အကုသလဝိပါက် ဃာနဝိညာဏ် သည်၊ မကောင်းသောဂန္ဓာရုံကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ ကုသလဝိပါက် ဃာနဝိညာဏ်သည်၊ ကောင်းသောဂန္ဓာရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ အကုသလဝိပါက်ဇိဝှါဝိညာဏ်သည်၊ မကောင်းသောရသာရုံ ကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ ကုသလဝိပါက်ဇိဝှါဝိညာဏ်သည်၊ ကောင်း သော ရသာရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ အကုသလဝိပါက် ကာယ ဝိညာဏ်သည်၊ မကောင်းသောဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ ကုသလ ဝိပါက် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်၊ ကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ အကုသလဝိပါက်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ သန္တီရဏ

ဟူသော မနောဝိညာဏ်တို့သည်၊ ဒွါရအားလျော်စွာ မကောင်းသော ရူပါရုံ။ လ။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့တွင် တပါးပါးကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ။ကုသလဝိပါက်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ သန္တီရဏ၊ မနောဝိညာဏ်တို့သည်၊ ဒွါရအားလျော်စွာ၊ ရူပါရုံ။ လ။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့တွင်တပါးပါးကြောင့်ဖြစ်ကုန်၏။ ။မဟာဝိပါက်ဟူသောမနောဝိညာဏ်သည်၊ ရူပါရုံ။ လ။ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ ပသာဒရုပ်ငါး၊ သုခုမရုပ် သောဠသ၊ ကာမစိတ်၊ စေတသိက်-ဟူသောဓမ္မာရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ပဥ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသောမနောဝိညာဏ်သည် ဒွါရအား လျော်စွာ၊ ကောင်း-မကောင်းသော ပဥ္စာရုံ တို့တွင်၊ တပါးပါးကြောင့်ဖြစ်၏။ ။မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကာမကြိယာ ဟူသော မနောဝိညာဏ်တို့သည်၊ ထိုက်သည်အား လျော်စွာ၊ ကာမ အာရုံ ခြောက်ပါးတို့တွင်၊ တပါးပါးကြောင့်ဖြစ်ကုန်၏။ ။

---

(၃၂) ကန်္ခါဝိတရဏာမည်သောပစ္စယပရိဂ္ဂဟာဉာဏ် ထူထောင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အလိုမရှိအပ်သော၊ အဆင်းဟူသော ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ၊ ဤမြင်အပ်သောရူပါရုံသည်၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ-ဟူသော၊ လေးပါးသော အကြောင်းတို့တွင်၊ တပါးပါးသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ရမည်။ ထိုရူပါရုံကိုမြင်တတ်သောအကုသလဝိပါက်၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ၊ အကုသိုလ်ကံ-ဟူသော၊ ဝေးသော အကြောင်းကြောင့်ရင်း။ စက္ခုပသာဒ၊ ရူပါရုံ-ဟူသော၊ နီးစွာသောအကြောင်းကြောင့်ရင် ဖြစ်၏။ ။ အလိုရှိအပ်သော အဆင်း ဟူသော ရူပါရုံကို မြင်သော အခါ၊ မြင်အပ်သော ရူပါရုံသည်၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ။ လ။ ဖြစ်ရမည်။ ထိုရူပါရုံကို မြင်တတ်သော ကုသလဝိပါက်စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ကာမကုသိုလ်ကံ-ဟူသော၊ ဝေးသော

အကြောင်းကြောင့်ရင်း။ စက္ခုပသာဒ၊ ရူပါရုံ။လ။၏။ ထိုစက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော၊ စက္ခု ပသာဒသည်ကား၊ ကံကြောင့်သာဖြစ်၏။ ပြဟ္မာဗိသကာကိုးစသည်တို့ကြောင့်မဖြစ် ဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

အလိုမရှိအပ်သော၊ အသံဟူသော သဒ္ဒါရုံကို ကြားသော အခါ။ ဤကြားအပ်သော၊ အသံဟူသော သဒ္ဒါရုံသည်၊ စိတ် ကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ထိုအသံဟူသောသဒ္ဒါရုံကိုကြားတတ်သော အကုသလဝိပါက် သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာအကု သိုလ်ကံ ဟူသော၊ ဝေးသောအကြောင်းကြောင့်ရင်း။ သောတ ပသာဒ၊ သဒ္ဒါရုံဟူသော၊ နီးစွာသော အကြောင်းကြောင့်ရင်း ဖြစ်၏။ ။အလိုရှိအပ်သောအသံဟူသောသဒ္ဒါရုံကိုကြားသော အခါ။ဤကြားအပ်သောအသံဟူသောသဒ္ဒါရုံသည်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏၊ ။ထိုအသံဟူသောသဒ္ဒါရုံကို ကြားတတ်သော ကုသ လဝိပါက်သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ကာမကုသိုလ် ကံဟူသော၊ဝေးသောအကြောင်းကြောင့်ရင်း၊သောတပသာဒ၊ သဒ္ဒါရုံဟူသော နီးသောအကြောင်းကြောင့်ရင်း ဖြစ်၏။ ။ထို သောတဝိညာဏ်စိတ်တို့၏မှီရာဖြစ်သောသောတဝတ္ထုသည် ကံကြောင့်သာဖြစ်၏။ ပြဟ္မာ၊ဗိသကာကိုးစသည်တို့ကြောင့် ဖြစ် သည်မဟုတ်ဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

[မှတ်ချက်။ သဒ္ဒါရုံသည်။ (၁)စိတ္တဇသဒ္ဒါရုံ။ (၂)ဥတုဇ သဒ္ဒါရုံ-ဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ ။ထိုတွင်၊သတ္တဝါတို့၏စကားပြော သံ၊ရယ်သံ၊ငိုကြွေးသံ၊ခြောင်းဆိုးသံ-စသည်တို့သည်၊စိတ္တဇ သဒ္ဒါရုံမည်၏။ရိုးတီးချုန်းသံ၊တော်လည်းသံ၊လေတိုက်သံ၊လှိုင်း ဂယက်သံ။ ဝမ်းတွင်းမှ ပြုတ်ပြုတ်ပြုတ်ပြုတ် မြည်သံ-စသော၊ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်နှင့် မစပ်သော အသံသည်၊ ဥတုဇသဒ္ဒါရုံ မည်၏။ ထိုတွင်၊ စိတ္တဇသဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ၊ ဤကြား အပ်သောသဒ္ဒါရုံသည်၊ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏။ ။ဥတုဇသဒ္ဒါရုံ ကိုကြားသောအခါ၊ဤကြားအပ်သောသဒ္ဒါရုံသည်၊ဥတုကြောင့်

ဖြစ်၏-ဟူ၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။အလိုမရှိအပ်သောအနံ့ဟူသော ဂန္ဓာရုံကိုနမ်းသောအခါ၊ ဤနမ်းအပ်သောအနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံ သည်၊ကံ။လ။ဖြစ်၏။ ထိုအနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံကိုနမ်းတတ်သော အကုသလဝိပါက်ဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည်၊အဝိဇ္ဇာ၊အကုသိုလ် ကံ-ဟူသော၊ဝေးသောအကြောင်းကြောင့်ရင်း။ ဃာနပသာဒ၊ ဂန္ဓာရုံဟူသော၊ နီးစွာသောအကြောင်းကြောင့်ရင်းဖြစ်၏။ ။ အလိုရှိအပ်သော၊အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံကိုနမ်းသောအခါ၊ဤနမ်း အပ်သော၊အနံ့ဟူသောဂန္ဓာရုံသည်၊ကံ။လ။၏။ထိုအနံ့ဟူသော ဂန္ဓာရုံကိုနမ်းတတ်သော ကုသလဝိပါက် ဃာနဝိညာဏ်စိတ် သည်။အဝိဇ္ဇာ၊ကာမကုသိုလ်ကံဟူသော။လ။ရင်း။ဃာနပသာဒ၊ ဂန္ဓာရုံဟူသော။လ။ဖြစ်၏။ ဗြဟ္မာ၊ဗိဿဏိုးစသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်ဟုဆင်ခြင်ရမည်။ ။အလိုမရှိအပ်သောရသာ ရုံကိုလျက်သောအခါ၊ဤလျက်အပ်သောရသာရုံသည်၊ကံ။လ။ ဖြစ်၏။ ထိုရသာရုံကိုလျက်တတ်သောအကုသလဝိပါက်၊ဇိဝှါ ဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ၊အကုသိုလ်ကံ။လ။ရင်း။ဇိဝှါပသာ ဒ၊ရသာရုံဟူသော၊ နီးစွာသောအကြောင်းကြောင့်ရင်းဖြစ်၏။ အလိုရှိသောရသာရုံကို လျက်သောအခါ။လ။၏။ထိုရသာရုံကို လျက်တတ်သော၊ ကုသလဝိပါက်ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်။ အ ဝိဇ္ဇာ၊ကာမကုသိုလ်ကံ-ဟူသော။လ။ရင်း။ဇိဝှါပသာဒ၊ရသာရုံ ဟူသော။လ။၏။ ဗြဟ္မာ၊ဗိဿဏိုးစသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်ဟုဆင်ခြင်ရမည်]။ ။

အလိုမရှိအပ်သော၊ အတွေ့ဟူသောဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိ သောအခါ။ ဤတွေ့အပ်၊ ထိအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်။ ကံ၊ စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရ-တည်းဟူသောလေးပါးသောအကြောင်း တို့တွင်၊တပါးပါးသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကို တွေ့ထိတတ်သော အကုသလဝိပါက်ကာယဝိညာဏ်စိတ် သည်၊ အဝိဇ္ဇာ၊အကုသိုလ်ကံ-ဟူသော၊ဝေးသောအကြောင်း ကြောင့်ရင်း။ ကာယပသာဒ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော နီးစွာသော

အကြောင်းကြောင့်ရင်းဖြစ်၏။အလိုရှိအပ်သော၊အတွေ့ဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိသောအခါ။လ။၏။ ထိုဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ ထိတတ်သော ကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်၊အဝိဇ္ဇာ၊ကာမတဏှာ၊ကုသိုလ်-ဟူသော။လ။ရင်း။ကာယပသာဒ၊ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော။လ။၏ ဖြဟ္မာ၊ဗိသဏ်း။လ။ရမည်။ ။မနောဒွါရ၌။ ဝါ၊ စိတ်အကြည့်၌၊ တစုံတခုသောအာရုံသည် ထင်လာသော အခါ၊ဤထင်မြင်လာသောအာရုံကိုသိတတ်သောမနောဝိညာဏ်သည်၊အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ-ဟူသော၊ဝေးသောအကြောင်းကြောင့်ရင်း။ ဘဝင်္ဂပသာဒ-ဟူသော၊ မနော ထင်မြင်လာသော အာရုံ-ဓမ္မ-ဟူသော၊ နီးသောသော အကြောင်းကြောင့်ရင်း ဖြစ်၏။ ထို မနော ဝိညာဏ်၏မှီရာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုသည် ကံကြောင့်ဖြစ်၏။ ဖြဟ္မာ၊ ဗိသဏ်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်ရမည်။ ။[မှတ်ချက်။ ဤမနောဝိညာဏ်အရာ၌၊ သဗ္ဗညုဟ် မသင်ဘူးက ရှုပ်မည်။သင်ဘူးက သိလိမ့်မည် သဘောထား၍၊ ဤမျှသာ အကျဉ်းအားဖြင့်ရေးသားလိုက်ပေ၏]။ ။

ဤသို့နာမ်,ရုပ်တို့၏အကြောင်းကိုသိမ်းဆည်းသည်ရှိသော်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နာမ်,ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကို မြင်လတ္တံ့။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နာမ်,ရုပ်တို့၏အကြောင်းကိုမြင်လျှင်၊ဤနာမ်, ရုပ်သည်၊ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်နေသည့်အတူ။ အတိတ်၌လည်း ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ။နောက်ဘဝ၌လည်းဖြစ်လတ္တံ့ဟုထင်၍လာပေလိမ့် မည်။ ။

ယထာ ဣဒံနာမရူပံ၊ပစ္စယတော ပဝတ္တတိ။
ဧဝံ တီတေပျ နာဂတေ၊အဘာဝိတ္ထ ဘဝိဿတိ။ ။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကထေရဂါထာ။

ဣဒံနာမရူပံ၊ဤပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည်။ ပစ္စယ တော၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ကံ၊ အာဟာရ၊ စက္ခုဝတ္ထု- စသော အကြောင်းကြောင့်။ ပဝတ္တတိ ယထာ၊ ယခုဖြစ်၍နေ

သကဲ့သို့။ဇေဝံတထာ၊ထိုအတူ။ အတီတေပိ၊အနမတဂ္ဂ၊ ရှေးဘဝ၌လည်း။ ပစ္စယတော၊ကြောင့်။ နာမရူပံ၊နာမ်ရုပ်သည်။အဘာဝိတွာ၊ဖြစ်ဘူးလှလေပြီ။ အနာဂတေပိ၊ မကျွတ်သေးသမျှ၊ နောက်ဘဝ၌လည်း။ပစ္စယတော၊ကြောင့်။ဘဝိဿတိ၊ဖြစ်လေဦးလတ္တံ့။

ဤသို့ ကာလသုံးပါးတို့၌၊နာမ်ရုပ်တို့၏အကြောင်းကိုသိမြင်ပြီးသော်၊ဗုဒ္ဓေကင်္ခတိ-စသော။ ရှစ်ပါးကုန်သောယုံမှားခြင်းတို့မှ၎င်း။ တဆဲ့ခြောက်ပါးကုန်သောယုံမှားခြင်းတို့မှ၎င်း။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိတို့မှ၎င်း၊ကင်းစင်လေပြီ။ဤသို့သောဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ-ဟူသော၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သံသရာဟူသော ပင်လယ်ခေါင်၌၊ ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိပြီး၍၊ မြဲသော၊ သုဂတိဘဝရှိသော စူဠသောတာပန်ဖြစ်လေပြီ။ ထို့ကြောင့်၊ထို ဝိသုဒ္ဓိကိုအလိုရှိသော အမျိုးကောင်းသားသည်၊ အခါခပ်သိမ်း သတိနှင့်ပြည့်စုံ၍၊ နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရာ သည်သာလျှင်တည်း။ ။

တသ္မာ ဘိက္ခု သဒါ သတော၊နာမရူပဿ သဗ္ဗသော။
ပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဏှေယျ၊ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထိကော။ ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ။

တသ္မာ၊ ထိုသို့ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်စူဠသောတာပန်ဖြစ်၍ အပါယ်တံခါးပိတ်သောကြောင့်။ ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထိကော၊ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကိုအလိုရှိသော။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သတော၊ သတိရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သဗ္ဗသော၊အခြင်းခပ်သိမ်း။ နာမရူပဿ၊နာမ်ရုပ်၏။ပစ္စယေ၊အကြောင်းတို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏှေယျ၊သိမ်းဆည်းရာသည်သာတည်း။ ။

(၃၃) မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏၊ဝိဂ္ဂဟနှင့်၊အရကို ပြဆိုခြင်း။

မဂ္ဂေါ စ အမဂ္ဂေါ စ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂါ။ ။မဂ္ဂေါ စ၊ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကိုရခြင်း၏ အကြောင်းလည်း။ အမဂ္ဂေါ စ၊ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကိုရခြင်း၏ အကြောင်း မဟုတ်သည်လည်း။ မဂ္ဂါမဂ္ဂါ၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏အကြောင်းဟုတ်သည်၊မဟုတ်သည်တို့။ ။ ဩဘာသ-စသောဝိပဿနာ၏ညစ်ညူးကြောင်းမှလွတ်သော၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟူသောခရီးမှန်သို့သွားသောဝိပဿနာဉာဏ် သည် မဂ္ဂမည်၍၊ဩဘာသစသောအဓိမာနဝတ္ထုတို့သည် အ မဂ္ဂမည်၏။ ။ပရမတ္ထဒီပနီ၌ကား၊ အရိယမဂ်ကိုလည်း၊မဂ္ဂ၏ အရ၌သွင်း၍၊ ၎င်းဩဘာသစသည်တို့ကို မဂ်ဖိုလ်ဟုနှလုံးသွင်း ခြင်းဟူသော မနသိကာရကိုဎင်း။ တနည်း၊ နိစ္စစသည်တို့၏အ စွမ်းအားဖြင့်နှလုံးသွင်းခြင်းကိုဎင်း၊အမဂ္ဂ၏အရ၌သွင်း၍ယူလေ ၏။ ။မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ယထာဘူတံ ဇာနာတီတိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏံ။ မဂ္ဂါ မဂ္ဂဉာဏဉ္စ တံ ဒဿနဉ္စာတိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနံ။ ။ယံ ဓမ္မ ဇာတံ၊အကြင်သဘောတရားသည်။မဂ္ဂါမဂ္ဂေ၊မဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ ဇာနာတိ၊ သိဘတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။တံဓမ္မဇာတံ၊ထိုသဘောတရားသည်။မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏံ၊ ဏမည်၏။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဉ္စ၊မဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိတတ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ တံ၊ထိုမဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိတတ်သည်ဟူသည်။ ဒဿနဉ္စ၊မဂ္ဂ-အမဂ္ဂ တို့ကိုဟုတ်တိုင်းမှန်စွာမြင်တတ်သည်လည်း။ဟောတိ၊၏။ဣတိ၊ ကြောင့်။တံဓမ္မဇာတံ၊သည်။မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနံ၊နာမည်၏။ ။ မဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊သိတတ်သော ကာမာဝစရ ဉာဏ်ကိုရ၏။ ။ဝိသောဓေတိ တံသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂလံ အမဂ္ဂေ မဂ္ဂ သညာယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ။မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင် ပညာဟူသော

ပရမတ္ထသဘောတရားသည်။ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ၊ ထိုမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အမဂ္ဂေ၊ မဂ်မဟုတ်သည်၌။ မဂ္ဂသညာယ၊ မဂ်ဟူ၍မှတ်ထင်ခြင်းမှ။ ဝိသောဓေတိ၊ သုစ်သင်တတ်၊စင်ကြယ်စေတတ်၏။ဣတိ၊ ကြောင့်။သာဓေဗ္ဗာတိ၊သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနမေဝ၊မဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကိုဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိတတ်သော ဉာဏ်အမြင်သည်လျှင်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာမှ သုစ်သင်တတ်သည်တည်း။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊မဂ္ဂ-အမဂ္ဂတို့ကိုဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိတတ်သောဉာဏ်အမြင်သည်လျှင်တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကိုအမဂ္ဂေမဂ္ဂသညာမှ သုစ်သင်တတ်သည်။ ။ယခင်ပြဆိုအပ်ပြီးသောဉာဏ်သည်မိမိ၏တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို၊မဂ်မဟုတ်သော၊ဩဘာသစသောအဘိမာနဝတ္ထု၌ မဂ်ဟုထင်မှတ်သောသညာမှသုစ်သင်တတ်ရကား၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ။

ဤမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသည်၊ သမ္မသနဉာဏ်၊ရင့်သန်ပြီးနောက်၊ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ရှေ့ပိုင်းသို့ရောက်သည့်အခါ၊ ဝိပဿနာယောဂီအား၊ဩဘာသစသောဝိပဿနာ၏ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်သော အဘိမာနဝတ္ထုသည် ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ထိုအခါဝိပဿနာ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဤ ဩဘာသ-စသည်တို့သည်မဂ်မဟုတ်ကုန်၊ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဘောတရားတို့ပင်တည်းဟု နှလုံးပြု၍၊ တဏှာ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းမူ၍၊လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးသို့တင်သဖြင့် သုံးသပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ထိုဩဘာသစသည်တို့၌ တပ်ခြင်းကို ကုန်စေသဖြင့်တည်လေ၏။ထိုအခါမှဖြစ်ပေါ်သည်ဟူ၍မှတ်။ ။

ဩဘာသော ပီတိ ပဿဒ္ဓိ၊အဓိမောက္ခောစ ပဂ္ဂဟော။
သုခံ ဉာဏ မုပဋ္ဌာန၊-မုပေက္ခာစ နိကန္တိစေတိ။ ။

အဘိမာနဝတ္ထုသရုပ်ပြဂါထာ။

ဩဘာသောစ၊ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်၊ ကိုယ်မှထွက်သော အလင်းရောင်ရင်း။ ပီတိစ၊ဝိပဿနာနှင့်တကွ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော၊ ခုဒ္ဒကာပီတိ၊ ခဏိကာပီတိ၊ ဩက္ကန္တိကာပီတိ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ၊ဖရဏာပီတိ-ဟူသောပီတိငါးမျိုးရင်း။ပဿဒ္ဓိစ၊လဟုတာစသည်ခြံရံအပ်သော ဝိပဿနာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ကိုယ်စိတ်တို့၏ငြိမ်းချမ်းခြင်းရင်း။ အဓိမောက္ခောစ၊ အလွန်အားရှိသော ဝိပဿနာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သဒ္ဓါဟူသော အဓိမောက္ခရင်း။ ပဂ္ဂဟောစ၊သမ္ပပ္ပဓာန်ကိစ္စကိုပြီးစေတတ်သောဝီရိယရင်း။သုခံစ၊လွန်ကဲသောချမ်းသာရင်း။ ဉာဏံစ၊သိကြားရွယ်ချွန်၊ဝဇိရိန် လက်နက်၊မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့၊ထက်မြက်သန့်ရှင်း၊နာမ်,ရုပ်တို့ကို ဘောက်ထွင်းသောဉာဏ်ရင်း။ ဥပဋ္ဌာနံစ၊သတိပဋ္ဌာန်ကိစ္စတပ်သော၊ ကြာမြင့်စွာပြုအပ်ပြီးသော အမှုစသည်တို့ကို၊ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သော၊ ထင်ခြင်းဟူသော သတိရင်း။ ဥပေက္ခာစ၊ဝိပဿနုပေက္ခာဟူသော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၊ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာရင်း။ နိကန္တိစ၊ ဩဘာသစသည်တို့နှင့်တကွသော၊ဝိပဿနာ၌တွယ်တာခြင်းကိုပြုတတ်သော၊သိမ်မွေ့သော တဏှာရင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေဒသ၊ ဤဆယ်ပါးတို့သည်။ ဝိပဿနာယ၊ ဝိပဿနာ၏။ ဥပက္ကိလေသာ၊ ညစ် ညူးကြောင်းမည်ကုန်၏။ ။

ထိုတွင်၊ နိကန္တိသည်၊မိမိသည်လည်း ဥပက္ကိလေသဖြစ်၍၊ ဥပက္ကိလေသလည်းမည်၏။ ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုလည်း မည်၏။ ကြွင်းကိုးပါးတို့သည်၊ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုဖြစ်၍သာ၊ဥပက္ကိလေသမည်ကုန်၏။မိမိတို့သည်မူဥပက္ကိလေသမမည်ကုန်။ထိုစကားသည်မှန်၏။ဤဩဘာသစသည်တို့ကိုဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ဤသည်တို့သည် မဂ်ပင်တည်း၊ဖိုလ်ပင်တည်းဟုမှတ်ထင်ကုန်၍၊ မိမိမိမိတို့၏ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကိုစွန့်၍၊ ထိုဩဘာသစသည်တို့ကိုသာလျှင်၊သာယာနှစ်သက်၍နေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဝိပဿနုပက္ကိလေသ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ထိုဩဘာသ စသည်တို့တွင်၊ ပဿဒ္ဓိသည်၊ မိမိချည်းသာဖြစ်ပေါ်သည်မဟုတ်။ စိတ္တလဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ-တို့နှင့် တကွဖြစ်၏။ ဤအခြံအရံတို့နှင့်တကွဖြစ်သော ပဿဒ္ဓိသည်၊ ချိုးမြောက်အပ်သောကိုယ်စိတ်ရှိရကား၊ ထိုခဏ၌၊ ထိုဝိပဿနာယောဂီသည်၊ လူနတ်တို့၏ချမ်းသာ၊ ကာမရတိထက်။ ဝါ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်းထက် လွန်မြတ်သော ဓမ္မရတိကို။ ဝါ၊ တရား၌ပျော်ပိုက်ခြင်းကို ခံစားရရှိလေတော့သတည်း။ ဤကိုရည်၍။

၁။ သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘာဒိနော။
အမာနုသီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။ ။

၂။ ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတိ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။ ။

ဟုဓမ္မပဒ၌မြတ်စွာဘုရား၊ ဟောကြားတော်မူ၏။

၁။ သုညာဂါရံ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာကျောင်းသို့။ ဝါ၊ နိစ္စစသည်တို့မှဆိတ်ရာ ဝိပဿနာသို့။ ပဝိဋ္ဌဿ၊ ဝင်ပြီးသော။ သန္တစိတ္တဿ၊ တည်ကြည် ငြိမ်သက်၊ မလောက်လက်သော စိတ်ရှိထသော။ သမ္မာ၊ အသင့်အားဖြင့်။ ဓမ္မံ၊ ရုပ်,နာမ်တရားကို။ ဝိပဿတော၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှုသော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား။ အမာနုသီ၊ ဝိပဿနာကိုအားမထုတ်သူ၊ လူတို့၏ အရာမဟုတ်သော။ ရတိ၊ ဝိပဿနာပီတိသုခ ဟူသော မွေ့လျော်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ။

၂။ ယတော ယတော၊ အကြောင်းအကြောင်းနာမရုပ်ခ၊ ရူပမုခတပါးပါးဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ အဖြစ်အပျက်ကို။ သမ္မသတိ၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏။ အမတံ၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို။ ဝိဇာနတံ၊ သိကုန်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ယံပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အကြောင်းနှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံတာဒိသံ၊ ထိုအရိယာ

ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝိတိပါမောက္ခနှင့်တူသော။ ဝိတိပါမောက္ခံ၊ ဝိတိပါ
မောက္ခကို။တတော တတော၊ထိုထိုမုခအားဖြင့်။လဘတိ၊ရ၏။

---

(၃၄) ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂ္ဂဟနှင့်တကွ တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။

ပဋိပဇ္ဇတိပါပုနာတိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ ဇောတယာတိ ပဋိပဒါ။ ။ဝိပဿနာယောဂီ၊ဝိပဿနာအလုပ်ကို၊အားထုတ်လေ့ရှိသောသူသည်။ ဇောတယ၊ထိုဉဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော၊ကိုးပါးသော လောကီဉာဏ်ဟူသောသဘောတရားဖြင့်။ ဝါ၊သိခါပတ္တဖြစ်သောသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်,အနုလောမဉာဏ်ဟူသောသဘောတရားဖြင့်။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ၊ အရိယာမဂ်ဟူသောဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့။ ပဋိပဇ္ဇတိပါပုနာတိ၊ ရောက်ရတတ်၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သာဓေ့ဇာတိ၊ထိုဉဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသောကိုးပါးသောလောကီဉာဏ်ဟူသော သဘောတရားသည်။ ဝါ၊သိခါပတ္တဖြစ်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်ဟူသောသဘောတရားသည်။ပဋိပဒါ၊ပဋိပဒါမည်၏။ ။(အရကောက်ပုံ၊အနက်ဖြင့်သိသာပြီ)။ ။ပဋိပဒါဘူတံ ဉာဏဒဿနံ၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနံ။ ။ပဋိပဒါဘူတံ၊ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဉာဏဒဿနံ၊ဉာဏ်ဟူသောအမြင်တည်း။ပဋိပဒါဉာဏဒဿနံ၊ အရိယာ မဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်။ ။ပဋိပဒါ မည်သောဉဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသောကိုးပါးသောလောကီဉာဏ်တို့ကိုသာလျှင်။ ဝါ၊သိခါပတ္တဖြစ်သောသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊အနုလောမဉာဏ်တို့ကိုပင်လျှင်၊ပစ္စက္ခအားဖြင့်၊နာမ်ရုပ်တို့၏အနိစ္စစသောလက္ခဏာသုံးပါးတို့ကိုသိမြင်တတ်၍၊ ဉာဏဒဿနမည်သင့်ရကား၊ ကောက်ယူအပ်၏။ ။နိစ္စသညာဒိတော ဝိသုဇ္ဈတိတိ

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ။ ။ယာဝဓမ္မဇာတိ၊ သည်။ နိစ္စသညာဒိတော၊ နိစ္စသညာ စသည်မှ။ဝိသုဇ္ဈတိ၊စင်ကြယ်တတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သာဝဓမ္မ ဇာတိ၊သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနမေဝ၊ အရိယာမဂ်ဟူသောဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ် ၍ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည်သာလျှင်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ နိစ္စသညာစ သည်မှစင်ကြယ်တတ်သည်တည်း။ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ အရိယာ မဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက် ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည်လျှင်။ နိစ္စသညာစ သည်တို့မှ စင်ကြယ်တတ်သည်။ ယခင်ဉာဏ်တို့ကိုပင် ရအပ် ၏။ ။[မှတ်ချက်။အနိစ္စဟုထင်လျှင်၊နိစ္စသညာမှ။ ဒုက္ခဟုထင် လျှင်၊ သုခသညာမှ။ အနတ္တဟု ထင်လျှင်၊ အတ္တသညာမှ-စင် ကြယ်တတ်သည်ဟူ၍မှတ်။သိခါပတ္တဖြစ်သောသင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ် တို့ကိုကား၊ မဂ်ဟူသော ဝုဋ္ဌာနသို့ ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာဖြစ်၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဟူ၍ လည်းဆိုအပ်၏]။ ။

---

(၃၅) ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏ဝိဂ္ဂဟနှင့်တကွ တရားကိုယ်ကိုပြဆိုခြင်း။

စတ္တာရိသစ္စာနိ ဇာနာတီတိ ဉာဏံ။တာနိပစ္စက္ခတော ပဿ တီတိ ဒဿနံ။ဉာဏဉ္စ တံ ဒဿနဉ္စာတိ ဉာဏဒဿနံ။ ကိလေ သမလတော ဝိသုဇ္ဈတီတိ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဉာဏဒဿနမေဝ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဉာ ဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။ ။ယံဓမ္မဇာတံ၊အကြင်သဘောတရားသည်။ စတ္တာရိသစ္စာနိ၊သစ္စာလေးပါးတို့ကို။ဇာနာတိ၊သိတတ်၏။ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။တံဓမ္မဇာတံ၊ထိုသဘောတရားသည်။ ဉာဏံ၊ဉာဏ မည်၏။ ။ယံဓမ္မဇာတံ၊သည်။ တာနိ၊ထိုသစ္စာလေးပါးတို့ကို။ ပစ္စက္ခတော၊မျက်မှောက်အားဖြင့်။ပဿတိ၊မြင်တတ်၏။ ဣတိ၊

ကြောင့်။ တံမွေဇာတာံ၊ သည်။ ဒဿနံ၊ နမည်ဖြ်။ ။ တံမွေဇာတာံ၊ သည်။ ဉာဏစ္ဆု၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိတတ်၍ ဉာဏမည် သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြ်။ ဒဿနစ္ဆု၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကိုမျက် မှောက်အားဖြင့်မြင်တတ်၍ ဒဿနမည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာဏဒဿနံ၊ နမည်ဖြ်။ ။ ယာမွေဇာတိ၊ သည်။ ကိလေသမလတော၊ ကိလေသာဟူသောအညစ်အကြေး မှ။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်တတ်ဖြ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာမွေဇာတိ၊ သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒ္ဓိမည်ဖြ်။ ဉာဏဒဿနမေဝ၊ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဟူ သော ဉာဏဒဿနသည်ပင်လျှင်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ကိလေသာဟူသော အညစ် အကြေးမှ စင်ကြယ်တတ်သည်တည်း။ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၊ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဉာဏဒဿနသည်ပင်၊ ကိ လေသာဟူသော အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်တတ်သည်။ ။ မဂ်လေးပါး၌ရှိသော ဉာဏ်ကိုရဖြ်။ ၎င်းဉာဏ်လေးပါးတို့ အ ဆင့်ဆင့်အားဖြင့်၊ ကိလေသာဟူသော အညစ်အကြေးမှ စင် ကြယ်ပုံကို၊ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတိက်ကိုရှု၍ သိကြပါကုန်။

---

(၃၆) လက္ခဏာသုံးပါးနှင့်၊ လက္ခဏာဖြစ်ကုန်သောတရားတို့၏ အနိစ္စမည်ကြောင်းကိုပြဆိုခြင်း။

လက္ခိယန္တိ လက္ခိတဗ္ဗေ အနေနာတိ လက္ခဏံ။ ။အနေန၊ ဤဇိရဏာကာရစသည်ဖြင့်၊ လက္ခိတဗ္ဗ၊ မှတ်အပ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်၊နာမ်တရားတို့ကို၊ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ် နာမ်တရားတို့သည်။ အနိစ္စာဒိကာဧဝ၊ အနိစ္စစသည်မည်ကုန် သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ လက္ခိယန္တိ၊ မှတ်အပ်ကုန်ဖြ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံမွေဇာတာံ၊ ထို ဇိရဏာကာရ ဟူသော သဘောတရားသည်။ လက္ခဏံ၊ လက္ခဏာ မည်ဖြ်။ ။ဟူသည် နှင့်အညီ။ ဇိရဏာကာရစသော၊ အခြင်းအရာဟူသောသဘော တရားသည်၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို၊ ဤခန္ဓာငါးပါး၊

ရုပ် နာမ် တရားတို့သည်၊ အနိစ္စ စသည် မည်ကုန်၏ဟု မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာမည်၏။ ထိုလက္ခဏာသည်။ (၁)အနိစ္စလက္ခဏာ။(၂)ဒုက္ခလက္ခဏာ။(၃)အနတ္တလက္ခဏာ-ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင်၊ အနိစ္စလက္ခဏာ ဟူသည်။ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ရင့်ရော်ခြင်း၊ ငြိ-ဟူသောဇရာသဘောနှင့်၊ ပျက်စီးခြင်း၊ဘင်-ဟူသော မရဏာသဘောတို့ပင်တည်း။ ထိုဇရာသဘောနှင့်၊မရဏာသဘောတို့သည်ပင်"အနိစ္စတာဝေလက္ခဏံ အနိစ္စလက္ခဏံ"ဟူသည်နှင့်အညီ။ ဤရုပ်,နာမ်တို့သည်၊ အနိစ္စပါ တကားဟု။ ဝါ၊ မမြဲပါ တကားဟု မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်၊အနိစ္စလက္ခဏာမည်ကုန်၏။ ။အနိစ္စတာဝေ၊ခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်,နာမ်တရားတို့၌၊အနိစ္စ-ဟုအသိဉာဏ်-သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော၊ ဇရာသဘော၊ မရဏာသဘောသည်သာလျှင်။ လက္ခဏံ၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ မည်သည်သာတည်း။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်,နာမ်တရားတို့၌၊အနိစ္စဟု အသိဉာဏ်၊သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော၊ ဇရာသဘော၊မရဏာသဘောသည်သာလျှင်၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာမည်သည်။ ။

ဒုက္ခလက္ခဏာဟူသည်၊ဇာတိ၊ဇရာ၊မရဏာ-တို့သည် မပြတ်နှိပ်စက်အပ်သော အခြင်းအရာ ဟူသော သဘော သည်ပင်တည်း။ဝါ၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့သည်။ဝါ၊ဥပါဒ်-ဌီ၊ဘင်-တို့၏ခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားတို့ကိုမပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းဟူသောအခြင်းအရာဖြစ်သော သဘောပင်တည်း။ ထို သဘောသည်ပင်လျှင် "ဒုက္ခတာဝေ လက္ခဏံ ဒုက္ခလက္ခဏံ"ဟူသည်နှင့်အညီ။ဤခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားတို့သည်၊ ဒုက္ခပါတကားဟု။ ဝါ၊ဆင်းရဲမျိုးပါတကားဟု။ ဝါ၊ခက်ခဲစွာ အောင့်အည်း၊သည်းခံအပ်ပါတကားဟု မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ မည်၏။ ။ဒုက္ခတာဝေ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌၊ ဒုက္ခဟု အသိဉာဏ်-သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊

ဘင်-တို့သည်။ ဝါ၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့၏၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ် တရားတို့ကို မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်း ဟူသော သဘောသည်သာ လျှင်။လက္ခဏာ၊မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာမည်သည်သာတည်း။ဒုက္ခ လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ဒုက္ခဟုအသိဉာဏ်- သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့သည်။ ဝါ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ဘင်-တို့၏မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော သဘော သည်သာလျှင်မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာမည်သည်။ ။

အနတ္တလက္ခဏာ ဟူသည်။ သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့ မလိုက် သောသဘောနှင့်၊ အညတိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော၊အနှစ် သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသောသတ္တဝါ၏မဟုတ်သော သဘောတို့ပေတည်း။ ။ထိုသဘောတို့သည်ပင်လျှင်"အနတ္တာ ဝေ လက္ခဏံ အနတ္တလက္ခဏံ"ဟူသည်နှင့်အညီ။ဤခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အနတ္တမည်ပါတကားဟုမှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်၊ အနတ္တလက္ခဏာမည်ကုန်၏။ ။အနတ္တတာ ဝေါ၊ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနတ္တဟုအသိဉာဏ်သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော၊ အလိုသို့မလိုက်သောသဘော သည်။ဝါ၊အညတိတ္ထိတို့သည်ကြံဆအပ်သော၊အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော သတ္တဝါမဟုတ်သော သဘော သည်သာလျှင်။ လက္ခဏာ၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာမည်သည်သာ တည်း။အနတ္တလက္ခဏာ၊ခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနတ္တ ဟု အသိဉာဏ်သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ အလိုသို့ မလိုက်သောသဘောသည်သာလျှင်။ဝါ၊အညတိတ္ထိတို့သည်ကြံ ဆအပ်သော၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသော၊သတ္တ ဝါမဟုတ်သော သဘောသည်သာလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ မည်သည်။ ။တနည်း၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-ဟူသော သင်္ခတတရား တို့၏လက္ခဏာသုံးပါးတို့သည်ပင် အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခ ဏာ၊အနတ္တလက္ခဏာ-မည်ကုန်၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။ဤဖြစ် တုံ၊ပျက်တုံ-ဟူသော၊ ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့ကိုဉာဏ်ဖြင့်မြင်သော်

သာလျှင် နာမ်ရုပ်တို့ကိုအနိစ္စပါတကား။ဝါ၊မမြဲပါတကား-ဟု
သိရ၊မှတ်ရသည်ဖြစ်၍၊ထို ဖြစ်တုံ၊ပျက်တုံ-ဟူသော၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊
ဘင်-တို့သည်နာမ်ရုပ်တို့ကို၊အနိစ္စပါတကားဟူ၍မှတ်ကြောင်း
ဖြစ်ရကား၊အနိစ္စလက္ခဏာမည်၏။ဤဖြစ်တုံ၊ပျက်တုံ-ဟူသော
ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့ ရှိသောကြောင့်သာ အနိစ္စမည်သောနာမ်ရုပ်
တို့ကို၊ဒုက္ခပါတကားဟု။ဝါ၊ဆင်းရဲတုံးပါတကားဟုသိရ၊မှတ်
ရပြန်၍၊ထို ဖြစ်တုံ၊ ပျက်တုံ-ဟူသော၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့သည်
ပင်၊နာမ်ရုပ်တို့ကိုဒုက္ခပါတကားဟူ၍မှတ်ကြောင်းဖြစ်ရကား၊
ဒုက္ခလက္ခဏာမည်၏။ ဤဖြစ်တုံ၊ ပျက်တုံ-ဟူသော ဥပါဒ်၊ ဌီ၊
ဘင်-တို့ရှိသောကြောင့်ပင်လျှင်၊ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ-မည်သော နာမ်
ရုပ်တို့ကို၊အလိုသို့လိုက်ခြင်းသဘော၊အညတိတ္ထိတို့သည်ကြံဆ
အပ်သော၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသောသတ္တ
ဝါမဟုတ်ဟု သိရမှတ်ရပြန်၍၊ ထိုဖြစ်တုံ၊ ပျက်တုံ-ဟူသော၊
ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့သည်ပင် ရုပ်နာမ်တို့ကို၊ အနတ္တပါတကားဟူ
၍ မှတ်ကြောင်းဖြစ်ရကား၊ အနတ္တလက္ခဏာမည်၏။ ။ထိုပြ
ဆိုအပ်ပြီးသောလက္ခဏာတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သောခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်
နာမ် တရားသည်မူကား၊ ဖြစ်ပြီးလျှင် မရှိခြင်း တည်းဟူသော
သဘောကြောင့်၊ အနိစ္စလည်း မည်၏။ ပျက်စီးခြင်း၊ ဘင်-ဟူ
သော၊ ကြောက်အပ်သောသဘောနှင့်တကွဖြစ်သောကြောင့်၊
ဒုက္ခလည်းမည်၏။အနှစ်သာရဟူသော၊အတ္တဟူသောသတ္တဝါ
မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း၊ တစုံတယောက်သောသူ၏ အလိုသို့
မလိုက်သောကြောင့်ရင်း အနတ္တလည်းမည်၏။ ။ဆက်ဦးအံ့။
ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ် တရားတို့ကို။ အနိစ္စပါတကား၊ ဒုက္ခပါ
တကား၊အနတ္တပါတကား-ဟုမှတ်ကြောင်းဖြစ်သောလက္ခဏာ
သုံးပါးတို့တွင်၊ အနိစ္စလက္ခဏာသည်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်
ခြင်းဟူသောဥပါဒ်၊ ပျက်စီးခြင်းဟူသောဘင်တို့ကို နှလုံးမသွင်း
ခြင်းကြောင့်ရင်း။ သန္တတိပညတ်သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အ
ဖြစ်ကြောင့်ရင်းမထင်ပေါ်နိုင်။ ။သန္တတိပညတ်ဟူသည်၊မြစ်

ရေအယဉ်ကဲ့သို့၊ အဆက်မပြတ်အောင် ထပ်ကာထပ်ကာဖြစ်ပေါ်၍နေသောပရမတ္ထတရားတို့၏အရိပ်အရောင်ပင်တည်း။ ။ ဒုက္ခလက္ခဏာသည်၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့သည်။ ဝါ၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့၏ ရပ်နားမဲ့တို့ကို မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော သဘောကို နှလုံး မသွင်းခြင်း ကြောင့်ရင်း။ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း-ဟူသော ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်း မထင်ပေါ်နိုင်။ ။[မှတ်ချက်။ သွားခြင်းဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သောကျင်နာခြင်းသည်၊ ရပ်လျှင်၊ ထိုင်လျှင်၊ လျောင်းလျှင်ပျောက်၏။ ရပ်ခြင်းဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သောကျင်နာခြင်းသည်၊သွားလျှင်၊ထိုင်လျှင်၊လျောင်းလျှင်ပျောက်၏။ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သောကျင်နာခြင်းသည်၊သွားလျှင်၊ရပ်လျှင်၊လျောင်းလျှင်ပျောက်၏။ လျောင်းခြင်းဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သောကျင်နာခြင်းသည်၊သွားလျှင်၊ရပ်လျှင်၊ထိုင်လျှင်ပျောက်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထ်တို့သည်ဖုံးလွှမ်းအပ်၏ဟူ၍ဆိုအပ်၏]။ ။

အနတ္တလက္ခဏာသည်၊ပထဝီဓါတ်၊အာပေါဓါတ်၊တေဇောဓါတ်၊ဝါယောဓါတ်၊စက္ခုဓါတ်-စသော၊အထူးထူးသောဓါတ်တို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်၊ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကြောင့်ရင်း။ပရမတ္ထဖြစ်သောရုပ်ကလာပ်တို့၏အပေါင်းအစုဖြစ်သော၊ ဃနဟူ၍ ဆိုအပ်သော အစိုင်အခဲဟူသော သဏ္ဌာနပညတ်သည်ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ရင်းမထင်ပေါ်နိုင်။ ။ [မှတ်ချက်။ အထူးထူးသောဓာတ်တို့ကို အသီးအသီး၊ကွဲပြားခြားနားခြင်းကိုနှလုံးသွင်း၍၊ထိုးထွင်း၍သိလျှင်၊ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍စွဲလမ်းမှတ်ထင်ရန်ဖြစ်သော၊ အမာခံဖြစ်သောအထည်ကိုယ်ဒြပ်၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိနိုင်သောကြောင့် ဤသို့ဆိုသည်ဟုမှတ်။ ငှက်ပျောပင်ကို အထပ်ထပ်ရစ်ပတ်၍ နေသောအဖတ်တို့ကို၊တဖတ်စီ-တဖတ်စီ ခွါလိုက်သည်ရှိသော်၊

ဌက်ပျောပင်၏အတွင်း၌ အနှစ်သာရ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိသကဲ့သို့သိပါလိမ့်မည်ဟူလို]။ ။

ဿနပညတ်ဟူသည်၊ ပေါင်းစု၍နေသောရုပ်ကလာပ်တို့၏ အရိပ်အရောင်မျှသာတည်း။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ပရမတ္ထဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်ပေါင်း၊ ကုဋေ,သိန်း,သန်းလောက်ပေါင်းစုမိမှသာလျှင်၊ ပရမာဏုမြူလောက်ကြီးသော အထည်ဝတ္ထု၊ သမူဟဿန၊ သဏ္ဌာနပညတ်တခုဖြစ်၏။ ၎င်းအဏုမြူကိုလူတို့၏ ပကတိမျက်စေ့ဖြင့် မမြင်ကောင်း။ နတ်တို့၏မျက်စေ့ဖြင့်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အဘိညာဉ်ဖြင့်၎င်းမြင်ကောင်း၏။ ပရမာဏုမြူပေါင်း သုံးဆဲ့ခြောက်ခုတို့၏အစုအရုံပမာဏသည်၊ အဏုမြူလောက်ကြီးသောအထည်ဝတ္ထု၊ သမူဟဿန၊ သဏ္ဌာနပညတ်တခုဖြစ်၏။ အဏုမြူပေါင်းသုံးဆဲ့ခြောက်ခုတို့၏အစုအရုံပမာဏသည်၊ တဇ္ဇာရီမြူလောက်ကြီးသော။ လ။၏။ တဇ္ဇာရီမြူပေါင်း သုံးဆဲ့ခြောက်ခုတို့၏ အစုအရုံပမာဏသည်၊ ရထရေဏုမြူလောက်ကြီးသော။လ။၏။ရထရေဏုမြူပေါင်းသုံးဆဲ့ခြောက်ခုတို့၏အစုအရုံပမာဏသည်၊လိက္ခာမည်သော မိုးကောင်လောက်ကြီးသော။ ဝါ၊ကညစ်စတခုလောက်ကြီးသော။လ။၏။လိက္ခာပေါင်းခုနစ်ခုတို့၏ အစုအရုံပမာဏသည်၊ သန်းကောင်လောက်ကြီးသော။ လ။၏။ သန်းကောင်ပေါင်း ခုနစ်ကောင်တို့၏ အစုအရုံပမာဏသည်၊စပါးလုံးတလုံးမျှလောက်ကြီးသောအထည်ဝတ္ထု၊သမူဟဿန၊သဏ္ဌာနပညတ်တခုဖြစ်၏။ဤသို့သောအစဉ်အားဖြင့် ဆင့်ကာဆင့်ကာရုပ်တို့၏တိုးပွါးလာတိုင်း သတ္တဝါတို့တွင်ယူဇနာလေးထောင့်ရှစ်ရာရှိသောအသူရိန်နတ်မင်းလောက်ကြီးအောင်ဖြစ်၏။ ဗဟိဒ္ဓသဏ္ဌာန်တွင်၊ ယူဇနာ တသိန်းခြောက်သောင်းရှစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိသောမြင်းမိုရ်တောင်ကြီး။ ယူဇနာနှစ်သိန်း လေးထောင် အထုရှိသော မဟာပထဝီမြေကြီးတိုင်အောင်အထည်ဝတ္ထု၊သမူဟဿန၊သဏ္ဌာနပညတ်ကြီးဖြစ်လေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ နံရံပေါက်စသည်တို့မှဝင်၍လာသော နေ

ရောင်၏အတွင်း၌ထင်မြင်ရသောအမှုန်နုကလေးတွေကို၊အဏုမြူဟူ၍ခေါ်သည်။ လှည်း၊ရထားတို့ကို မောင်းနှင်သောအခါ၌ပေါ်ထွက်၍လာသောဖုံမှုန်ကလေးတွေကို၊ရထရေဏုမြူဟူ၍ခေါ်သည်။ အဏုမြူထက်လည်းကြီးသော၊ ရထရေဏုမြူလောက်လည်းမကြီးသောမြူကို၊တဇ္ဇာရီမြူဟူ၍ခေါ်ဆိုသည်ဟူ၍မှတ်]။

ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားတို့ကို ထောက်ဆ၍၊ အနိစ္စလက္ခဏာထင်လာစေလိုလျှင်၊နာမ်ရုပ်တို့၏အဖြစ်အပျက်တို့ကိုသိမ်းဆည်း၍၊အဆက်မပြတ်၊ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်၍နေသောနာမ်ရုပ်တို့၏အရိပ်အရောင်ဟူသော သန္တတိပညတ်ကိုဖျက်ဆီးရမည်ဖြစ်၏။ ။ဖျက်ဆီးပုံကား။ အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့သည်၊အတိတ်ကာလ၌သာချုပ်ကွယ်ကုန်ပြီ။ အခြားကာလသို့မရောက်လာကုန်ပြီ၊ အနာဂတ်၌ ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့သည်၊ အနာဂတ်ကာလ၌ပင် ချုပ်ကွယ်ကုန်လတ္တံ့။အခြားကာလသို့မရောက်ကုန်လတ္တံ့။ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့သည်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ပင်ချုပ်ကွယ်ကြကုန်ခဲ့၊အခြားကာလသို့မရောက်ကုန်ခဲ့။သို့ဖြစ်၍ယခုလက်ရှိဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တို့သည်၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့သာဟူ၍၊ ရုပ်နာမ်တို့၏အဖြစ်အပျက်တို့ကို သိမ်းဆည်းသောအားဖြင့် သန္တတိပညတ်ကို ဖျက်ဆီးရာ၏။ ။ဒုက္ခလက္ခဏာထင်၍ လာစေလိုလျှင်၊ ရုပ်နာမ်တို့ကို၊ ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်-တို့၏မပြတ်နှိပ်စက်ခြင်းသဘောကိုနှလုံးသွင်း၍ဣရိယာပုထ်တို့ကို ခွါရမည်ဖြစ်၏။ ။ထိုစကားသည်မှန်၏။ ဣရိယာပုထ်တို့ကို ပြောင်းလွှဲကာ ပြောင်းလွှဲကာဖြင့်၊ ဤနာမ်ရုပ်ဟူသော ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ဆောင်ရွက်သောကြောင့်သာလျှင် ကျင်နာဆင်းရဲမှန်းကိုမသိကြကုန်။ ။ဥပမာကား။ အထိုင်များ၍ညောင်းညာကျင်နာလျှင်၊ရပ်ခြင်း၊သွားခြင်း၊လျောင်းခြင်းတို့ကိုပြုလျှင်၊ညောင်းညာ၊ကျင်နာခြင်းပျောသကဲ့သို့တည်း၊(တြွင်းဣရိယာပုထ်တို့၌လည်း၊နည်းတူမှတ်အပ်၏)။ ။ဣရိယာ

ပုထ်တို့ကိုမပြောင်းလွှဲဘဲး၊ဇာရိယာပုထ်တခုတည်းဖြင့်သာ၊ဤ ရုပ်နာမ်ဟူသောခန္ဓာကြီးကိုဆောင်ရွက်၍ နေကြပါကုန်လျှင်၊ ကျင်နာဆင်းရဲမှန်းကိုသိကြကုန်မည်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ကျင်နာ ဆင်းရဲမှန်းကိုသိလိုကဇာရိယာပုထ်တို့ကိုမပြောင်းလွှဲဘဲးဇာရိ ယာပုထ်တခုတည်းဖြင့်သာ၊ဤခန္ဓာကြီးကိုဆောင်ရွက်၍နေရ မည်ဖြစ်၏။ ဤသို့နေသည်ကို၊ ဇာရိယာပုထ်ကို ခွါသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ဤဇာရိယာပုထ်ကိုခွါရာ၌၊ဉာဏ်ဖြင့်ခွါခြင်းကိုလည်း အလိုရှိအပ်၏ ဟူ၍ မှတ်။ ။အနတ္တလက္ခဏာထင်လာစေလို လျှင်၊ ပထဝီဓာတ်၊အာပေါဓာတ်စသော၊အထူးထူးသောဓာတ် တို့ကိုနှလုံးသွင်း၍၊အပေါင်းအစုဟူသောသမူဟဃနပညတ်ကို ဖျက်ဆီးရမည်ဖြစ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ပထဝီဓာတ်၊ အာ ပေါဓာတ်စသော များစွာသောဓာတ်တို့၏ ပေါင်းစု၍နေခြင်း ကြောင့်သာလျှင် တခုတည်းကဲ့သို့ထင်မြင်ရ၍၊အတ္တဟူသော အနှစ်သာရရှိသကဲ့သို့ထင်မှတ်၍နေကြရ၏။ သို့ဖြစ်၍ထိုတခု တည်းကဲ့သို့ထင်မြင်ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော၊ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်စသော၊များစွာသောဓာတ်တို့တွင်၊ဤကားပထဝီ ဓါတ်၊ဤကားအာပေါဓါတ်စသည်ဖြင့်နှလုံးသွင်းသောအားဖြင့်၊ ခွဲခြမ်းဝေဘန်ရမည်။ ထိုသို့ခွဲခြမ်းဝေဘန်လိုက်သည်ရှိသော်၊ အတ္တဟူသောအနှစ်သာရရှိသကဲ့သို့ထင်ရအောင်၊ တခုတည်း ကဲ့သို့ထင်ရအောင်၊ပေါင်းစု၍နေသော ပထဝီဓာတ်၊အာပေါ ဓာတ်စသောပရမတ္ထတရားတို့၏အရိပ်အရောင်ဟူသော ဃန ပညတ်ကိုလည်းဖျက်ဆီးသည်ပင်မည်၏ဟူ၍မှတ်။ ။ထိုဃန ပညတ်ကိုဖျက်ဆီးပုံကို၊ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏အရာပင်ဟူ၍လည်းမှတ်။

---

(၃၉) လက္ခဏာသုံးပါးတို့၏ထင်ရှားရာကာလကို ပြဆိုခြင်း။

အနိစ္စလက္ခဏာ၊ဒုက္ခလက္ခဏာ၊အနတ္တလက္ခဏာ-ဟူသော လက္ခဏာသုံးပါးတို့တွင်၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ-တို့

သည်၊ မြတ်စွာဘုရားတို့ဖြစ်တော်မူကုန်သော်ငင်း၊ မဖြစ်တော်မူကုန်သော်ငင်းထင်ရှားကုန်၏။ အနတ္တလက္ခဏာသည်မူကား၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ဖြစ်တော်မူရာအခါကာလကိုကြည့်၍၊တပါးသောကာလ၌ မထင်ရှား။ ဘုရားဖြစ်ရာဖြစ်သောအခါကာလ၌ သာလျှင်ထင်ရှား၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ဘုရားမဖြစ်ရာအခါကာလ၌၊ပညာရှိကုန်သောရသေ့,ပရိဗိုဇ်တို့သည်၊ အနိစ္စ၊ဒုက္ခဟူ၍,ပြောဟောနိုင်ကြကုန်၏။အနတ္တဟူ၍,မူကားမဟောကြားနိုင်ကြလေကုန်။အကယ်၍,ကား၊အနတ္တဟူ၍,လည်းဟောကြားနိုင်ကြပါကုန်အံ့။ သရဘင်္ဂအမည်ရှိသော ဘုရားလောင်းရသေ့၏အစည်းအဝေးသို့ရောက်လာကြကုန်သောပရိသတ်တို့သည် မဂ်ဖိုလ်ကိုရကြလေကုန်ရာ၏။ရမူကား မရကြလေကုန်။ထိုသို့မရကြခြင်းသည်၊ အနတ္တ ဟူ၍, မဟောနိုင်သောကြောင့်သာတည်း။ ထိုကြောင့်၊အနတ္တဟူ၍,ဟောပြောခြင်းသည်၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရာသာ ဟူ၍,မှတ်။ ။ထိုကြောင့်၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊အာယတနဝိဘင်းအဘွင့်၌။ ။

အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏာနိ ဥပ္ပါဒါ ဝါ တထာဂတာနံ အနုပ္ပါဒါ ဝါ ပညာယန္တိ၊အနတ္တလက္ခဏံ ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ န ပညာယတိ၊ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ ပညာယတိ၊ မဟိဒ္ဓိကာ ဟိ မဟာနုဘာဝါ တာပသ ပရိဗ္ဗာဇကာ သရဘင်္ဂသတ္ထာရာဒယောပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခန္တိ ဝတ္တုံ သက္ကောန္တိ၊ အနတ္တာတိ ဝတ္တုံ န သက္ကောန္တိ၊ သစေ ဟိ တေ သမ္ပတ္တပရိသာယ အနတ္တာတိ ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျုံ၊သမ္ပတ္တပရိသာယ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓော ဘဝေယျ၊ အနတ္တလက္ခဏာ ပညာပနံ ဟိ အညဿ ကဿစိ အဝိသယော၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနမေဝ ဝိသယော။ ။ဟုမိန့်ပြီ။ ။

အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏာနိ၊အနိစ္စလက္ခဏာ,ဒုက္ခလက္ခဏာ-တို့သည်။ တထာဂတာနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့သည်။ ဥပ္ပါဒါ ဝါ၊ဖြစ်တော်မူကုန်သော်ငင်း။အနုပ္ပါဒါ ဝါ၊မဖြစ်တော်မူကုန်သော်ငင်း။ ပညာယန္တိ၊ ထင်ရှားကုန်၏။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာ

သည်။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ၊ ဘုရားဖြစ်ရာအခါကာလကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ နပညာယတိ၊မထင်ရှား။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ၊ဘုရားဖြစ်ရာအခါ၌သာလျှင်။ ပညာယတိ၊ထင်ရှား၏။ ဟိ၊ထိုစကားသင့်စွ။ မဟိဒ္ဓိကာ၊တန်းခိုးကြီးကုန်သော။မဟာနုဘာဝါ၊အာနုဘော်ကြီးကုန်သော။တာပသပရိဗ္ဗာဇကာ၊ရသေ့ပရိဗိုဇ်ဖြစ်ကုန်သော။ သရဘင်္ဂသတ္ထာရာဒယောပိ၊ သရဘင်ဆရာစသည်တို့သည်သော်လည်း။ အနိစ္စံဒုက္ခန္တိ၊အနိစ္စ,ဒုက္ခ-ဟူ၍။ ဝတ္တုံ၊ပြောဆိုခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တိ၊စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ အနတ္တာတိ၊အနတ္တဟူ၍။ ဝတ္တုံ၊ငှါ။ နသက္ကောန္တိ၊မတတ်နိုင်ကုန်။ ဟိ၊ထိုစကားမှန်၏။ တေ၊ထို သရဘင်ဆရာစသည်တို့သည်။သမ္ပတ္တပရိသာယ၊ရောက်လာသော ပရိသတ်အား။ အနတ္တာတိ၊အနတ္တဟူ၍။ဝတ္တုံ၊ပြောဆိုခြင်းငှါ။ ဝါ၊ဟောခြင်းငှါ။ သစေသက္ကုဏေယျုံ၊ အကယ်၍ တတ်နိုင်ကုန်ငြားအံ့။ ဧဝံသန္တေသု၊ ဤသို့ တတ်နိုင်ကုန်သည် ရှိသော်။ သမ္ပတ္တပရိသာယ၊ရောက်လာသောပရိသတ်၏။ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓော၊ မဂ်ဖိုလ်ကိုထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ၊မှန်၏။ အနတ္တလက္ခဏပညာပနံ၊အနတ္တလက္ခဏာကိုပညတ်ခြင်းသည်။ အညဿ၊ ဘုရားရှင်မှတပါးသော။ကဿစိ၊တစုံတယောက်သောသူ၏။ အဝိသယော၊အရာမဟုတ်။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနမေဝ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏သာလျှင်။ ဝိသယော၊အရာတော်ပေတည်း။ ၊မြတ်စွာဘုရားတို့ မဖြစ်၊ မဟောကြားပါလျှင်၊ အနတ္တလက္ခဏာကိုထိုးထွင်း၍သိဘို့ကိုမဆိုထားဘိ။အနိစ္စမျိုး၊ ဒုက္ခမျိုး၊ အနတ္တမျိုးဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖဿစသော အမည်မျှကိုပင် မသိနိုင်ရာသည်သာတည်း။ တနည်း၊ဤကား ရုပ်၊ဤကား နာမ်တဲ့ဟူ၍မျှ မသိနိုင်ရာသည်သာတည်း။ ဘို့ကြောင့်၊ပရိဝါပါဠိတော်၊သမုဋ္ဌာနသီသ၌။ ။

ဗုဒ္ဓစန္ဒေ အနုပ္ပန္နေ၊ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ အနုဂ္ဂတေ။

* တေသံသဘာဂဓမ္မာနံ၊နာမမတ္တံ နနာယတိ။ ။

ဟုမိန့်ပြီ။

ဗုဒ္ဓစန္ဒော၊ဘုရားတည်းဟူသောလမင်းသည်။အနုပ္ပန္နော၊မဖြစ်မပေါ်လာသည်ရှိသော်။ဗုဒ္ဓါဒိစ္စော၊ဘုရားတည်းဟူသောနေမင်းသည်။အနုဂ္ဂတော၊မပေါ်မထွက်သည်ရှိသော်။ တေသံသဘာဂဓမ္မာနံ၊ အနိစ္စစသော အခြင်းအရာဖြင့် တူကုန်သော၊ သင်္ခတတရားတို့၏။နာမမတ္တံ၊အမည်မျှသည်လည်း။ သတ္တာနံ၊သတ္တဝါတို့၏။ဥာဏော၊ဥာဏ်၌။နုနာယတိ၊မထင်ရှားနိုင်၊ ။

[မှတ်ချက်။ ဤဂါထာ၏ တတိယပဒ၌။ * တေသံသဘာဂဓမ္မာနံ၊ဟူ၍သာရှိရမည်။သဘာဝဓမ္မာနံ၊ဟူ၍မရှိသင့်။ သဘာဂဓမ္မာနန္တိ၊ အနိစ္စာကာရာဒိဟိ သဘာဂါနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ။ ဟူသော၊ ၎င်း၏အဘွင့်ဖြစ်သော ပရိဝါအဋ္ဌကထာကို ထောက်ထားရမည်။သို့ဖြစ်၍၊ထိုထိုကျမ်းစာအုပ်များ၌"သဘာဝဓမ္မာနံ၊ဟုရှိသောပါဌ်ကား၊ အမှားသာဟူ၍မှတ်ယူရမည်။ ။ဘုရားဖြစ်သည်၊ ဘုရားပွင့်သည်ဟူရာ၌လည်း၊ ဖြည့်အပ်သောပါရမီသမ္ဘာရ၊ပြည့်ဝစုံလင်၍၊ဗောဓိပင်အောက်၊ဆန်းကြယ်စွာပေါက်သော ပလ္လင်ထက်၌၊ လေးချက်သော သစ္စာတို့ကို၊ ဆရာမကူ၊သယမ္ဘူဖြင့်၊ အလိုလို သိမြင်၍၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်လာသည်ကိုဆိုလိုသည်။ တစုံတယောက်သောသူ၏သန္တာန်၌၊ဘုရားအသွင်၊ရုပ်ပုံထင်သည်ကိုရင်း။ အရဟံ အစ၊ဘဂဝါ အဆုံးရှိသောဂုဏ်တော်ကိုးဖြာ၊ထင်လာသည်ကိုရင်း ဆိုသည်မဟုတ်ဟုမှတ်]။ ။ယခင်ဂါထာကိုထောက်ဆ၍၊လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးနှင့်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏အမည်တို့သည် ဘုရားဖြစ်လာ၍၊ ဟောတော်မူသောအခါ၌သာထင်ရှားကုန်၏။သိရကုန်၏။ထို့ကြောင့်"အချိန်ရှိခိုက်။ လုံ့လစိုက်" ဟူသည်နှင့်အညီ။ ရုပ်နာမ်တို့ကိုသိအောင်ပြု၍၊လက္ခဏာသုံးပါးတို့ကိုထင်ရှားသိမြင်အောင်အားထုတ်အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ။

(၃၈) သမ္မသနဉာဏပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်နှင့်တကွ၊အဘိဓေယျပြုလုပ်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။

နာမရူပဓမ္မေ အနိစ္စာဒိအာကာရေန သမ္မသတိ တိရေတိ ဝိမံသတီတိ သမ္မသနံ။ တေယေဝဓမ္မေ အနိစ္စာဒိ အာကာရေန ဇာနာတီတိ ဉာဏံ။ သမ္မသနဉ္စ တံဉာဏဉ္စာတိ သမ္မသနဉာဏံ။ ။ အထဝါ၊ နာမရူပဓမ္မာနံ အနိစ္စာဒိအာကာရေန သမ္မသိယတေ သမ္မသနံ၊ သမ္မသနာကာရေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ သမ္မသနဉာဏံ။ ။ ယံဓမ္မဇာတံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ နာမရူပဓမ္မေ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့ကို။ အနိစ္စာဒိအာကာရေန၊ အနိစ္စစသောအခြင်းအရာဖြင့်။ သမ္မသတိ တိရေတိ ဝိမံသတိ၊ ရှုးစမ်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံဓမ္မဇာတံ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ သမ္မသနံ၊ သမ္မသနမည်၏။ ။ယံဓမ္မဇာတံ၊သည်။ တေယေဝဓမ္မေ၊ ထိုနာမ်ရုပ်တရားတို့ကိုသာလျှင်။ အနိစ္စာဒိ အာကာရေန၊ အနိစ္စ စသောအခြင်းအရာဖြင့်။ ဇာနာတိ၊ သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံဓမ္မဇာတံ၊သည်။ ဉာဏံ၊ ဉာဏမည်၏။ ။တံ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ သမ္မသနဉ္စ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့ကိုအနိစ္စစသောအခြင်းအရာဖြင့်ရှုလည်းရှုစမ်းတတ်၏။ ဉာဏဉ္စ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့ကိုအနိစ္စစသောအခြင်းအရာဖြင့်သိလည်းသိတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သမ္မသနဉာဏံ၊ သမ္မသနဉာဏ်မည်၏။ ။အထဝါ၊ တနည်းကား။ နာမရူပဓမ္မာနံ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့ကို။ အနိစ္စာဒိအာကာရေန၊ အနိစ္စစသောအခြင်းအရာဖြင့်။ သမ္မသိယတေ၊ သုံးသပ်ခြင်း။ သမ္မသနံ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို အနိစ္စစသောအခြင်းအရာဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း။ သမ္မသနာကာရေန၊ သုံးသပ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တည်း။ သမ္မသနဉာဏံ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို အနိစ္စစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သုံးသပ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သောဉာဏ်။ ။နာမ်ရုပ်တို့ကို၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊

ဟူ၍ရှုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ကြီးယှဉ်သော ဉာဏ်ကိုရ၏။ အထူးအားဖြင့်မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်ကိုရ၏။ ။

ဤသမ္မသနဉာဏ်ထူထောင်ပုံကို ခန္ဓာငါးပါး၊ အာရုံခြောက်ပါးတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ရေးသားပေအံ့။ ။ဆက်၍ဖော်ပြဦးအံ့။ ရူပက္ခန္ဓာအရာ၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရေးသားပေအံ့။ ။

---

(၃၉) မဟာဘုတ်တို့ကိုအနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

ပထဝီဓါတ်သည်။(၁)ပညတ်ဖြစ်သောပထဝီဓာတ်။(၂)ပရမတ်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုတွင် ပရမာဏုမြူ၊အဏုမြူ၊တဇ္ဇာရီမြူတို့မှစ၍မြင်းမိုရ်တောင်စသည်တိုင်အောင် အစိုင်အခဲရှိနေသော ဝတ္ထုမျိုးသည်၊ ပညတ်ဖြစ်သောပထဝီဓါတ်မည်၏။ရင်းသည်မြေဓါတ်အစစ်မဟုတ်။ဝေါဟာရမြေဓာတ်မျှသာဖြစ်၏။ ထို့ဖြစ်၍ လက္ခဏာသုံးပါးတို့နှင့်တကွမဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏အာရုံလည်းမဟုတ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသည်၊ ပရမတ္ထ သဘော တရားတို့ကိုသာ အာရုံပြု၍ဖြစ်၏။ ခက်မာကြမ်းထမ်းခြင်း အမှုအရာသက်သက်မျှသည်ရင်း။နူးညံ့ခြင်းအမှုအရာသက်သက်မျှသည့်ရင်း၊ပရမတ်ဖြစ်သောပထဝီဓာတ်မည်၏။ ဤပရမတ်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်သည်သာလျှင် လက္ခဏာသုံးပါးတို့နှင့်တကွဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံလည်းဖြစ်၏။ ထိုသို့ပထဝီဓာတ်သည်၊ နှစ်ပါးရှိနေသောကြောင့်၊သိခြင်းသည်လည်း။(၁)ပညတ်ကိုသိခြင်း။(၂)ပရမတ်ကိုသိခြင်းဟူ၍၊နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုတွင် ခက်မာကြမ်းထမ်းသော ဝတ္ထုကိုရင်း။နူးညံ့သောဝတ္ထုကိုရင်း စမ်းသပ်သောအခါ၌၊ခက်မာကြမ်းထမ်းသောအမှုအရာနှင့်ရင်း၊ နူးညံ့သောအမှုအရာနှင့်ရင်း၊ထိုဝတ္ထုကိုတပေါင်းတည်းပြု၍၊ဤ

သူသည်၊ဤသစ်သားသည်၊ဤမြေစိုင်ခဲသည်၊ဤကျောက်ခဲသည် ခက်မာကြမ်းထမ်း၏ဟူ၍၎င်း။ နူးညံ့၏ဟူ၍၎င်း သိခြင်းသည်၊ ပညတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ထိုပညတ်ကိုသိခြင်းသည်။ စိတ်သိ၊ သညာသိသာဖြစ်၍၊ဉာဏ်သိမဟုတ်သောကြောင့်၊သဘာဝဓမ္မ ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်သို့ မဆိုက်ထိ။ ထို့ကြောင့်၊ ၎င်းသိခြင်း သည်၊ဝိပဿနာအရာ၌အသုံးမကျချေ။ ခက်မာကြမ်းထမ်းခြင်း အမူအရာနှင့်၎င်း။နူးညံ့ခြင်းအမူအရာနှင့်၎င်း၊ထိုဝတ္ထုတခုလုံးကို တပေါင်းတည်းမပြုဘဲ၊ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာ၍၊ ဤခက်မာကြမ်းထမ်း သောအမူအရာသည်၊ဤနူးညံ့ခြင်းအမူအရာသည် ပထဝီဓာတ် ပေတည်း။ ဝါ၊ပထဝီဓာတ်၏ သဘောပေတည်း။ ကြွင်းသော အာပေါဓာတ်-စသည်တို့မဟုတ်ပေ။ ဝါ၊ကြွင်းသော အာပေါ ဓာတ်-စသည်တို့၏ သဘော မဟုတ်ပေ-ဟူ၍ သိခြင်းသည် သာ ပရမတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ဤပရမတ်ကိုသိခြင်းသည်သာ ဉာဏ်သိဖြစ်၍၊ လက္ခဏာသုံးပါးရှိသော သဘာဝဓမ္မသို့ဆိုက် သောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ၌ အသုံးကျပေ၏။ ထိုပရ မတ္ထဖြစ်သောပထဝီဓာတ်သည်။(၁)ကြမ်းထမ်းသော၊ကက္ခဠ လက္ခဏာရှိသော ပထဝီဓာတ်။ (၂)နူးညံ့သော မုဒုလက္ခဏာရှိ သောပထဝီဓာတ်ဟူ၍၊နှစ်ပါးရှိ၏။ ။ထိုတွင်၊ကြမ်းထမ်းခြင်း ဟူသောကက္ခဠလက္ခဏာသည်။ကက္ခဠ။ကက္ခဠတရ။ကက္ခဠ တမ=ကြမ်းထမ်းခြင်း။ အလွန်ကြမ်းထမ်းခြင်း။ အလွန့်အလွန် ကြမ်းထမ်းခြင်း-စသောအားဖြင့် အများအပြားရှိ၏။ ထို့အတူ၊ နူးညံ့ခြင်းဟူသော မုဒုလက္ခဏာသည်လည်း။ မုဒု။မုဒုတရ။မုဒု တမ=နူးညံ့ခြင်း။ အလွန်နူးညံ့ခြင်း။ အလွန့်အလွန် နူးညံ့ခြင်း- စသောအားဖြင့် အများအပြားရှိ၏။ ထိုသို့လက္ခဏာအများအ ပြားရှိသကဲ့သို့၊လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သောပထဝီဓာတ်သည်လည်း၊ လက္ခဏာအားလျော်စွာ အများအပြား ရှိ၏။ ပုံကား။ ကက္ခဠ လက္ခဏာပထဝီဓာတု၊ကက္ခဠတရလက္ခဏာပထဝီဓာတု၊ကက္ခဠ တမပထဝီဓာတု။ ။မုဒုလက္ခဏာ ပထဝီဓာတု၊ မုဒုတရလက္ခ

ဏာပထဝီဓာတု၊ မုဒုတမလက္ခဏာပထဝီဓာတု၊ စသည်တည်း။ ဤသို့လက္ခဏာအပြားကိုသိပြီး၍၊လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သောပထဝီဓာတ်၏အပြားကိုသိပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာတို့၏ ပြောင်းလွဲပုံကိုထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သောပထဝီဓာတ်တို့၏ပြောင်းလွဲပုံကိုလည်း သိရာ၏။ ထိုသို့ ပြောင်းလွဲခြင်းသည် အခြားမဟုတ်။ ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်သော ပထဝီဓာတ်တို့ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီး၍ အသစ်ဖြစ်သော၊ နောက်၌ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်မှုသာတည်းဟု မှတ်သားပြီးလျှင်၊ ပထဝီဓာတ်၏ အနိစ္စသဘော၊ဒုက္ခသဘော၊အနတ္တသဘော-တို့ကိုလည်း သိမှတ်ရမည်။ ။

အာပေါဓာတ်သည်လည်း။ (၁)ပညတ်ဖြစ်သောအာပေါဓာတ်။(၂)ပရမတ်ဖြစ်သောအာပေါဓာတ်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုတွင်၊ လောက၌ လူတို့သည် ရေဟူ၍သမုတ်အပ်သော၊ရေတွင်း၊ရေကန် စသည်တို့၌တည်ရှိသော၊အရည်ဖြစ်သောဝတ္ထုသည် ပညတ်ဖြစ်သောအာပေါဓာတ်မည်၏။သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်တို့ကို၊တဖျင့်တပါး၊ မလွင့်ပါးရအောင်ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောသက်သက်သည်ဝင်း။ဝါ၊ဖွဲ့စည်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောသက်သက်သည်ဝင်း။ ယိုစီးခြင်းသဘောသက်သက်သည်ဝင်း။ ဝါ၊ ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောသက်သက်သည်ဝင်း ပရမတ်ဖြစ်သော အာပေါဓာတ်မည်၏။ ထိုသို့ အာပေါဓာတ် သည်လည်း နှစ်ပါး ရှိနေသောကြောင့်။ သိခြင်းသည်လည်း။ (၁)ပညတ်ကိုသိခြင်း။ (၂)ပရမတ်ကိုသိခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးရှိနေပြန်၏။ ။ထိုတွင်၊ လောက၌ လူတို့သည်ရေဟူ၍သမုတ်အပ်သော၊ရေတွင်း၊ရေကန် စသည်တို့၌တည်ရှိသော၊ "ဒြဝ"ဟုဆိုအပ်သော၊ အရည်ဖြစ်သောဝတ္ထုတို့ကို ရေဟုသိခြင်းသည်ဝင်း။ ဖွဲ့စည်းခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားနှင့်ဝင်း။ ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော သဘောတရားနှင့်ဝင်း။ အတုတကွ ဖြစ်သော ဝတ္ထုတို့ကို မခွဲခြားဘဲ

တသားတခုတည်းပြု၍၊ ဤဝတ္ထုသည် ဖွဲ့စည်းတတ်၏ ဟူ၍ ငင်း။ယိုစီးတတ်၏ဟူ၍ ငင်းသိခြင်းသည်၊ ပညတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ထိုပညတ်ကို သိခြင်းသည်။ စိတ်သိ၊ သညာသိသာဖြစ်၍၊ ဉာဏ်သိမဟုတ်သောကြောင့်၊ သဘာဝတ္ထုဖြစ်သော အာပေါဓါတ်သို့မဆိုက်ထိ။ထို့ကြောင့်ငင်းသိခြင်းသည်၊ဝိပဿနာအရာ၌အသုံးမဝင်ချေ။ ဖွဲ့စည်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောတရားနှင့်ငင်း။ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောတရားနှင့်ငင်း အတူတကွဖြစ်သောဝတ္ထုတို့ကို တသားတည်းမရှု၊ခွဲးဝေပြု၍၊ ဤဖွဲ့စည်းခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောသက်သက်သည်ငင်း။ဤယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောသက်သက်သည်ငင်းအာပေါဓာတ်မည်၏ဟုသိခြင်းသည်၊ပရမတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ဤပရမတ်ကို သိခြင်းသည်သာ ဉာဏ်သိ ဖြစ်၍၊ လက္ခဏာသုံးပါးရှိသော သဘာဝဓမ္မသို့ ဆိုက်သောကြောင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်အရာ၌အသုံးကျချေ၏။ ဤ၌လည်း၊လက္ခဏာ၏အပြားကိုထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝတ္ထုဖြစ်သော အာပေါဓာတ်၏အပြားကိုသိပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာတို့၏ပြောင်းလွဲပုံကိုထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝတ္ထုဖြစ်သောအာပေါဓာတ်တို့၏ပြောင်းလွဲပုံကိုသိရာ၏။ထိုသို့ပြောင်းလွဲခြင်းသည်အခြားမဟုတ်။ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်ပြီးသော အာပေါဓာတ်တို့ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီး၍၊ အသစ်ဖြစ်သော၊ နောက်၌ဖြစ်သောအာပေါဓာတ်တို့၏ဖြစ်ပေါ်သည့်ဥပါဒ်မှုပေတည်းဟုမှတ်သားပြီးလျှင်၊အာပေါဓာတ်၏အနိစ္စသဘော၊ဒုက္ခသဘော၊အနတ္တသဘောတို့ကိုလည်းသိမှတ်ရမည်။ ။

တေဇောဓာတ်သည်လည်း။ (၁)ပညတ်ဖြစ်သောတေဇောဓာတ်။(၂)ပရမတ်ဖြစ်သောတေဇောဓာတ်-ဟူ၍နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုတွင်၊ လောက၌ လူတို့သည်၊ မီးဟူ၍သမုတ်အပ်သောမျက်မြင်ကဲ့သို့သောမီးတောက်၊မီးလျှံ၊မီးခဲးသည်၊ပညတ်ဖြစ်သောတေဇောဓာတ်မည်၏။ပူခြင်းသဘောသည်ငင်း။ပူခြင်းဥဏှလက္ခဏာရှိသော သဘောသည်ငင်း။ အေးခြင်း သဘော

သည့်၎င်း။ အေးခြင်းသီတလက္ခဏာရှိသော သဘောသည့်၎င်း ပရမတ်ဖြစ်သော တေဇောဓာတ်မည်၏။ ။[မှတ်ချက်။အေးခြင်း သီတလက္ခဏာရှိသော သဘောတရားသည်လည်း။ ၎င်း သီတ၌ ရင့်စေတတ်၊ကျက်စေတတ်သည့်၏အဖြစ်သည် ရှိရကား၊တေဇောဓာတ်ပင်မည်၏။ ။တေဇောဝေ ဟိ သီတံ၊ဟိမပါတသမယာဒီသု သီတဿ ပရိပါစကတာဒဿနတော။ဟူသော ပရမတ္ထဒီပနီကိုထောက်။ ။ဟိ၊မှန်ပေ၏။ သီတံ၊ချမ်းအေးသောဥတုသည်။ တေဇောဝေ၊ တေဇော မည်သည်သာတည်း။ ကသ္မာ၊အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ ဟိမပါတသမယာဒီသု၊ နှင်းကျသောအခါစသည်တို့၌။ သီတဿ၊ချမ်းအေးသောဥတု၏။ ပရိပါစကတာဒဿနတော၊ ရင့်စေတတ်၊ ကျက်စေတတ်သည့်၏အဖြစ်ကိုမြင်ရသောကြောင့်တည်း]။ ။ထိုတေဇောဓါတ်သည်လည်း၊နှစ်ပါးရှိခြင်းကြောင့်၊သိခြင်းသည်လည်း။(၁)ပညတ်ကိုသိခြင်း။(၂)ပရမတ်ကိုသိခြင်း-ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိနေပြန်၏။ ။ထိုတွင် လောကဝ၌လူတို့သည်၊ မီးဟူ၍သမုတ်အပ်သော၊မျက်မြင်ကဲ့သို့သော မီးတောက်၊မီးလျှံ၊မီးခဲတို့ကို၊ တေဇောဓာတ်ဟူ၍သိခြင်းသည့်၎င်း။ ဝါ၊မီးဟူ၍သိခြင်းသည့်၎င်း, ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောတရားနှင့်၎င်း။အေးချမ်းခြင်းလက္ခဏာသဘောတရားနှင့်၎င်း၊အတူတကွဖြစ်သောဝတ္ထုတို့ကိုမခွဲခြားဘဲ၊တသားတည်းပြု၍၊ ဤဝတ္ထုသည်ပူ၏ဟူ၍၎င်း။ အေးချမ်း၏ ဟူ၍၎င်း။ တေဇောဓာတ်မည်၏ ဟူ၍၎င်း သိခြင်းသည့်၎င်း,ပညတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ထိုပညတ်ကိုသိခြင်းသည်၊ စိတ်သိ၊ သညာသိသာ ဖြစ်၍ ဉာဏ်သိ မဟုတ်သောကြောင့် သဘာဝဝတ္ထုဖြစ်သော တေဇောဓာတ်တို့သို့ မဆိုက်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းသိခြင်းသည်ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ၌အသုံးမကျချေ။ ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောသက်သက်သည်သာ၎င်း။ အေးချမ်းခြင်းသက္ခဏာရှိသော သဘောသက်သက်သည်သာ၎င်းတေဇောဓာတ်မည်၏ဟု။ ဝါ၊မီးမည်၏ဟုသိခြင်း

သည်၊ပရမတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ဤပရမတ်ကိုသိခြင်းသည်သာ ဉာဏ်သိဖြစ်၍၊ လက္ခဏာသုံးပါးရှိသော သဘာဝဓမ္မသို့ဆိုက် သောကြောင့်ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ၌အသုံးကျချေ၏။ဤ၌လည်း လက္ခဏာ၏အပြားကို ထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သော တေဇောဓာတ်၏အပြားကိုသိပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာတို့၏ ပြောင်း လွဲပုံကိုထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သော တေဇောဓာတ် တို့၏ပြောင်းလွဲပုံကိုသိရာ၏။ ထိုပြောင်းလွဲခြင်းသည် အခြား မဟုတ်။ ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်ပြီးသောတေဇောဓာတ်တို့ချုပ်ပျော် ပျက်စီးပြီး၍၊အသစ်ဖြစ်သော၊ နောက်၌ဖြစ်သောတေဇောဓာတ် တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်မှုပေတည်းဟု မှတ်သားပြီးလျှင်၊ တေဇော ဓာတ်တို့၏အနိစ္စသဘော၊ဒုက္ခသဘော၊အနတ္တသဘောတို့ကို လည်းသိမှတ်ရမည်။ ။

ဝါယောဓာတ်သည်လည်း။ (၁)ပညတ်ဖြစ်သော ဝါယော ဓာတ်။(၂)ပရမတ်ဖြစ်သောဝါယောဓာတ်-ဟူ၍၊နှစ်ပါးရှိ၏။ ။ ထိုတွင်၊လောက၌လူတို့သည်၊လေဟူ၍၊သမုတ်အပ်သော၊လေ ပြေ၊လေညှင်း၊ လေမုန်တိုင်းစသည်တို့သည်၊ ပညတ်ဖြစ်သော လေမည်၏။ဝါ၊ဝါယောဓာတ်မည်၏။သဟာဇာတ်ဖြစ်သောရုပ် တို့ကို မပြိုမကျရအောင် ထောက်ကန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရား သက်သက်သည်ရင်း။ ဖေါင်းပွခြင်းလက္ခဏာ၊ တွန့်ရှုခြင်းလက္ခဏာ၊လှုပ်ရှားခြင်းလက္ခဏာ၊တွန်းခွေခြင်းလက္ခ ဏာ၊ လွင့်ပါးခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောတရားသက်သက် သည်ရင်း၊ပရမတ်ဖြစ်သောဝါယောဓာတ်မည်၏။ ထိုဝါယော ဓာတ်သည်လည်း နှစ်ပါး ရှိခြင်းကြောင့်၊ သိခြင်းသည်လည်း။ (၁)ပညတ်ကိုသိခြင်း။(၂)ပရမတ်ကိုသိခြင်းဟူ၍၊နှစ်ပါးရှိ၏။ ။ ထိုတွင်လောက၌လူတို့သည်၊လေဟူ၍။ဝါ၊ဝါယောဓာတ်ဟူ၍ သမုတ်အပ်သောလေပြေ၊လေညှင်းစသည်တို့ကိုလေဟူ၍။ဝါ၊ ဝါယောဓာတ်ဟူ၍သိခြင်းသည်ရင်း။ထောက်ကန်ခြင်းစသော လက္ခဏာရှိသောသဘောတရားနှင့်အတူတကွဖြစ်သော ဝဏ္ဏ၊

တို့ကိုမခွဲခြားဘဲ၊ တသားတည်းပြု၍၊ဤဝတ္ထုသည် ထောံကန်တတ်၏၊ ဖေါင်းပွတတ်၏၊ လှုပ်ရှားတတ်၏ စသည်ဖြင့် သိခြင်းသည်ရင်း၊ပညတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ထိုပညတ်ကိုသိခြင်းသည်၊ စိတ်သိ၊ သညာသိသာ ဖြစ်၍၊ ဉာဏ်သိ မဟုတ်သောကြောင့် သဘာဝတ္ထုဖြစ်သောဝါယောဓာတ်သို့ မဆိုက်ချေ။ ထိုကြောင့်၊ ရင်းသိခြင်းသည်၊ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ၌ အသုံးမကျချေ။ထောံကန်ခြင်းလက္ခဏာ၊ဖေါင်းပွခြင်းလက္ခဏာ၊ကြွရွခြင်းလက္ခဏာ၊ လှုပ်ရှားခြင်းလက္ခဏာ၊ တွန်းရွေခြင်းလက္ခဏာရှိသောသဘောတရားသက်သက်သည်သာလေဟူ၍။ဝါ၊ဝါယောဟူ၍ သိခြင်းသည်၊ပရမတ်ကိုသိခြင်းမည်၏။ ဤသိခြင်းသည်သာ ဉာဏ်သိဖြစ်၍၊ လက္ခဏာသုံးပါးရှိသောသဘာဝဓမ္မသို့ ဆိုက်ထိသောကြောင့်ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ၌အသုံးကျချေ၏။ဤ၌လည်းလက္ခဏာတို့၏အပြားကိုထောံဆ၍၊လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သောဝါယောဓာတ်၏အပြားကို သိပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာတို့၏ ပြောင်းလွှဲပုံကိုထောက်ဆ၍၊ လက္ခဏာဝန္တဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်၏ပြောင်းလွှဲပုံကိုလည်း သိရာ၏။ ထိုပြောင်းလွှဲခြင်းသည်။လ။မှတ်သားပြီးလျှင်။ ဝါယောဓာတ်၏အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တသဘောတို့ကိုလည်းသိမှတ်ရာ၏။ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီးနောက်၊အောက်ပါအတိုင်းသုံးသပ်ရမည်။ ။ဇာဒိရုပ် အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ ဇာဒိရုပ်၊ ဤပထဝီဓာတ်ဟူသောရုပ်သည်။ ဝါ၊ အာပေါဓာတ်ဟူသောရုပ်သည်။ ဝါ၊ တေဇောဓာတ်ဟူသောရုပ်သည်။ ဝါ၊ဝါယောဓာတ်ဟူသော ရုပ်သည်။ ဝါ၊ မဟာဘုတ်ဟူသော ရုပ်သည်။ အနိစ္စံ၊ မမြဲပါတကား။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲမျိုးပါ တကား။ အနတ္တာ၊အနှစ်သာရမဟုသောအတ္တဟူ၍ဆိုအပ်သောသတ္တဝါ မဟုတ်ပါတကား။ဝါ၊အလိုသို့မပါ-ပါတကား။ ။

(၄၀) ဝတ္ထုရုပ်တို့ကို၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ–ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အဖြူ,အနီစသော၊ အဆင်းဟူသောရူပါရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသောရူပါရုံကိုမြင်သောအခါ၊ ဤရူပါရုံကို မြင်ခြင်းသည်၊ ငါ၏မြင်ခြင်းမဟုတ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ မြင်ခြင်းပေတည်း။ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီရမှသာလျှင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေ၏။ ထိုစက္ခုဝတ္ထုကား ရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုစက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားသည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်ချေ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာစက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက်၊ ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်ပေါ်သော စက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် ကြည်လင်သော စက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်ဖြစ်အံ့။ ထိုကြည်လင်သော စက္ခုဝတ္ထုဟူသော ရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ ယခုမူကား ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ ရံခါ ကြည်လင်သောစက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်၊ ရံခါ မကြည်လင်သောစက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ။ [မှတ်ချက်။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ကြည်လင်၊ မကြည်လင်ကို၊ အမြင်ကိုထောက်ဆ၍ သိရာ၏။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်လျှင်၊ အမြင်သည်လည်းကြည်လင်၏။ ဝါ၊ သဲသဲကွဲကွဲမြင်ရ၏၊ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်မကြည်လင်လျှင်၊ အမြင်သည်လည်းမကြည်လင်။ ဝါ၊ သဲသဲကွဲကွဲ မမြင်ရ]။ ။ ထိုသို့စက္ခုဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် ပြောင်းလွဲကာပြောင်းလွဲကာဖြစ်ပေါ်၍နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းရုပ်သည်၊ အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်–တို့သည် အဖန်တလဲလဲနှိပ်စက်အပ်ရကား၊ ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောအတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့်

အနဂ္ဂမျိုးသာဖြစ်ပေ၏ဟူ၍ ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဝေဒံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဝေဒံရူပံ၊ ထိုစက္ခုဝတ္ထု ဟူသော ရုပ်သည်။ (ကြွင်းအနက်ရှေးနည်းတူ)။ ။

အသံဟူ၍ ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါရုံကိုကြားသောအခါ၊ ၎င်းသဒ္ဒါရုံကိုကြားခြင်းသည်၊ ငါ၏ကြားခြင်းမဟုတ်။ သောတဝိညာဏ်စိတ်၏ ကြားခြင်းပေတည်း။ ထို သောတဝိညာဏ် စိတ်သည်လည်း၊ သောတဝတ္ထုကိုမှီရမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေ၏။ ထို သောတဝတ္ထုသည်ကားရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုသောတဝတ္ထု ဟူသော ရုပ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာ သောတဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက် မပျက်၊ ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်သော၊ သောတဝတ္ထု ဟူသော ရုပ်သည် ကြည်လင်သော၊ သောတဝတ္ထုဟူသော ရုပ်ဖြစ်အံ့။ ထိုကြည်လင်သော၊ သောတဝတ္ထု ဟူသောရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ ယခုမှုကား ထိုသို့ မဟုတ်ဘဲ၊ ရံခါကြည်လင်သော၊ သောတဝတ္ထုရုပ်။ ရံခါမကြည် လင်သော၊ သောတဝတ္ထုရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏။ ။ [မှတ်ချက်။ သောတဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်၊ မကြည် လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သဒ္ဒါရုံကိုကြားပုံကိုထောက်ဆ၍ သိရာ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ သောတဝတ္ထုရုပ် ကြည်လင်လျှင်၊ ကြားခြင်းသည်လည်း ကြည်လင်၏။ ဝါ၊ သဲ့သဲ့ကွဲကွဲကြားရ၏။ သောတဝတ္ထုရုပ် မကြည်လင်လျှင်၊ ကြားခြင်းသည်လည်း မကြည်လင်။ ဝါ၊ သဲ့သဲ့ကွဲကွဲမကြားရ]။ ။ထိုသို့သောတ ဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်လည်း ပြောင်းလွဲကာ ပြောင်းလွဲကာ ဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။ လ။ ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဝေဒံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဝေဒံရူပံ၊ ထိုသောတဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်။ (ကြွင်းအနက်ရှေးနည်းတူ)။

အနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သောဂန္ဓာရုံကိုနမ်းသောအခါ၊ဤဂန္ဓာရုံကိုနမ်းခြင်းသည်၊ငါ၏နမ်းခြင်းမဟုတ်။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၏နမ်းခြင်းပေတည်း။ ထိုဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ဃာနဝတ္ထုကိုမှီရမှသာလျှင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေ၏။ ထိုဃာနဝတ္ထုသည်ကား၊ရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုဃာနဝတ္ထု ဟူသော ရုပ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏၊ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာဃာနဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက် မပျက်၊ ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပဌမဖြစ်သော၊ဃာနဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်ကြည်လင်သော၊ ဃာနဝတ္ထုဟူသောရုပ်ဖြစ်အံ့။ ထိုကြည်လင်သော ဃာနဝတ္ထုရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ ယခုမူကား ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ ရံခါ ကြည်လင်သောဃာနဝတ္ထုရုပ်။ ရံခါမကြည်လင်သောဃာနဝတ္ထုရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ ဃာနဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်၊ မကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ဂန္ဓာရုံကို၊နမ်းပုံကိုထောက်ဆ၍သိရာ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ဃာနဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်လျှင်၊နမ်းခြင်းသည်လည်း ကြည်လင်၏။ ဝါ၊ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာမွှေးမှန်း၊ပုပ်မှန်းသိ၏။ ဃာနဝတ္ထုရုပ်မကြည်လင်လျှင်၊နမ်းခြင်းသည်လည်း မကြည်လင်။ ဝါ၊ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာမွှေးမှန်း၊ပုပ်မှန်းကိုမသိ]။ ။ထိုသို့ဃာနဝတ္ထုရုပ်သည်လည်း ပြောင်းလွဲကာ ပြောင်းလွဲကာ ဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။လ။ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဧတံရူပံအနိစ္စံဒုက္ခံအနတ္တာ။ ။ဧတံရူပံ၊ထိုဃာနဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်။ (ကြွင်းနည်းတူ)။ ။

အချို့အချဉ်စသော၊ အရသာဟူသော ရသာရုံကို လျက်သောအခါ၊ ဤရသာရုံကို လျက်ခြင်းသည်၊ ငါ၏ လျက်ခြင်းမဟုတ်။ ဇိဝှါဝိညာဏ် စိတ်၏ လျက်ခြင်းပေတည်း။ ထိုဇိဝှါ

ဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီရမှသာဖြစ်ပေါ် နိုင်ပေ၏။ ထိုဟဒယဝတ္ထုသည်ကား ရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုဟဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သော ဟဒယဝတ္ထုဟူသော ရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊မပျောက်မပျက်၊ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်သော၊ဟဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်ကြည်လင်သော ဟဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်ဖြစ်အံ့။ ထိုကြည်လင်သောဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ယခုမှူကားထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ရံခါကြည်လင်သောဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊ ရံခါမကြည်လင်သောဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်၊ မကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ရသာရုံကို၊လျက်ပုံကိုထောက်ဆ၍သိရာ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်လျှင်၊ လျက်ခြင်းသည်လည်း ကြည်လင်၏။ ဝါ၊ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာ၊ ချိုမှန်း၊ချဉ်မှန်း သိ၏။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်မကြည်လင်လျှင်၊ လျက်ခြင်းသည်လည်း မကြည်လင်။ ဝါ၊ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာ ချိုမှန်း၊ ချဉ်မှန်း မသိ]။ ။ထိုသို့ ဟဒယဝတ္ထု ရုပ်သည်လည်း၊ ပြောင်းလွဲကာ ပြောင်းလွဲကာဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။လ။ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဧတံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဧတံရူပံ၊ ထိုဟဒယ ဝတ္ထုဟူသော ရုပ်သည်။ (ကွှင်းနည်းတူ)။ ။

အနု, အကြမ်းဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ ပထဝီဓာတ်ဖြစ်သော၊ အတွေ့ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ အပူ-အအေးဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ တေဇောဓာတ်ဖြစ်သော၊ အတွေ့ဟူသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ ကြွ့ရှ, ထောက်ကန်မှု-ဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ ဝါယောဓာတ် ဖြစ်သော၊ အတွေ့ဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိသောအခါ၊ ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိခြင်းသည်၊ငါ၏

တွေ့ထိခြင်း မဟုတ်။ ကာယဝိညာဏ် စိတ်၏ တွေ့ထိခြင်းပေတည်း။ ထိုကာယဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ ကာယဝတ္ထုကို မှီရမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေ၏။ ထိုကာယဝတ္ထုသည်ကား ရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုကာယဝတ္ထုဟူသော ရုပ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သော ကာယဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက်၊ ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်သောကာယဝတ္ထုရုပ်သည်၊ကြည်လင်သော ကာယဝတ္ထုရုပ် ဖြစ်အံ့။ ထိုကြည်လင်သော ကာယဝတ္ထုရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ယခုမူကား ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ ရံခါ ကြည်လင်သောကာယဝတ္ထုရုပ်။ရံခါ မကြည်လင်သော ကာယဝတ္ထုရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ ကာယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်၊ မကြည်လင်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို၊ တွေ့ထိပုံကိုထောက်ဆ၍သိရာ၏။ထို စကားသည်မှန်၏။ ကာယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်လျှင်၊ တွေ့ထိပုံ သည်လည်း ကြည်လင်၏။ ဝါ၊ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာနူးညံ့မှန်း၊ ကြမ်းမှန်း၊ ပူမှန်း၊ အေးမှန်း၊ ကြွ့ရှမှန်းသိ၏။ ကာယဝတ္ထုရုပ် မကြည်လင်လျှင်၊ တွေ့ထိပုံသည်လည်းမကြည်လင်။ ဝါ၊ကောင်း မွန်ထင်ရှားစွာ၊ နူးညံ့မှန်း၊ ကြမ်းမှန်း၊ ပူမှန်း၊အေးမှန်း၊ ကြွ့ရှမှန်း မသိ]။ ။ထိုကာယဝတ္ထုရုပ်သည်လည်း၊ပြောင်းလွှဲကာပြောင်း လွှဲကာဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။ လ။ ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဧတံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ ဧတံရူပံ၊ထိုကာယဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်။(ကြွင်းနည်းတူ)။

ပဉ္စဝိညာဏ်တို့ကိုလွှတ်၍၊ ရူပါရုံစသောအာရုံခြောက်မျိုးတို့တွင်၊ ရူပါရုံကိုအောက်မေ့ဆင်ခြင်သောအခါ၊ ဤရူပါရုံကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၊ ငါ၏အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်း မဟုတ်။ မနောဝိညာဏ်စိတ်၏အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းတည်း။

ထိုမနောဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ပစ္စဝေါကာရဘုံ၌မူ၊ဟာဒယဝတ္ထုကိုမှီရမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ထိုဟာဒယဝတ္ထုသည်လည်း၊ရုပ်တရားပေတည်း။ ထိုဟာဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏၊ ထိုစကားသည်မှန်၏။အကယ်၍သာ ဟာဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ် ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက်၊ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်သော ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ကြည်လင်သောဟာဒယဝတ္ထုရုပ်ဖြစ်အံ့၊ ထိုကြည်လင်သောဟာဒယဝတ္ထုရုပ်သည်သာ တစဉ်တည်းရှိနေရာ၏။ယခုမူကား ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ရံခါ ကြည်လင်သောဟာဒယဝတ္ထု၊ရံခါ မကြည်လင်သောဟာဒယဝတ္ထုရုပ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏။ ။[မှတ်ချက်။ ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်၊မကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ မနောဝိညာဏ်တို့ အာရုံကို၊ ကောင်းမွန်စွာ ယူနိုင်သည်ကို၊ မယူနိုင်သည်ကိုထောက်ဆ၍ သိရာ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏၊ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်ကြည်လင်လျှင်၊မနောဝိညာဏ်တို့အာရုံကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ထင်မြင်နိုင်၏။ ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်မကြည်လင်လျှင်၊မနောဝိညာဏ်တို့ အာရုံကိုရှင်းရှင်းလင်းလင်းမထင်မြင်နိုင်။အလေ့အကျင့်နည်း၍၊အာရုံကိုရှင်းရှင်းလင်းလင်းမထင်မြင်နိုင်သောအရာမျိုးရှိသည်ကိုလည်းသတိပြုရမည်]။ ။

ထိုဟာဒယဝတ္ထုရုပ်သည်လည်း၊ပြောင်းလွှဲကာပြောင်းလွှဲကာဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်၊ မမြဲသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ၏။ ထိုကြောင့် ၎င်းရုပ်သည်အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်–တို့သည် အဖန်တလဲလဲနှိပ်စက်အပ်ရကား၊ ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသော သတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့် အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏ ဟူ၍ ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဇောတံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဇောတံရူပံ၊ထိုဟာဒယဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်။(ကြွင်းနည်းတူ)။ ။

[မှတ်ချက်။အနိုးဟုသဘောထား၍။ ။ဆုဒံရုပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ဟူ၍လည်း၊ ဆင်ခြင်သင့်သည်ပင်။ ဆုဒံရုပံ၊ ဤစက္ခု ဝတ္ထုဟူသောရုပ်သည်။ ဤသောတဝတ္ထုဟူသော ရုပ်သည်။ ဤဃာနဝတ္ထု ဟူသော ရုပ်သည်။ ဤဇိဝှါဝတ္ထု ဟူသော ရုပ် သည်။ ဤကာယဝတ္ထုဟူသော ရုပ်သည်။ ဤဟဒယဝတ္ထု ဟူ သောရုပ်သည်။အနိစ္စံ၊ပေတည်း။ ဒုက္ခံ၊ပေတည်း။ အနတ္တာ၊ပေ တည်း။ ။တနည်း၊ဝတ္ထုရုပ်တို့ကိုတပေါင်းတည်းပြု၍ အနိုး ဟုသဘောထား၍။ ။ဆုမာနိ ဝတ္ထုရူပါနိ အနိစ္စာနိ ဒုက္ခာနိ အနတ္တာနော။ ။ဟူ၍လည်း ဆင်ခြင်သင့်၏။ ဆုမာနိ ဝတ္ထုရူ ပါနိ၊ဤဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့သည်။အနိစ္စာနိ၊မမြဲကုန်။ဒုက္ခာ နိ၊ ဆင်းရဲကုန်၏။ အနတ္တာနော၊ အနှစ်သာရဟူသော အတ္တ မဟုတ်ကုန်]။ ။

---

(၄၁) ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု ဆင်ခြင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားတတ်သော သဘောတရား သည်။ ။ဝေဒယတိ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတိတိ ဝေဒ နာ။ ။ဟူသည်နှင့်အညီ၊ ဝေဒနာမည်၏။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။အာရမ္မဏရသံ၊အာရုံ၏အရသာ ကို။ ဝေဒယတိ-အနုဘဝတိ၊ ခံစားတတ်၏။ ဆုတိ၊ထို့ကြောင့်။ သာဓမ္မဇာတိ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာမည် ၏။ ။ငါ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားမည်ဟု အားထုတ်တတ် သော လုံ့လဗျာပါရမရှိသော်ငြားလည်း၊ ခံစားတတ်သကဲ့သို့၊ ဗျာပါရသဘောထား၍၊ ဤသို့ဆိုအပ်သည်ဟုမှတ်။ စင်စစ်မှာ မူ၊ အာရုံနှင့်တွေ့ထိသောအခါ၊ ခံသာမှု၊မခံသာမှုမျှသာတည်း။ ထိုခံသာမှု၊ မခံသာမှုတို့မှတပါး၊ အခြားအာရုံ၏အရသာကို ခံ စားတတ်သောဝေဒနာဟူ၍မရှိတော့ပြီ။ ။ရင်းဝေဒနာသည်။

(၁)သုခဝေဒနာ။ (၂)ဒုက္ခဝေဒနာ။ (၃)ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ။

ထိုတွင်၊ သုခဝေဒနာသည်။ (၁)ကာယိကသုခ ဝေဒနာ။ (၂)စေတသိကသုခဝေဒနာဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ ။ထိုတွင်၊ကိုယ်၌ဖြစ်ပေါ်သော သုခဝေဒနာသည်။ ဝါ၊ကာယပသာဒဟူသော ကာယ၌ ဖြစ်ပေါ်သောသုခဝေဒနာသည်၊ ကာယိကသုခဝေဒနာမည်၏။ ၎င်းသည်၊ပူအိုက်၍ ရေချိုးသောအခါ၊ လေညှင်းခံသောအခါတို့၌၎င်း။ချမ်းအေး၍မီးလှုံသောအခါ၌၎င်း။နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အခင်းအရုံ၊အိပ်ရာ၊ နေရာတို့၌ အိပ်နေသောအခါ၌၎င်း။ အထူးအားဖြင့် သားမယားတို့၏အတွေ့နှင့် တွေ့ထိသောအခါ၌၎င်း ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ။စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော ခံသာမှုသည်၊စေတသိကသုခမည်၏။ ၎င်းသုခသည်၊အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုတို့ကို ရလတ္တံ့ဟု အောက်မေ့သော အခါ၌၎င်း။ ရလာသောအခါ၌၎င်း။ သတင်းကောင်းကိုကြားသောအခါ၌၎င်းဖြစ်ပေါ်တတ်၏။၎င်းကိုသောမနဿဝေဒနာဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း၊(၁)ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာ။(၂)စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာဟူ၍နှစ်ပါးအပြားရှိ၏၊ ။ထိုတွင်၊ကိုယ်၌ဖြစ်ပေါ်သော။ဝါ၊ကာယပသာဒဟူသောကိုယ်၌ဖြစ်ပေါ်သော မခံသာမှုသည် ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာမည်၏။၎င်းသည် ချမ်းလှသောအခါ၊ပူလှသောအခါတို့၌၎င်း။ ကြမ်းထမ်းချွန်ထက်သော ဝတ္ထုနှင့် ထိခိုက်သောအခါ၌၎င်း ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ စိတ်၌ဖြစ်သောမခံသာမှုသည်၊စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာမည်၏။၎င်းသည် အလိုရှိအပ်သောဝတ္ထုကိုမရလတ္တံ့ဟုအောက်မေ့သောအခါ၊ မရသောအခါတို့၌၎င်း။ မကောင်းသောသတင်းကိုကြားသော အခါ၌၎င်း။ချစ်ခင်သောသူတို့နှင့် ကွေကွင်းသောအခါစသည်တို့၌၎င်းဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ။

ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်မူအပြားမရှိ၊စေတသိကဝေဒနာမျိုးသာတည်း။ ၎င်းသည်၊ ခံသာ မခံသာတို့၏ အလယ် အလတ်

ဖြစ်သော အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားမှုပေတည်း။ ၎င်းသည်၊ မဏ္ဍဗ္ဗာရုံတို့နှင့်တွေ့သောအခါဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ဤသို့ဝေဒနာ၏ သဘောနှင့် အပြားတို့ကိုမှတ်ပြီးလျှင်၊ခံသာမှု၊မခံသာမှုဖြစ်ပေါ် သောအခါ၊ ဤခံသာမှု၊မခံသာမှုသည်၊ငါ ခံသာသည်၊ မခံသာ သည်မဟုတ်။ငါ၏ခံသာမှု မခံသာမှုလည်းမဟုတ်။ ဝေဒနာပင် တည်း။ ၎င်းဝေဒနာသည်၊နာမ်တရားပေတည်း။ ထိုခံသာမှု၊မခံ သာမှု ဟူသော ဝေဒနာဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း၊ အ ကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ် ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး တတ်၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သော ခံသာမှု၊မခံသာ မှုဟူသော၊ ဝေဒနာဟူသောနာမ်တရားသည် အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍ အမြဲ တည်နေငြားအံ့။ ပထမဖြစ်ပေါ်သော၊ ဝေဒနာဟူသော နာမ်တရားသည်၊ခံသာမှုဟူသော၊ ဝေဒနာဟူသောနာမ်တရား ဖြစ်အံ့။ ထိုခံသာမှုဟူသော၊ ဝေဒနာဟူသော နာမ်တရားသည် သာ တစဉ်တည်းတည်ရှိနေရာ၏။ယခုမူကား ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ ရံခါ ခံသာမှုဟူသော၊သုခဝေဒနာဟူသောနာမ်တရား။ရံခါမခံ သာမှုဟူသော၊ဒုက္ခဝေဒနာဟူသောနာမ်တရားသည်ဖြစ်ပေါ်၍ လာပေ၏။ ထိုခံသာမှု၊မခံသာမှုဟူသော၊ ဝေဒနာဟူသောနာမ် တရားသည် ပြောင်းလွှဲကာ ပြောင်းလွှဲကာဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်း သည်၊မမြဲသောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။ထို့ကြောင့်၎င်းဝေဒနာ ဟူသောနာမ်တရားသည်အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။လ။ရမည်။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဤခံသာသော၊ သ ဘောဖြစ်သော၊ဝေဒနာဟူသောနာမ်တရားသည်၊ တနည်း။ဣဋ္ဌာ ရမ္မဏံ၊ဤမခံသာသော၊ သဘောဖြစ်သော၊ ဝေဒနာဟူသောနာမ် တရားသည်။(ကြွင်းနက်မခက်)။ ။တနည်း။အယံဝေဒနာ အ နိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။အယံဝေဒနာ၊ဤခံသာသောသဘော ဟူ၍ဆိုအပ်သောဝေဒနာသည်။ ဝါ၊ဤမခံသာသော သဘော ဟူ၍ဆိုအပ်သော ဝေဒနာသည်။ အနိစ္စာ၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်၊

ချုပ်ပျောံပျက်စီးတတ်၍ မမြဲရကား၊ အနိစ္စမျိုးပါပေ တကား။ ဒုက္ခာ၊ ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်အပ်၍ ဆင်းရဲရကား။ ဝါ၊ဘေးဟူသမျှ၊ ဝန်းရံကြ၍၊ ကြောံအပ်ရကား၊ ဒုက္ခမျိုးပါတကား။ အနတ္တာ၊ အလိုသို့မလိုက်၊ သူ့သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်တတ်သလိုဖြစ်တတ်၍ အနတ္တမျိုးပါတကား။ ။[မှတ်ချက်။ ခံသာသောသဘောဟူ၍ ဆိုအပ်သော သုခဝေဒနာပင်ဖြစ်လင့် ကစား။ အိုဘေး၊ နာဘေး၊ သေဘေး-စသောသတ္တဝါအလုံးတို့ နှင့်ဆက်ဆံသော သဗ္ဗသာဓာရဏ ဘေးတို့နှင့်ဝှင်း။ ငရဲဘေး၊ တိရစ္ဆာန် ဘေး၊ ပြိတ္တာဘေး၊ အသူရကာယ် ဘေး-ဟူသော အပါယ်ဘုံသားတို့နှင့်သာ ဆက်ဆံသော အသဗ္ဗ သာဓာရဏ ဘေးတို့နှင့်ဝှင်းဆက်ဆံ၍ ကြောက်အပ်ရကား၊ ဒုက္ခမျိုးသာဟူ ၍ သာမှတ်သားအပ်၏။ ဥပမာကား။ အလွန်တရာကြောက်အပ် စွာသောဘေးတို့ဖြင့်ရောပြွမ်းသော သမုဒ္ဒရာ၏အလယ်၌၊ ဖွယ် ဖွယ်ရာရာ၊ ငါးဖြာသောကာမဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသောကျွန်းငယ် တခုသည် ရှိရာ၏။ တနှစ်တနှစ်လျှင် သုံးကြိမ်ကြ သုံးကြိမ်ကြ သမုဒ္ဒရာမှဖြစ်ပေါ်သော ဘေးတို့နှင့် ကြုံကြိုက်ရာ၏။ ထိုသို့သ ဘောရှိသောကျွန်းကလေးကို၊ မည်မျှပင်ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံပါငြားလည်း၊ များပြားသော ဘေးတို့သည် ဝန်းရံအပ် ရကား၊ ကြောက်အပ်လှတော့သည်သာတည်း။ ထိုအတူ၊ ဤခံ သာသောသဘောဟူ၍ ဆိုအပ်သော သုခဝေဒနာသည်လည်း၊ ယခင်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောဘေးတို့နှင့်ဆက်ဆံသည်ဖြစ်၍ ကြောံ အပ်ရကား၊ ဒုက္ခမျိုးသာအမှန်ဖြစ်ချေ၏။ ထို့ကြောင့်။ ဒုက္ခံ ဘ ယတ္ထေန။ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်အပ် သောသဘောအားဖြင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။သုခဝေ ဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့အတူ၊ ခံသာမှုလည်းမဟုတ်။ မခံသာမှုလည်း မဟုတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုလည်း အနိစ္စမျိုး၊ ဒုက္ခမျိုး၊ အနတ္တမျိုးဟူ၍ သာမှတ်အပ်၏။ အာရုံနှင့်တွေ့ထိသော အခါ၊ ခံသာမှုဟူသော သုခဝေဒနာ၊ မခံသာမှုဟူသောဒုက္ခဝေ

ဒနာတို့ မထင်ရှားသောအခါ၊ ၎င်းဝေဒနာဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟူ၍မှတ်။ ၎င်းသည်လည်း၊ အနိစ္စ-စသောလက္ခဏာတို့နှင့်တကွပင်ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို၊၎င်း၏လက္ခဏာကိုမှတ်သား၍၊လက္ခဏာပြောင်းလွဲပုံကိုထောက်ဆ၍သိရာ၏။ ။

---

(၄၂) သညာက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

ဤကားအဖြူ။ဤကားအနီ။ဤကားအမည်း-စသည်ဖြင့်အာရုံကို၊ နောင်တွေ့လျှင်သိစိမ့်သောငှါ အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သောသဘောတရားသည်။ အာရမ္မဏံ သဉ္ဇာနာတိ သညံ့ကတွာ ဇာနာတီတိ သညာ။ဟူသည်နှင့်အညီ၊သညာမည်၏။ယာဓမ္မဇာတိ၊အကြင်သဘောတရားသည်။ အာရမ္မဏံ၊အာရုံကို။သဉ္ဇာနာတိ သညံ့ ကတွာ ဇာနာတိ၊အမှတ်ပြု၍သိတတ်၏။ ဣတိ၊ကြောင့်။သာဓမ္မဇာတိ၊ထိုသဘောတရားသည်။သညာ၊သညာမည်၏။ ။
ထိုသညာသည်။ (၁)ရူပသညာ။(၂)သဒ္ဒသညာ။(၃)ဂန္ဓသညာ။(၄)ရသသညာ။(၅)ဖေါဋ္ဌဗ္ဗသညာ။(၆)ဓမ္မသညာ-ဟူ၍ ခြော်ပါးအပြားရှိ၏။ ။

(၁) ထိုတွင်၊အဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သော ရူပါရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာသည်၊ရူပသညာမည်၏။ ထိုရူပသညာသည်၊ သုက္ကရူပသညာ၊ဖြူသောအဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံကိုအမှတ်ပြု၍ သိတတ်သောသညာ။ လောဟိတရူပသညာ၊နီသောအဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာ။ ကဏှရူပသညာ၊နက်သောအဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာ။နီလရူပသညာ၊ညိုသော။ လ။ သညာ။ ပီတကရူပသညာ၊ဝါသော။ လ။သညာ။မဏိရူပသညာ၊စိမ်းသော။လ။သညာ-စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်များသောအပြားရှိ၏။ ။

(၂) အသံဟူ၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သော သညာသည်၊ သဒ္ဒသညာ မည်၏။ ထိုသဒ္ဒသညာသည်လည်း၊ မနုဿသဒ္ဒသညာ၊လူသံဟူ၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကို အမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာ။ ဂေါသဒ္ဒသညာ၊နွားသံဟူ၍ ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သော သညာ-စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်များသောအပြားရှိ၏။ ။

(၃) အနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သောဂန္ဓာရုံကိုအမှတ်ပြု၍ သိတတ်သောသညာသည်၊ ဂန္ဓသညာမည်၏။ ထိုဂန္ဓသညာသည်၊ သုဂန္ဓသညာ၊ ကောင်းသောအနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော။လ။သညာ။ ဒုဂ္ဂန္ဓသညာ၊ မကောင်းသော အနံ့ ဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ ဂန္ဓာရုံကို အမှတ်ပြု၍သိတတ်သော သညာ-တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ။

(၄) အရသာဟူ၍ဆိုအပ်သော ရသာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သောသညာသည်၊ရသသညာမည်၏။ ထိုရသသညာသည်လည်း၊ ကသာဝရသသညာ၊ အဖန်ဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ ရသာရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာ။တိတ္တရသသညာ၊ အခါးဟူ၍ ဆိုအပ်သော။လ။သညာ။ မဓုရရသသညာ၊ အချိုဟူ၍ဆိုအပ်သော။လ။သညာ။လဝဏရသသညာ၊အငန်ဟူ၍ ဆိုအပ်သော။ လ။သညာ။ အမ္ဗိလရသသညာ၊ အချဉ်ဟူ၍ဆို အပ်သော။လ။သညာ။ကဋုကရသသညာ၊အစပ်ဟူ၍ဆိုအပ် သော၊ ရသာရုံကို အမှတ် ပြု၍ သိတတ်သော သညာ-တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ။

(၅) အတွေ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သောသညာသည်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာမည်၏။ ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗ သညာသည်လည်း၊ ကက္ခဠ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ အကြမ်းဟူ၍ဆို အပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာ။ မုဒု ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊နူးညံ့သည်ဟူ၍။လ။သညာ။ဥဏှဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ အပူဟူ၍။လ။သညာ။သီတဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊အေးသည်ဟူ၍။လ။

သညာ။ ဝိတ္ထမ္ဘနဖေါဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ထောက်ကန်ခြင်းဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သော သညာ-တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ။

(၆) ဓမ္မာရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသညာသည်၊ဓမ္မာရမ္မဏသညာမည်၏။ ထိုဓမ္မာရမ္မဏသညာသည်၊ဓမ္မာရုံသည်၊ ပသာဒရုပ် ငါးခု၊သုခုမရုပ် သောဠသ၊စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊နိဗ္ဗာန်-ပညတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ခြောက်မျိုးရှိ၍၊ခြောက်မျိုးရှိ၏။ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် ခွဲဝေပါလျှင် များသောအပြားရှိ၏။ဤသို့သညာတို့၏အပြားကို မှတ်သားပြီးလျှင်၊ ၎င်းသညာတို့သည်လည်း၊ တပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်ကုန်။ တခုချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီးမှ တခုဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်၍နေပုံကိုဆင်၍သိမှတ်ရမည်။ ထိုသို့ တခုချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီးမှ၊ တခုဖြစ်ပေါ်သည်၏ အဖြစ်ကို ထောက်ထား၍၊ အနိစ္စမျိုး၊ဒုက္ခမျိုး၊ အနတ္တမျိုးပါတကားဟု မှတ်သားဆင်ခြင်ရမည်။ ။အယံသညာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။အယံသညာ၊ ဤသညာသည်။ဝါ၊အာရုံကိုအမှတ်ပြု၍သိတတ်သောသဘောတရားသည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စမျိုးပါတကား။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးပါတကား။အနတ္တာ၊အနတ္တမျိုးပါတကား။ ။

(၄၃) သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

[မှတ်ချက်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည်၊ ဖဿ,စေတနာ-စသောအားဖြင့်၊ ငါးဆယ်ရှိသော်ငြားလည်း၊ ထင်ရှားသော စေတနာ တပါးတည်း ကိုသာ ဤ၌ ဆိုပေလိမ့်သတည်း]။ ။

သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို၊ မိမိမိမိတို့၏ကိစ္စကို ပြုစိမ့်သောငှါ စေ့ဆော်စီရင်တတ်သောသဘောတရားသည်။ ။သမ္ပယုတ္တ

ဓမ္မ စေတယတိ သကသကကိစ္စကရဏဗျာပါရ သံပိဒယတီတိ စေတနာ။ ။ဟူသည်နှင့်အညီ၊စေတနာမည်၏။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊သမ္ပယုတ်တရား တို့ကို။ သကသကကိစ္စကရဏဗျာပါရေ၊မိမိမိမိတို့၏ ကိစ္စကိုပြု စိမ့်သောငှါ။စေတယတိ၊စေ့ဆော်တတ်အားထုတ်စေတတ်၏။ ဝါ၊စေတယတိသံပိဒယတိ၊စီရင်တတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သာ ဓမ္မဇာတိ၊ထိုသဘောတရားသည်။စေတနာ၊စေတနာမည်၏။ ။ ထိုစေတနာသည်။ (၁)စက္ခုသမ္ဖဿဇာစေတနာ။(၂)သောတ သမ္ဖဿဇာစေတနာ။ (၃)ဃာနသမ္ဖဿဇာစေတနာ။ (၄)ဇိဝှါ သမ္ဖဿဇာစေတနာ။(၅)ကာယသမ္ဖဿဇာစေတနာ။(၆)မနော သမ္ဖဿဇာစေတနာ-ဟူ၍ ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ။

(၁) ထိုတွင်၊စက္ခုသမ္ဖဿကြောင့်ဖြစ်၍ ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း ကိစ္စကို ပြုစိမ့်သောငှါ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော်စီရင် တတ်သောစေတနာသည်စက္ခုသမ္ဖဿဇာစေတနာမည်၏။

(၂) သောတသမ္ဖဿကြောင့် ဖြစ်၍ သဒ္ဒါရုံကို ကြားခြင်း ကိစ္စကိုပြုစိမ့်သောငှါ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော် စီရင် တတ်သောစေတနာသည်သောတသမ္ဖဿဇာစေတနာမည်၏။

(၃) ဃာနသမ္ဖဿကြောင့်ဖြစ်၍ ဂန္ဓာရုံကို နမ်းခြင်းကိစ္စ ကိုပြုစိမ့်သောငှါ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော် စီရင်တတ် သောစေတနာသည်ဃာနသမ္ဖဿဇာစေတနာမည်၏။ ။

(၄) ဇိဝှါသမ္ဖဿကြောင့်ဖြစ်၍ ရသာရုံကိုလျက်သာယာ ခြင်းကိစ္စကို ပြုစိမ့်သောငှါ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော် စီရင် တတ်သော စေတနာသည် ဇိဝှါသမ္ဖဿဇာ စေတနာ မည်၏။ ။

(၅) ကာယသမ္ဖဿကြောင့်ဖြစ်၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ထိခြင်း ကိစ္စကို ပြုစိမ့်သောငှါ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော်စီရင် တတ်သောစေတနာသည်ကာယသမ္ဖဿဇာစေတနာမည်၏။

(၆) မနောသမ္ဖဿကြောင့်ဖြစ်၍ မိမိမိမိတို့၏ဆိုင်ရာကိစ္စကို ပြုစိမ့်သော၄ါ စေ့ဆော် စီရင်တတ်သော စေတနာသည် မနောသမ္ဖဿဇာစေတနာမည်၏။ ။ထိုမနောသမ္ဖဿဇာ စေတနာသည်၊ အကုသလမနောသမ္ဖဿဇာစေတနာစသောအားဖြင့် များသောအပြားရှိ၏။ ဤသို့စေတနာတို့၏အပြားကို မှတ်သားပြီးလျှင်၊ ၎င်းစေတနာတို့သည်လည်း တပြိုင်နက်မဖြစ်နိုင်ကုန်။ တခုချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီးမှ တခုဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်၍ နေပုံကို ထောက်ဆ၍ သိရာ၏။ ထိုသို့တခုချုပ်ပျောက်ပျက်စီးပြီးမှ တခုဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကိုထောက်ထား၍၊ အနိစ္စမျိုး၊ ဒုက္ခမျိုး၊ အနတ္တမျိုးပါတကားဟု မှတ်သားဆင်ခြင်ရမည်။ ။အယံစေတနာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။အယံစေတနာ၊ ဤစေတနာသည်။ ဝါ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုမိမိမိမိတို့၏ကိစ္စကို ပြုစိမ့်သော၄ါ အားထုတ်တတ်သော သဘောတရားသည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စမျိုးပါတကား။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးပါတကား။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးပါတကား။ ။

---

(၄၄) ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူသည်၊ စိတ်ဟူသော ဝိညာဏ်ပင်တည်း။ ထိုဝိညာဏ်သည်။ (၁) စက္ခုဝိညာဏ်။ (၂) သောတဝိညာဏ်။ (၃) ဃာနဝိညာဏ်။ (၄) ဇိဝှါဝိညာဏ်။ (၅) ကာယဝိညာဏ်။ (၆) မနောဝိညာဏ်-တို့၏အပြားအားဖြင့်ခြောက်မျိုးရှိရာတွင်။ စက္ခုဝိညာဏ်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း သုံးသပ်ပုံကို ပြဆိုပေလိမ့်သတည်း။ ။

(၁) အဖြူ၊ အနီ-စသော၊ အဆင်းဟူသော ရူပါရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသော ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ၊ ဤအဆင်းဟူသော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းသည်၊ ငါမြင်သည်လည်းမဟုတ်။ ငါ၏မြင်ခြင်း

လည်းမဟုတ်။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ မြင်ခြင်းပေတည်း။ ဤအဆင်းဟူသောရူပါရုံကိုမြင်တတ်သောစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ နာမ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်တရားသည်လည်း၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနေ၍၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာ ဤစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနေ၍၊ မပျော်မပျက်ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့။ တပါးသောအသံဟူ၍ ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါရုံကိုကြားမှု။ အနံ့ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံကို နမ်းမှု။ အရသာဟူ၍ ဆိုအပ်သော ရသာရုံကိုလျက်မှု။ ဝါ၊သာယာမှု။ အတွေ့ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိမှု။ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့ကို ဆင်ခြင်မှုတို့ မဖြစ်ပေါ်လာတဲ့၊ အမြဲပင်အဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံကိုသာ တမြင်တဲ့မြင်၍ နေရာ၏။ ထိုသို့မှုကား အဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံကိုသာ တမြင်တဲ့မြင်၍ မနေတဲ့၊ရံခါသဒ္ဒါရုံကိုကြားမှု။ရံခါဂန္ဓာရုံကိုနမ်းမှု။ရံခါရသာရုံကိုလျက်မှု။ ရံခါ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိမှု။ ရံခါ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို ဆင်ခြင်မှုတို့ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤစက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း၊ အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့သည် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်အပ်၍ ဆင်းရဲရကား။ ဝါ၊ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့သည် အဖန်တလဲလဲနှိပ်စက်အပ်၍၊ ဘေးနှင့်တကွဖြစ်သောကြောင့်၊ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဤဋ္ဌိ၊ဥပါဒ်, ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့ နှိပ်စက်ပုံကိုပြဆိုရေးသားဦးအံ့။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်၊ စက္ခုပသာဒ၊ရူပါရုံ၊အာလောက၊မနသိကာရ-ဟူသော နီးစွာသောအကြောင်းတို့နှင့်ပြည့်စုံမှသာလျှင်ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်နိုင်သည်

ကိုထောက်၍၊ဥပါဒ်ဖြင့်နှိပ်စက်အပ်သည်ကို။အဆင်းဟူသော ရုပါရုံကို တမြင်တဲးမြင်၍မနေသည်ကိုထောက်၍။ပျက်စီးခြင်း ဟူသောဘင်ဖြင့်နှိပ်စက်အပ်သည်ကို။ဥပါဒ်,ဘင်တို့ကိုထောက်၍၊ ဌီဖြင့်နှိပ်စက်အပ်သည်ကိုသိမှတ်အပ်၏ဟူ၍မှတ်။ ။ဤစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်းအနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တ ဟူသော သတ္တဝါ မဟုတ်သောကြောင့်၊ အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဤဋ္ဌစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော သတ္တဝါမဟုတ်ပုံကို ရေးသားဦးအံ့။အကယ်၍သာ ၎င်းစိတ်သည်အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော၊ သတ္တဝါဖြစ်ငြားအံ့။ အနှစ်သာရ ဟူ၍ဆိုအပ်သော သတ္တဝါကဲ့သို့ပင်၊တနေ့၊တလ၊တနှစ်၊အနှစ် တဆယ်၊အနှစ်တရာ၊ အနှစ်နှစ်ရာ-စသည် ကြာအောင် တည် တံ့နိုင်ပေရာ၏။ထိုသို့မူကား မတည်တံ့နိုင်ပေ။အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်၊ ခဏငယ် သုံးချက် ခန့်လောက် ရောက်လျှင်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးရလေသည်သာတည်း။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အနှစ်သာရ ဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော၊ သတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့်ပင်ဟူ၍မှတ်။ ။

[မှတ်ချက်။အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သောသတ္တဝါကဲ့သို့ပင် ဟူရာ၌၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော သတ္တဝါဟူသည်၊တဘဝမှ တခါသာ သေရသကဲ့သို့၊ထင်မှတ်ရသော သန္တတိပညတ် ကြီးပင်တည်းဟူ၍မှတ်ရမည်။ကျွင်းပရမတ္ထတရားတို့၌လည်း၊ ဤအတိုင်းပင်တည်းဟုမှတ်သားကြရမည်]။ ။

ပါဠိဖြင့်ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။ဣဒံ စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။တနည်း။ ။ဣဒံ နာမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ တနည်း။ ။အယံစက္ခုဝိညာဏဓာတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ ဟူသည်တည်း။ ။ဣဒံ စက္ခုဝိညာဏံ၊ဤစက္ခုဝိညာဏ် စိတ် သည်။ (ကျွင်းရှေးနည်း)။ ။ဣဒံနာမံ၊ ဤစက္ခုဝိညာဏ် စိတ် ဟူသောနာမ်သည်။ (ကျွင်းရှေးနည်း)။ ။အယံစက္ခုဝိညာဏ

ဓာတု၊ ဤစက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော ဓာတ်သည်။ အနိစ္စာ၊ ဖြစ်လျှင် မချုပ်ပျက်စီးရမည်ဖြစ်၍ အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ အနတ္တာ၊ အနှစ်သာရ ဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော သတ္တဝါမဟုတ်၍ အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။

(၂) အသံဟူ၍ ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ၊ ဤအသံဟူ၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကိုကြားခြင်းသည်၊ ငါကြားသည်လည်း မဟုတ်။ ငါ၏ကြားခြင်းလည်း မဟုတ်။ သောတဝိညာဏ်စိတ်၏ ကြားခြင်းပေတည်း။ ဤသဒ္ဒါရုံကို ကြားတတ်သော၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း နာမ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည် မှန်၏။ အကယ်၍သာ ဤသောတဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍ အမြဲ တည်နေငြားအံ့။ တပါးသော အဆင်းဟူသော ရူပါရုံကိုမြင်မှု။လ။မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့ကိုဆင်ခြင်မှုတို့ မဖြစ်ပေါ်လာဘဲ၊ အမြဲပင် အသံဟူ၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကိုသာ တကြားတဲ ကြား၍သာ နေရာ၏။ ထိုသို့မူကား အသံ ဟူ၍ ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကိုသာတကြားတဲကြား၍မနေဘဲ၊ ရံခါ ရူပါရုံကိုမြင်မှု။ လ။ ရံခါ မနောဝိညာဏ် စိတ်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့ကို ဆင်ခြင်မှုတို့ ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ သောတဝိညာဏ် စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ သောတဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်း၊ အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည်။လ။ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့်၊ အနတ္တမျိုးသာ ဖြစ်ချေ၏။ ။ဈာနံ နာမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ

အနတ္တာ။ ။တနည်း။ ဇာဒံ သောတဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။တနည်း။အယံသောတဝိညာဏဓာတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဇာဒံနာမံ၊ ဤသောတဝိညာဏ်စိတ် ဟူသော နာမ်သည်။ ။ဇာဒံသောတဝိညာဏံ၊ဤသောတဝိညာဏ်စိတ်သည်။ လ။ အယံသောတဝိညာဏဓာတု၊ ဤသောတဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောဓာတ်သည်။(တွင်းနက်ရှေးနည်း)။ ။

(၃) အနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံကို နမ်းသောအခါ၊ ဤအနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံကို နမ်းခြင်းသည်၊ ငါနမ်းသည်လည်းမဟုတ်။ ငါ၏နမ်းခြင်းလည်းမဟုတ်။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၏နမ်းခြင်းပေတည်း။ဤဂန္ဓာရုံကိုနမ်းတတ်သောဃာနဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း နာမ်တရား ပေတည်း။ ဤနာမ်တရား သည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။အကယ်၍သော် ဤဃာနဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊မပျောက်မပျက်ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ တပါးသောရူပါရုံကိုမြင်မှု။ သဒ္ဒါရုံကိုကြားမှု။ရသာရုံကိုလျက်မှု။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိမှု။ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကိုဆင်ခြင်မှုတို့မဖြစ်ပေါ်ဘဲ၊အမြဲပင်ဂန္ဓာရုံကိုသာ တနမ်းတဲနမ်း၍ နေရာ၏။ထိုသို့မူကားဂန္ဓာရုံကိုသာ၊တနမ်းတဲနမ်း၍မနေဘဲ၊ရံခါရူပါရုံကိုမြင်မှု။လ။ရံခါမနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကို ဆင်ခြင်မှုတို့ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ဃာနဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤဃာနဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်းအနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည်။လ။ ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော အတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့်အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။

ဋ္ဌဒိနာသမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဋ္ဌဒိ စသာနုဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။အယံ စသာနုဝိညာဏ ဓာတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဋ္ဌဒိနာသမံ၊ ဤစသာနုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်။ ။ဋ္ဌဒိ စသာနုဝိညာဏံ၊ ဤစသာနုဝိညာဏ်ဟူသောစိတ်သည်။ ။အယံစသာနုဝိညာဏဓာတု၊ ဤစသာနုဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောဓာတ်သည်။(တွင်းနက်ရေးနည်း)။ ။

(၄) အချိုအချဉ်စသော၊အရသာဟူ၍ဆိုအပ်သောရသာရုံကိုလျက်သောအခါ၊ ဤရသာရုံကိုလျက်ခြင်းသည်၊ ငါလျက်သည်လည်းမဟုတ်။ငါ၏လျက်ခြင်းလည်းမဟုတ်။ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်၏လျက်ခြင်းပေတည်း။ဤရသာရုံကိုလျက်တတ်သောဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ နာမ်တရားပေတည်း။ ဤနာမ်တရားသည်သည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာ ဤဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့၊ တပါးသောရူပါရုံကိုမြင်မှု။လ။မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကိုဆင်ခြင်မှုတို့မဖြစ်ပေါ်တဲ့၊အမြဲပင်ရသာရုံကိုသာတလျက်တဲ့လျက်၍သာနေရာ၏။ထိုသို့မူကား ရသာရုံကိုသာ တလျက်တဲ့မလျက်မူ၍၊ ရံခါရူပါရုံကိုမြင်မှု။လ။ အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကိုဆင်ခြင်မှုတို့ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ။လ။ဖြစ်ပေ၏။ထို့ကြောင့်ဤဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်းအနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။လ။အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။

ဋ္ဌဒိနာသမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဋ္ဌဒိဇိဝှါဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။အယံဇိဝှါဝိညာဏဓာတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဋ္ဌဒိနာသမံ၊ ဤဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ် ဟူသော နာမ်တရားသည်။ ။ဋ္ဌဒိဇိဝှါဝိညာဏံ၊ဤဇိဝှါဝိညာဏ်သည်။ ။အယံဇိဝှါဝိညာဏ

ဓာတု၊ ဤဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောဓာတ်သည်။(ကြွင်းနက်ရှေးနည်း)။ ။

(၅) အတွေ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိသောအခါ၊ ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိခြင်းသည်၊ ငါထိသည်လည်းမဟုတ်။ငါ၏တွေ့ထိခြင်းလည်းမဟုတ်။ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၏တွေ့ထိခြင်းပေတည်း။ ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိတတ်သောကာယဝိညာဏ်စိတ် သည်လည်း၊ နာမ်တရား ပေတည်း။ ဤနာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ။လ။ ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သော ဤကာယဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက်ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ တပါးသောရူပါရုံကိုမြင်မှု။သဒ္ဒါရုံကိုကြားမှု။ဂန္ဓာရုံကိုနမ်းမှု။ ရသာရုံကိုလျက်မှု။ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကိုဆင်ခြင်မှုတို့မဖြစ်ပေါ်ဘဲ၊အမြဲပင်ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုသာတတွေ့ထိတဲ့တွေ့ထိ၍နေရာ၏။ထိုသို့မူကားဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုသာ တတွေ့ထိတဲ့၊ မတွေ့ထိဘဲ၊ ရံခါရူပါရုံကိုမြင်မှု။လ။ အမျိုးမျိုးသောအာရုံတို့ကို ဆင်ခြင်မှုတို့ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤကာယဝိညာဏ်စိတ်ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။လ။အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဣဒံနာမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဣဒံကာယဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ အယံကာယဝိညာဏဓာတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဣဒံ နာမံ၊ ဤကာယဝိညာဏ်စိတ်ဟူသောနာမ်တရားသည်။ ။ဣဒံ ကာယဝိညာဏံ၊ ဤကာယဝိညာဏ်သည်။ ။အယံ ကာယဝိညာဏဓာတု၊ ဤကာယဝိညာဏ်စိတ် ဟူသော ဓာတ်သည်။ (ကြွင်းနက်သိသာပြီ)။ ။

[သတိပေးချက်။ အကြင်အခါ၌ ရူပါရုံသည်၊မျက်စိဖြင့်။ဝါ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မမြင်အပ်သေး်လည်း၊ မြင်အပ်သကဲ့သို့ဖြစ်နေအံ့။ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် ရူပါရုံကို ဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက်ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟူ၍မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ သဒ္ဒါရုံသည်၊နားဖြင့်။ဝါ၊သောတဝိညာဏ်ဖြင့်မကြားအပ်သေးလည်း၊ ကြားအပ်သကဲ့သို့ဖြစ်နေအံ့။ ထိုအခါ၌မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် သဒ္ဒါရုံကိုဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟူ၍မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ ဂန္ဓာရုံသည်၊ နှာခေါင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် မနမ်းအပ်သေးလည်း၊ နမ်းအပ်သကဲ့သို့ဖြစ်နေအံ့။ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် ဂန္ဓာရုံကို ဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက်ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟူ၍မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ ရသာရုံသည်၊လျှာဖြင့်။ ဝါ၊ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့် မလျက်အပ်သေးလည်း၊လျက်အပ်သကဲ့သို့ဖြစ်နေအံ့၊ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည့်ရသာရုံကိုဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက်ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟူ၍ မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်၊ ကိုယ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် မတွေ့မထိအပ်သေးလည်း၊ တွေ့ထိအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေအံ့။ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ် စိတ်သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်၍နေသည် ဟူ၍မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ စိတ်၊စေတသိက်ဟူသောဓမ္မာရုံသည် ထင်လာမြင်လာအံ့။ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ စိတ်၊ စေတသိက်-ဟူသောဓမ္မာရုံကိုဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက်ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟူ၍မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ပသာဒရုပ်ဟူသောဓမ္မာရုံသည်၊ ထင်လာ မြင်လာအံ့။ ထိုအခါ၌။လ။ မှတ်။ ။အကြင်အခါ၌ သုခုမရုပ်ဟူသော ဓမ္မာရုံသည်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဓမ္မာရုံသည်၊ သတ္တဝါဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံသည်၊ တော၊ တောင်၊ လယ်-ယာ၊ချောင်း၊မြောင်း-ဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံသည်၊ ထင်လာ မြင်လာအံ့။ ထိုအခါ၌ မနောဝိညာဏ် စိတ်သည်၊ တော၊ တောင်၊လယ်-ယာ၊ချောင်း၊မြောင်း-ဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံကို

ဆင်ခြင်အာရုံပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်၍နေသည် ဟူ၍မှတ်။ ။ဤ၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဟူ၍ဆိုခြင်းသည်၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ကိုသာဆိုသည်ဟူ၍၎င်း။ ပဉ္စဒွါရ၌ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ကုန်သော၊မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ကို၊ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်တို့၌ထိုက်သည်အားလျော်စွာသွင်း၍ယူအပ်၏ ဟူ၍မှတ်ယူကြရမည်။ သွင်း၍ယူပုံကား၊ စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ကုန်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ကို၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၌ သွင်း၍ယူအပ်၏။လ။ကာယဒွါရ၌ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ကုန်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ကို၊ကာယဝိညာဏ်စိတ်၌သွင်း၍ယူအပ်၏။ဤ၌ဆက်၍ပြောဆိုအံ့။မနောဝိညာဏ်စိတ်ဟူ၍ဆိုအပ်သော်လည်း၊ဝိပဿနာအရာ၌ဖြစ်၍၊ လောကုတ္တရာဝိညာဏ်တို့ကို မယူအပ်ဟူ၍မှတ်။ဤမနောဝိညာဏ်စိတ်တို့၏အာရုံသည် များပြားလှ၍ သာမညအားဖြင့်သာရေးသားလိုက်ရပေသတည်း]။ ။

(၄) ရူပါရုံသည်၊ မျက်စိဖြင့်။ ဝါ၊စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်၊ မြင်အပ်သည်မဟုတ်ဘဲ၊ မြင်အပ်သကဲ့သို့ ထင်မြင်သောအခါ။ ဤရူပါရုံကိုထင်မြင်ခြင်းသည်၊ငါထင်မြင်သည်လည်းမဟုတ်။ငါ၏ထင်မြင်ခြင်းလည်းမဟုတ်။ မနောဝိညာဏ်စိတ်၏ ထင်မြင်ခြင်းပေတည်း။ ဤရူပါရုံကိုထင်မြင်တတ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊ နာမ်တရား ပေတည်း။ ဤနာမ်တရားသည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်ချေ၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာရူပါရုံကိုထင်မြင်တတ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ တပါးကုန်သော သဒ္ဒါရုံစသောအာရုံတို့ကိုထင်မြင်မှုတို့ မဖြစ်ပေါ်ဘဲ၊၎င်းပဉ္စဝိညာဏ်တို့ဖြင့်ပဉ္စာရုံတို့ကို မထင်မြင်ကုန်ဘဲ၎င်း၊အမြဲပင် ရူပါရုံကိုသာ တထင်မြင်တဲထင်မြင်၍သာနေရာ၏။ထိုသို့မူကားမဟုတ်ဘဲ၊ရံခါသဒ္ဒါရုံကိုထင်မြင်တတ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်။ရံခါ ဂန္ဓာရုံ

ကိုထင်မြင်တတ်သောမနောဝိညာဏ်စိတ်စသည်တို့ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် မနောဝိညာဏ်စိတ် ဟူသောနာမ်တရားသည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျော်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာဖြစ်လေ၏။ ထို့ကြောင့်၍မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်လည်း၊အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည်။လ။ဒုက္ခမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသော သတ္တဝါမဟုတ်သောကြောင့်၊ အနတ္တမျိုးသာ ဖြစ်ချေ၏။ ။ဇာဒိနာမံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဇာဒိ မနောဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ . ။ အယံမနောဝိညာဏဓါတု အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဇာဒိနာမံ၊ ဤမနောဝိညာဏ် ဟူသော နာမ်သည်။ ။ဇာဒိမနောဝိညာဏံ၊ ဤမနောဝိညာဏ်သည်။ ။အယံမနောဝိညာဏဓာတု၊ဤမနောဝိညာဏ်ဓါတ်သည်။(ကြွင်းနက်ရှေးနည်း)။ ။[မှတ်ချက်။သဒ္ဒါရုံစသည်တို့တွင် တပါးပါးကိုထင်မြင်၍ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ရာ၌လည်းဤနည်းအတိုင်းပင်ဆင်ခြင်ရမည်]။ ။

---

(၄၅) အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု ဆင်ခြင်ပုံကိုပြဆိုခြင်း။

(၁) အဖြူ၊ အမည်း၊ အနီ၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ အညို-စသော၊ အဆင်းဟူ၍ဆိုအပ်သောရူပါရုံတို့တွင်၊ တပါးပါးသောရူပါရုံကိုမြင်သောအခါ၊ ဤမြင်အပ်သောအဖြူသည်၊ အမည်းသည်၊ အနီသည်၊အဝါသည်၊ အစိမ်းသည်-အဆင်းဟူ၍ခေါ်ဆိုအပ်သောရူပါရုံတည်း။ဤရူပါရုံသည် ရုပ်တည်း။ ဤရူပါရုံဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်ချေ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။အကယ်၍သာ ရူပါရုံဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍အမြဲတည်

နေငြားအံ့။ ပထမမြင်ရသောရူပါရုံသည် အဖြူနှဖြစ်ငြားအံ့။ အဖြူနှကိုသာ တမြင်တဲးမြင်၍ နေရာ၏။ ထိုသို့မူကား အဖြူနှကိုသာ မမြင်ရဘဲး၊ ရံခါ အဖြူရင့်။ ရံခါ အမည်း-စသည်တို့တွင် တပါးပါးကို မြင်ရ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ရူပါရုံဟူသော ရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤရူပါရုံဟူသောရုပ်သည်အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ လ။ အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဣဒံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဣဒံရူပံ၊ ဤရူပါရုံဟူသောရုပ်သည်။ (ကွင်းမခက်)။ ။အမည်းစသောရူပါရုံတို့ကိုမြင်ရာ၌လည်း ဤကဲ့သို့ပင်ဆင်ခြင်လေ။ ။

(၂) အသံဟူ၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါရုံကို ကြားသောအခါ၊ ဤကြားအပ်သောသဘောသည် အသံဟူ၍ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါရုံတည်း။ ဤသဒ္ဒါရုံသည်ရုပ်တည်း။ ဤသဒ္ဒါရုံဟူသောရုပ်သည်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ။ လ။ ၏။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ အကယ်၍သာ သဒ္ဒါရုံဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်။ မပျောက်မပျက်ဆက်လက်၍ အမြဲတည်နေငြားအံ့။ ပထမကြားအပ်သောသဒ္ဒါရုံသည် တိုးတိုးဖြစ်အံ့၊ တိုးတိုးဖြစ်သောသဒ္ဒါရုံကိုသာ တကြားတဲးကြား၍ နေရာ၏။ ထိုသို့မူကားမကြားရဘဲး၊ ရံခါကျယ်လောင်သောအသံစသည်တို့ကိုလည်း ကြားရလေ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ သဒ္ဒါရုံဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနော်၊ ချုပ်ပျော်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤသဒ္ဒါရုံဟူသော ရုပ်သည်လည်း အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ လ။ အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဣဒံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဣဒံရူပံ၊ ဤသဒ္ဒါရုံဟူသောရုပ်သည်။ (ကွင်းမခက်)။ ။အခြားသဒ္ဒါရုံတို့ကိုလည်းဤနည်းအတိုင်းဆင်ခြင်ရမည်။ ။

(၃) အနံ့ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံကို နမ်းသောအခါ၊ ဤနမ်းအပ်သောသဘောသည် အနံ့ဟူ၍ဆိုအပ်သော ဂန္ဓာရုံ

တည်း။ ဤဂန္ဓာရုံသည်လည်း ရုပ်တည်း။ ဤဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ် သည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာ။လ။ချေ၏။ထိုစကားသည် မှန်၏။အကယ်၍သာဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ်သည်။လ။တည်နေငြား အံ့။ ပထမနမ်းသော ဂန္ဓာရုံသည် မွှေးကြိုင်သောဂန္ဓာရုံဖြစ်အံ့။ ထိုမွှေးကြိုင်သောဂန္ဓာရုံကိုသာတနမ်းတဲးနမ်း၍နေရာ၏။ထိုသို့ မှုကား မနမ်းရဘဲး၊ရံခါ ပုပ်သောဂန္ဓာရုံတို့ကိုလည်းနမ်းရလေ ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ်သည်လည်း။လ။ချေ ၏။ ထို့ကြောင့် ဤဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ်သည်လည်း အနိစ္စမျိုးသာ ဖြစ်ချေ၏။လ။အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဃာနံရူပံအနိစ္စံဒုက္ခံအ နတ္တာ။ ။ဃာနံရူပံ၊ဤဂန္ဓာရုံဟူသောရုပ်သည်။(ကြွင်းမခက်)။ ။ ပုပ်သောဂန္ဓာရုံကိုနမ်းရာ၌လည်းဤနည်းအတူပင်ဆင်ခြင်လေ။

(၄) အရသာဟူ၍ဆိုအပ်သောရသာရုံတို့တွင် တပါးပါး သောရသာရုံကို လျက်သောအခါ၊ဤလျက်အပ်သောသဘော သည်၊အရသာဟူသောရသာရုံတည်း။ ဤရသာရုံသည်လည်း ရုပ်တည်း။ ဤရသာရုံဟူသောရုပ်သည်လည်း အကြောင်းအား လျော်စွာ။လ။ချေ၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။အကယ်၍သာရသာ ရုံဟူသောရုပ်သည်။လ။တည်နေငြားအံ့။ ပထမလျက်အပ်သော ရသာရုံသည်ချိုသောရသာရုံဖြစ်အံ့။ထိုချိုသောရသာရုံကိုသာ တလျက်တဲးလျက်၍နေရာ၏။ ထိုသို့မှုကား မလျက်ရဘဲး၊ ရံခါ ခါးသောရသာရုံစသည်တို့ကိုလည်း လျက်ရလေ၏။ထိုသို့ဖြစ် ခြင်းသည် ရသာရုံ ဟူသော ရုပ်သည်လည်း အကြောင်းအား လျော်စွာ။လ။ဖြစ်ချေ၏။ထို့ကြောင့်ဤရသာရုံဟူသောရုပ်သည် လည်းအနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။လ။အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ ဇိဝှာဒီရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဇိဝှာဒီရူပံ၊ဤရသာရုံဟူသောရုပ် သည်။(ကြွင်းပါဌ်၏အနက်ရှိပြီ)။ကြွင်းသောရသာရုံတို့ကိုလျက် ရာ၌လည်းဤနည်းဆင်ခြင်လေ။ ။

(၅) အတွေ့ဟူ၍ဆိုအပ်သောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့တွင် တပါး ပါးသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိသောအခါ၊ဤတွေ့ထိအပ်သော

သဘောသည်၊ အတွေ့ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။ ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်လည်း ရုပ်တည်း။ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသောရုပ်သည်လည်းအကြောင်းအားလျော်စွာ။လ။ချေ၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။အကယ်၍သာဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသောရုပ်သည် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ မပျောက်မပျက် ဆက်လက်၍အမြဲတည်နေငြားအံ့။ပထမတွေ့ထိအပ်သောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ပူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်အံ့။ ထိုပူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုသာတတွေ့တဲ့တွေ့ထိရာ၏။ထိုသို့မူကားမတွေ့ထိရဘဲ၊ရံခါ အေးသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို။ရံခါကြမ်းသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို။ရံခါနူးသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို။ရံခါကြွ,ရွ,ထောက်ကန်မှုဟူသောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုတွေ့ထိရလေ၏။ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊အတွေ့ဟူ၍ဆိုအပ်သောဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်သာဖြစ်ချေ၏။ ထို့ကြောင့် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသောရုပ်သည် အနိစ္စမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။လ။အနတ္တမျိုးသာဖြစ်ချေ၏။ ။ဖုဋ္ဌဗ္ဗံရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ဖုဋ္ဌဗ္ဗံရူပံ၊ ဤဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသောရုပ်သည်။ (ကြွင်းနက် ရှေးနည်းတူ)။ ။ကြွင်းဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကိုတွေ့ထိရာ၌လည်း ဤနည်းဆင်ခြင်လေ။ ။

(၆) ဓမ္မာရုံသည်၊ ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး၊ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ပြီးဖြစ်၍၊ ၎င်းကို ဆင်ခြင်ပုံကိုမရေးသားတော့ပြီ။ ။[မှတ်ချက်။ ဤကျမ်း၌၊ပရမတ္ထတရားတို့ မမြဲဟန်ကိုနည်းရရုံမျှသာ ရေးသားလိုက်၏။ ဉာဏ်ရှိသမျှ ချဲ့ထွင်၍သိကြပါလေကုန်။ ဥပမာ=သဒ္ဒါရုံ၏မမြဲပုံကို အခြားအသံတပါးဖြင့် မှတ်သည်မှတပါး၊ ကြားရင်းအသံ ရပ်စဲ၍သွားခြင်းဖြင့်လည်းမှတ်သားရ၏။ထိုစကားသည်မှန်၏။ ထိုသို့ကြားရင်းဖြစ်သောအသံရပ်စဲ၍သွားခြင်းသည်လည်း ချုပ်ပျောက်၍ သွားခြင်းပင်ဖြစ်ပေသောကြောင့်တည်း]။ ။

(၄၆) တနည်းခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုသုံးသပ်ပုံကို ပြဆိုခြင်း။

"ရူပက္ခန္ဓာကိုသုံးသပ်ပုံပါဠိ"

(က) ယံ အတီတံ ရူပံ၊ တံ အတီတေယေဝ ခီဏံ၊ နယိ မံ ဘဝံ သမ္ပတ္တန္တိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ခ) ယံ အနာဂတံ ရူပံ၊ အနန္တရဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယိဿတိ၊ န တတော ပရံ ဘဝံ ဂမိဿတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဂ) ယံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ရူပံ၊ တံပိ ဣဓေဝ ခီယတိ၊ န ဣတော ပရံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဃ) ယံ အဇ္ဈတ္တံ ရူပံ၊ တံပိ အဇ္ဈတ္တမေဝ ခီယတိ၊ န ဗဟိဒ္ဓါဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(င) ယံ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပံ၊ တံပိ ဗဟိဒ္ဓါယေဝ ခီယတိ၊ န အဇ္ဈတ္တိကဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(စ) ယံ ဩဠာရိကံ ရူပံ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယတိ၊ န သုခုမဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဆ) ယံ သုခုမံ ရူပံ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယတိ၊ န ဩဠာရိကဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဇ) ယံ ဟီနံ ရူပံ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယတိ၊ န ပဏီတဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဈ) ယံ ပဏီတံ ရူပံ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယတိ၊ န ဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ည) ယံ ဒူရေ ရူပံ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ခီယတိ၊ န သန္တိကေဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(၃) ယံ သန္တိကေ ရူပံ၊ တံပိ တဗ္ဗော၀ ဒိယတိ၊ နနုရေ ဘာ၀ံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(က) အတီတံ၊အတိတ်ဘ၀၌ဖြစ်သော။ယံရူပံ၊အကြင်ရုပ် သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တံ၊ထိုအတိတ်ဘ၀၌ ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ အတီတေဃေ၀၊ အတိတ်ဘ၀၌သာလျှင်။ ခီဏံ၊ ကုန်ဆုံးခဲ့ပြီ။ ဣမံဘာ၀ံ၊ဤပစ္စုပ္ပန်ဘ၀သို့။နသမ္ပတ္တံ၊မရောက်။ ခယတိခယဋ္ဌေန၊ ဤသို့ ဖြစ်ပြီးက၊ မချ ကုန်ပျက်တတ်သော သဘောဖြစ်သော ကြောင့်။ အနိစ္စံ၊အမြဲမရှိ။ ၀ါ၊အနိစ္စမျိုးပေတည်း။ ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်အပ်သောသဘောဖြစ်သောကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ဆင်းရဲ၏။ ၀ါ၊ဆင်းရဲမျိုးပေတည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊တိတ္ထိတို့သည် ကြံ ဆအပ်သော၊အိမ်ရှင်အမှုကိုပြုတတ်သော၊ချမ်းသာဆင်းရဲတို့ ကိုခံစားတတ်သော၊ အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူ သောသတ္တမဟုတ်သောသဘောကြောင့်။၀ါ၊အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသော၊သတ္တ၀ါမရှိသောသဘောကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ အတ္တဟူသောသတ္တ မဟုတ်။၀ါ၊သတ္တ၀ါမရှိ။၀ါ၊အနတ္တမျိုးပေတည်း။ ။

(ခ) အနာဂတံ၊အနာဂတ်ဘ၀၌ဖြစ်သော။ ယံရူပံ၊သည်။ အနန္တရဘ၀ေ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၏အခြားမဲ့ဖြစ်သောဘ၀၌။နိဗ္ဗတ္တိဿ တိ၊ဖြစ်လတ္တံ့။တံပိ၊ထိုအနာဂတ်ဘ၀၌ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည် လည်း။ တဗ္ဗော၀၊ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၏အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော၊အနာဂတ် ဘ၀၌သာလျှင်။ ဒိယိဿတိ၊ကုန်ပျော်လတ္တံ့။ တတော၊ထိုအနာ ဂတ်ဘ၀မှ။ပရံ၊တပါးသော။ ဘ၀ံ၊ဘ၀သို့။ နဂမိဿတိ၊မသွား နိုင်၊မရောက်နိုင်လတ္တံ့။ ခယတိခယဋ္ဌေန၊ဤသို့ဖြစ်ပြီးက မချကုန် ပျက်တတ်သောသဘောဖြစ်သောကြောင့်။လ။ ။

(ဂ) ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၌ဖြစ်သော။ယံရူပံ၊သည်။အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၌ဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်း။ ဣဓေ၀၊

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ကုန်တတ်ဆဲ။ ဇုတော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ။ ပရံ၊ တပါးသော။ ဘဝံ၊ သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မသွားတတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။ ။

(ဃ) အဇ္ဈတ္တံ၊ မိမိကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုမိမိကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်း။ အဇ္ဈတ္တမေဝ၊ မိမိကိုယ်တွင်း သန္တာန်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ကုန်တတ်၏။ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝံ၊ အပသန္တာန်၌ဖြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။

(င) ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုအပသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါယေဝ၊ အပသန္တာန်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ကုန်တတ်၏။ အဇ္ဈတ္တဘာဝံ၊ မိမိ၏ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။ ။

(စ) ဩဠာရိကံ၊ ရုန့်ရင်းသော။ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုရုန့်ရင်းသော ရုပ်သည်လည်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုရုန့်ရင်းသောအဖြစ်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ၏။ သုခုမဘာဝံ၊ သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။

(ဆ) သုခုမံ၊ သိမ်မွေ့သော။ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုသိမ်မွေ့သော ရုပ်သည်လည်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုသိမ်မွေ့သောအဖြစ်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ၏။ ဩဠာရိကဘာဝံ၊ ရုန့်ရင်းသည်၏အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။

(ဇ) ဟိနံ၊ ယုတ်သော။ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုယုတ်သော ရုပ်သည်လည်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုယုတ်သော အဖြစ်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ၏။ ပဏီတဘာဝံ၊ မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇုတိခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။ လ။ ။

(ဈ) ပဏီတံ၊ မွန်မြတ်သော၊ ယံရူပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံပိ၊ ထိုမွန်မြတ်သောရုပ်သည်လည်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုမွန်မြတ်သောအ

ဖြစ်ခဲ့သောလျှင်။ ခိယတိ၊ ၏။ ဟီနဘာဝံ၊ယုတ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ည) နုရေ၊ဝေးသော။ ယံရူပံ၊သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တံဒိ၊ထို ဝေးသောရုပ်သည်လည်း။ တတ္ထေဝ၊ထိုဝေးသောအဖြစ်ခဲ့သော လျှင်။ခိယတိ၊၏။ သန္တိကေဘာဝံ၊နီးသည်၏အဖြစ်သို့။နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ဇာတိခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဋ) သန္တိကေ၊နီးသော၊ယံရူပံ၊သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တံဒိ၊ထို နီးသောရုပ်သည်လည်း။တတ္ထေဝ၊ထိုနီးသောအဖြစ်ခဲ့သောလျှင်။ ခိယတိ၊ကုန်ဆုံးတတ်၏။ ဒူရဘာဝံ၊ဝေးသည်၏အဖြစ်သို့။နဂစ္ဆ တိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

"ဝေဒနာက္ခန္ဓာကိုသုံးသပ်ပုံပါဠိ"

(က) ယာ အတီတာ ဝေဒနာ၊သာ အတီတေယေဝ ခီဏာ၊ နယိ မံ ဘဝံ သမ္ပတ္တာတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခာ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ခ) ယာ အနာဂတာ ဝေဒနာ၊ အနန္တရဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိဿ တိ၊ သာပိ တတ္ထေဝ ခိယိဿတိ၊ န တတော ပရံ ဘဝံ ဂမိဿ တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဂ) ယာ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝေဒနာ၊ သာပိ ဣဓေဝ ခိယတိ၊ န ဣတော ပရံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဃ) ယာ အဇ္ဈတ္တာ ဝေဒနာ၊သာပိ အဇ္ဈတ္တမေဝ ခိယတိ၊ န ဗဟိဒ္ဓါဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ ။

(င) ယာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝေဒနာ၊ သာပိ ဗဟိဒ္ဓ မေဝ ခိယတိ၊ န အဇ္ဈတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ ။

(စ) ယာ ဩဠာရိကာ ဝေဒနာ၊သာပိ ဩဠာရိကဘာဝေ ယေဝ ခိယတိ၊န သုခုမဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ အသာရ ကဋ္ဌေန။ ။

(ဆ) ယာ သုခမာ ဝေဒနာ၊ သာပိ သုခမာဘာဝေယော ဓိယတိ၊ န ဩဠာရိကာဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဇ) ယာ ဟီနာ ဝေဒနာ၊သာပိ ဟီနဘာဝေယော ဓိယတိ၊န ပဏီတဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ ။

(ဈ) ယာ ပဏီတာ ဝေဒနာ၊သာပိ ပဏီတဘာဝေယော ဓိယတိ၊န ဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ ။

(ည) ယာ ဒူရေ ဝေဒနာ၊သာပိ ဒူရဘာဝေယော ဓိယတိ၊ န သန္တိကေဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ။လ။ ။

(ဋ) ယာ သန္တိကေ ဝေဒနာ၊သာပိ သန္တိကဘာဝေယော ဓိယတိ၊ န ဒူရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခာဘယဋ္ဌေန၊အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(က) အတီတာ၊ အတိတ်ဘဝ၌ ဖြစ်သော။ ယာဝေဒနာ၊ အကြင်ဝေဒနာသည်။ ဝါ၊အကြင်ခံသာ မခံသာသောသဘောသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ထိုအတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သောဝေဒနာသည်။ အတီတေယေဝ၊ အတိတ်ဘဝ၌သာလျှင်။ ခီဏာ၊ကုန်ဆုံးခဲ့၏။ ဣမံဘဝံ၊ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။နသမ္ပတ္တာ၊မရောက်လာတတ်။ ဣတိ ခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိ။ ဝါ၊အနိစ္စမျိုးပေတည်း။ ဘယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊တည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ အနတ္တာ၊တည်း။ ။

(ခ) အနာဂတာ၊အနာဂတ်ဘဝ၌ဖြစ်သော။ယာဝေဒနာ၊သည်။ အနန္တရဘဝေ၊၌။ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့။ သာပိ၊ ထိုအနာဂတ်ဘဝ၌ဖြစ်လတ္တံ့သောဝေဒနာသည်လည်း။တတ္ထေဝ၊ ထိုအနာဂတ်ဘဝ၌ သာလျှင်။ ခိယိဿတိ၊ ကုန်ဆုံးလတ္တံ့။ တတော၊ထိုအနာဂတ်ဘဝမှ၊ ပရံ၊တပါးသော။ ဘဝံ၊ဘဝသို့။ နဂမိဿတိ၊မသွားမရောက်လတ္တံ့။ ဣတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။

အနတ္တာ၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသောသတ္တဝါ မဟုတ်။ဝါ၊အနတ္တမျိုးပေတည်း။ ။

(ဂ) ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်သော။ယာဝေဒနာ၊သည်။ အတ္ထိ၊၏။သာပိ၊ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်သောဝေဒနာသည်လည်း။ ဇာယေဝ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊ ကုန်တတ်ဆဲ။ ဇာတော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ။ ပရံ၊ သို့။ နဂစ္ဆတိ၊မသွားတတ်။ ဇာတိ ခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဃ) အဇ္ဈတ္တာ၊ မိမိ၏ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ယာ ဝေဒနာ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။သာပိ၊ထိုမိမိ၏ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ဖြစ် သောရုပ်သည်လည်း။ အဇ္ဈတ္တမေဝ၊ ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌သာ လျှင်။ခိယတိ၊၏။ဗဟိဒ္ဓါဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိ ခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။

(င) ဗဟိဒ္ဓါ၊အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ယာဝေဒနာ၊သည်။ အတ္ထိ၊၏။သာပိ၊ထိုအပသန္တာန်၌ဖြစ်သောဝေဒနာသည်လည်း။ ဗဟိဒ္ဓမေဝ၊လျှင်။ ခိယတိ၊၏။ အဇ္ဈတ္တဘာဝံ၊သို့။ နဂစ္ဆတိ၊မရော တတ်။ဇာတိခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(စ) ဩဠာရိကာ၊ရုန့်ရင်းသော။ယာဝေဒနာ၊သည်။အတ္ထိ၊ ၏။ သာပိ၊ထိုရုန့်ရင်းသောဝေဒနာသည်လည်း။ဩဠာရိကဘာ ဝေယေဝ၊ရုန့်ရင်းသောဝေဒနာ၏အဖြစ်၌သာလျှင်။ ခိယတိ၊၏။ သုခုမ ဘာဝံ၊ သို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်တတ်။ ဇာတိ ခယဓမ္မေန၊ ကြောင့်။လ။ ။

(ဆ) သုခုမာ၊သိမ်မွေ့သော။ ယာဝေဒနာ၊သည်။ အတ္ထိ၊၏။ သာပိ၊ထိုသိမ်မွေ့သောဝေဒနာသည်လည်း။ သုခုမဘာဝေယေ ဝ၊သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်၌သာလျှင်။ခိယတိ၊၏။ ဩဠာရိကဘာ ဝံ၊သို့။နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယဓမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဇ) ဟီနာ၊ ယုတ်သော။ ယာဝေဒနာ၊သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ သာပိ၊ ထိုယုတ်သောဝေဒနာသည်လည်း။ ဟီနဘာဝေယေဝ၊

ယုတ်သည့်၏အဖြစ်၌သာလျှင်။ ဒိယတိ၊ ၏။ ပဏီတဘာဝံ၊ သို့။
နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဈ) ပဏီတာ၊မွန်မြတ်သော။ယာဝေဒနာ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။
သာပိ၊ ထိုမွန်မြတ်သော ဝေဒနာသည်လည်း။ ပဏီတဘာဝေ
ယေဝ၊မွန်မြတ်သည့်၏အဖြစ်၌သာလျှင်။ဒိယတိ၊၏။ဟီနဘာဝံ၊
သို့။နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ည) ဒူရေ၊ဝေးသော။ယာဝေဒနာ၊သည်။အတ္ထိ၊၏။သာပိ၊
ထိုဝေးသောရုပ်သည်လည်း။ ဒူရဘာဝေယေဝ၊ ဝေးသည့်၏
အဖြစ်၌သာလျှင်။ဒိယတိ၊၏။သန္တိကေဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆတိ၊မရော
တတ်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဋ) သန္တိကေ၊ နီးသော။ ယာဝေဒနာ၊သည်။ အတ္ထိ၊၏။
သာပိ၊ ထိုနီးသောဝေဒနာသည်လည်း။ သန္တိကဘာဝေယေဝ၊
နီးသည့်၏အဖြစ်၌သာလျှင်။ဒိယတိ၊ကုန်တတ်၏။ ဒူရဘာဝံ၊သို့။
နဂစ္ဆတိ၊မရောက်တတ်။ ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ အနတ္တာ၊
တည်း။ ။

"သညာကၡန္ဓာကိုသုံးသပ်ပုံပါဠိ"

(က) ယာ အတီတာ သညာ၊သာ အတီတေယေဝ ခီဏာ၊
နယိမံ ဘဝံ သမ္ပတ္တာတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခာ ဘယဋ္ဌေန၊
အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။လ။ ။

(ဋ) ယာ သန္တိကေ သညာ၊သာပိ သန္တိကဘာဝေ ယေ
ဝ ဒိယတိ၊န ဒူရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခာ ဘ
ယဋ္ဌေန၊အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

[သတိပေးချက်။ ဤသညာအရာ၌ ပါဠိနေပုံသည်၊
ဝေဒနာအရာ၌ပါဠိနေပုံနှင့်တူ၏။ ဝေဒနာအရာ၌သညာ
ကိုထည့်၍ရွတ်ဆိုခြင်းမျှသာထူးတော့၏]။ ။

(က) အတီတာ၊အတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သော။ ယာသညာ၊ အကြင်သညာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာပိ၊ထိုအတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သောသညာသည်လည်း။(ကြွင်းနက်၊ဝေဒနာနည်းတူ)။ ။

"သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုသုံးသပ်ပုံပါဠိ"

(က) ယေ အတီတာ သင်္ခါရာ၊တေ အတီတေ ယေဝ ခီဏာ၊ နယိ မံ ဘဝံ သမ္ပတ္တာတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခာ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ခ) ယေ အနာဂတာ သင်္ခါရာ၊အနန္တရဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ၊ တေပိ တတ္ထေဝ ခိယိဿန္တိ၊န တတော ပရံ ဘဝံ ဂမိဿန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဂ) ယေ ပစ္စုပ္ပန္နာ သင်္ခါရာ၊တေပိ ဣဓေဝ ခိယန္တိ၊န တတော ပရံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဃ) ယေ အဇ္ဈတ္တာ သင်္ခါရာ၊တေပိ အဇ္ဈတ္တမေဝ ခိယန္တိ၊ န ဗဟိဒ္ဓါ ဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(င) ယေ ဗဟိဒ္ဓါ သင်္ခါရာ၊ တေပိ ဗဟိဒ္ဓါယေဝ ခိယန္တိ၊ န အဇ္ဈတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(စ) ယေ ဩဠာရိကာ သင်္ခါရာ၊တေပိ ဩဠာရိကဘာဝေ ယေဝ ခိယန္တိ၊န သုခုမဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဆ) ယေ သုခုမာ သင်္ခါရာ၊ တေပိ သုခုမဘာဝေယေဝ ခိယန္တိ၊ န ဩဠာရိကဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။ လ။ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဇ) ယေ ဟီနာ သင်္ခါရာ၊တေပိ ဟီနဘာဝေယေဝ ခိယန္တိ၊ န ပဏီတဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဈ) ယေ ပဏီတာ သင်္ခါရာ၊တေပိ ပဏီတဘာဝေယေဝ ခိယန္တိ၊န ဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။

(ည) ယေ ဒူရေ သင်္ခါရာ၊တေပိ ဒူရဘာဝေယေဝ ဝိယန္တိ၊ န သန္တိကေဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ဋ) ယေ သန္တိကေ သင်္ခါရာ၊တေပိ သန္တိကဘာဝေယေဝ ဝိယန္တိ၊န ဒူရဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အနိစ္စာ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။

(က) အတီတာ၊ အတီတ်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊ အကြင်သင်္ခါရတို့သည်။ ဝါ၊အကြင် ဖုသန၊ အနုဘဝန-စသောကိစ္စတို့ကို ပြီးမြောက်အောင်စီရင်တတ်သောသဘောတရားတို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ တေ၊ထိုအတီတ်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ကုန်ပြီးသောသင်္ခါရတို့သည်။ ဝါ၊အတီတ်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ကုန်ပြီးသော၊ ဖုသန၊အနုဘဝန-စသော ကိစ္စတို့ကို ပြီးမြောက်အောင်စီရင် တတ်သောသဘောတရားတို့သည်။ အတီတေယေဝ၊ဌ။ ဝိဂတာ၊ ကုန်ဆုံးကုန်ပြီ။ ဣမံဘဝံ၊ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။နသမ္ပတ္တာ၊မရောက် လာတတ်ကုန်။ ဣတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိကုန်။ ဝါ၊အနိစ္စမျိုးတို့ပေတည်း။ ဘယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ဆင်းရဲ ကုန်၏။ အသာရကဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနှစ်သာရဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊အတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်။ ။

(ခ) အနာဂတာ၊ အနာဂတ်ဘာဝဋ္ဌ ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။ အနန္တရဘဝေ၊ဌ။နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ၊ဖြစ်ပေါ် ကုန်လတ္တံ့။ တေပိ၊ထိုအနာဂတ်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း။တတ္ထေဝ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏အခြားမဲ့ဌဖြစ် သောအနာဂတ်ဘာဝဋ္ဌသာလျှင်။ ဝိယိဿန္တိ၊ကုန်ဆုံးကုန်လတ္တံ့။ တတော၊ ထိုအနာဂတ်ဘဝမှ။ ပရံ၊တပါးသော။ ဘဝံ၊ဘဝသို့။ နဂမိဿန္တိ၊မသွားရော်တတ်ကုန်လတ္တံ့။ဣတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။ လ။ ။

(ဂ) ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊ တို့သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။တေပိ၊ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘာဝဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း။ဣဓေဝ၊လျှင်။ဝိယန္တိ၊ကုန်၏။ဣတော၊မှ။

ပရိ၊တပါးသော။ ဘဝံ၊သို့။ နဂစ္ဆန္တိ၊ မသွားရောက်တတ်ကုန်။ ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဃ) အဇ္ဈတ္တာ၊အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော။ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ထိုအတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။အဇ္ဈတ္တမေဝ၊လျှင်။ခီယန္တိ၊ကုန်၏။ဗဟိဒ္ဓါဘာဝံ၊အပသန္တာန်၌ဖြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊မရောက်တတ်ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(င) ဗဟိဒ္ဓါ၊အပသန္တာန်၌ဖြစ်တတ်ကုန်သော။ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်၊ သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ ထိုအပသန္တာန်၌ဖြစ်တတ်ကုန်သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါယေဝ၊လျှင်။ ခီယန္တိ၊ကုန်၏။အဇ္ဈတ္တဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊မသွားရောက်တတ်ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(စ) ဩဠာရိကာ၊ ရုန့်ရင်းကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ ထိုရုန့်ရင်းကုန်သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ဩဠာရိကဘာဝေယေဝ၊သာလျှင်။ခီယန္တိ၊ကုန်၏။သုခုမဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဆ) သုခုမာ၊သိမ်မွေ့ကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ ထိုသိမ်မွေ့သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ သုခုမဘာဝေယေဝ၊သာလျှင်။ခီယန္တိ၊ကုန်၏။ ဩဠာရိကဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဇ) ဟီနာ၊ယုတ်ကုန်သော။ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ထိုယုတ်သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ ဟီနဘာဝေယေဝ၊သာလျှင်။ခီယန္တိ၊ကုန်၏။ ပဏီတဘာဝံ၊သို့။ နဂစ္ဆန္တိ၊ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဈ) ပဏီတာ၊မွန်မြတ်ကုန်သော။ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။ သန္တိ၊ကုန်၏။ တေပိ၊ထို မွန်မြတ်သောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ ပဏီတဘာဝေယေဝ၊သာလျှင်။ခီယန္တိ၊ကုန်၏။ ဩဠာရိကဘာဝံ၊သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊ကုန်။ဇာတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ည) နုရေ၊ဝေးကုန်သော။ ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။ သန္တိ၊ ကုန်၏။တေပိ၊ထိုဝေးသောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ဒူရဘာဝေ ယေဝ၊ သာလျှင်။ ဝိယန္တိ၊ကုန်၏။ သန္တိကဘာဝံ၊သို့။ နဂစ္ဆန္တိ၊ မသွားရောက်တတ်ကုန်။ဇာတိခယမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

(ဋ) သန္တိကေ၊နီးကုန်သော။ယေသင်္ခါရာ၊တို့သည်။သန္တိ၊ ကုန်၏။ တေပိ၊ထိုနီးသောသင်္ခါရတို့သည်လည်း။ သန္တိကဘာ ဝေယေဝ၊သာလျှင်။ဝိယန္တိ၊ကုန်တတ်၏။ဒူရဘာဝံ၊ဝေးသည်၏ အဖြစ်သို့။နဂစ္ဆန္တိ၊ကုန်။ဇာတိခယမ္မေန၊ကြောင့်။လ။ ။

“ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုသုံးသပ်ပုံပါဠိ”

(က) ယံ အတီတံ ဝိညာဏံ၊ တံ အတီတေယေဝ ခီဏံ၊ နယိမံ ဘဝံ သမ္ပတ္တန္တိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန။ ။

(ခ) ယံ အနာဂတံ ဝိညာဏံ၊ အနန္တရဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိဿ တိ၊ တံပိ တတ္ထေဝ ဝိယိဿတိ၊န တတောပရံ ဘဝံ ဂမိဿတိ တိ အနိစ္စံ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။သ။ ။

(ဋ) ယံ သန္တိကေ ဝိညာဏံ၊တံပိ သန္တိကဘာဝေယေဝ ဝိယတိ၊န ဒူရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ၊အနိစ္စံ။လ။အသာရကဋ္ဌေန။ ။

[မှတ်ချက်။“ဝိညာဏ”ပုဒ်နှင့်၊ “ရူပ”ပုဒ်သည်၊ လိင်-ဝုစ် တူညီကြ၍၊ ပါဠိသွား တူညီကြ၏။ “ရူပ”နေရာ၌၊ “ဝိညာဏံ”ဟုရွတ်ဆိုခြင်းမျှသာထူးကြ၏]။ ။

(က) အတီတံ၊ အတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သော။ ယံဝိညာဏံ၊ အကြင်ဝိညာဏ်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တံ၊ထိုအတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်သော ဝိညာဏ်သည်။အတီတေယေဝ၊လျှင်။ခီဏံ၊ကုန်ဆုံးပြီ။ဣမံဘဝံ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။နသမ္ပတ္တံ၊မရောက်တတ်။ဇာတိခယမ္မေန၊ကြောင့်။ လ။ ။(ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏အနက်သည်၊ရူပံ-အရာနှင့်အလုံးစုံ တူ၏။ဝိညာဏံ-အရာ၌သာအနည်းငယ်ကွဲလွဲတော့၏)။ ။

(၄၇) တနည်းနှုလုံးသွင်းပုံကိုပြဆိုခြင်း။

(က) ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊အနိစ္စံ၊သင်္ခတံ၊ခယဓမ္မံ၊ ဝယဓမ္မံ၊ဝိရာဂဓမ္မံ၊နိရောဓဓမ္မံ။ ။

(ခ) ဝေဒနာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊အနိစ္စာ၊သင်္ခတာ၊ ခယဓမ္မာ၊ဝယဓမ္မာ၊ဝိရာဂဓမ္မာ၊နိရောဓဓမ္မာ။ ။

(ဂ) သညာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊အနိစ္စာ၊သင်္ခတာ၊ ခယဓမ္မာ၊ဝယဓမ္မာ၊ဝိရာဂဓမ္မာ၊နိရောဓဓမ္မာ။ ။

(ဃ) သင်္ခါရာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ အနိစ္စာ။ လ။ နိရောဓဓမ္မာ။ ။

(င) ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊ အနိစ္စံ၊သင်္ခတံ၊ ခယဓမ္မံ၊ဝယဓမ္မံ၊ဝိရာဂဓမ္မံ၊နိရောဓဓမ္မံ။ ။[မှတ်ချက်။ စက္ခု အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊ စသည်တို့ကို လိုက၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာစသည်တို့ကိုရှုပါလေကုန်]။ ။

(က) အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊ အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝ၊ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ရုပ်သည်။ အနိစ္စံ၊အမြဲမရှိ။ သင်္ခတံ၊အကြောင်းတရားတို့သည်ပြုပြင်အပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ၊ အကြောင်းတရားကို စွဲ၍ဖြစ်၏။ ခယဓမ္မံ၊ ကုန်ဆုံးတတ်သော သဘောရှိ၏။ ဝယဓမ္မံ၊ပျက်စီးတတ်သောသဘောရှိ၏၊ ဝိရာဂဓမ္မံ၊ကင်းခြင်းသဘောရှိ၏၊ နိရောဓဓမ္မံ၊ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏။

(ခ) အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိ။လ။ ။

(ဂ) အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ သော။ သညာ၊ သညာသည်။အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိ။လ။ ။

(ဃ) အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊အတိတ်ဘဝ၊အနာဂတ်ဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိကုန်။လ။ ။

(င) အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ၊ အတိတ်ဘ၀၊ အနာဂတ် ဘ၀၊ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၌ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ဝိညာဏ်သည်။ အနိစ္စံ၊ အမြဲမရှိ။(ကြွင်းပါဌ်နည်းတူ)။ ။

ကျေးဇူးရှင်ပထမဗွေကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးကား၊ ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးကို တပေါင်းတရုံးတည်း သုံးသပ်ဆင်ခြင်သင့်၏ဟု၊ မိန့်တော်မူသတတ်ဟုကြားဘူး၏။သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။ ယေကေစိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အတီတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကာ ဝါ သုခုမာ ဝါ ဟီနာ ဝါ ပဏီတာ ဝါ ယေ ဒူရေ ဝါ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗေ တေ တတ္ထတတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈန္တိတိ အနိစ္စာ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခာ ဘယဋ္ဌေန၊အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန၊ သဗ္ဗေ တေ သင်္ခတာ၊ပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နာ၊ခယဓမ္မာ၊ဝယဓမ္မာ၊ဝိရာဂ ဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ။ ။ဟု ရှုအပ်၏။ ။၎င်းကို မဟာဝိသုဒ္ဓါ ရာမိကဆရာတော်ဘုရားကြီးက၊ အတိတိက္ခ ပညဝန္တပုဂ္ဂိုလ် တို့၏အရာသာဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ ။အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ အတိတ်ဘ၀၊ အနာဂတ် ဘ၀၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တံဝါ၊ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌လည်းဖြစ်ကုန်သော။ဗဟိဒ္ဓါဝါ၊ အပသန္တာန်၌လည်းဖြစ်ကုန်သော။ဩဠာရိကာဝါ၊ရုန့်ရင်းသည် လည်းဖြစ်ကုန်သော။ သုခုမာဝါ၊ သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်ကုန် သော။ ဟီနာဝါ၊ယုတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပဏီတာဝါ၊ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဒူရေဝါ၊ ဝေးသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သန္တိကေဝါ၊နီးသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ယေ ကေစိ၊အလုံးစုံကုန်သော။ယေပဉ္စက္ခန္ဓာ၊အကြင်ခန္ဓာငါးပါးတို့ သည်။သန္တိ၊ရှိကုန်၏။သဗ္ဗေ၊ခပ်သိမ်းကုန်သော။ တေပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ထိုခန္ဓာ ငါးပါးတို့သည်။ တတ္ထတတ္ထေဝ၊ ထိုထို အတိတ်ဘ၀ စသော အဖြစ်၌ပင်လျှင်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးတတ် ကုန်၏။ဣတိခယဋ္ဌေန၊ကြောင့်။အနိစ္စာ၊အမြဲမရှိကုန်။ဘယဋ္ဌေ န၊ ကြောက်ဖွယ် ဘနန်း၊ ဘေးဘျမ်းဖြစ်သော သဘောကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကုန်၏။ အသာရကဋ္ဌေန၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆို

အပ်သော၊အတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်သောသဘောကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမည်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ တေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊တို့သည်။ သင်္ခတာ၊အကြောင်းတရားတို့သည်၊ပြုပြင် အပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းတရားကိုစွဲ၍ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ခယဓမ္မာ၊ ကုန်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ ဝယဓမ္မာ၊ ပျက်ခြင်းသ ဘောရှိကုန်၏။ဝိရာဂဓမ္မာ၊ကင်းခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ နိရောဓ ဓမ္မာ၊ချုပ်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ ။

ဤသို့၊အတီတေ ရူပံ၊တံအတီတေယေဝ ခီဏံ၊ စသည်ဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍၊ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တအခြင်းအရာ လက္ခဏာ သုံးပါးထင်လာသည်ရှိသော်။ ထိုထင်လာသော သမ္မသနဉာဏ် ကိုမြဲမြံခိုင်ခန့်သန့်ရှင်းစိမ့်သော၄ါရင်း။နောက်၌ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုးပါးတို့ ထင်လွယ် ပြီးလွယ်စေခြင်းအကျိုး ၄ါရင်း။ ပြဆိုလတ္တံ့သော၊ လေးဆယ်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် လည်း ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပွါးများသုံးသပ် လေ့လာအပ်၏။ ။

ပွါးများပုံကား။ ။ပဉ္စက္ခန္ဓေ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ ရောဂ တော၊ဂဏ္ဍတော၊ သလ္လတော၊အဃတော၊ အာဗာဓတော၊ပရ တော၊ပလောကတော၊ ဤတိတော၊ဥပဒ္ဒဝတော၊ ဘယတော၊ ဥပသဂ္ဂတော၊ စလတော၊ ပဘင်္ဂုတော၊ အဓုဝတော၊အတာဏ တော၊အလေဏတော၊အသရဏတော၊ရိတ္တတော၊တုစ္ဆတော၊ သုညတော၊အနတ္တတော၊အာဒီနဝတော၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မတော၊ အသာရကတော၊ အဃမူလတော၊ ဝဓကတော၊ဝိဘဝတော၊ သာသဝတော၊သင်္ခတတော၊မာရာမိသတော၊ ဇာတိဓမ္မတော၊ ဇရာဓမ္မတော၊ ဗျာဓိဓမ္မတော၊ မရဏဓမ္မတော၊ သောက ဓမ္မ တော၊ပရိဒေဝဓမ္မတော၊ဥပါယာသဓမ္မတော၊ သံကိလေသဓမ္မ တော။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်။ ။

ပဉ္စက္ခန္ဓေ၊ ငါးပါးကုန်သောခန္ဓာတို့ကို။ အနိစ္စတော၊အမြဲ မရှိသောအားဖြင့်ရင်း။ ဒုက္ခတော၊ ဆင်းရဲသောအားဖြင့်ရင်း။ ရောဂတော၊အနာရောဂါဟူသမျှတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏အရင်းမူ

လဖြစ်၍၊ မတ်ရပ်နေသာအားဖြင့်ရင်း။ ဂဏ္ဍောတော၊အိုင်းအနာအား ဖြင့်ရင်း။သလ္လတော၊မြားငြောင့်အားဖြင့်ရင်း။ အဃတော၊စီးပွါး မဲ့ကို ဆောင်တတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ အာဗာဓတော၊ မတ်ရပ် အနာမှ တပါးသောအနာအားဖြင့်ရင်း။ပရ တော၊အလိုသို့မပါ၊ စိုးရင်ရာ မရသည်ဖြစ်၍၊ သူစိမ်းပြင်ပအားဖြင့်ရင်း။ ပလောက တော၊ဇာတိ,ဇရာ,မရဏတို့ကြောင့်၊ပရမ်းပတာ ပျက်စီးတတ် သောအားဖြင့်ရင်း။ ဤတိတော၊များစွာသောပျက်စီးခြင်းတို့ကို ဆောင်တတ်၍၊ အပ-ဘေးရန်အားဖြင့်ရင်း။ ဥပဒ္ဒဝတော၊မင်း ဘေးစသည်တို့၏တည်ရာဖြစ်ရာအားဖြင့်ရင်း။ဘယတော၊ရှိသ မျှဥဿုံ၊ဘေးမျိုးစုံတို့၏ တည်ရာဖြစ်၍-ဘယအားဖြင့်ရင်း။ဥပ သဂ္ဂတော၊ ဉာတိဗျသနစသောဗာဟိရအကျိုးမဲ့၊ ရာဂစသော အဇ္ဈတ္တိက အကျိုးမဲ့တို့သည် ကပ်အပ်ရာ အားဖြင့်ရင်း။ စလ တော၊ ဇာတိ,ဇရာ,မရဏ-နှင့်၊ လောကဓမ္မ တရား ရှစ်ပါးတို့ ကြောင့်တုန်လှုပ်တတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ ပဘင်္ဂုတော၊မိမိဘာ သာအားဖြင့်ရင်း၊ သူတပါးတို့လုံ့လကြောင့်ရင်း ပျက်စီးတတ် သောအားဖြင့်ရင်း။ အဓုဝတော၊ မခိုင်ခန့်သော အားဖြင့်ရင်း။ အတာဏတော၊ ဘေးရန် ကင်းအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သောအားဖြင့်ရင်း။ အလေဏတော၊ ဘေးရန်ကင်း လို၊များထိုထိုတို့၊ကပ်ခိုခြင်းငှါမထိုက်သောအားဖြင့်ရင်း။ အသ ရဏတော၊ မိမိကိုမှီတွဲကုန်သောသူတို့၏ဘေးကို မညှဉ်းဆဲ တတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ ရိတ္တတော၊မြဲသောအဖြစ်၊တင့်တယ် သောအဖြစ်၊ သတ္တဝါကောင်အဖြစ်မှ ကင်းသောအားဖြင့်ရင်း။ တုစ္ဆတော၊ ယုတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ သုညတော၊အတ္တမှဆိတ် သောအားဖြင့်ရင်း။ အနတ္တတော၊သတ္တဝါကောင် မဟုတ်သော အားဖြင့်ရင်း။ အာဒီနဝတော၊မမြဲသောသဘော၊ ဖောက်ပြန် ခြင်းသဘော၊ ဆင်းရဲခြင်းသဘောရှိ၍၊ သူဆင်းရဲ အားဖြင့် ရင်း။ ဝိပရိဏာမဓမ္မတော၊ဇရာမရဏတို့ဖြင့် ဖောက်ပြန်တတ် သောသဘောအားဖြင့်ရင်း။ အသာရကတော၊ ခိုင်ခန့်သောအ

နှစ်မပါ၊အကာအားဖြင့်ရင်း။ အဃမူလတော၊မကောင်းမှုအကုသိုလ် တို့၏ ဖြစ်ရာအားဖြင့်ရင်း။ ဝဓကတော၊ အဆွေ ခင်ပွန်းယောင်၊ ကိုယ်ဟန်ဆောင်၍၊ တုပ်နှောင်သတ်တတ်သော သူအားဖြင့်ရင်း။ ဝိဘဝတော၊ပွါးစီးခြင်းမရှိသောအားဖြင့်ရင်း။ သာသဝတော၊ အာသဝေါတရား၊ လေးပါးတို့၏ အကြောင်းရင်းအားဖြင့်ရင်း။သင်္ခတတော၊အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ ပြုပြင်အပ်သောအားဖြင့်ရင်း။ မာရာမိသတော၊မစ္စုမာရ်၊ကိလေသမာရ်တို့၏အစာအားဖြင့်ရင်း။ဇာတိဓမ္မတော၊အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်တတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ ဇရာဓမ္မတော၊ ရင့်ရော် အိုမင်းတတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ ဗျာဓိဓမ္မတော၊ ကျင်နာနှိပ်စက်တတ်သောအားဖြင့်ရင်း။ မရဏ ဓမ္မတော၊ သေတတ်သော သဘောအားဖြင့်ရင်း။ သောကဓမ္မတော၊ စိုးရိမ်ခြင်း၏အကြောင်းရင်းအားဖြင့်ရင်း။ ပရိဒေဝဓမ္မတော၊ငိုကြွေးခြင်း၏အကြောင်းရင်းအားဖြင့်ရင်း။ ဥပါယာသဓမ္မတော၊အသက်မရှုသာအောင် လွန်မင်းစွာပင်ပန်းခြင်း၏အကြောင်းအားဖြင့်ရင်း။ သံကိလေသဓမ္မတော၊တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အာရုံဖြစ်၍ ညစ်ညူးခြင်းသဘောအားဖြင့်ရင်း။ပဿတိ၊ရှုအံ့။ ။[မှတ်ချက်။ ပါဠိတော်၌ ပဉ္စက္ခန္ဓေဟူ၍ရှိငြားသော်လည်း။ရူပံအနိစ္စတော။လ။သံကိလေသဓမ္မတော။ ဟူ၍ရင်း။ ဝေဒနံ အနိစ္စတော။လ။သံကိလေသဓမ္မတော။ဟူ၍ရင်း။ သညံ အနိစ္စတော။လ။ သံကိလေသဓမ္မတော။ ဟူ၍ရင်း။ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော။လ။ သံကိလေသဓမ္မတော။ဟူ၍ရင်း။ဝိညာဏံအနိစ္စတော။လ။သံကိလေသဓမ္မတော။ဟူ၍ရင်း။ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုအသီးအသီးခွဲခြား၍ဆင်ခြင်ပုံကိုသိမှတ်ရမည်]။ ။

အနိစ္စတော-အစ၊ သံကိလေသဓမ္မတော-အဆုံး ရှိသော၊ လေးဆယ်သော အခြင်းအရာတို့တွင်၊ အနိစ္စတော၊ ပလောကတော၊ စလတော၊ ပဘင်္ဂုတော၊ အဓုဝတော၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မတော၊အသာရကတော၊ ဝိဘဝတော၊ သင်္ခတတော၊ မရဏဓမ္မ

တော၊ဟူသော ဆယ်ပါးတို့သည်၊ အနိစ္စာနုပဿနာ မည်ကုန်၏။ ။ဒုက္ခတော၊ရောဂတော၊ ဂဏ္ဍတော၊သလ္လတော၊ အဃတော၊အာဗာဓတော၊ ဤတိတော၊ဥပဒ္ဒဝတော၊ ဘယတော၊ဥပသဂ္ဂတော၊အတာဏတော၊အလေဏတော၊အသရဏတော၊ အာဒီနဝတော၊ အဃမူလတော၊ ဝဓကတော၊ သာသဝတော၊ မာရာမိသတော၊ ဇာတိဓမ္မတော၊ဇရာဓမ္မတော၊ဗျာဓိဓမ္မတော၊ သောကဓမ္မတော၊ ပရိဒေဝဓမ္မတော၊ ဥပါယာသဓမ္မတော၊သံကိလေသဓမ္မတော၊ဟူသောနှစ်ဆဲ့ငါးပါးတို့သည်၊ဒုက္ခာနုပဿနာ မည်ကုန်၏။ ။ပရတော၊ ရိတ္တတော၊ တုစ္ဆတော၊ သုညတော၊အနတ္တတော၊ဟူသောငါးပါးတို့သည်၊အနတ္တာနုပဿနာ မည်ကုန်၏။ ။ခပ္ပငါးပါးတို့ကိုအသီးအသီးဆင်ခြင်လိုသော အခါ၊ အောက်ပါ အတိုင်း ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ရူပံ အနိစ္စံ။လ။ သံကိလေသိကဓမ္မံ။ ။ဝေဒနာ အနိစ္စာ။လ။ သံကိလေသိကဓမ္မာ။ ။သညာအနိစ္စာ၊လ၊သံကိလေသိကဓမ္မာ။ ။သင်္ခါရေ အနိစ္စာ။လ။သံကိလေသိကဓမ္မာ။ ။ဝိညာဏံ အနိစ္စံ။လ။သံကိလေသိက ဓမ္မံ။ ။ဟူသည်တည်း။ ။လက္ခဏာ သဘောတူ ဆင်ခြင်လိုက အောက်ပါအတိုင်းဆင်ခြင်ရမည်။ ။

"ရူပ်အနိစ္စာနုပဿနာဆယ်ပါး"။

ရူပံ အနိစ္စံ ပလောကံ၊စလံ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝံ။
ဝိပရိဏာမဓမ္မာ သာရကံ၊ဝိဘဝံ မစ္စု သင်္ခတံ။ ။

"ဒုက္ခာနုပဿနာနှစ်ဆဲ့ငါးပါး"။

ဒုက္ခမ္ဗ ရောဂါ ဃံ ဂဏ္ဍံ၊သလ္လာ ဗာဓံ ဥပဒ္ဒဝံ။
ဘယီ တျုပ သဂ္ဂါ တာဏံ၊အလေဏာ သရဏံ ဝဓံ။
အဃမူလံ အာဒီနဝံ၊သာသဝံ မာရအာမိသံ။ ။
ဇာတိ ဇ္ဇရံ ဗျာဓိ သောကံ၊ပရိဒေဝ မုပါယာသံ။
သံကိလေသသဘာဝကံ။ ။

“အနတ္တာနုပဿနာငါးပါး”။

အနတ္တာ စ ပရံ ရိတ္တံ၊ တုစ္ဆံ သုညန္တိ ပဿယ။ ။

ရုပ်၊ရုပက္ခန္ဓာသည်။အနိစ္စံ၊အမြဲမရှိ။ပလောကံ၊ဇာတိ,ဇရာ, မရဏ–တို့ကြောင့်ပရမ်းပတာပျက်စီးတတ်ချေ၏။စလံ၊ဇာတိ, ဇရာ,မရဏနှင့်၊ လောကဓမ္မတရား၊ရှစ်ပါးတို့ကြောင့် တုန်လှုပ် တတ်ချေ၏။ပဘင်္ဂု၊မိမိဘာသာအားဖြင့်ရင်း။ သူတပါးတို့လုံ့လ ကြောင့်ရင်း ပျက်ပြားတတ်ချေ၏။ အဒ္ဓုဝံ၊ သစ်သီးသဖွယ်၊အရွယ်ခပ်သိမ်းမှ၊ရွပ်တိမ်းကျကြွေ၊မခိုင်ခန့်ချေ။ဝိပရိဏာမံ၊ဇရာ, မရဏ၊တို့နှစ်ဝတို့ဖြင့်၊မချဘောက်ပြန်၊ ညွတ်တိမ်းတတ်ချေ၏။ အသာရကံ၊ အားစွမ်းနည်းငယ်၊ အကာနှယ်သို့၊ ပျက်စီးလွယ် သည်ဖြစ်၍လည်းအနှစ်မရှိချေ။ ဝိဘဝံ၊ အစီးအပွါးမရှိ၊တဏှာ ဒိဋ္ဌိလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ မစ္စု၊ ရွေ့လျော့သေခြင်းသဘောသာ ရှိချေ၏။ သင်္ခတံ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ပြုပြင် အပ်ချေ၏။ ။အနိစ္စာနုပဿနာပါဠ်အနက်။ ။

စ၊အနိစ္စသာဖြစ်သည့်မဟုတ်သေး။ ဒုက္ခံ၊ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်–တို့၊ တွင်တွင်ကြီးနှိပ်စက်အပ်၍ ဆင်းရဲတုံးသာဖြစ်ချေ၏။ ရောဂံ၊ အနာရောဂါဟူသမျှတို့၏အကြောင်းရင်းဖြစ်၍၊ မတ်ရပ်နာနှင့် တူချေ၏။ အဃံ၊အစီးအပွါးမဲ့ကိုသာဆောင်တတ်ချေ၏။ဂဏ္ဍံ၊ အိုင်းအမာကြီးနှင့်တူချေ၏။ သလ္လံ၊တံကျင်၊မြားငြောင့်နှင့်လည်း တူချေ၏။အာဗာဓံ၊သူတပါးနှင့်စပ်လျဉ်း၊အနာ၏အကြောင်းရင်း ဖြစ်၍ မတ်ရပ်နာမှတပါးသောအနာနှင့်တူချေ၏။ ဥပဒ္ဒဝံ၊ မင်း ဘေးစသည်တို့၏တည်ရာဖြစ်၍၊ ဥပဒ္ဒဝေါမည်ချေ၏။ ဘယံ၊ ရှိသမျှဥသုံ၊ဘေးမျိုးစုံတို့၏တည်ရာဖြစ်၍ဘယလည်းမည်ချေ ၏။ ဤတိ၊များစွာဘေးတို့ကိုပြုတတ်၍၊ပြင်ပဘေးရန်နှင့်လည်း တူချေ၏။ ဥပသဂ္ဂံ၊ ဥာတိဗျသနစသောအပကျိုးမဲ့၊ရောဂစသော အဇ္ဈတ္တိကအကျိုးမဲ့တို့၏ကပ်ရာဖြစ်ချေ၏။ အတာဏံ၊ဘေးရန် ကင်းအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါမတတ်ကောင်းပေ။ အလေဏံ၊

ပုန်းအောင်းခိုကပ်ရာမဟုတ်ချေ။ အသရဏံ၊ ဇာတိစသောဘေး ကင်းအောင်၊ မညှဉ်းဆဲးတတ်ချေ။ ဝဓံ၊ အဆွေခင်ပွန်းယောင်၊ ကိုယ်ဟန်ဆောင်၍၊ တုပ်နှောင်သတ်တတ်သောသူနှင့် တူချေ၏။ အဃမူလံ၊ လုံးစုံပေါင်းစု၊ မကောင်းမှုတို့၏တည်ရာချည်းပေ တည်း။ အာဒီနဝံ၊ လွန်စွာဘိစီး၊ ဆင်းရဲကြီး၍၊ ဆင်းရဲသမီး၊ ဆင်းရဲသားနှင့်လည်းတူချေ၏။ သာသဝံ၊ အာသဝေါတရားတို့ ၏၊ နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်ချေ၏။ မာရအာမိသံ၊ ကိလေသ မာရ်၊ မစ္စုမာရ်တို့၏အစာသဖွယ်ဖြစ်ချေ၏။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ တည်နေရခြင်းသဘောရှိချေ၏။ ဇရံ၊ အိုမင်း၊ ဆွေးမြေ့ရခြင်း သဘောရှိချေ၏။ ဗျာဓိ၊ ကျင်နာနှိပ်စက်ခြင်းသဘော ရှိချေ၏။ သောကံ၊ နှလုံးမငြိမ်၊ စိုးရိမ်ရကြောင်းသာဖြစ်ချေ၏။ ပရိဒေဝံ၊ ငိုကြွေးရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းသာ ဖြစ်ချေ၏။ ဥပါယာသံ၊ သက်ကြွေရမျှ၊ ပင်ပန်းရခြင်း၏အကြောင်းရင်းသာဖြစ်ချေ၏။ သံကိလေသသဘာဝံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်၍၊ ညစ်ညူး ခြင်းသဘောရှိချေ၏။ ။ဤကားဒုက္ခာနုပဿနာပါဠိအနက်။

စ၊ အနိစ္စ,ဒုက္ခသာဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ အနတ္တာ၊ သတ္တဝါ ကောင်ဟူသောကိုယ်လည်းမဟုတ်ချေ။ ပရံ၊ မိမိအလိုသို့မပါ၊ လိုရာမရ၍၊ သူစိမ်းပြင်ပနှင့်လည်းတူချေ၏။ ရိတ္တံ၊ သူမိုက်တို့ ကြံဆအပ်သော၊ မြဲသည့်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ သတ္တဝါကောင်၏အဖြစ်မှလည်းကင်းဆိတ်ချေ၏။ တုစ္ဆံ၊ အနှစ် မပါ၊ ပလာအချည်းနှီးသာတည်း။ သုညံ၊ ပြုစီရင်တတ်၊ ခံစား တတ်သောသတ္တဝါမှလည်းသုဉ်းချေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ တံ၊ ထို ရုပ်ကို။ ပဿေယျ၊ ရှုရာ၏။ ။ဤကား ရုပ်ကိုရှုဆင်ခြင်ပုံတည်း။ ။

“ဝေဒနာကိုရှုပုံပါဠိ”

ဝေဒနာ နိစ္စာ ပလောကာ၊ စလာ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝါ။
* ဝိပရိဏာမဓမ္မာ သာရကာ၊ ဝိဘဝါ မစ္စုသင်္ခတာ။ ။

ဒုက္ခာ စ ရောဂါ ဃာသ ဂဏ္ဍာ၊ သလ္လာ ဗါဓာ ဥပဒ္ဒဝါ။
† ဘယီတျုပသဂ္ဂါတာဏာ၊ အလေဏာသရဏာ ဝဓာ။
အဃမူလာ အာဒီနဝါ၊ သာသဝါ မာရအာမိသာ။
ဇာတိ ဇ္ဇရာ ဗျာဓိ သောကာ၊ ပရိဒေဝါ ဥပါယာသာ။
သံကိလေသသဘာဝကာ။ ။
အနတ္တာ စ ပရာ ရိတ္တာ၊ တုစ္ဆာ သုညာ တိ ပဿယျ။

"သုညာကိုရှုပုံပါဌ်"။

သုညာ နိစ္စာ ပလောကာ၊ စလာ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝါ။ လ။
အနတ္တာ စ ပရာ ရိတ္တာ၊ တုစ္ဆာ သုညာ တိ ပဿယျ။

[မှတ်ချက်။ ဝေဒနာနှင့်-သညာကို၊ ဇုတ္တိလိင်အာကာရနှင့်ချင်း တူ၍၊ ပါဌ်နေပါဌ်ထားတူကြ၏။ မြန်မာသည့်မှု၊ ရှုပံ-နည်းတူဖြစ်၏။ ။ * ဝိပရိဏာမာ သာရကာ=ကို၊ ဝိပရိဏာမာ+အသာ ရကာ-ဟူ၍ ဖွင်း။ † ဘယီတျုပသဂ္ဂါ=ကို၊ ဘယာ+ဣတိ+ဥပ သဂ္ဂါ-ဟူ၍ ဖွင်းပုဒ်ဖြတ်ရမည်ဟူ၍ လည်းမှတ်]။ ။

"သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုရှုပုံပါဌ်"။

‡ သင်္ခါရာ နိစ္စာ ပလောကာ၊ စလာ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝါ။ လ။
အနတ္တာ စ ပရာ ရိတ္တာ၊ တုစ္ဆာ သုညာ တိ ပဿယျ။

[မှတ်ချက်။ ‡ သင်္ခါရာ-ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဩကာရန္တပုံလိင် တည်း။ သို့ရာတွင်၊ ဗဟုဝုစ်အရာဖြစ်၍၊ သင်္ခါရာဟူ၍ နေ၏။ ပုဒ်ဖြတ်ပုံသည်မှု၊ ဝေဒနာအရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။ ။သင်္ခါရာ၊ ဖဿ, စေတနာ-စသောသင်္ခါရတို့သည်။ အနိစ္စာ၊ အမြဲမရှိ ကုန်။ စသည်ဖြင့်ဗဟုဝုစ်ဖြင့်မြန်မာပြန်ဆိုရမည်]။ ။

"ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုရှုပုံပါဌ်"။

ဝိညာဏာ နိစ္စံ ပလောကံ၊ စလံ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝံ။ လ။
အနတ္တာ့ စ ပရံ ရိတ္တံ၊ တုစ္ဆံ သုညန္တိ ပဿယျ။ ။

ဝိညာဏံ၊ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်။ အနိစ္စံ၊အမြဲမရှိချေ။စသည် ဖြင့်။ရူပံ၊ပုဒ်ကဲ့သို့မြန်မာပြန်ဆိုလေ။ ။

[မှတ်ချက်။ခန္ဓာတပါးတပါးလျှင်၊အနိစ္စာနုပဿနာဆယ်မျိုး။ ဒုက္ခာနုပဿနာနှစ်ဆဲ့ငါးမျိုး။ အနတ္တာနုပဿနာငါးမျိုးရှိ၍။၎င်း အနုပဿနာတို့ကို တည်၍။ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် မြှောက်ပွါးသည် ရှိသော်။အနိစ္စာနုပဿနာငါးဆယ်။ဒုက္ခာနုပဿနာတရာ့နှစ်ဆဲ့ ငါးပါး။ အနတ္တာနုပဿနာနှစ်ဆဲ့ငါးပါးဖြစ်၍။ သမ္မသနပေါင်း နှစ်ရာဖြစ်၏။ ။

"သမ္မသနအကျိုးပြ၊မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကသင်္ဂဟဂါထာ"။

စတ္တာလီသာယ ကာရေဟိ၊ပဉ္စက္ခန္ဓေ သ သမ္မသံ။
လာဘီ နုလောမိကံ ခန္တိံ၊ကမေ သမ္မတ္တနိယာမံ။ ။

စတ္တာလီသာယ၊လေးဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော။အာကာ ရေဟိ၊ရူပံ,အနိစ္စ-စသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ပဉ္စက္ခန္ဓေ၊ငါးပါး သောခန္ဓာတို့ကို။ သမ္မသံ-သမ္မသန္တော၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်သော။ သ-သော၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနုလောမိကံ၊အရိယမင် ကိုရခြင်းအား။ ခန္တိံ၊အာရုံသဘော၊ ဝင်လျှောပိုင်းခြားခံ့ညား သည်းခံသောဝိပဿနာဉာဏ်ကို။လာဘီ၊ရသည်။ဟောတိ၊ဖြစ် ၏။ သမ္မတ္တနိယာမံ၊မဘောက်ပြန်သော သဘောရှိသည်လည်း ဖြစ်၊ မဆုတ်နစ်သောသဘောရှိ၍ မြဲမြံသည်လည်း ဖြစ်သော အရိယမင်သို့။ ကမေ-ဩက္ကမတိ၊သက်ဝင်၏။ ။ဤကား၊သမ္မ သနဉာဏ်၏အကျိုးတည်း။ ။

---

(၄၈) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တရားကိုယ်နှင့်၊ ၎င်း၏အပြားကိုပြဆိုခြင်း။

ရုပ်နာမ်တို့၏လက္ခဏာဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဖြစ်ပေါ်စအခြင်း အရာသည်။ ။ဥဒယန် ဥပ္ပါဒ္ဓန်ံ ဥဒယော။ ။ဟူသည့်နှင့်အညီ။ ဥဒယမည်၏။ ဥဒယန် ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဥဒယော၊ဖြစ်ပေါ်

ခြင်း။ ။ဖြစ်ပေါ်ပြီးသောရုပ်နာမ်တို့၏ကုန်ခန်းချုပ်လျက်ပျက်စီးခြင်းသည်။ ။ဝယနံ ဝိနာသနံ ဝယော။ ။ဟူသည်နှင့်အညီ။ ဝယ မည်၏။ ဝယနံ ဝိနာသနံ၊ ပျက်စီးခြင်း။ ဝယော၊ ပျက်စီးခြင်း။ ။ထိုရုပ်နာမ်တို့၏လက္ခဏာဟူ၍ဆိုအပ်သောဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဟူသော ဥဒယဗ္ဗယ၌၊ ဤသည်ကား၊ဥဒယ။ဤသည်ကား၊ ဝယဟုရှုဆင်ခြင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောဉာဏ်သည်။ ။ဥဒယောစ ဝယောစ ဥဒယဗ္ဗယံ။ ။ဥဒယဗ္ဗယေ ပဝတ္တံ ဉာဏံ၊ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ။ ။ဟူသည်နှင့်အညီ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မည်၏။ဥဒယောစ၊ဖြစ်ခြင်းလည်း။ဝယောစ၊ပျက်ခြင်းလည်း။ဥဒယဗ္ဗယံ၊အဖြစ်အပျက်။သမာဟာရဒွန္ဒှဟူ၍မှတ်။ ။ ဥဒယဗ္ဗယေ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၌။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တည်း။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း၌ ဖြစ်သောဉာဏ်။ ။ဤ၌ ဥဒယ-သည်၊ခဏတော ဥဒယတပါး။ ပစ္စယတော ဥဒယလေးပါး-အားဖြင့်၊ငါးပါးရှိ၏။၎င်းသည်၊ခန္ဓာတပါးတပါး၌၊ ငါးပါးငါးပါးစီရှိရကား၊နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိ၏။ ၎င်းဥဒယသည်နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိသည်ဖြစ်၍၊ဥဒယဉာဏ်သည်နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိ၏။ ။ဝယ-သည်လည်း၊ခဏတောဝယတပါး။ ပစ္စယတောဝယလေးပါးအားဖြင့် ငါးပါးရှိ၏။ ၎င်းဝယသည်လည်း၊ ခန္ဓာတပါးတပါး၌၊ ငါးပါးငါးပါးစီ ရှိရကား၊ နှစ်ဆဲ့ငါးပါးပင် ရှိ၏။ ၎င်းဝယသည် နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝယဉာဏ်သည်လည်း၊ နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိ၏။ ဥဒယဉာဏ်နှစ်ဆဲ့ငါးပါး၊ ဝယဉာဏ်နှစ်ဆဲ့ငါးပါးရှိသည်ဖြစ်၍နှစ်ရပ်ပေါင်းလျှင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ငါးဆယ်ဖြစ်သတည်း။ ။ဥဒယ၏သရုပ်နှင့်၊ဝယ၏သရုပ်တို့ကိုအောက်၌ရှုကြပါကုန်။ ။

"ပစ္စယတောဥဒယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။

(၃) ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၄) အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။

"ခဏတော ဥဒယတပါး"။

(၅) ဇာတာသရူပဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိကာရော ဥဒယောနာမ။
ဤကား ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဥဒယသရုပ်။

"ပစ္စယတော ဥဒယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။
(၄) ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။

"ခဏတော ဥဒယတပါး"။

(၅) ဇာတာယ ဝေဒနာယ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ကာရော ဥဒယောနာမ။ ။

ဤကား၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ ဥဒယသရုပ်။

"ပစ္စယတော ဥဒယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ သညာသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ သညာသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ သညာသမုဒယော။
(၄) ဖဿသမုဒယာ သညာသမုဒယော။

"ခဏတော ဥဒယတပါး"။

(၅) ဇာတာယ သညာယ အဘိနိဗ္ဗတ္တိကာရော ဥဒယောနာမ။

ဤကား သညာက္ခန္ဓာ၏ ဥဒယသရုပ်။

"ပစ္စယတော သမုဒယ လေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော။
(၄) ဖဿသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော။

"ခဏတော ဥဒယ တပါး"။

(၅) ဇာတာနံ သင်္ခါရာနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဝါ ကာရော သမုဒယော နာမ။
ဤကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ ဥဒယ သရုပ်။

"ပစ္စယတော ဥဒယ လေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော။
(၄) နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော။

"ခဏတော ဥဒယ တပါး"။

(၅) ဇာတဿ ဝိညာဏဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဝါ ကာရော ဥဒယော နာမ။
ဤကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ ဥဒယ သရုပ်။

"ပစ္စယတော လေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။
(၂) တဏှာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။
(၃) ကမ္မနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။
(၄) အာဟာရနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။

"ခဏတော ဝယတပါး"။

(၅) ဓာတဿ ရူပဿ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယော နာမ။

ဤကား ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဝယသရုပ်။

"ပစ္စယတော ဝယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။
(၂) တဏှာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။
(၃) ကမ္မနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။
(၄) ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။

"ခဏတော ဝယတပါး"။

(၅) ဓာတာယ ဝေဒနာယ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယော နာမ။

ဤကား ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ ဝယသရုပ်။

"ပစ္စယတော ဝယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သညာနိရောဓော။
(၂) တဏှာနိရောဓာ သညာနိရောဓော။
(၃) ကမ္မနိရောဓာ သညာနိရောဓော။
(၄) ဖဿနိရောဓာ သညာနိရောဓော။

"ခဏတော ဝယတပါး"။

(၅) ဓာတာယ သညာယ ဝိပရိဏာမ လက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယော နာမ။

ဤကား သညာက္ခန္ဓာ၏ ဝယသရုပ်။

"ပစ္စယတော ဝယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။
(၂) တဏှာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။
(၃) ကမ္မနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။
(၄) ဖဿနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။

"ခဏတော ဝယတပါး"။

(၅) ဇာတာနံ သင်္ခါရာနံ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ
ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။

"ပစ္စယတော ဝယလေးပါး"။

(၁) အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။
(၂) တဏှာနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။
(၃) ကမ္မနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။
(၄) နာမရူပနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။

"ခဏတော ဝယတပါး"။

(၅) ဇာတဿ ဝိညာဏဿ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ
ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။

ခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်းဟူသောသမုဒယတို့တွင်၊ အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ-တို့သည်၊ အတိတ်အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏။ဖဿ၊နာမရူပ၊အာဟာရတို့သည်၊ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏။ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတို့တွင်၊ဖုဋ္ဌော ဘိက္ခဝေ ဝေဒေတိ၊ဖုဋ္ဌော ဘိက္ခဝေ စေတေတိ၊ဖုဋ္ဌော ဘိက္ခဝေ သဉ္ဇာနာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ဟူ၍၎င်း။ဖဿသမုဒယာဝေဒနာ သမုဒယော။ဖဿသမုဒယာ သညာသမုဒယော။ ဖဿသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော-ဟူ၍၎င်း။ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌လာရကား။ ဖဿသည်၊ဝေဒနာ၊သညာ၊သင်္ခါရတို့၏

အကြောင်းဖြစ်သည့်၏အဖြစ်ကိုမှတ်အပ်၏။နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော။ ဟူ၍ ရင်း၌ပင်လာရကား။ နာမ်ရုပ်တို့ သည်၊ ဝိညာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သည့်၏ အဖြစ်ကို မှတ်အပ် ၏။ ။ရူပက္ခန္ဓာ၏ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းသည်၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာ ရ-ဟူ၍ သုံးပါးရှိသော်လည်း။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသအားဖြင့်ရင်း။ကာ မဓာတ်၌ဖြစ်ပေါ်လာသောရုပ်တို့သည်၊ အာဟာရကြောင့်ကြီး ပွါးရသဖြင့်ရင်း။ အာဟာရသမုဒယာ၊ ရူပသမုဒယော-ဟူ၍ သာ ဟောတော်မူအပ်လေသတည်း။ ။ထိုသို့ပင်ဟောအပ် သော်လည်း၊ရုပ်၏ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းသည် သုံးပါးရှိသည်အား လျော်စွာအောက်ပါအတိုင်း ရူပက္ခန္ဓာ၌လေးဝါရဖြစ်သင့်လေ သတည်း။ ။

"ကမ္မဇရုပ်အတွက်"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၄) အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၅) ဇာတသဿရူပဿအဘိနိဗ္ဗတ္တိကာရောဥဒယောနာမ။

"စိတ္တဇရုပ်အတွက်"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၃) ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၄) စိတ္တသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၅) ဇာတဿရူပဿအဘိနိဗ္ဗတ္တိကာရောဥဒယောနာမ။

"ဥတုဇရုပ်အတွက်"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။
(၂) တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။

(၃) ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၄) ဥတုသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၅) ဓာတုသဿ ရူပဿ အဘိနဝါကာရော သမုဋ္ဌာနော နာမ။

"အာဟာရဇရုပ်အတွက်"။

(၁) အဝိဇ္ဇာသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၂) တဏှာသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၃) ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၄) အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ ရူပသမုဋ္ဌာနော။
(၅) ဓာတုသဿရူပဿအဘိနဝါကာရောဥဒယောနာမ။

မှတ်ချက်။ အာဟာရသည်၊ အတိတ်ကံတို့သည်ရုပ်ကိုဖြစ်စေရာ၌၊ ထောက်ပံ့တတ်ရကား၊ ကမ္မဇရုပ် အရာ၌၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ၊ဟူသောပါဠိရကိုရင်း။အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ-ဟူသော အတိတ်အကြောင်းတို့ရှိကုန်သော်သာလျှင်၊ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ဖြစ်သော၊ စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရတို့ ဖြစ်ပေါ် နိုင်၏။ ၎င်းတို့ဖြစ်ပေါ်ကုန်သော်သာလျှင်၊စိတ္တဇရုပ်၊ဥတုဇရုပ်၊အာဟာရဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကုန်ရကား။ ၎င်းရုပ်တို့နှင့်စပ်သော အရာ၌၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာရူပသမုဋ္ဌာနော၊စသောပါဠိရတို့ကိုရင်း။ရအပ်လေကုန်သတည်းဟူ၍မှတ်။ ။

---

(၄၈) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပွါးများပုံကိုပြဆိုခြင်း။

သမ္မသနဉာဏ်ကိုရပြီးသောယောဂီသည်။ဓာတ်နံ့ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ့ ခန္ဓာနံ့ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဓာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါကာရော ဥဒယောနာမ။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။ ဟူ၍သာမညသင်္ခါရအားဖြင့်၎င်းပွါးများရမည်။ ။ဓာတာနံ့၊ ဖြစ်ဆဲကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ့၊ သန္တတိ ခဏ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်

သော။ခန္ဓာနံ၊ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ၊ပေါ်စလက္ခဏာ သည်။ ဇာတိ၊ဖြစ်စသည်။ ဥပ္ပါဒေါ၊ဥပါဒ်သည်။ အဘိနဝါကာ ရော၊အသစ်သောအခြင်းအရာသည်။ဥဒယောနာမ၊ဥဒယမည် ၏။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ၊ဌီ,ဘင်-အားဖြင့်၊ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခ ဏာသည်။ ဝါ၊ဇရာ,မရဏ-အားဖြင့်ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာ သည်။ခယော၊ကုန်ခြင်းသည်။ ဘင်္ဂေါ၊ပျက်ခြင်းသည်။ဝယော နာမ၊ဝယမည်၏။ ။

ဖြစ်ဆဲးကုန်သောရုပ်တို့၏ပေါ်စလက္ခဏာသည်၎င်း။ ဖြစ်စ လက္ခဏာသည်၎င်း။ ဥပါဒ်သည်၎င်း။ အသစ်သောအချင်းချင်း သည်၎င်း၊ဥဒယမည်၏ ဖြစ်ဆဲးကုန်သောရုပ်နာမ်တို့၏၊ဌီ,ဘင်- အားဖြင့်၊ ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာသည်၎င်း။ ကုန်ခြင်းသည် ၎င်း။ပျက်ခြင်းသည်၎င်း။ ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ အဖန်တလဲး လဲးရှုဆင်ခြင်ရမည်။ ။[မှတ်ချက်။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ၊ ဇာတိ၊ ဥပ္ပါဒ၊ အဘိနဝါကာရ-တို့သည်၊ သဘော တူကြကုန်၏။ ထို့ အတူ၊ဝိပရိဏာမလက္ခဏာ၊ခယ၊ဘင်-တို့သည်လည်း သဘော တူကြကုန်၏]။ ။

ဤမှတပါး။ ။ဇာတဿ ရူပဿ ပစ္စုပ္ပန္နဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခ ဏံ ဇာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါကာရော ဥဒယောနာမ။ဝိပရိဏာ မလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။ ။ဇာတာယ ဝေဒ နာယ ပစ္စုပ္ပန္နာယ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဇာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါ ကာရော ဥဒယောနာမ။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။ ။ဇာတာယ သညာယ ပစ္စုပ္ပန္နာယ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခ ဏံ ဇာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါကာရော ဥဒယောနာမ။ဝိပရိဏာ မလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။ ။ဇာတာနံ သင်္ခါ ရာနံ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဇာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါကာ ရော ဥဒယောနာမ။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယော နာမ။ ။ဇာတဿ ဝိညာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဇာတိ ဥပ္ပါဒေါ အဘိနဝါကာရော ဥဒယောနာမ။ ဝိပရိဏာမ

လက္ခဏံ ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယော်နာမ။ ။ဟူ၍ပိုဿေသသခေ်ပအားဖြင့်ဆင်ခြင်ရမည်။ ။

ဇာတဿ၊ဖြစ်ဆဲးသော။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ၊သင်္ခတိ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ရူပဿ၊ရုပ်၏။နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ၊သည်။ဇာတိ၊သည်။ဥပ္ပါဒေါ၊သည်။ အဘိနဝါကာရော၊သည်။ဥဒယောနာမ၊ဥဒယမည်၏။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ၊သည်။ ခယော၊သည်။ ဘင်္ဂေါ၊သည်။ ဝယောနာမ၊ဝယမည်၏။ ။ဇာတာယ၊ဖြစ်ဆဲးသော။ပစ္စုပ္ပန္နာယ၊သော။ ဝေဒနာယ၊ဝေဒနာ၏။ လ။ဝယောနာမ၊ဝယမည်၏။ ဇာတာယ၊သော။ ပစ္စုပ္ပန္နာယ၊သင်္ခတိ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ သညာယ၊သညာ၏။လ။ဝယောနာမ၊ဝယမည်၏။ ။ဇာတာနံ၊ ဖြစ်ဆဲးကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ သင်္ခတိ ခဏ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော။သင်္ခါရာနံ၊သင်္ခါရတို့၏။လ။ဝယောနာမ၊ဝယမည်၏။ ။ ဇာတဿ၊သော။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ၊သော။ ဝိညာဏဿ၊ဝိညာဏ်၏။ လ။ဝယောနာမ၊ ဝယမည်၏။ ။မြန်မာလိုဆင်ခြင်လိုမူ။ အောက်ပါအတိုင်းဆင်ခြင်ရမည်။ ။

ဖြစ်ဆဲးသော ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်စ လက္ခဏာသည်ရင်း။ ဖြစ်စသည်ရင်း။ဥပါဒ်အခိုက်အတန့်သည်ရင်း။ အသစ်သောအခြင်းအရာသည်ရင်း။ ဥဒယမည်၍၊ ဌီ,ဘင်-အားဖြင့်ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာသည်ရင်း။ဝါ၊ဇရာ,မရဏ-အားဖြင့်ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာသည်ရင်း။ကုန်ခြင်းသည်ရင်း။ပျက်ခြင်းသည်ရင်း။ ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ရင်း။ ။ဖြစ်ဆဲးသော ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ၏။လ။ ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ရင်း။ ။ဖြစ်ဆဲးသော ပစ္စုပ္ပန်သညာ၏။လ။ ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ရင်း။ ။ဖြစ်ဆဲးကုန်သော ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့၏။ လ။ ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ရင်း။ ။ဖြစ်ဆဲးသော ပစ္စုပ္ပန် ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်စသည်ရင်း။ ပေါ်စသည်ရင်း။ ဥပါဒ် အခိုက်အတန့်သည်ရင်း။ အသစ်သော အခြင်းအရာသည်ရင်း။ ဥဒယမည်၍။ ဇရာ, မရဏ အားဖြင့်

ဘောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာသည့်ရင်း။ ကုန်ခြင်းသည့်ရင်း။ ပျက်ခြင်းသည့်ရင်း။ဝယမည်ပါတကားဟူ၍ရင်းဆင်ခြင်ရမည်။

ဤသို့။ ဇာတဿ ရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော ခယော ဘင်္ဂေါ ဝယောနာမ။ စသည်ဖြင့်ရှုဘန်များလတ်သော်။ ဤရုပ်တရားသည် မဖြစ်ခင်လည်း အပုံအစုမရှိ။ ဖြစ်ဆဲအခါလည်း အပုံအစုမှလာသည်မဟုတ်။ ချုပ်ဆဲအခါလည်း အရပ်တပါးသို့သွားသည်မဟုတ်။ ချုပ်ပြီး၍လည်း တစုံတခုသောအရပ်၌ စုပုံ၍မတည်ကုန်။ စောင်းသံသည်၊စောင်းခွက်၊ သားရေ၊တီးခြင်းတို့ကိုစွဲ၍၊ ရှေး၌မဖြစ်ဘူးဘဲ ဖြစ်လာသကဲ့သို့။ ဖြစ်ပြီး၍ ပျက်စီးသကဲ့သို့။ ။ဧဝံ သဗ္ဗေပိ ရူပါရူပိနောဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ၊ဟုတွာ ပဋိဝေန္တိ။ ။ဧဝံ တထာ၊ထိုစောင်းသံအတူ။ သဗ္ဗေပိ၊အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ရူပါရူပိနောဓမ္မာ၊ရုပ်နာမ်တရားတို့သည်။အဟုတွာ၊ရှေး၌မဖြစ်ရှိနှင့်ကုန်ဘဲ။ သမ္ဘောန္တိ၊ အကြောင်းနှင့်ဆုံ၊ ယခုအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍။ ပဋိဝေန္တိ၊ခဏချက်ခြင်း၊ ယိုယွင်းချုပ်ပျော်၊ ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏ဟုတပ်တပ်ထင်ထင်သိမြင်လေ၏။ ။

ဤသို့အကျဉ်းအားဖြင့်ဥဒယဗ္ဗယကိုရှုဆင်ခြင်ပြီးသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ။အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ ရူပသမုဒယော။ ။ဟုရူပက္ခန္ဓာ၏ သမုဒယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ၊ရှေးဘဝ၌အဝိဇ္ဇာဖြစ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်။ရူပသမုဒယော၊ရူပက္ခန္ဓာ၏ဖြစ်၍နေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ တဏှာသမုဒယာ၊ရှေးဘဝ၌ တဏှာ၏ဖြစ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်။ လ။ကမ္မသမုဒယာ၊ရှေးဘဝ၌ကံ၏ဖြစ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်။ ရူပသမုဒယော၊သည်။ ဟောတိ၊၏။ အာဟာရသမုဒယာ၊ ကဗဠီကာရာဟာရ၏ ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့်။ ရူပ သမုဒယော၊သည်။ဟောတိ၊၏။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ၊ ပေါ်စဖြစ်စ၊ဥပါဒ်စ-ဖြစ်

သောသခ်ိတလက္ခဏာသည်လည်း။ ရူပဿ၊ ၏။ ဥဒယော၊ဥဒယမည်၏။ ။ဧွေးဘာဝ၌ အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ-တို့၏ဖြစ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ယချာဝ၌၊ ကဗဠီကာရာဟာရ၏ ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်ပေါ်၍လာပါတကား။ ပေါ်စ၊ဖြစ်စ၊ဥပါဒ်စ-ဖြစ်သော သခ်ိတလက္ခဏာသည်၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ဥဒယမည်ပါတကားဟူ၍မြန်မာလိုဆင်ခြင်လိုကဆင်ခြင်ရမည်။

ထို့နောင်။ ။အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။တဏှာနိရောဓာရူပနိရောဓော။ကမ္မနိရောဓါ ရူပနိရောဓော။အာဟာရနိရောဓာ ရူပနိရောဓော။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ ရူပဿဝယော။ ။ ဟူ၍ရူပက္ခန္ဓာ၏ဝယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊ နောင် မဖြစ် ပြန်လာ၊ အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ရူပနိရောဓော၊အနာဂတ်ရုပ်၏မဖြစ်လာဘဲ၊ရပ်စဲးချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ တဏှာနိရောဓာ၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊ နောင်မဖြစ်ပြန်လာ၊တဏှာ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ရူပနိရောဓော၊ သည်။ဟောတိ၊၏။ကမ္မနိရောဓာ၊အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊နောင်မဖြစ်ပြန်၊ကံ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ရူပနိရောဓော၊သည်။ ဟောတိ၊၏။ အာဟာရနိရောဓာ၊မစားမသောက်ပါ၍၊ အာဟာရ၏မရှိခြင်းတည်းဟူသောချုပ်ခြင်းကြောင့်။ရူပနိရောဓေါ၊မဖြစ်သေးသောရုပ်၏၊မဖြစ်ပေါ်သောအားဖြင့်ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ၊ဘောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ ဘင်-ဟူသောသခ်ိတလက္ခဏာသည်လည်း။ ရူပဿ၊ရုပ်၏။ ဝယော၊ပျက်စီးခြင်းဟူသောဝယမည်၏။ ။(နိရောဓနှင့် ဝယသည်၊သဘောတူဟူ၍မှတ်)။ ။အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံတို့၏၊အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊တဖန်မဖြစ်သောအားဖြင့်ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ မစားမသောက်ပါ၍၊ အာဟာရ၏မရှိခြင်းတည်းဟူသောချုပ်ခြင်းကြောင့်၊မဖြစ်ပေါ်သေးသောရုပ်၏၊ မဖြစ်ပေါ်သောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းသည်ရင်း။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသောရုပ်၏ဘောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ဘင်-ဟူသောသခ်ိတလက္ခဏာသည်ရင်း။ရူပက္ခန္ဓာ၏ဝယမည်ပါတကားဟူ

၍ဆင်ခြင်ရမည်။ ။ထိုနောင်။ ။အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာ
သမုဒယော။ တဏှာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။ကမ္မသမု
ဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော။ ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာ သမုဒ
ယော။နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ ဝေဒနာယ သမုဒယော။ ။ဟူ၍ဝေ
ဒနာက္ခန္ဓာ၏ဥဒယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ၊ ရှေး
ဘဝ၌ အဝိဇ္ဇာ၏ဖြစ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်။ ဝေဒနာသမုဒယော၊
ဝေဒနာ၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဏှာသမုဒယာ၊
ကြောင့်။ ဝေဒနာ သမုဒယော၊သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကမ္မသမု
ဒယာ၊ကြောင့်။ ဝေဒနာသမုဒယော၊သည်။ဟောတိ၊ ၏။ ဖဿ
သမုဒယာ၊ဖဿ၏ ဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းကြောင့်။ ဝေဒနာသမု
ဒယော၊သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ၊ဖြစ်ပေါ်လာစ၊
ဥပါဒ် ဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာသည်လည်း။ ဝေဒနာယ၊ ၏။
ဥဒယော၊ ဥဒယမည်၏။ ။(မြန်မာလိုဆင်ခြင်ပုံသည်၊ ယခင်
နည်းကိုမှီ၍သိလောက်ပြီ)။ ။ထိုနောင်။ ။အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ
ဝေဒနာနိရောဓော။ တဏှာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။ ကမ္မ
နိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။
ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ ဝေဒနာယ ဝယော။ ။ဟူ၍ ဝေဒ
နာက္ခန္ဓာ၏ဝယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ၊ကြောင့်။
လ။တဏှာနိရောဓာ၊ ကြောင့်။ ကမ္မနိရောဓာ၊ ကြောင့်။ ဖဿ
နိရောဓါ၊ဖဿ၏မဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသောချုပ်ခြင်းကြောင့်။ဝေဒ
နာနိရောဓော၊ဝေဒနာ၏မဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ ၏။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ၊သည်လည်း။ဝေဒနာယ၊ ၏။
ဝယော၊ပျက်စီးခြင်းဟူသောဝယမည်၏။ ။ထိုနောင်။ ။အ
ဝိဇ္ဇာသမုဒယာ သညာသမုဒယော။တဏှာသမုဒယာ သညာသ
မုဒယော။ကမ္မသမုဒယာ သညာသမုဒယော။ဖဿသမုဒယာ
သညာသမုဒယော။နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိသညာယသမုဒယော။ ။
ဟူ၍သညာက္ခန္ဓာ၏ဥဒယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာသမုဒ
ယာ၊ကြောင့်။လ။တဏှာသမုဒယာ၊ကြောင့်။လ။ကမ္မသမုဒယာ၊

ကြောင့်။လ။ ဖဿသမုဒယာ၊ကြောင့်။လ။ သညာသမုဒယော၊ သညာ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ၊ သည်လည်း။ သညာယ၊သညာ၏။ဥဒယော၊ဥဒယမည်၏။ ။ ထို့နောင်။ ။အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ သညာ နိရောဓော။ တဏှာ နိရောဓာ သညာနိရောဓော။ ကမ္မနိရောဓာ သညာနိရောဓော။ ဖဿနိရောဓာ သညာနိရောဓော။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ သညာ ယ ဝယော။ ။ဟူ၍ သညာက္ခန္ဓာ၏ဝယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ၊ကြောင့်။လ။သညာနိရောဓော၊သညာ၏မဖြစ်ခြင်းဟူသောချုပ်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ၊ လည်း။ သညာယ၊ သညာ၏။ ဝယော၊ဖြစ်၏။ ။ထို့နောင်။ ။ အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ သင်္ခါရ သမုဒယော။ တဏှာသမုဒယာ သင်္ခါရ သမုဒယော။ ကမ္မသမုဒယာ သင်္ခါရ သမုဒယော။ ဖဿသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယော။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ သင်္ခါရာနံ သမုဒယော။ ။ဟူ၍၊သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဥပါဒ်ဟူသောသမုဒယကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ၊ ကြောင့်။သင်္ခါရသမုဒယော၊သင်္ခါရတို့၏ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ခြင်း သည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။လ။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ၊သည်လည်း။ သင်္ခါ ရာနံ၊ စေတနာစသော သင်္ခါရတို့၏။ ဥဒယော၊ မည်၏။ ။ ထို့နောင်။ ။အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော။ တဏှာ နိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။ကမ္မနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓေါ။ ဖဿနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ သင်္ခါ ရာနံ ဝယော။ ။ဟူ၍ သင်္ခါရတို့၏ဘောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ ဘင်-ဟူသော ဝယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နောင်မဖြစ်ပြန်လာ၊အဝိဇ္ဇာ၏ချုပ်ခြင်း ကြောင့်။လ။ တဏှာနိရောဓာ၊ကြောင့်။ ကမ္မနိရောဓာ၊ကြောင့်။ သင်္ခါရနိရောဓော၊ စေတနာစသော သင်္ခါရတို့၏ မဖြစ်ပေါ် ခြင်းတည်းဟူသောချုပ်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ဖဿနိရောဓာ၊ ဖဿ၏ မဖြစ်ပေါ်လာခြင်းတည်း ဟူသော ချုပ်ခြင်းကြောင့်။

သင်္ခါရနိရောဓော၊သည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ဘင်-ဟူသောသင်္ခတလက္ခဏာသည် လည်း။သင်္ခါရာနံ၊တို့၏။ဝယော၊ဝယမည်၏။ ။ထို့နောင်။ ။ အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော။ တဏှာသမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော။ ကမ္မသမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော။ နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော။ နိဗ္ဗတ္တိ လက္ခဏံပိ ဝိညာဏဿ ဥဒယော။ ။ဟူ၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော ဥဒယကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။အဝိဇ္ဇာသမုဒ ယာ၊ကြောင့်။လ။ ဝိညာဏသမုဒယော၊ ဝိညာဏ်၏ဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံပိ၊ဖြစ်ပေါ်လာစ၊ဥပါဒ် ဟူသောသင်္ခတလက္ခဏာသည်လည်း။ ဝိညာဏဿ၊ဝိညာဏ် ၏။ ဥဒယော၊ဥဒယမည်၏။ ။အတိတ်ဘဝ၌၊အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ ကံ-တို့၏ဖြစ်ပေါ်၍ပြီးခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ဖဿ-စသော၊နာမ်၊စက္ခု ဝတ္ထု-စသောရုပ်တို့၏ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ခြင်းသည်ရင်း။ဖြစ်ပေါ်စ-ဟူ၍ဆိုအပ်သောသင်္ခ တလက္ခဏာဟူသောဥပါဒ်သည်ရင်း။ ဝိညာဏ်၏ဥဒယမည်ပါ တကားဟူ၍လည်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ထို့နောင်။ ။အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။ တဏှာနိရောဓာ ဝိညာဏနိရော ဓော။ကမ္မနိရောဓါ ဝိညာဏသမုဒယော။နာမရူပနိရောဓါ ဝိညာ ဏနိရောဓော။ဝိပရိဏာမလက္ခဏံပိ ဝိညာဏဿ ဝယော။ ။ ဟူ၍ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ဝယကိုဆင်အင်၏။ ။အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ၊ ကြောင့်။လ။ တဏှာနိရောဓာ၊ ကြောင့်။လ။ နာမရူပနိရောဓာ၊ နာမ်ရုပ်တို့၏မဖြစ်ခြင်းတည်ဟူသောချုပ်ခြင်းကြောင့်။ဝိညာဏ နိရောဓော၊ ဝိညာဏ်၏မဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ဖြစ်၏။ ။(ကြွင်းအနက်၊ရှေးနည်းကိုမှီ၍သိလေ၊ပြီ)။ ။ အဝိဇ္ဇာ၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တဖန် မဖြစ်သောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်ရင်း။ တဏှာ၏အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တဖန် မဖြစ်သောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်ရင်း။ ကံ၏အရဟတ္တမဂ်

ဉာဏ်ဖြင့် တဖန် မဖြစ်သောအားဖြင့်ချုပ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။နာမ်ရုပ်တို့၏မဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသောချုပ်ခြင်းကြောင့်ငင်း။ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ မဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းနိရောဓသည်ငင်း။ ဘောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟူသော ဘင်-သည်ငင်း။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ဝယ်မည်ပါတကားဟူ၍ မြန်မာအားဖြင့်လည်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ။

ဤသို့အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ စသည့်ဖြင့်ရှုဆင်ခြင်ဖန်များလတ်သော်၊သဗ္ဗသာခရဏာအဝိဇ္ဇာ-စသောပစ္စယအားဖြင့်၊ သင္ခတိပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယကိုမြင်၍၊အစဉ်အတိုင်း၊ဘာဝနာအားရှိခြင်းသို့ရောက်သောအခါဝိပဿနာဉာဏ်၊ထက်သန်သန့်ရှင်းသည့်ဖြစ်၍၊ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယ-ကိုလည်းထင်ရှားစွာမြင်လေ၏။ထိုအခါယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ခဏတိုင်းခဏတိုင်းဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်ကုန်သောရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို။ ။ဧဝံပိ ရူပဿ ဥဒယော။ ဧဝံပိ ရူပဿ ဝယော။ ။ဟူ၍ ပစ္စယအားဖြင့်ငင်း။ ။ဧဝံပိ ရူပံ ဥဒေတိ။ဧဝံပိ ရူပံ ဝေတိ။ ။ဟူ၍ခဏအားဖြင့်ငင်း။ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်တရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုဆင်ခြင်လျက်နေနိုင်၏။ ။ဧဝံပိ၊ ဤသို့အဝိဇ္ဇာစသော၊ အတိတ်,ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အကြောင်းတို့၏ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ဥဒယော၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ ဧဝံပိ၊ ဤသို့အဝိဇ္ဇာ စသောအတိတ်, ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အကြောင်းတို့၏ ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်လည်း။ ရူပဿ၊ရုပ်၏။ ဝယော၊ပျက်ခြင်း ဘင်-သည်။ ဟောတိ၊၏။ဧဝံပိ၊ဤသို့ဖြစ်စ-ပေါ်စဉ်ပါဒ်ဟူသောနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဥဒေတိ၊ဖြစ်ပေါ်၏။ ဧဝံပိ၊ ဤသို့ ဘောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ ဘင် ဟူသောဝိပရိဏာမလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။ရူပံ၊ရုပ်သည်။ဝေတိ၊ပျက်စီး၏။ ။

ထို့အတူ။ ။ဧဝံပိ ဝေဒနာယ သမုဒယော။ ဧဝံပိ ဝေဒနာယ ဝယော။ ဧဝံပိ ဝေဒနာ ဥဒေတိ။ဧဝံပိ ဝေဒနာ ဝေတိ။ ။

ဟူ၍. ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုဆင်ခြင်၍.နေနိုင်၏။ ဧဝံပိ၊ဤသို့အဝိဇ္ဇာစသောအတိတ်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောအကြောင်းတို့၏ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဝေဒနာယ၊ ဝေဒနာ၏။ သမုဒယော၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ ။ထို့အတူ။ ။ဧဝံပိ သညာယ သမုဒယော။ဧဝံပိ သညာယ ဝယော။ ဧဝံပိ သညာ ဥဒေတိ။ဧဝံပိ သညာ ဝေတိ။ ။ဟူ၍.သညာက္ခန္ဓာ၏ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုဆင်ခြင်၍. နေနိုင်၏။ ။ထို့အတူ။ ။ဧဝံပိ သင်္ခါရာနံ သမုဒယော။ဧဝံပိ သင်္ခါရာနံ ဝယော။ဧဝံပိ သင်္ခါရာ ဥဒေန္တိ။ဧဝံပိ သင်္ခါရာ ဝေန္တိ။ ။ဟူ၍.ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောသင်္ခါရတို့၏ဥဒယဗ္ဗယကိုရှုဆင်ခြင်၍.နေနိုင်၏။ ။ဧဝံပိ၊ဤသို့ဖြစ်စ-ပေါ်စ ဥပါဒ်ဟူသောနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။ သင်္ခါရာ၊သင်္ခါရတို့သည်။ ဥဒေန္တိ၊ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဧဝံပိ၊ဤသို့ဘောင်ပြန်ပျက်စီးခြင်း၊ ဘင်-ဟူသော ဝိပရိဏာမလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။သင်္ခါရာ၊တို့သည်။ဝေန္တိ၊ပျက်စီးကုန်၏။ ။ထို့အတူ။ ။ ဧဝံပိ ဝိညာဏဿ ဥဒယော။ ဧဝံပိ ဝိညာဏဿ ဝယော။ဧဝံပိ ဝိညာဏံ ဥဒေတိ။ဧဝံပိ ဝိညာဏံ ဝေတိ။ ။ဟူ၍. ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောဝိညာဏ်၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုဆင်ခြင်လျက်နေနိုင်၏။ ။ ဧဝံပိ၊ဤသို့အဝိဇ္ဇာစသောအတိတ်,ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောအကြောင်းတို့၏ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်လည်း။ဝိညာဏဿ၊ဝိညာဏ်၏။ ဥဒယော၊ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ ဧဝံပိ၊ဤသို့အဝိဇ္ဇာစသောအတိတ်,ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောအကြောင်းတို့၏ ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်လည်း။ဝိညာဏဿ၊၏။ဝယော၊ပျက်စီးခြင်းသည်။ဟောတိ၊၏။ဧဝံပိ၊ဤသို့ဖြစ်စ-ပေါ်စဥပါဒ်ဟူသောနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်သည်။ ဥဒေတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဧဝံပိ၊ဤသို့ပျက်စီးခြင်း၊ဘင်-ဟူသောဝိပရိဏာမလက္ခဏာအားဖြင့်လည်း။ဝိညာဏံ၊သည်။ဝေတိ၊ပျက်စီး၏။ ။ ဤသို့လျှင်ရှေးဦးစွာပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့၏၊ဥဒယဗ္ဗယကို ဆင်ခြင်မြင်သိပြီး၍။ ။ဇာတိ ကိရ မေဓမ္မာ အဟုတွာ

သမ္ဘဝန္တိ ဟုတွာ ပဋိဝေန္တိ။ ။ဟူ၍ အတိတ်,အနာဂတ် ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကိုလည်း နည်းယူ၍ သိမ်းဆည်းဆင်ခြင်နိုင်၏။ ။ဇာတိ-ဇဝံ၊ဤသို့ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့ဖြစ်ပုံနည်းဖြင့်။ဇာ မေဝမ္ဗာ၊ဤရုပ်နာမ်တရားတို့သည်။ အဟုတွာ၊ ရှေး၌မဖြစ်ဘူးကုန်ဘဲ။ သမ္ဘဝန္တိကိရ၊ အတိတ်,အနာဂတ်၌လည်းဖြစ်ကုန်သတတ်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်ကုန်ပြီး၍။ ပဋိဝေန္တိ ကိရ၊အတိတ်,အနာဂတ်၌လည်းချုပ်ပျောက်ပျက်စီးတတ်ကုန်သတတ်။ ။

ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တရားတို့သည်၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ရှိနှင့်သောအစုအပုံမှလာ၍ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သည်မဟုတ်ကုန်။ အတိတ်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ-ဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည်၊ အတိတ်ဘဝ၌ ဖြစ်၍ ပြီးခဲ့သောကြောင့်ရင်း။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော၊ အာဟာရ၊ဖဿ၊ နာမ်ရုပ်တို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍ နေခြင်းကြောင့်ရင်းဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်ကုန်၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်လေကုန်၏။ထို့အတူ၊ အတိတ်၊အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့သည်လည်းရှေးဦးစွာဖြစ်၍ရှိနှင့်သော အစုအပုံမှလာ၍ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်ပြီး၊ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်လတ္တံ့ မဟုတ်ကုန်။ အတိတ် ဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ကံ-ဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည်၊ မိမိမိမိတို့နှင့်ဆိုင်သောအတိတ်ဘဝ၌ဖြစ်၍ ပြီးခဲ့သောကြောင့်ရင်း။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော၊ အာဟာရ၊ဖဿ၊နာမ်ရုပ်တို့၏ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကြောင့်ရင်း ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ကုန်ပြီး၊ ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ကုန်လတ္တံ့ဖြစ်ပေကုန်၏။ ဖြစ်ပေါ်ကုန်ပြီးနောက်၊ ချုပ်ပျော်ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်ပြီး၊ရော်လတ္တံ့ဖြစ်ကုန်သည်သာတည်းဟုလို။ ။ ထိုအခါဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် အလွန်အကြူး၊အထူးအားဖြင့်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လေ၏။ ထိုအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်တွင်အောက်၌ပေါ်ပြထားသောဂါထာအတိုင်းထင်ပေါ်၍နေလေ၏။

(က) နိဗ္ဗတ္တနဉ္စ ဓမ္မာနံ၊ ဘင်္ဂေါ နေသံ ပုရက္ခတော။
ပလောကဓမ္မာ တိဋ္ဌန္တိ၊ ပုရာဏေဟိ အမိဿိတာ။
(ခ) အဒဿနတော အာယန္တိ၊ ဘင်္ဂါ ဂစ္ဆန္တျဒဿနံ။
ဝိဇ္ဇုပ္ပါဒေါဝ အာကာသေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိ စ။ ။

မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်။

(က) ဘင်္ဂေါ၊ ပျက်စီးခြင်းဘင်သည်။ နိဗ္ဗတ္တနံ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော။ နေသံဓမ္မာနံစ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်တို့၏လည်း။ ပုရက္ခတော၊ ရှေ့သွားပြုအပ်သောသဘောတည်း။ တေ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တို့သည်။ ပုရာဏေဟိ၊ အဟောင်းဖြစ်ကုန်သောအတိတ်ခန္ဓာတို့နှင့်။ အမိဿိတာ၊ ရောဆုံဆက်ထိ၊ မပေါင်းမိကုန်။ ပလောကဓမ္မာ၊ ပျက်စီးလတ္တံ့သော သဘောဖြစ်ကုန်၍။ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဌီခဏမျှတည်ရကုန်၏။ ။

ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်တို့သည်၊ အဖြစ်နှင့် အပျက်ဆက်စပ်လျက်နေကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဥပါဒ်နှင့်-ဘင်သာ ရှိသကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်၏။ ပျက်ကုန်ပြီးသောရုပ်နာမ်တို့သည် တစုံတခုသောအရပ်၌ စုပုံလျက်မရှိကုန်ရကား၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သောပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်တို့နှင့်၊ မရောရှက်၊ မပေါင်းဆုံမိကုန်။ ပျက်စီးလတ္တံ့သော သဘောဖြစ်ကုန်၍၊ ဌီခဏမျှသာ တည်ရကုန်၏။ ။ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ထက်သန်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်၌မူ၊ ဥပါဒ်ခဏနှင့်ဘင်ခဏသည်သာထင်လေ၏ဟူလို။ ။

(ခ) အဒဿနတော၊ မမြင်ရရာ၊ အနာဂတအဘာဝအဖြစ်မှ။ အာယန္တိ၊ လာ၍ အသစ်၊ ပေါ် ဖြစ်ကုန်၏။ ဘင်္ဂါ၊ ချုပ်ပျက်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော်။ အဒဿနံ၊ မမြင်ရရာ၊ အဘာဝအစစ်၊ အတိတ်အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်လေကုန်၏။ အာကာသေ၊ မိုးကောင်းကင်၌။ ဝိဇ္ဇုပ္ပါဒေါဝ၊ လျှပ်စစ်ကဲ့သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိစ၊ ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏။ ဝယန္တိစ၊ ပျက်လည်းပျက်ကုန်၏။ ။

ဖြစ်ပေါ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တို့သည်၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်

ပေါ်၍ရှိနေနှင့်သော အစုအပုံထဲးမှ၊ ခွဲး၍လာပြီးလျှင် ဖြစ်ပေါ် သည်မဟုတ်ကုန်။ အကြောင်းပြည့်စုံက ပြုန်းခနဲ၊အသစ်စက် စက်သော ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ ဖြစ်၍ ပျက်ပြီးနောက်လည်း မရှိခြင်းသို့ရောက်ကြကုန်၏။ ကောင်းကင်၌ လျှပ်စစ်တို့သည် အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံသောအခါ ပြုန်းခနဲဖြစ်၍၊ ပြုန်းခနဲပျက် ကုန်သကဲ့သို့။အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံသောအခါ၊ပြုန်းခနဲဖြစ်လာ ၍၊ ပြုန်းခနဲပျက်ကြလေကုန်၏။ ခိုင်မာသောအနှစ်သာရမရှိ၍ အဖြစ်နှင့် အပျက်သည် တစပ်တည်းကဲ့သို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ထက်သန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်လေ၏ဟုလို။ ။ ဤသို့ထက်သန်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုပင် ရည်၍။ ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်၊လောကဝဂ်၌။ ။

> ယထာ ပုပ္ဖုဠကံ ပဿေ၊-ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။
> ဧဝံ လောက မဝေက္ခန္တံ၊မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။ ။

ဟုဟောတော်မူ၏။ ။ဘိက္ခဝေ၊ရဟန်းတို့။ပုပ္ဖုဠကံ၊ရေ ပွက်ကို။ ပဿေယထာ၊ ရှုမြင်ဘိသကဲ့သို့ငြင်း။ မရီစိကံ၊ရေရိပ် ဟုသောတံလှပ်ကို။ ပဿေယထာ၊ ရှုမြင်ဘိသကဲ့သို့ငြင်း။ ဧဝံ တထာ၊ထိုအတူ။ လောကံ၊ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟုသော သင်္ခါရလော ကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ရှုမြင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ မစ္စုရာဇာ၊သေမင်း သည်။နပဿတိ၊မမြင်နိုင်။ ။

ရေပွက်ကိုအဖြစ်နှင့်အပျက်ဆက်စပ်၍နေပါတကားဟူ၍ ငြင်း။ ရေရိပ်ဟူသောတံလှပ်ကိုလည်း၊အဖြစ်နှင့် အပျက် ဆက် စပ်၍ နေပါတကားဟူ၍ငြင်း ရှုသကဲ့သို့။ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို လည်းအဖြစ်နှင့်အပျက်ဆက်စပ်၍နေပါတကားဟူ၍ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရလောကကို၊ ဤကိုလွှတ်၍၊ဉပါဒ်နှင့်ဘင်ကို ရှုမြင်နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သေမင်းမမြင်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် တော့မည်ဟုလို။ ။

ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ တရ

ဏာဝိပဿနာကို ရ၍ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင်ရည်၍၊ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊သဟဿဝဂ်၌။ ။

ယောစ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။ ။

ဟုဟောတော်မူ၏။ ။ယောစ၊ အကြင်ယောကျ်ား,မိန်းမမဟူ၊ခပ်သိမ်းသောသူသည်။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို။ အပဿံ-အပဿန္တော၊ မရှုမမြင်ဘဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ် တရာလုံး။ ဇီဝေ၊အသက်ရှင်အံ့။ တဿ၊ထိုခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကိုမရှုမမြင်သောသူ၏။ဇီဝိတံ၊အသက်ရှင်ခြင်းသည်။နသေယျော၊မမြတ်သည်သာတည်း။ဥဒယဗ္ဗယံ၊ကို။ပဿတော၊ရှုမြင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧကာဟံ၊တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊သည်။ သေယျော၊နိဗ္ဗာန်နှင့်နီး၍၊ချီးမွမ်းအပ်၊ကောင်းမြတ်သည်သာတည်း။ ။

(ဤမှတပါး၊ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို၊သုညာဂါရံပဝိဋ္ဌဿ၊စသည်ဖြင့်လည်း ဟောတော်မူသေး၏။ ၎င်းကိုနောက်ကရေးသားခဲ့လေပြီ)။ ။

ထိုသို့ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ ဟူသော တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရစအခါ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်မြဲဓမ္မတာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂါဟစသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ဩဘာသစသော ဝိပဿနာ၏ညစ်ညူးကြောင်းဘေးရန်ဆယ်ပါးတို့သည်ဖြစ်ပေါ်၍လာကုန်၏။ ။(၎င်းဝိပဿနုပက္ကိလေသဆယ်ပါးတို့၏သရုပ်ကို။ဩဘာသောပီတိပဿဒ္ဓိ၊စသည်ဖြင့်၊နောက်ကရေးသားခဲ့လေပြီ)။ ။ထိုအခါ၊ ဩဘာသစသည်တို့ကို။ ။ဧတံ မမ။ဧသောဟ မသ္မိ။ဧသောမေအတ္တာ။ ။ဟူ၊တဏှာ,မာန,ဒိဋ္ဌိ-အားဖြင့် မစွဲးလမ်းမူ၍၊ ဤဩဘာသစသည်တို့သည်မဂ်ဖိုလ်မဟုတ်ကုန်သေး။ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သာတည်း။ ၎င်းတို့သည်လည်း၊

ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့ရှိသည်ဖြစ်၍ အဖန်တလဲးလဲးဖြစ်တုံပျက်တုံ အနေဖြင့်ဖြစ်နေကုန်ရကား၊အနိစ္စမျိုး၊ဒုက္ခမျိုး၊အနတ္တမျိုးတို့သာ ဟူ၍ ရှုဆင်ခြင်ရမည်။ ။ဩဘာသော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ။ ။ပိတိအနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ပဿဒ္ဓိ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။အဓိမောက္ခော ပဂ္ဂဟော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ။ ။သုခံ ဉာဏံ ဥပဋ္ဌာနံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ။ ဥပေက္ခာ နိကန္တိ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ ။ဟူ၍လည်းဆင်ခြင်ရမည်။ ။

---

(၅၀) ဘင်္ဂဉာဏ်စသောဉာဏ်ရှစ်ပါးတို့၏ သဘောတရားကိုယ်တို့ကိုပြဆိုခြင်း။

သင်္ခါရာနံ ဘင်္ဂေ ပဝတ္တံ ဉာဏံ၊ဘင်္ဂဉာဏံ။ ။တေဘူမက၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ဥပါဒ်ဟူသောဥဒယကိုလွတ်၍။ ကုန်ခန်း ချုပ်ပျောက်၊မမြင်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းဟူသောပျက်စီးခြင်းဘင် ၌အာရုံပြုသောအားဖြင့်ဖြစ်သောမဟာကုသိုလ်၌ရှိသောဉာဏ် သည်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မည်၏။ ။သင်္ခါရာနံ၊ တေဘူမက၊ သင်္ခါရ တရားတို့၏။ ဘင်္ဂေ၊ကုန်ခန်းချုပ်ပျောက်၊ မမြင်ခြင်းသို့ရောက် ခြင်းဟူသောပျက်စီးခြင်းဘင်၌။ ပဝတ္တံ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သော။ဉာဏံ၊ဉာဏ်တည်း။ ဘင်္ဂဉာဏံ၊တေဘူမက၊သင်္ခါရ တရားတို့၏ ကုန်ခန်းချုပ်ပျောက်၊ မမြင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း ဟူသောပျက်စီးခြင်း၌ ဖြစ်သောဉာဏ်။ ။ယောဂိနော ဘာယိ တဗ္ဗတ္တ ဘယံ။ အထဝါ၊ ယောဂိဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘယံ။ သင်္ခါရာနံ ဘယတော ဉာဏံ၊ ဘယဉာဏံ။ ။တေဘူမက၊ သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည်အဖန်တလဲးလဲး နှိပ်စက်အပ်ရကား၊ ကြောက်အပ် ကြောက်ရပါတကားဟု၊ တေဘူမက သင်္ခါရတို့ကို၊ကြောက်အပ်ကြောက်ရပါတကား ဟူ၍။ ဝါ၊ဘေးဘျမ်းကြီးပါတကားဟူ၍ သိလျက်ဖြစ်ပေါ်လာ

သော မဟာကုသိုလ်၌ရှိသော ဉာဏ်သည်၊ ဘယဉာဏ်မည်
၏။ ။ယောဂိနာ၊ ဝိပဿနာကို အားထုတ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်
သည်။ယံ၊အကြင်တေဘူမကတရားဟူသောသဘောတရားကို။
ဘာယိတဗ္ဗံ၊ကြောက်အပ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။တံ၊ထိုတေဘူမက
တရားဟူသောသဘောတရားသည်။ ဘယံ၊ဘယမည်၏။ ။
အထဝါ၊တနည်းကား။တေသွာ၊ထိုတေဘူမကတရားမှ။ယောဂီ၊
သည်။ ဘာယတိ၊ကြောက်လာတတ်၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။ တံ၊
သည်။ ဘယံ၊ဘယမည်၏။ သင်္ခါရာနံ၊တေဘူမကရုပ်နာမ်ဟူ
သောသင်္ခါရတို့ကို။ဘယတော၊ကြောက်အပ်ကြောက်ရာအား
ဖြင့်။ ဉာဏံ၊ သိခြင်းတည်း။ ဘယဉာဏံ၊ တေဘူမကသင်္ခါရ
တို့ကိုကြောက်အပ်ကြောက်ရာအားဖြင့်သိခြင်း။ ။

အာဒီနံ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အာဒီနဝေါ၊ ကပဏ
မနုဿော။ အာဒီနဝေါဝိယာတိ အာဒီနဝေါ၊တေဘူမကသင်္ခါ
ရာ။ တေသု အာဒီနဝေါတိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ၊အာဒီနဝဉာဏံ။ ။
တေဘူမက ရုပ်နာမ်ဟူသော သင်္ခါရတို့၌ ကိုးစားရာမထင်၊
အဖြစ်အစသာထင်သော။ဝါ၊ခိုကိုးရာကင်း၊ဆင်းရဲအထီးကျန်
သောသူနှင့် တူပါတကားဟူ၍ ထင်မြင်လျက်ဖြစ်သော မဟာ
ကုသိုလ်ဉာဏ်သည်၊အာဒီနဝဉာဏ်မည်၏။ ။ယော၊အကြင်
သည်။ အာဒီနံ၊အလွန်ဆင်းရဲစွာ။ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ၊ဖြစ်
တတ်၏။ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ထိုသူသည်။အာဒီနဝေါ၊အာဒီ
နဝမည်၏။ကပဏမနုဿော၊အလွန်ဆင်းရဲသောသူကိုရအပ်
၏။ ။ယော၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ အာဒီနဝေါဝိယ၊
အလွန်ဆင်းရဲသူနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ထို့ကြောင့်။သော၊ထိုသဘော
တရားသည်။အာဒီနဝေါ၊အာဒီနဝမည်၏။တေဘူမကသင်္ခါရာ၊
ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သောရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတရားတို့ကို
ရအပ်ကုန်၏။ ။တေသု၊ ထိုဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်
ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတရားတို့၌။ အာဒီနဝေါတိ၊ခိုကိုးရာမမြင်၊
အလွန်လျှင် ဆင်းရဲသောသူနှင့်တူ၏ဟူ၍။ ဝါ၊ အဖြစ်ဟူ၍။

ပဝတ္တ၊သိလျက်ဖြစ်ပေါ်သော။ဉာဏံ၊အသိဉာဏ်တည်း။ အာဒီ နဝဉာဏံ၊ ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့၌ ခိုကိုးရာ မမြင်၊ အလွန်လျှင် ဆင်းရဲသောသူနှင့်တူ၏ဟူ၍ သိလျက်ဖြစ်သော ဉာဏ်။ ။

ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု သင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဝိရဇ္ဇတီတိ နိဗ္ဗိဒါ။အထ ဝါ၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ နိဗ္ဗိဒါ။ နိဗ္ဗိဒါယေဝ ဉာဏံ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ။ ။ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့နှင့်ပြည့်စုံရကား၊ကိုးစားရာ မဲ့သော တရားပါတကားဟု မြင်အပ်ပြီးသော၊ အပြစ်ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့၌၊ ငြီးငွေ့ရွံမုန်းတတ်။ တပ်ခြင်းကင်းတတ်။ တပ်ခြင်းကင်းကြောင်းဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏ်သည်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်မည်၏။ ။ယာဓမ္မဇာတိ၊ အကြင်သဘောတရား သည်။ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု၊ မြင်အပ်ပြီးသောအပြစ်ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့နှင့်ပြည့်စုံရကား၊ ကိုးကားရာမဲ့လျှင်း၊ဆင်းရဲ သောသူနှင့်တူသောသဘောရှိကုန်သော၊သင်္ခါရေသု၊လောကီ ရုပ်နာမ်ဟူသောသင်္ခါရတို့၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ မနှစ်သက်။ ဝါ၊ ရွံမုန်း တတ်၏။ ဝါ၊နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဝိရဇ္ဇတိ၊တပ်နှစ်သက်ခြင်းကင်း၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။သာဓမ္မဇာတိ၊ထိုသဘောတရားသည်။နိဗ္ဗိဒါ၊နိဗ္ဗိဒါ မည်၏။ အထဝါ၊တနည်းကား။ဧတာယ၊ထိုသဘောတရားဖြင့်။ ဝိပဿနာယောဂီ၊ ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေ သု၊ကုန်သော။ သင်္ခါရေသု၊တို့၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဝိရဇ္ဇတိ၊၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။သာ၊ထိုသဘောတရားသည်။နိဗ္ဗိဒါ၊ဒါမည်၏။နိဗ္ဗိဒါ ယေဝ၊ မြင်အပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိကုန်သော လောကီရုပ်နာမ် ဟူသောသင်္ခါရတရားတို့၌ တပ်နှစ်သက်ခြင်းကင်းတတ်၊ကင်း ကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရားသည်ပင်။ ဉာဏံ၊ လောကီ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ ဥပါဒ်,ဋ္ဌိ,ဘင်-တို့နှင့် ပြည့်စုံ ရကား၊ ကိုးကားရာမဲ့လျှင်း၊ဆင်းရဲသောသူနှင့်တူကုန်၏ဟူ၍ သိတတ်သော ဉာဏ်မည်၏။ နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏံ၊ လောကီရုပ်နာမ် ဟူသောသင်္ခါရတရားတို့၌ တပ်နှစ်သက်ခြင်းလည်းကင်းတတ်၊

ကိုးကားရာမဲ့လျှင်း၊ဆင်းရဲးသောသူနှင့်တူ၏ဟူ၍လည်းသိတတ်သောဉာဏ်။ ။

နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ သင်္ခါရေဟိ မုစ္စိတုံ ကာမေတိ ဇာနာတီတိ မုစ္စိတုကာမော၊အာရဒ္ဓဝိပဿကော။မုစ္စိတုကာမဿ ဘာဝံ မုစ္စိတုကမျံ၊ဝိပဿနာဉာဏံ။ မုစ္စိတုကမျံဧဝ မုစ္စိတုကမျတာ။ မုစ္စိတုကမျတာဧဝ ဉာဏံ မုစ္စိတုကမျတာဉာဏံ။ ။ငြင်အပ်ပြီးသောအပြစ်ရှိသောသင်္ခါရတို့၌ တပ်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍၊ထိုသင်္ခါရတို့မှလွတ်ခြင်း၌အလိုရှိတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်၍လာသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်သည် မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်မည်၏။ ။ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု၊ငြင်အပ်ပြီးသောအပြစ်ရှိကုန်သော။သင်္ခါရေသု၊ ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတို့၌။ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ၊ငြီးငွေ့ရှုံမုန်းလျက်မတပ်နှစ်သက်သောကြောင့်။တေဟိ၊ထိုသို့ငြင်အပ်ပြီးသော၊အပြစ်ရှိသော၊သဘောရှိကုန်သော။ သင်္ခါရေဟိ၊သင်္ခါရတို့မှ။မုစ္စိတုံ၊ကင်းလွတ်ခြင်း၌။ ကာမေတိ ဇာနာတိ၊အလိုရှိတတ်၏။ ဇာတိ၊ကြောင့်။ သော၊ထိုသူသည်။ မုစ္စိတု ကာမော၊ မုစ္စိတုကာမ မည်၏။ အာရဒ္ဓဝိပဿကော၊ အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသောသူကို။ လဗ္ဘတိ၊ရအပ်၏။ မုစ္စိတုကာမဿ၊သင်္ခါရတို့မှလွတ်လိုသူ၏။ ဘာဝံ၊ဖြစ်ကြောင်းတည်း။မုစ္စိတုကမျံ၊သင်္ခါရတို့မှလွတ်လိုသူ၏ဖြစ်ကြောင်း။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ရအပ်၏။မုစ္စိတုကမျံဧဝ၊သင်္ခါရတို့မှလွတ်လိုသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်သည်သာလျှင်။ မုစ္စိတုကမျတာ၊ မုစ္စိတုကမျတာမည်၏။ မုစ္စိတုကမျတာဧဝ၊ သင်္ခါရတို့မှ လွတ်လိုသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်သည်ပင်လျှင်။ ဉာဏံ၊ သိတတ်သော ဉာဏ်ပင်တည်း။ မုစ္စိတုကမျတာဉာဏံ၊ ဉာဏ်။ ။အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရာနံ သင်္ခါရဏံ ဓာနနံ ဝဝတ္ထာနံ သင်္ခါ။ ပဋိပုန သင်္ခါ ပဋိသင်္ခါ။ပဋိသင်္ခါယေဝ ဉာဏံ ပဋိသင်္ခါဉာဏံ။ ။သင်္ခါရတို့မှ လွတ်

မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံစေခြင်းငါ တဖန်သင်္ခါရ တို့ကိုအနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားသည့်၏အစွမ်း အားဖြင့်ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ်ဉာဏ်သည် ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်မည်၏။ အနိစ္စာဒိဝသေန၊အနိစ္စစသည့်တို့၏အစွမ်းအား ဖြင့်။ သင်္ခါရာနံ၊ ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သောသင်္ခါရတို့ကို။ သင် ရဏံ ဇာနနံ ဝဝတ္ထာနံ၊ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။သင်္ခါ၊ဘုံသုံးပါး ၌ဖြစ်ကုန်သောသင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်းအား ဖြင့်ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။ ပဋိပုန၊တဖန်။သင်္ခါ၊ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ် ကုန်သောသင်္ခါရတို့ကိုအနိစ္စစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ပိုင်း ခြားမှတ်သားခြင်း။ပဋိသင်္ခါ၊ခြင်း။ပဋိသင်္ခါယေဝ၊တဖန်ဘုံသုံး ပါး၌ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်ပိုင်းခြားမှတ်သားတတ်သော သဘောသည်ပင်လျှင်။ ဉာဏံ၊သိတတ်သောဉာဏ်တည်း။ပဋိသင်္ခါဉာဏံ၊ဉာဏ်။ ။

သင်္ခါရေသု ဥပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ။သင်္ခါရုပေက္ခာယေဝ ဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ ။တဖန် အနိစ္စ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သား အပ်ပြီးသော တေဘူမက သင်္ခါရတို့၌၊ ငါ-ငါ၏ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းယူအပ်ဘွယ်ကို မမြင် သောကြောင့်၊ကြောက်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်းကိုကြဉ်သဖြင့်၊ လျစ် လျူရှုသည့်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်သည်၊ သင်္ခါရု ပေက္ခာဉာဏ်မည်၏။ ။သင်္ခါရေသု၊ တေဘူမကသင်္ခါရတို့ ၌။ဥပေက္ခာ၊လျစ်လျူရှုခြင်း။ သင်္ခါရုပေက္ခာ၊တေဘူမကသင်္ခါ ရတို့၌လျစ်လျူရှုခြင်း။သင်္ခါရုပေက္ခာယေဝ၊တေဘူမကသင်္ခါ ရတို့၌ လျစ်လျူရှုတတ်သော သဘောသည်လျှင်။ ဉာဏံ၊ သိ တတ်သော ဉာဏ်တည်း။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ၊ တေဘူမက သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုတတ်သောဉာဏ်။ ။ပုရိမဘာဂပစ္ဆိ မဘာဂါနံ အနုလောမေတီတိ အနုလောမံ။ အနုလောမံဧဝ ဉာ ဏံ အနုလောမဉာဏံ။ ။မိမိ၏ရှေ့အဘို့၌ ဖြစ်ကုန်သော ဥဒ ယဗ္ဗယဉာဏ် အစ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် အဆုံးရှိကုန်သော၊

ရှစ်ပါးကုန်သော ဉာဏ်တို့အားဇင်း။ မိမိ၏ နောက်အဘို့၌ဖြစ် ကုန်သော၊ သုံးဆဲ့ခုနစ်ပါးကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့ အားဇင်း၊ လျော်သည့်၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော မဂ်ဝိထိ၌ပါ ဝင်၍၊ ပရိကံ၊ဥပစာ၊အနုလုံ-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သော မဟာကု သိုလ်စိတ်၌ ယှဉ်သော ဉာဏ်သုံးမျိုးသည်၊ အနုလောမဉာဏ် မည်၏။ ။ယံမေ့ဓာတံ၊အကြင် သဘောတရားသည်။ပုရိမဘာ ဂ ပစ္ဆိမဘာဂါနံ၊ မိမိ၏ ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်စသောဉာဏ်ရှစ်ပါး၊မိမိ၏နောက်အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော၊သုံး ဆဲ့ခုနစ်ပါးကုန်သောဗောဓိပက္ခိယတရားတို့အား။အနုလောမေ တိ၊လျော်တတ်၏။ဣတိ၊ကြောင့်။တံမေ့ဓါတံ၊ထိုသဘောတရား သည်။အနုလောမံ၊အနုလုံမည်၏။ အနုလောမံ ဉဝ၊အနုလုံသည် ပင်လျှင်။ ဉာဏံ၊ တောဘူမက သင်္ခါရတို့သည်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-တို့သာဟူ၍ သိတတ်သော ဉာဏ်တည်း။ အနုလောမ ဉာဏံ၊မိမိ၏ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော၊ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါး၊မိမိ၏နောက်အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော၊သုံးဆဲ့ခုနစ်ပါး ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့အား လျော်သော သဘော တရားသည်ပင်လျှင် တောဘူမက သင်္ခါရတရားသည်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊အနတ္တ-တို့သာဟူ၍သိတတ်သောဉာဏ်။ ။

---

(၅၁) ဘင်ဉာဏ်စသောဉာဏ်ရှစ်ပါးတို့၏ဖြစ်ပွါး၊ ပွါးများပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အနုလောမဉာဏ်ဟူသောသစ္စာနုလောမိကဉာဏ်သို့ရောက် လိုသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မိမိရအပ်ပြီးသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်၊ ဩဘာသစသော ဥပက္ကိလေသတရား၊ ဖြစ်ပွါးမှုနှောက်၍၊ နောက်ကျုမလင်း၊ မသန့်ရှင်း၍၊ ထင်လင်းကြည်လင်၊သန့်စင်စေခြင်းငှါ၊ လောကီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊အနိစ္စမျိုး၊ဒုက္ခမျိုး၊အနတ္တမျိုး-ဖြစ်ကုန်၍၊

ဖြစ်ပြီးလျှင်မရှိခြင်းဟူသောအခြင်းအရာသည်၊အနိစ္စလက္ခဏာ မည့်၏။ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-တို့သည်၊မပြတ်နှိပ်စက်အပ်သောအခြင်း အရာသည်၊ဒုက္ခလက္ခဏာမည်၏။သတ္တဝါမဟုတ်သောအခြင်း အရာသည်။ဝါ၊အလိုသို့မလိုက်သောအခြင်းအရာသည်၊အနတ္တ လက္ခဏာမည်၏။ ဝါ၊ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်-ဟူသောသင်္ခတလက္ခဏာ သုံးပါးတို့သည်ပင်၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာ-မည်ကုန်၏ဟူ၍ မိုင်းခြားမှတ်သားပြီးလျှင်။ရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ ဝေဒနာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ စသည်ဖြင့် ပွါးများအပ်၏။ထိုသို့အဖန်တလဲလဲ။ရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ စသည်ဖြင့် ပွါးများသော၊အာရဒ္ဓဝိပဿကဖြစ်သော ယောဂီ အား။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်၊စွမ်းသန်ထက်မြက်လှ၍ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းဖြင့်သင်္ခါရတို့သည်၊ လျင်စွာလျင်စွာထင်လာဖန်များ လတ်သော်၊ လျှပ်စစ်ပြက်ခြင်းကိုမေ့၍ ကြည့်သောသူအား၊ လျှပ်စစ်၏လျင်မြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ခြင်းကိုမမြင်လိုက်ရဘဲပျက် ဆဲးကိုသာမြင်လိုက်ရ၍၊အပျက်သာထင်သကဲ့သို့၊ဥပါဒ်နှင့်ဌီကို လွတ်၍။ခယ၊ဝယ၊ဘေဒ-ဟူသောခဏနိရောဓအပျက်မျှသာ ထင်တော့၏။အပျက် ဘင်-၌သာသတိဉာဏ်သည်တည်တော့ ၏။ ။ဤသို့ပျက်ခြင်းဘင်-၌သာသတိဉာဏ်တည်သောအခါ၊ သင်္ခါရတို့၌အတွင်းဝင်သောတရားအပေါင်းသည်၊ ဤသို့စက် ဆုပ်ဘွယ်လိ၊ချုပ်ဘိ၏တကားဟူ၍ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဘယ ဉာဏ်သည်ဖြစ်ပေါ်၍လာလေ၏။ ။တဿ ဧဝံဉပ္ပဇ္ဇိတွာ ဧဝံ နာမ သင်္ခါရဂတံ နိရုဇ္ဈတီတိ ပဿတော ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဘင်္ဂါ နုပဿနံနာမ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာပါဠိ။ ။ သင်္ခါရဂတံ၊သင်္ခါရ၌အတွင်းဝင်သောတရားအပေါင်းသည်။ ဧဝံဉပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ဤသို့ဖြစ်ပြီး၍။ဧဝံ၊ဤသို့လျင်မြန်စွာ။နိရုဇ္ဈတိနာမ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်လိ၊ ချုပ်ဘိ၏တကား။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဿတော၊ ရှုကြည့်သော။တဿ၊ထိုယောဂီအား။ဧကသ္မိံ ဌာနေ၊တခုသော ဝယကိုရှုသောအရာ၌။ ဘင်္ဂါနုပဿနံနာမ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာ

မည်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇာတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ။

ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုရပြီးသော ယောဂီသည် မိမိရအပ်ပြီးသော ဘင်္ဂဉာဏ်၏ထက်သန်စေခြင်းငှါ၊ ထိုဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်တေဘူမကခန္ဓာငါးပါး၏ ဘင်ကိုရင်း။ ထိုခန္ဓာငါးပါးလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ၏ ဘင်ကိုရင်း အာရုံပြု၍၊ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ-ဟု အဖန်တလဲလဲရှုသည်ရှိသော်။ တေဘူမကသင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့လျက်၊ တပ်ခြင်းကင်းလျက်၊ ရာဂကို၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် မဖြစ်စေသောအားဖြင့်ချုပ်စေနိုင်၏။ ဤမှတပါး၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယခုမျက်မြင်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော သင်္ခါရ၏ရင်း။ ဆ၍သိအပ်သောအတိတ်,အနာဂတ်ဖြစ်သောသင်္ခါရ၏ရင်း။ချုပ်ခြင်းပျက်ခြင်း မရှိခြင်းဟူသောဘင်ကို ရှုဆင်ခြင်လျက်၊ အနိစ္စာဒိနုပဿနာသည်၊ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ၊ ပက္ခန္ဒနပဋိနိဿဂ္ဂမည်သည်ဖြစ်၍၊ ခန္ဓမာရ်၊ အဘိသင်္ခါရမာရ်၊ ကိလေသမာရ်တို့ကို တွန်းလှန်စွန့်ပစ်လျက်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏အနိစ္စအဖြစ်၊ ဒုက္ခအဖြစ်၊ အနတ္တအဖြစ်ဟူသောအဖြစ်ကိုမြင်သဖြင့်၊ သင်္ခါရမှပြန်ဘက်ဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ပြည်ကြီးကို၊ယိုစီးသောစိတ်ရှိလျက်၊ ထိုအနိစ္စာနုပဿနာ၊ ဒုက္ခာနုပဿနာ၊ အနတ္တာနုပဿနာ၊ နိဗ္ဗိန္ဒာ၊ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ-ဟူသော အနုပဿနာ ဉာဏ်ခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း၊ နိစ္စသညာ၊ သုခသညာ၊ အတ္တသညာ၊ နန္ဒီ၊ ရာဂ၊ သမုဒယ၊ အာဒါန-ဟူသော၊ ခုနစ်ပါးတို့ကို စွန့်နိုင်လေ၏။ ဤသို့တေဘူမကသင်္ခါရကိုရင်း။ ၎င်းတေဘူမကသင်္ခါရလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာစိတ်ကိုရင်း အာရုံပြု၍၊ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ-ဟူ၍ ရှုဖန်များလတ်သော်၊အကြင်အခါ၌၊တေဘူမကသင်္ခါရလျှင်အာရုံရှိသောဝိပဿနာစိတ်၏အခြားမဲ့၌၊ယင်းဝိပဿနာစိတ်၏ဘင်ကို ဆင်ခြင်နိုင်၏။ထိုအခါ ဘင်္ဂဉာဏ်သည် အတန်ငယ် အားရှိပြီဟူ၍မှတ်။ ။အောက်ပါအချက်နှင့်ပြည့်စုံလျှင်၊ဘင်္ဂဉာဏ်အားရှိပြီဟုမှတ်။ ။

၁။ ဝတ္ထုသင်္ကမနာစေဝ၊ ပညာယာစ ဝိဝဋ္ဋနာ။
အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္စေဝ၊ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ။ ။

၂။ အာလမ္ဗဏအန္ဝယေန၊ ဥဘော ဧကဝဝတ္ထာနာ။
နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ၊ ဝယလက္ခဏဝိပဿနာ။

၃။ အာလမ္ဗဏဉ္စ ပဋိသင်္ခါ၊ ဘင်္ဂဉ္စ အနုပဿတိ။
သုညတောစ ဥပဋ္ဌာနံ၊ အဓိပညာဝိပဿနာ။ ။

၄။ ကုသလော တီသု အနုပဿနာသု၊
စတသောစ ဝိပဿနာသု။
တယောဥပဋ္ဌာနေ ကုသလတာ၊
နာနာဒိဋ္ဌီသု နကမ္ပတိ။ ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်။

၁။ ဝတ္ထုသင်္ကမနာစေဝ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၏ အာရုံ ဖြစ်သော တေဘူမက သင်္ခါရ၏ဘင်မှ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဟူသောဝိပဿနာ၏ ဘင်ဟူသောအာရုံတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းရင်း။ [ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်၊ တေဘူမကသင်္ခါရ၏ဘင်ကိုအာရုံပြု၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟုရှုပြီးနောက်၊ ထိုသို့ရှုတတ်သောဘင်္ဂဉာဏ်၏ ဘင်ဟူသောအာရုံသို့ပြောင်းရွှေ့၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟုရှုနိုင်သည်ကိုဆိုလိုသည်မှတ်]။ ပညာယ၊ ဥဒယဗ္ဗယပညာ၏။ ဝိဝဋ္ဋနာစ၊ ဥဒယမှဆုတ်၍၊ ဝယ၌သာတည်ခြင်းရင်း။ [တေဘူမကသင်္ခါရတို့၏ ဥပါဒ်ဟူသော၊ ခဏတောဥဒယ၊ ပစ္စယတောဥဒယကိုအာရုံမပြုမရှုဘဲ၊ ချုပ်ပျောက်ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း-ဟူသော ဝယကိုသာအာရုံပြုနိုင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်]။ အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္စေဝ၊ တေဘူမက သင်္ခါရ၏ဘင်ကို မြင်သောစိတ်၏ဘင်ကို အခြားမဲ့၌ဆင်ခြင်ခြင်း၌စွမ်းနိုင်ခြင်းရင်း။ သော၊ ဤသည်လျှင်။ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ၊ အာရုံကိုသိမြင်၊ ဘင်ကိုရှုတတ်သောဝိပဿနာမည်၏။ ။

၂။ အာလမ္ဗဏအန္ဝယေန၊ ဒိဋ္ဌဖြစ်သောပစ္စုပ္ပန်အာရုံကိုအ

စဉ်လျှောက်သဖြင့်။ ဥဘော၊ဒိဋ္ဌပစ္စုပ္ပန်၊အဒိဋ္ဌ အတိတ်-အနာဂတ်နှစ်ပါးတို့ကို။ဧကဝဝတ္ထာနာ၊ပျက်စီးခြင်းဟူသောသဘောတူအားဖြင့်၊ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းငှ်း။ နိရောဓေ၊ထိုဒိဋ္ဌ၊အဒိဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော ဘင်၌။ အဓိမုတ္တတာ၊ ညွတ်ကိုင်းရှိုင်းဗွမ်းသောအားဖြင့်ငှ်း။ ဧသော၊ဤသည်ကား။ ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာ၊အပျက်ဟူသောဘင်္ဂလက္ခဏာကိုရှုတတ်သောဝိပဿနာမည်၏။ ။

၃။ အာလမ္ဗဏဥ္စ၊ ရူပ၊ဝေဒနာစ သော ရှေ့အာရုံကိုလည်း။ပဋိသင်္ခါ၊သိပြီး၍။ ဘင်္ဂဥ္စ၊ဘင်္ဂါရမ္မဏစိတ်၏ဘင်ကိုလည်း။ အနုပဿတိ၊အဖန်တလဲလဲရှု၏။[ရူပ၊ဝေဒနာစသောတေဘူမကသင်္ခါရတို့၏ဘင်ကိုရှုဆင်ခြင်ပြီးနောက်၊ ထိုသင်္ခါရတို့၏ဘင်ကိုရှုဆင်ခြင်တတ်သောဝိပဿနာစိတ်၏ဘင်ကိုရှုဆင်ခြင်နိုင်၏ဟူလို]။သုညတောစ၊ရူပ၊ဝေဒနာစသောတေဘူမကသင်္ခါရတို့၏ဘင်၊ထိုသင်္ခါရတို့၏ဘင်ကိုရှုဆင်ခြင်တတ်သောဝိပဿနာစိတ်၏ ဘင်ကိုမြင်ရကား၊ သတ္တဝါမှ ဆိတ်သောအားဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာနံ၊ထင်ခြင်းသည်။ ဇာနတိ၊ပြည့်စုံ၏။ [သင်္ခါရတို့၏ဘင်ကိုမြင်သဖြင့် အလိုသို့မလိုက်သောအခြင်းအရာကို ထိုးထွင်း၍သိသဖြင့်၊ အနတ္တလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိတော့သည်သာဟူလို]။ အယံ၊ဤသုံးပါးသည်။ အဓိပညာဝိပဿနာ၊ အဓိပညာဝိပဿနာမည်၏။ ။

၄။ တီသုအနုပဿနာသု၊ အနိစ္စာနုပဿနာ၊ ဒုက္ခာနုပဿနာ၊အနတ္တာနုပဿနာဟူကုန်သော၊သုံးပါးကုန်သောအနုပဿနာတို့၌။ကုသလော၊လိမ္မာသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။စတသော စဝိပဿနာသု၊နိဗ္ဗိဒါ၊ဝိရာဂ၊ နိရောဓ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ-လေးပါးတို့၌ငှ်း။ တယောစဉပဋ္ဌာနေ၊ အနိစ္စဟူသော၊ ခယ,ဝယအားဖြင့်ထင်ခြင်း၊ ဒုက္ခဟူသော ဘယအားဖြင့် ထင်ခြင်း၊ အနတ္တဟူသောသုညအားဖြင့်ထင်ခြင်းဟူသောထင်ခြင်းသုံးပါး၌ငှ်း။ ကုသလတာ-ကုသလ တာယ၊ လိမ်မာသည်၏ အဖြစ်

ကြောင့်။ နာနာဒိဋ္ဌိသု၊သဿတဒိဋ္ဌိစသော၊ အထူးထူးသောအယူတို့ကြောင့်။နကမ္ပတိ၊မတုန်လှုပ်။ ။

ဤသို့ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်၊ ထက်သန်အားရှိသော အခါ၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကွဲးဆဲးဖြစ်သော၊ အားနည်းသော အိုးခွက်။ လှော်ချက်ဆဲးဖြစ်သောနှမ်း။ ပရမ်းပတာကျဲးသောမြူတို့ကိုကဲ့သို့၊ဥပါဒ်နှင့်၊ဌီကိုလွတ်လျက်၊ အပျက်-ဝယ-ကိုသာရှု၏။ထိုအခါ မိုဃ်းပေါက်ကြီးစွာ၊မိုဃ်းရွာတုန်းအခါ၊ကမ်းထိပ်၌ရပ်၍ကြည့်သော၊ မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောကျ်ားသည်၊ရေပြင်၌ဖြစ်၍ဖြစ်၍ လျင်စွာလျင်စွာပျက်သော၊ ဥဖေါင်းရေပွက်တို့ကိုမြင်သကဲ့သို့၊ ခပ်သိမ်းကုန်သောသင်္ခါရတို့သည်၊လျင်စွာလျင်စွာပျက်သည်တို့ကိုမြင်နိုင်လေတော့၏။ ဤကဲ့သို့မြင်သော ယောဂီကိုရည်၍၊ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊လောကဝဂ်၌။ ။

ယထာ ပုပ္ဗုဠကံ ပဿေ၊ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။
ဧဝံ လောက မဝေက္ခန္တံ၊မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။ ။

ဟုဟောတော်မူ၏။

ပုပ္ဗုဠကံ၊ရေပွက်ကို။ပဿေယထာ၊မြင်သကဲ့သို့ရင်း။ မရီစိကံ၊တံလျှပ်ကို။ ပဿေယထာ၊ မြင်ဘိသကဲ့သို့ရင်း။ ဧဝံတထာ၊ ဤအတူ။လောကံ၊ရုပ်နာမ်ဟူသောခန္ဓလောကကို။ ဝါ၊သင်္ခါရလောကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ ဉာဏ်ဖြင့်သက်၍၊ အပျက်ကိုသာရှုမြင်သောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ မစ္စုရာဇာ၊သေမင်းသည်။ နပဿတိ၊မမြင်နိုင်။ဝါ၊မမြင်ရတော့ပေလတ္တံ့။ ။

အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ တဖန်ပဋိသန္ဓေ မတည်နေရလတ္တံ့ဖြစ်၍၊မသေရပေတော့အံ့ဟူလို။ ။

ဤသို့ လျှပ်စစ်ရေပွက်မပါ၊ သင်္ခါရတို့သည် လျင်စွာလျင်စွာ ပျက်ကုန်၏။ မပြတ်မလပ်ရှုသော ယောဂီအား၊ အာနိသင်ရှစ်ပါး ခြံရံအပ်သော ဘင်္ဂဉာဏ်သည် အလွန် အားရှိခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။အာနိသင်ရှစ်ပါးဟူသည်ကား။

၁။ ဘာဝဒိဋ္ဌိဥဿုက္ကာနံ၊ ဇဟော ယုတ္တာပ္ပယုတ္တတာ။
စာဂေါ ဇိဝိတနိက္ကန္တိ၊ သုဒ္ဓါဓိဝေါစ နိဗ္ဗုယော။

၂။ ရတာရတိသဟာနတာ၊ ခန္တိသောရစ္စလာဘတာ။
ဘဂ်ဉာဏံ ဗလပ္ပတ္တံ၊ အဌာနိသံသသမ္ပဒံ။ ။

၃။ ဒိသွာ ယုဉ္ဇေ သဒါ တတ္ထ၊ အဌင်္ဂုဏာဝရေ ဇုမေ။
အာဒိတ္တစေလသီရောဝ၊ သီဃံ အမတပတ္တိယာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ အဌကထာသင်္ဂဟာ၊ မဟာ
ဝိသုဒ္ဓါရာမိကရစိတ။

၁။ ဘာဝဒိဋ္ဌိဥဿုက္ကာနံ၊ သဿတအယူ၊ ကိစ္စ ကြီးငယ်၌ ကြောင့်ကြအားထုတ်ခြင်းတို့ကို။ ဇဟော၊ ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းနှစ်ပါးရင်း။ ယုတ္တာပ္ပယုတ္တတာ၊ မပြတ်မခြား၊ဘာဝနာ၌ လွန်စွာလွန်စွာအားထုတ်နိုင်ခြင်းရင်း။ ဇိဝိတနိက္ကန္တိ၊ အသက်၌ တပ်မက်ခြင်းကို။စာဂေါ၊စွန့်နိုင်ခြင်းရင်း။ သုဒ္ဓါဓိဝေါစ၊ စင်ကြယ်သောအသက်မွေးခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ရင်း။ နိဗ္ဗုယော၊ မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခြင်းကင်းသဖြင့်၊ ကြောက်ခြင်းမရှိသောအဖြစ်ရင်း။ ။

၂။ ရတာရတိ သဟာနတာ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာတောကျောင်း၊ ကောင်းမြတ်သောတရားတို့၌မမွေ့လျော်ခြင်းတို့ကို နှိပ်နင်းနိုင်ခြင်းရင်း။ ခန္တိသောရစ္စလာဘတာ၊ သည်းခံခြင်းကောင်းသောအမှုတို့၌ မွေ့လျော်ခြင်းတို့ကိုရခြင်းရင်း။ ဇုတိ၊ ဤသို့။ဗလပ္ပတ္တံ၊အားအစွမ်းသို့ရောက်သော။ဘဂ်ဉာဏံ၊ဘဂ်ဉာဏ်သည်။အဌာနိသံသသမ္ပဒံ၊ရှစ်ပါးသောအာနိသင်နှင့်ပြည့်စုံ၏။ ။

၃။ တတ္ထ၊ထိုဘဂ်ဉာဏ်၌။ ဇုမေအဌင်္ဂုဏာဝရေ၊ ဤရှစ်ပါးသောကျေးဇူးအာနိသင်တို့ကို။ဒိသွာ၊မြင်၍။ သီဃံ၊လျင်မြန်စွာ။ အမတပတ္တိယာ၊နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ သဒါ၊အခါခပ်သိမ်း။ အာဒိတ္တစေလသီရောဇုဝ၊ပုဆိုးဥသျှောင်၊ရဲရဲလောင်သည်ကို

ငြိမ်းအောင်ကုတ်ပတ်၊သတ်သောယောက်ျားကဲ့သို့။ယုဋ္ဌေ၊ကိစ္စတပါး၊လက်လွှတ်ထား၍၊ကြိုးစားအားထုတ်ရာသည်လျှင်ကတည်း။

၏ ဘဂ်ါနုပဿနာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲး ပွါးများသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အသက်ရှည်ကြာ ချမ်းသာစွာနေလိုသော၊ ကြောက်တတ်သောယောက်ျားအား၊ခြင်္သေ့,သစ်,ကျား၊သားရဲ ဝံ အောင်း၊ မွေးဆောင်းစွယ်ပြူး၊ ဘီလူးရက္ခိုသ်၊ နွားရိုက်,ခွေး ကြမ်း၊ရုန့်ပွမ်းသောဆင်၊ဆိပ်လျှင်သောမြွေဆိုး၊ရိုင်းကြိုးစက် ကွင်း၊သင်းချိုင်းစစ်ပွဲ၊လျှံစွဲသောရှားမီးခဲအစုကိုတွေ့၍၊ မှိုင်း မှုဝေနောက်၊ သေမတတ်ကြောက်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့၊ခပ်သိမ်း ဥသုံ၊ ပျက်ပြားကုန်သော တေဘူမကသင်္ခါရတို့သည် ကြောက် မက်ဖွယ်ဘေးကြီးဟုထင်လာကုန်၏။ ။

နိရုဒ္ဓါ တီတသင်္ခါရာ၊ပစ္စုပ္ပန္နာစ ဘိဇ္ဇရေ။
အနာဂတေ ဘိဇ္ဇိဿန္တိ၊သဗ္ဗေတေ ဘာယိတဗ္ဗကာ။

အတီတသင်္ခါရာ၊ အတိတ် ရုပ် နာမ်ဟူသော သင်္ခါရတို့ သည်။ နိရုဒ္ဓါ၊ချုပ်ကုန်ပြီ။ ပစ္စုပ္ပန္နာစ၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန် သောရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည်လည်း။ ဘိဇ္ဇရေ၊ ပျက်ပြားကုန် ဆဲ။ အနာဂတေ၊ အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ သည်လည်း။ ဘိဇ္ဇိဿန္တိ၊ပျက်ပြားကုန်လတ္တံ့။ ဧတေသဗ္ဗေ၊ထို အလုံးစုံကုန်သော ရုပ် နာမ်သင်္ခါရတို့သည်။ ဘာယိတဗ္ဗကာ၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာတို့ချည်းသာတည်း။ ဣတိ၊ဤသို့။ ယောဂီ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ပဿတိ၊ရှုမြင်နိုင်၏။ ။

ဥပမာကား။သတ်ပြီးဖြစ်သောသားကြီး၊သတ်ဆဲဖြစ်သော သားသတ်တို့ကိုမြင်ပြီး၍၊ သားငယ်သည်လည်း မချွတ်သတ် အပ်လတ္တံ့ဟု နှလုံးပြု၍၊ ၎င်းသားငယ်၌လည်း တပ်ခြင်းကိုစွန့် ထား၊ကြောက်မက်ဖွယ်ပါတကားဟု နှလုံးထားနိုင်သောမိန်းမ ကဲ့သို့။အတိတ်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်ကုန် ပြီ။သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည်ယာခ

ချုပ်နေကုန်ဆဲးပါတကားဟု သိမြင်သောယောဂီသည်၊ အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည်လည်း၊ သင်္ခါရမျိုးပင်ဖြစ်ကုန်ရကား၊ မချွတ် ချုပ်ပျက်ကြရကုန်လတ္တံ့တို့သာဖြစ်ကုန်၍၊ကြောက်မက်ဖွယ်တို့ချည်းသာတည်းဟု ရှုမြင်နိုင်၏ဟူလို။ ထိုသို့ ရှုမြင်နိုင်သော အခါ၊ ဘယဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပြီ ဟူ၍မှတ်။ ။

[မှတ်ချက်။ဘယဉာဏ်ဟူသော်လည်း၊ဆင်ကြမ်း၊ခွေးကြမ်း၊ကျွဲကြမ်းတို့ကိုမြင်၍ ကြောက်သကဲ့သို့ ကြောက်သည် ဟူ၍ မမှတ်လင့်။ ထိုသို့ကြောက်ခြင်းသည်၊ ဒေါသကြောက်သာဖြစ်သည်။စင်စစ်မှာမူကား၊ရှားသားတံကျင်၊သံတံကျင်၊ရွှေတံကျင်ဟူသော တံကျင်သုံးချောင်းတို့ကိုမြင်သော ယောကျ်ားသည်၊ ဤ တံကျင်တို့သည် ကြောက်စရာတို့ပါတကားဟု မှတ်သားသကဲ့သို့။ ကာမ၊ရူပ၊အရူပ-ဟူသောဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အတိတ်၊ပစ္စုပ္ပန်၊အနာဂတ်-ဖြစ်သော ရုပ် နာမ်သင်္ခါရတို့ကို ကြောက်စရာပါတကားဟူ၍ ဘယဉာဏ် စက်သွားဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ရုံမျှသာတည်းဟူ၍မှတ်ရမည်]။ ။

အနိစ္စံ မနသိကရုံ၊နိမိတ္တံ ဉာတိ ဘယတော။
ဒုက္ခတော ဘဝပ္ပဝတ္တံ၊အနတ္တတော တဒုဘယံ။ ။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိက၊ရစိတ၊ပဋိသမ္ဘိဒါပါဠိသင်္ဂဟ။

အနိစ္စံ၊ ဖြစ်လျှင်မရချ၊ ပျက်ပြားရ၍၊ အနိစ္စဟု။ မနသိကရုံ-မနသိကရောန္တသော၊ နှလုံးသွင်းသောယောဂီအား။ နိမိတ္တံ၊ခန္ဓာငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားဟူသောအာရုံသည်။ဘယတော၊ကြောက်မက်ဖွယ်အားဖြင့်။ဉာတိ၊ထင်၏။ဒုက္ခတော၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်၊မြဲးပင်နှိပ်စက်အပ်ပါ၍၊ချမ်းသာမဖက်၊သက်သက်ဒုက္ခတုံးဟူ၍။မနသိကရုံ-မနသိကရောန္တသော၊ အား။ ဘဝပ္ပဝတ္တံ၊ ချမ်းသာသုခ၊ သမုတ်ရသော၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝဟူသော ဖြစ်ခြင်းသည်

လည်း။ ဘယတော၊ဖြင့်။ဌာတိ၊၏။ [ချမ်းသာဟူ၍ဆိုအပ်တဲ့ရူပ
ဘဝ၊အရူပဘဝသည်ပင်၊ဘေးဟု ထင်လာရတော့သည်။ ချမ်း
သာဟူ၍ မဆိုအပ်သင့်တဲ့၊ ကာမဘဝသည်မှာမူ၊ အဘယ်ဆို
ဘွယ်ရာရှိမည်နည်း။သာ၍ပင် ဘေးဟူ၍ထင်လာတော့သည်
ဟူလို]။ အနတ္တတော၊သတ္တဝါမဟုတ်ဟူ၍။ ဝါ၊အလိုသို့မလိုက်
ဟူ၍။ မနသိကရံ-မနသိကရောန္တဿ၊အား။တဒုဘယံ၊ထိုခန္ဓာ
ငါးပါး၊ရုပ်နာမ်တရားဟူသော၊ အာရုံဖြစ်သောနိမိတ္တ၊ ရူပါရူပ
ဘဝဟူသော ပဝတ္တအားဖြင့် နှစ်ပါးစုံသည်။ ဘယတော၊ဖြင့်။
ဌာတိ၊ထင်လာ၏။ ။

ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သောရုပ်နာမ်ဟူသောသင်္ခါရတို့သည်၊
လျှင်မြန်စွာ လျှင်မြန်စွာ ပျက်စီးတတ်၍ ကြောက်စရာကောင်း
လေစွ တကားဟု အဖန်တလဲလဲ မြဲဝဲပွါးများသော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊အသက်ရှည်လို၊ချမ်းသာလိုသော၊ကြောက်တတ်
သောယောကျ်ားသည်။သားရဲနေသောရှု။ကျူးခိုသောတောင်
ခေါင်း။ မိကျောင်းရက္ခိုသ်စောင့်သောရေ။ ခိုးသူဒမြနေသော
လမ်း။ သန်လျက်ထမ်း၍လာသော သူသတ်။ အဆိပ်ခပ်သော
ထမင်း။မီးဝင်းဝင်းပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သောအိမ်။ ရွယ်
ချိန်လွတ်ပစ်၊ထိုးခုတ်ထစ်သောစစ်မြေသို့ရောက်၍၊ရွံ့ကြောက်
လန့်ထိတ်၊စိတ်မပျော်ရွှင်၊ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့်အပြစ်ဒေါသ၊
အာဒီနဝကိုသာမြင်သကဲ့သို့။ ခပ်သိမ်းသောဘဝ၊ယောနိ၊ဂတိ၊
ဌိတိ၊ သတ္တာဝါသတို့၌ သင်္ခါရလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသောအ
နတ္တကိုရှောင်လွှဲသဖြင့်စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ပုန်းအောင်းရာကို
၎င်း။ သင်္ခါရလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသောအနတ္တကို ရှောင်လွှဲ
သဖြင့်၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ ပြေးသွားရာကို၎င်း။ သင်္ခါရလျှင်
အကြောင်းရင်းရှိသော အနတ္တမှ ကိုးကွယ်ရာကို၎င်း မမြင်ရ
ကား။ ခပ်သိမ်းသော ဘဝ၊ယောနိ၊ဂတိ၊ဌိတိ၊သတ္တာဝါသတို့၌
တည်ကုန်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတို့တွင်၊အဘယ်
သင်္ခါရကိုမျှ၊ မတောင့်တ။ ဧသော မေ အတ္တာ၊ ဟူ၍လည်း

မသုံးသပ်။ ဘုံသုံးရပ်လည်း၊ အလျှံကင်းပြတ်သော မီးခဲတွင်း၊ မီးခဲစု၊ ခေတ်လေစုကို၊ အဆိပ်လျှင်ထန်သောမြွေ။ငါးထွေသော ခန္ဓာကို၊ ဥက္ခိတ္တာသိက၊ ချိမရိုးရှယ်သော သန်လျက်ရှိသော သူသတ်ယောက်ျား။ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးကို၊ ရွာပျက်ပမာ။ ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါးကို၊ ရွာဖျက်ခိုးသား။ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ခုနစ်ပါး၊ သတ္တနိဝါသ ကိုးပါးတို့ကို၊ တဆဲ့တပါးသော လောင်မီးတို့ဖြင့်၊ ရောင်ညီးပေါက်ရှ၊ တောက်ပပြောင်ပြောင်၊ ဝင်းဝင်း လောင်၍ နေသည့်ပမာ။ ဘင်္ဂါနုပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘေးဟုထင်လာကုန်ပြီးသောသင်္ခါရတို့ကို၊ ပေါက်ကွဲသောအနာ။ မတ်ရပ်နာ၊ တံကျင်မြားငြောင့်၊ မတ်ရပ်နာမှတပါး များပြားသော အနာ၊ မကောင်းမှုတို့ ပမာ၊ သက်သာရာ မရှိ၊ သမ္ပတ္တိကင်းစင်၊ သင်္ခါရဝန်းကျင်မှ၊ ကြီးစွာသောအပြစ်အစုသာဟူ၍ထင်လေ၏။ ထိုအခါ အာဒီနဝဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပြီဟူ၍ မှတ်။ ။အာဒီနဝဉာဏ်၏တည်ရာဝတ္ထုနှင့်၊ ၎င်း၏အကျိုးကို၊ ဤဆိုလတ္တံ့ဖြင့်သိအပ်၏။ ။

၁။ ဥပ္ပါဒဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ၊ နိမိတ္တံ ဒုက္ခန္တိ ပဿတိ။
အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ၊ ဉာဏံ အာဒီနဝေ ဣဒံ။ ။
၂။ အနုပ္ပါဒံ အပဝတ္တံ၊ အနိမိတ္တံ သုခန္တိစ။
အနာယူဟနံ အပဋိသန္ဓိံ၊ ဉာဏံ သန္တိပဒေ ဣဒံ။ ။
၃။ အာဒီနဝေဉာဏံ၊ ပဉ္စဌာနေသု ဇာယတိ။
ပဉ္စဌာနေ သန္တိပဒေ၊ ဒသဉာဏေ ပဇာနာတိ။
ဒွိန္နံဉာဏာနံ ကုသလတာ၊ နာနာဒိဋ္ဌိသု နကမ္ပတိ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်။

၁။ ဥပ္ပါဒဉ္စ၊ အတိတ်ကံကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေသင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုရင်း။ ပဝတ္တဉ္စ၊ အတိတ် ကံကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ ပဝတ္တိအခါ၌သင်္ခါရတို့၏စပ်ကာစပ်ကာဖြစ်ခြင်း

ကိုဒင်း။ နိမိတ္တဥ္စ၊ကာလသုံးပါး၌တည်သော၊အလုံးစုံသောတေဘူမကသင်္ခါရဟူသောအာရုံကိုဒင်း။ အာယူဟာနံစ၊အနာဂတ်ပဋိသန္ဓေ၏အကြောင်းဖြစ်သော ပဝတ္တုပ္ပန်ကံကိုဒင်း။ပဋိသန္ဓိဉ္စ၊အနာဂတ်ပဋိသန္ဓေရုပ်နာမ်ဟူသောသင်္ခါရကိုဒင်း။ဒုက္ခန္တိ၊ဒုက္ခဟူ၍။ပဿတိ၊ရှုမြင်၏။ဆူဒံဥာဏံ၊ဤဥပ္ပါဒစသော၊ငါးပါးသောတည်ရာရှိသောဥာဏ်ကို။ အာဒီနဝေ၊ အပြစ်ဒေါသ၊အာဒီနဝဟူသော၊ အာရုံဟူသောဝတ္ထု၌။ ဥာဏံ၊ ဖြစ်ပေါ်သောဥာဏ်မည်၏။ ။

၂။ အနုပ္ပါဒံစ၊ဖြစ်ခြင်းမရှိသောနိဗ္ဗာန်ကိုဒင်း။ အပဝတ္တံစ၊ပဝတ္တမရှိသောနိဗ္ဗာန်ကိုဒင်း။အနိမိတ္တံစ၊သင်္ခါရဟူသောနိမိတ်မှကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကိုဒင်း။ အနာယူဟာနံစ၊ အာယူဟာနမည်သော၊သင်္ခါရမရှိသောနိဗ္ဗာန်ကိုဒင်း။ အပဋိသန္ဓိံစ၊ ပဋိသန္ဓေမရှိသောနိဗ္ဗာန်ကိုဒင်း။သုခန္တိ၊သုခဟူ၍။ပဿတိ၊ရှုမြင်၏။ ဆူဒံ၊ဤဥာဏ်သည်။သန္တိပဒေ၊သင်္ခါရ ခပ်သိမ်းတို့၊ကုန်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံ၌။ဥာဏံ၊ဖြစ်သောဥာဏ်တည်း။ ။

၃။ အာဒီနဝေဥာဏံ၊အာဒီနဝဥာဏ်သည်။ပဥ္စသုဌာနေသု၊ဥပ္ပါဒစသော ငါးပါးသောအာရုံဟူသောဝတ္ထုတို့၌။ ဇာယတိ၊ဖြစ်၏။သန္တိပဒေဥာဏံ၊သန္တိပဒဥာဏ်သည်။ပဥ္စဌာနေ၊အနုပ္ပါဒစသော၊ငါးပါးသောအာရုံဟူသောဝတ္ထု၌။ဇာယတိ၊၏။ဣတိ၊ဤသို့။ဒသဉာဏေ-ဒသဉာဏာနိ၊ဆယ်ပါးကုန်သောဥာဏ်တို့ကို။ပဇာနာတိ၊သိ၏။ဒွိန္နံဉာဏာနံ၊အာဒီနဝဥာဏ်၊သန္တိပဒဥာဏ်အားဖြင့်နှစ်ပါးကုန်သောဥာဏ်တို့၌။ကုသလတာ-ကုသလတာယ၊လိမ်မာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နာနာဒိဋ္ဌီသု၊လွန်မြတ်သော၊မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌နိဗ္ဗာန်ရှိ၏စသော၊အထူးထူးသောအယူတို့ကြောင့်။နကမ္ပတိ၊မတုန်လှုပ်။ ။

ဤပဋိသန္ဓိဒါမဂ်ပါဠိနှင့်ညီစွာ၊ ဥပ္ပါဒ၊ပဝတ္တ၊နိမိတ္တ၊အာယူဟန၊ပဋိသန္ဓိ-အားဖြင့်ငါးပါးတို့သည်သာလျှင် အာဒီနဝဥာဏ်၏ဖြစ်ရာဝတ္ထုမည်၏။ထိုငါးပါးတို့တွင်၊ဥပ္ပါဒ၊ပဝတ္တ၊အာယူဟ

န-တို့ဟူသည်၊ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့ပေတည်း။ နိမိတ္တ-ဟူသည်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ဗဟိဒ္ဓ-စသောအားဖြင့်ပြားသောကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ရုပ်နာမ်ဟူသောသင်္ခါရအလုံးစုံပင်တည်း။ပဋိသန္ဓိ-ဟူသည်၊ အနာဂတ်၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ရုပ်နာမ်-ဟူသော သင်္ခါရပင်တည်း။ အနုပ္ပါဒ-စသော ငါးပါးတို့သည်၊ သန္တိပဒ ဉာဏ်၏ဝတ္ထုတည်း။ယင်းသန္တိပဒဉာဏ်ကိုသွင်း၍ပြခြင်းသည်၊ဘယတူပဋ္ဌာန၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးသော အာဒီနဝဉာဏ်၏ အာနိသင်ကိုပြလိုသောကြောင့်ဖြစ်၏ဟူ၍မှတ်။ ။

ဤသို့ခပ်သိမ်းဥဿုံ၊အလုံးစုံသောသင်္ခါရတရားတို့ကိုအပြစ်ဒေါသအာဒီနဝအားဖြင့် ရှုမြင်ပြီးသော၊ဤယောဂီဟင်္သာ၊ကေသရာဆင်မင်းသည်၊အကြွင်းမရှိသော၊ဘဝ၊ယောနိ၊ဂတိ၊ဌိတိ၊နိဝါသတို့၌တည်ကုန်သောပျက်စီးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတို့၌ မနှစ်ခြိုက်နိုင်။ ညှိုးမှိုင်နွမ်းချိ၊ပျင်းရိငြီးငွေ့၊မပျော်မွေ့ဘဲ၊အနိစ္စာနုပဿနာ၊ဒုက္ခာနုပဿနာ၊အနတ္တာနုပဿနာ၊ နိဗ္ဗိန္ဒာနုပဿနာ၊ဝိရာဂါနုပဿနာ၊နိရောဓါနုပဿနာ၊ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ-အားဖြင့်၊အနုပဿနာခုနစ်ပါးတို့၌ရင်း။အနိစ္စာနုပဿနာ၊ဒုက္ခာနုပဿနာ၊အနတ္တာနုပဿနာ-ဟူသောအနုပဿနာသုံးပါးတို့၌ရင်း။ အနုပ္ပါဒေါခေမံ-အစရှိသောနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ရှေးရှိသော၊ အလျော်ဟူသော၊ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အပ်ပြီးသော၊ အနုပ္ပါဒစသော နိဗ္ဗာန်တရားတို့၌သာ ပျော်ပါးညွတ်ကိုင်းရှိုင်းသောစိတ်ရှိလေတော့သည်သာ။ ဥပမာကား၊ အနောတတ်အိုင်၏အနောက်မျက်နှာရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီးသော၊စိတ္တကူဋ်တောင်ခြေ၌၊ပျော်နေကြရွှေဟင်္သာသည်။ စဏ္ဍာလရွာအထွက်၊ အိုင်ငယ်၊တံစီးပွက်၌၊ မနှစ်သက်မပျော်ပိုက်နိုင်။ အိုင်ကြီးခုနစ်ပါး၌သာပျော်ပါးနှစ်ခြိုက်သကဲ့သို့ရင်း။ ခြေချိုင့်လျှောင်သွင်း၊သားမင်းကေသရာသည်။ ယူဇနာသုံးထောင်၊ ကျယ်ပြောဆောင်သော၊ဟေဝန်တောင်အကွေ့၌သာ၊ပျော်မွေ့သကဲ့သို့ရင်း။ခြေနှစ်ဖက်၊လက်နှစ်ဖက်၊အမြီး၊နှာမောင်း။

စိဖေါင်းအိမ်ဟူသော၊ ဘူမိဖုသန့။ အင်္ဂါခုနစ်ပါးရှိသော၊ သဗ္ဗ
သေတ၊ ဝေဟာသပျံ၊ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည်၊မြို့တွင်း၌မမွေ့မလျော်
နိုင်။ဆဒ္ဒန်အိုင်၌သာမွေ့လျော်ပျော်ပါးနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ထိုသို့
သင်္ခါရတို့၌မနှစ်အပ်စရာဟူ၍ထင်သောအခါ၊ နိဗ္ဗိန္ဒာဉာဏ်ဖြစ်
ပေါ်ပြီဟူ၍မှတ်။ ။

ဤနိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်ဖြင့်၊ ဘုံသုံးတန် နှောင်အိမ်တွင်၊ ဆန့်ကျင်
ငြီးငွေ့၊ မပျော်မွေ့သောယောဂီထွတ်များ၊ အမျိုးကောင်းသား
အား။ကွန်ပိုက်၌ငါး။မြွေမိသောဘားအရောင်။ချိုင့်လှောင်သော
တောကြက်။ အလမ္ပာယ်၌မြွေ။ ကြော့ကွင်းမိလေသောသမင်။
ဂဠုန်လက်တွင်နဂါး။ကြောင်ဘားလက်ဝယ်၊ကြွက်သူငယ်။စွန့်
လက်သည်းဝယ်၊ စာသူငယ်။ နက်ကျယ်သောညွန်အိုင်၌ ကျ
သောဆင်။ရာဟုခံတွင်းတွင်၊လဗိမာန်။ရန်သူဝန်းဝိုင်းအပ်သော
ယောကျာ်း-စသည်တို့ကဲ့သို့။ ဘယ် တစုံတရာသော သင်္ခါရ
တရား၌ပင် ပျော်ပါးငြိကပ်၊ဖွဲ့စပ်တပ်စွန်းခြင်းမရှိ။ လွန်စွာထန်
ပြင်း၊ လွတ်ကင်းထွက်မြောက်လိုသောစိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လေ၏။
ထိုအခါမုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်၏။ ။

အလုံးစုံကုန်သော၊ဘဝသုံးပါး၊ယောနိလေးပါး၊ဂတိငါးပါး၊
ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး၊သတ္တာဝါသကိုးပါး-တို့၌တည်ကုန်သော၊
ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိကုန်သော၊ လောကီ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ ဟူ
သောသင်္ခါရတို့မှ လွတ်ခြင်းငှါအလိုရှိသော၊ မုဉ္စိတုကမျတာ
ဉာဏ်ကိုရပြီးသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အလုံးစုံသောတေဘူ
မကသင်္ခါရတို့မှ လွတ်ခြင်းငှါ၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟူ၍သိမ်း
ဆည်းသုံးသပ်အပ်ကုန်ပြီးသောသင်္ခါရတို့ကို၊တဖန် သမ္မသန
ဉာဏ်အရာ၌ ရေးသားအပ်ခဲ့ပြီးသော။ ရူပံ အနိစ္စံ ပလောကံ၊
စလံ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝံ။စသော၊ လေးဆယ်သော အခြင်းအရာတို့
ဖြင့်ရှင်း၊သဗ္ဗံပိ သင်္ခါရဂတံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊
အသုဘံ ဒုဂ္ဂန္ဓ ဇေဂုစ္ဆ ပဋိကူလဋ္ဌေန၊အနတ္တာအသာရကဋ္ဌေန။
ဟူ၍ရှင်း သိမ်းဆည်းအပ်၏။ထိုသို့သိမ်းဆည်းသဖြင့် အကြင်

အခါယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် တေဘူမက သင်္ခါရတို့ကို၊နိစ္စ၊သုခ၊ သုဘ၊အတ္တ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်မယူသောအားဖြင့်လွှတ်နိုင်၏။ ထိုအခါပဋိသင်္ခါဉာဏ်သည်ဖြစ်၏။ ။

အနိစ္စံ မနသိကရံ၊ပဋိသင်္ခါ နိမိတ္တကံ။
ဒုက္ခတော ဘဝပ္ပဝတ္တံ၊ အနတ္တတော တဒုဘယံ။ ။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိကရစိတ၊ပဋိသင်္ခါဒီပါဋ္ဌိသင်္ဂဟ။

အနိစ္စံ၊ အနိစ္စဟူ၍။ မနသိကရံ-မနသိကရောတော၊ နှလုံးသွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်အား။ နိမိတ္တကံ၊ တေဘူမကရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရကို။ ပဋိသင်္ခါ၊အနိစ္စလက္ခဏာ၏အစွမ်းအားဖြင့်သိ၍။ဉာဏံ၊ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်ပေါ်၏။ ဒုက္ခတော၊ဒုက္ခအားဖြင့်။ မနသိကရံ၊နှလုံးသွင်းသောသူအား။ ဘဝပ္ပဝတ္တံ၊ချမ်းသာသုခဟု သမုတ်အပ်သော၊ ရူပ-အစ၊အရူပဘဝတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ပဋိသင်္ခါ၊ဒုက္ခလက္ခဏာ၏အစွမ်းအားဖြင့်သိ၍။ဉာဏံ၊သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊၏။ အနတ္တတော၊အနတ္တအားဖြင့်။ မနသိကရံ၊အား။ တဒုဘယံ၊ထိုနိမိတ္တ၊ ပဝတ္တနှစ်ပါးကို။ ပဋိသင်္ခါ၊အနတ္တလက္ခဏာ၏အစွမ်းအားဖြင့်သိ၍။ဉာဏံ၊ဉာဏ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ဖြစ်၏။ ။

မဂ်ဉာဏ်လိုလား၊ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကိုရထားပြီးသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊မိမိရအပ်ပြီးသောပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့်ပင်၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ-ဟူသော လက္ခဏာသုံး၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်ကုန်ပြီးသော သင်္ခါရတို့ကို၊ အနတ္တလက္ခဏာ၊လွန်စွာထင်ရှားစေခြင်းငှါ။ရုပ် အနိစ္စံ ပလောကံ၊ စလံ ပဘင်္ဂု အဒ္ဓုဝံ။စသည်ဖြင့်သိမ်းဆည်းအပ်၏။ ထိုနောက်တဖန် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသော သင်္ခါရတို့ကို။ ဒွိကောဋိကသုညတ-နည်းဖြင့် သိမ်းဆည်းရှုမှတ်အပ်၏။ ဒွိကောဋိကသုညတ-နည်းဟူသည်။သင်္ခါရတို့ကို တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆို

အပ်သော၊ ငါ-သူဟူသောအတ္တ။ ငါ-သူဟူသောအတ္တ၏ဥစ္စာ ဟူသော အတ္တနိယအားဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော အတ္တအစရှိတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသည်၏ အဖြစ်ကို ရှုမှတ်ကြောင်း ဖြစ်သော နည်းတည်း။ ။ရူပံကား။ ။ရူပံ သုညံ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။ဝေဒနာသုညာ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။သညာ သုညာ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။သင်္ခါရာ သုညာ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။ဝိညာဏံ သုညံ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။သုည မိဒံ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ။ ။ဟူသည်တည်း။ ။ရူပံ၊ရုပ်သည်။အတ္တေနဝါ၊ခန္ဓာအိမ်သခင်၊မြင်ခြင်းစသောကိစ္စကိုပြီးစေနိုင်သောကတ္တာကာရက၊ခံစားတတ်သောဝေဒက၊ အလိုသို့လိုက်ရသောသယံဝသီဟူသော၊အညတိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော၊ငါ-သူဟူသောအတ္တမှ၎င်း။ ဝါ၊သတ္တဝါမှ၎င်း။အတ္တနိယေနဝါ၊ငါ-သူဟူသောအတ္တ၏ဥစ္စာမှ၎င်း။ဝါ၊ငါသူဟူသောသတ္တဝါ၏ဥစ္စာမှ၎င်း။သုညံ၊လုံးလုံးမရှိ၊ဆိတ်သုဉ်းဘိ၏။ ။ဝေဒနာ၊ဝေဒနာသည်။ လ။သညာ၊သညာသည်။ လ။သုညာ၊လုံးလုံးမရှိ၊ဆိတ်သုဉ်းဘိ၏။ ။သင်္ခါရာ၊ဝေဒနာသညာတို့မှကြွင်းကုန်သောဖဿစသောသင်္ခါရတို့သည်။လ။သုညာ၊လုံးလုံးမရှိ၊ဆိတ်သုဉ်းကုန်ဘိ၏။ ။ဝိညာဏံ၊ဝိညာဏ်သည်။လ။သုညံ၊လုံးလုံးမရှိ၊ဆိတ်သုဉ်းဘိ၏။ ။ဣဒံ၊ဤရုပ်,ဝေဒနာ,သညာ,သင်္ခါရ,ဝိညာဏ်ဟူသော သင်္ခါရသဘော တရားသည်။ လ။သုညံ၊၏။ ။ထို့နောက်တဖန်၊ရုပ်နာမ်ဟူသောခန္ဓာတို့ကို၊စတုကောဋိက သုညတ-နည်းဖြင့် သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်အပ်၏။ ။စတုကောဋိကသုညတ-နည်းဟူသည်၊သင်္ခါရတို့ကို၊တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော၊ အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ ငါဟူသောအတ္တ။ ငါဟူသောအတ္တ၏ဥစ္စာဟူသော အတ္တနိယ။တိတ္ထိတို့သည်ပင်ကြံဆအပ်သော၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊ငါမှပြန်ဘက်ဖြစ်သော၊သူတပါးဟူသောအတ္တ။သူတပါးဟူသောအတ္တ၏ ဥစ္စာ ဟူသော အတ္တနိယအားဖြင့် လေးပါးကုန်သော

အဘိုအစုတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသည့်၏အဖြစ်ကိုရှုမှတ်ကြောင်းဖြစ်သောနည်းတည်း။ ။ရူပံကား။

ရူပံ နာ ဟံ၊န မမ၊န ကောစိ၊နကသ္သစိ။
ဝေဒနာ နာ ဟံ၊န မမ၊န ကောစိ၊န ကသ္သစိ။
သညာ နာ ဟံ၊န မမ၊န ကောစိ၊န ကသ္သစိ။
သင်္ခါရာ နာ ဟံ၊န မမ၊န ကောစိ၊န ကသ္သစိ။
ဝိညာဏံ နာ ဟံ၊န မမ၊န ကောစိ၊န ကသ္သစိ။
နာ ဟ မိဒံ၊န မမ၊န ကောစိ၊န ကသ္သစိ။

ဟူသည်တည်း။

ရူပံ၊ရုပ်သည်။အဟံ၊ခန္ဓာအိမ်သခင်၊မြင်ခြင်းစသောကိစ္စတို့ကိုပြီးစေတတ်သော ကတ္တာကာရက၊ ချမ်းသာ ဆင်းရဲတို့ကိုခံစားတတ်သောဝေဒက၊ အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သောသယံဝသီဟုဆိုအပ်သော၊အညတိတ္ထိတို့သည်ကြံဆအပ်သောအနှစ်သာရဟူသော၊ငါဖြစ်သောအတ္တသည်။ဝါ၊အတ္တဖြစ်သောငါသည်။န၊မဟုတ်။မမ၊အတ္တဖြစ်သောငါ၏။န၊ပိုင်ဆိုင်စရာ၊ဥစ္စာမဟုတ်။[အတ္တဟူသောငါမရှိလျှင်၊ အတ္တဟူသော၊ ငါကောင်၏ ဥစ္စာလည်းမရှိ၊လုံးလုံးဆိတ်သုဉ်းတော့သည်သာဟူလို]။ကောစိ၊ငါမှပြန်ဘက်ဖြစ်သော၊ တစုံတယောက်သော၊ သူတပါးဖြစ်သောအတ္တသည်။ဝါ၊အတ္တဖြစ်သော၊တစုံတယောက်သောသူတပါးသည်။ န၊မဟုတ်။ ကသ္သစိ၊ ငါမှပြန်ဘက်ဖြစ်သော၊ တစုံတယောက်သော၊သူတပါးဖြစ်သောအတ္တ၏။ ဝါ၊အတ္တဖြစ်သော၊တစုံတယောက်သောသူတပါး၏။ န၊ပိုင်ဆိုင်စရာ၊ ဥစ္စာလည်းမဟုတ်။ [ငါမှပြန်ဘက်ဖြစ်သော၊အတ္တဖြစ်သော၊တစုံတယောက်ဟူသောသူတပါးမရှိလျှင်၊ ၎င်း၏ဥစ္စာလည်း၊ မရှိလုံးလုံး၊ဆိတ်သုဉ်းတော့သည်သာတည်း။သက်သက်သောပရမတ္ထသဘာဝ၊သင်္ခါရအစုမျှသာဟူ၍ဆိုလိုသည်]။ဝေဒနာ၊သည်။လ။သညာ၊သညာသည်။ အဟံ၊သည်။ န၊မဟုတ်။လ။သင်္ခါရာ၊သင်္ခါရတို့

သည်။ အဟံ၊သည်။ န၊မဟုတ်ကုန်။လ။ ဝိညာဏံ၊စိတ်ဟူသော ဝိညာဏ်သည်။အဟံ၊သည်။န၊မဟုတ်။လ။ ဣတိ၊ဤရုပ်၊ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ဝိညာဏ်-ဟူသော သင်္ခါရ သဘော တရားသည်။ ဝါ၊ဤရုပ်နာမ်သည်။ အဟံ၊သည်။န၊မဟုတ်။ ။(ကြွင်း အနက်များ သိသာပြီ)။ ။ဤနည်းကို။ ဝါ၊ငါ၏ ဥစ္စာဟူသော အတ္တ၊ အတ္တနိယသာ မရှိသည်။ သူတပါး၊ သူတပါး၏ဥစ္စာဟူ သော အတ္တ၊အတ္တနိယတို့သည်မှု ရှိကုန်၏ဟု ယူမှတ်မည် စိုး သောကြောင့်၊ပဟာရပြန်၏ဟူ၍မှတ်ယူအပ်၏။ ။

ထိုနောက်တဖန်၊ရုပ်နာမ်ဟူသောခန္ဓာတို့ကို၊ ဆကောဒိုက သုညတ-နည်းဖြင့်သိမ်းဆည်းရှုမှတ်အပ်၏။ ဆကောဒိုကသုည တ-နည်းဟူသည်၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ အတ္တ၊ အတ္တနိယ၊ နိစ္စ၊ဓုဝ၊ သဿတ၊ အဝိပရိဏာမဓမ္မ-အားဖြင့် ခြောက်ပါး ကုန်သော အတ္တိအစုတို့မှဆိတ်သုဉ်းသည်၏အဖြစ်ကို ရှုမှတ်ကြောင်းဖြစ် သောနည်းတည်း။ ။ရှုပုံကား။ ။

ရူပံ သုညံ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ နိစ္စေနဝါ ဓုဝေနဝါ သဿတေနဝါ အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

ဝေဒနာ သုညာ အတ္တေနဝါ အတ္တနိယေနဝါ နိစ္စေနဝါ ဓုဝေ နဝါ သဿတေနဝါ အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

သညာ သုညာ အတ္တေနဝါ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

သင်္ခါရာ သုညာ အတ္တေနဝါ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။

ဝိညာဏံ သုညံ အတ္တေနဝါ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။

စသည်တည်း။

ရူပံ၊ရုပ်သည်။ အတ္တေနဝါ၊ မှရင်း။ အတ္တနိယေနဝါ၊ မှရင်း။ နိစ္စေနဝါ၊ တောင်ထွတ်တပဲ၊ မြဲသောအဖြစ်မှရင်း။ ။[မှတ် ချက်။တပဲဟူသည်၊ပေါရာဏတည်း။အတူတူဟူသောအနက် ရှိ၏။တောင်ထွတ်နှင့်အတူတူ။ ဝါ၊တောင်ထွတ်လို၊ဟူလို]၊ ။ ဓုဝေနဝါ၊ခိုင်ခန့်သည်၏အဖြစ်မှရင်း။ သဿတေနဝါ၊အခါခပ်

သိမ်း ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်မှုရင်း။ အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ၊ ဖောက်ပြန်သောသဘော၏မရှိခြင်းမှုရင်း။သုညံ၊ကင်းဆိတ်၏။

ဤသို့ခြောက်ပါးကုန်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ထင်မြင်လတ်သော် တဖန်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသော သင်္ခါရတို့ကိုရှစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊သုည၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။

ရူပံ အသာရံ၊နိဿာရံ၊သာရာပဂတံ၊နိစ္စသာရသာရေနဝါ၊ ဓုဝသာရသာရေနဝါ၊ သုခသာရသာရေနဝါ၊ အတ္တသာရသာရေနဝါ၊ နိစ္စေနဝါ၊ ဓုဝေနဝါ၊ သဿတေနဝါ၊ အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

ဝေဒနာ အသာရာ၊နိဿာရာ၊သာရာပဂတာ၊နိစ္စသာရသာရေနဝါ၊ဓုဝသာရသာရေနဝါ၊သုခသာရသာရေနဝါ။ လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

သညာ အသာရာ၊နိဿာရာ၊ သာရာပဂတာ၊နိစ္စသာရသာရေနဝါ၊ဓုဝသာရသာရေနဝါ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

သင်္ခါရာအသာရာ၊နိဿာရာ၊သာရာပဂတာ၊နိစ္စသာရသာရေနဝါ၊ဓုဝသာရသာရေနဝါ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

ဝိညာဏံအသာရံ၊နိဿာရံ၊သာရာပဂတံ။လ။အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ။ ။

စသည်တည်း။

ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ နိစ္စသာရသာရေနဝါ၊ နိစ္စသာရတည်းဟူသောအနှစ်ဖြင့်ရင်း။ ဓုဝသာရသာရေနဝါ၊ ဓုဝသာရတည်းဟူသောအနှစ်ဖြင့်ရင်း။ သုခသာရသာရေနဝါ၊ သုခသာရတည်းဟူသော အနှစ်ဖြင့်ရင်း။ အတ္တသာရသာရေနဝါ၊ အတ္တသာရတည်းဟူသောအနှစ်ဖြင့်ရင်း။ နိစ္စေနဝါ၊တောင်ထွတ်တပဲ၊ မြဲသောအဖြစ်ဖြင့်ရင်း။ ဓုဝေနဝါ၊ ခိုင်ခန့်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်ရင်း။ သဿတေနဝါ၊အခါခပ်သိမ်း၊ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်ရင်း။

အဝိပရိဏာမဓမ္မေနဝါ၊ ဘောက်ပြန်သောသဘော၏မရှိသည့်၏အဖြစ်ဖြင့်ငှင်း။ အသာရံ၊အနှစ်မဟုတ်။ နိဿာရံ၊ အနှစ်မရှိ။ သာရာပကတံ၊အနှစ်မှကင်း၏။ ဝါ၊အနှစ်သည်ကင်း၏။ (ကြွင်းအနက်များသိသာပြီ)။ ။

ဤသို့ ၅စ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သုညတ၏အဖြစ်ကိုသိမ်းဆည်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ထင်မြင်လတ်သော် တဖန်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရတို့ကို၊ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ သုညတ၏အဖြစ်ကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။

ရူပံ ရိတ္တံ တုစ္ဆံ သုညံ အနတ္တာ အသာရကံ ဝဓကံ ဝိဘဝံ အဃမူလံ သာသဝံ သင်္ခတံ။ ။

ဝေဒနာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ အသာရကာ ဝဓကာ ဝိဘဝါ အဃမူလာ သာသဝါ သင်္ခတာ။ ။

သညာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ။လ။သင်္ခတာ။ ။

သင်္ခါရာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ။လ။သင်္ခတာ။ ။

ဝိညာဏံ ရိတ္တံ တုစ္ဆံ သုညံ အနတ္တာ။လ။သင်္ခတံ။ ။

စသည်တည်း။

ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရိတ္တံ၊ နိစ္စသာရစသောအနှစ်မှကင်းချေ၏။ တုစ္ဆံ၊ သိမ်ငယ်ယုတ်ညံ့စွာ၏။ သုညံ၊ အနှစ်သာရဟု ဆိုအပ်သော၊သတ္တဝါဟူသောအတ္တမှဆိတ်သုဉ်းချေ၏။အနတ္တာ၊သတ္တဝါဟူသော အတ္တမဟုတ်ချေ။ အသာရကံ၊ သတ္တဝါ ဟူသော အနှစ်မရှိ။ ဝဓကံ၊ မိတ်ကျွမ်းဝင်ဟန်၊သေကြောင်းကြံသော၊ရန်သူဟူသမျှနှင့်တူချေ၏။ဝိဘဝံ၊ပွါးစီးခြင်းမရှိ။အဃမူလံ၊မကောင်းမှုဟူသမျှတို့၏ဖြစ်ရာမူလဖြစ်ချေ၏။သာသဝံ၊အာသဝေါတရားတို့၏နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။ သင်္ခတံ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်း၍ပြုပြင်အပ်၏။ ။(ကြွင်းနက်များသိသာပြီ)။ သို့သော်၊ သင်္ခါရာ ရိတ္တာ-စသည်တို့သည် ဗဟုဝုစ်ဖြစ်ကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍၊ သင်္ခါရာ၊သင်္ခါရတို့၏၊ရိတ္တာ၊နိစ္စသာရစသောအနှစ်

မှကင်းကုန်ချေ၏။ စသည်ဖြင့် မြန်မာဆိုရမည်။ ။တနည်း၊ အောက်ပါအတိုင်းလည်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ဆင်ခြင်ပုံကား။

ရူပံ ရိတ္တံ တုစ္ဆံ သုညံ အနတ္တာ အနိဿရိယံ အကာမကာရိယံ အလဗ္ဘနီယံ အဝသဝတ္တကံ ပရံ ဝိဝိတ္တံ။ ။

ဝေဒနာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ အနိဿရိယာ အကာမကာရိယာ အလဗ္ဘနီယာ အဝသဝတ္တကာ ပရာ ဝိဝိတ္တာ။

သညာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ။လ။ဝိဝိတ္တာ။ ။

သင်္ခါရာ ရိတ္တာ တုစ္ဆာ သုညာ အနတ္တာ။လ။ဝိဝိတ္တာ။ ။

ဝိညာဏံ ရိတ္တံ တုစ္ဆံ သုညံ အနတ္တာ။လ။ဝိဝိတ္တံ။ ။

စသည်တည်း။

ရူပံ၊သည်။ရိတ္တံ၊၏။တုစ္ဆံ၊၏။သုညံ၊၏။ အနတ္တာ၊အနှစ်သာရဟူ၍ဆိုအပ်သော၊သတ္တဝါဟူသောအတ္တမဟုတ်ချေ။ အနိဿရိယံ၊အစိုးလည်းမရ၊အစိုးရသူလည်းမရှိချေ။အကာမကာရိယံ၊နိစ္စသုခစသည်ဖြစ်စေဟု မိမိအလိုရှိတိုင်းမပြုထိုက်ချေ။ ဝါ၊မိမိအလိုဖြင့်တစုံတခုကိုမပြုတတ်ချေ။ အလဗ္ဘနီယံ၊တောင့်တတိုင်းမရချေ။အဝသဝတ္တကံ၊မိမိလည်းသူတပါး၏အလိုသို့မဖြစ်တတ်၊သူတပါးကိုလည်းမိမိ၏အလိုသို့မလိုက်စေတတ်။ပရံ၊စိုးရင်တိုင်းမရ၊သူစိမ်းပြင်ပသာတည်း။ ဝိဝိတ္တံ၊အကြောင်းမှ၎င်း၊ အကျိုးမှ၎င်းဆိတ်၏။ ။ဤသို့သိမ်းဆည်း၍ထင်လျှင်၊တဆဲ့နှစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သိမ်းဆည်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။

ရူပံ နသတ္တော နဇီဝေါ နနရော နမာဏဝေါ နဣတ္ထီ နပုရိသော နအတ္တာ နာဟံ နအတ္တနီယံ နမမ နအညဿ နကဿစိ။

ဝေဒနာ နသတ္တော နဇီဝေါ နနရော နမာဏဝေါ နဣတ္ထီ နပုရိသော န အတ္တာ နာဟံ န အတ္တနီယာ နမမ န အညဿ န ကဿစိ။ ။

သညာ နသတ္တော နဇီဝေါ နနရော။လ။နကာဿစိ။ ။
သင်္ခါရာ နသတ္တာ နဇီဝါ နနရာ နမာဏဝါ နဇ္ဇတ္တိယော နပုရိသာ နအတ္တာနော နမယံ နအတ္တနိယာ နမမ နအညဿ နကာဿစိ။ ။
ဝိညာဏံ နသတ္တော နဇီဝေါ နနရော။လ။နကာဿစိ။ ။

ဟူသည်တည်း။

[မှတ်ချက်။'ရူပ'ပုဒ်နှင့်၊'ဝိညာဏ'ပုဒ်၊ပါဠိအသွားတူ၏။ 'ဝေဒနာ'ပုဒ်နှင့်၊ 'သညာ'ပုဒ်လည်း၊ ပါဠိအသွားတူ၏။ 'သင်္ခါရ'ပုဒ်ကား၊ပုလ္လိင်၊ဗဟုဝုစ်တည်း]။ ။

ရူပံ၊ရုပ်သည်။ နသတ္တော၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်။ နဇီဝေါ၊ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော၊ အတ္တဟူသောအရှင်မဟုတ်။ နနရော၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အမှုကိစ္စတို့ကိုဆောင်တတ်သောအတ္တဟူသောလူမဟုတ်။နမာဏဝေါ၊မာန၏ဖြစ်ရာ၊အတ္တဟူသောကိုယ်ထည်မဟုတ်။နဇ္ဇတ္တိ၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သောမိန်းမမဟုတ်။ နပုရိသော၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော ယောကျ်ားမဟုတ်။ နအတ္တာ၊ ငါဟူသောမာနကို ထားရာ၊ကိုယ်ကောင်မဟုတ်။နာဟံ၊ငါဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်။ နအတ္တနိယံ၊ကိုယ်ကောင်၏ဥစ္စာမဟုတ်။နမမ၊ငါဟူသောသတ္တဝါ၏ဥစ္စာမဟုတ်။ နအညဿ၊သူတပါးဟူသောသတ္တဝါကိုယ်ကောင်၏ဥစ္စာမဟုတ်။နကာဿစိ၊တစုံတယောက်သောသတ္တဝါကိုယ်ကောင်၏ဥစ္စာမဟုတ်။ ။(ဝေဒနာ၊သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့၏အရာတို့၌လည်း၊ ဤနည်းတူမြန်မာပြန်ရမည်။ 'သင်္ခါရ'ပုဒ်သည်။ ဗဟုဝုစ်ဖြစ်၍-အောက်ပါအတိုင်း ပြန်ဆိုရမည်)။ ။
သင်္ခါရာ၊ဖုဿန၊အနုဘဝနစသော ကိစ္စတို့ကို စီရင်တတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ နအတ္တာ၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သောအတ္တဟူသောသတ္တဝါမဟုတ်ကုန်။ (ကြွင်းနက်တို့သိသာပြီ။ အဆုံးသတ်၌၊'ကုန်'ဟု၊ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်နက်သံ၊ ပါစေခြင်းမှ

သာ ထုံးလေတော့၏)။ ။ဤသို့ဆင်ခြင်၍ ထင်မြင်ပြီးနောက် တဖန်၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသင်္ခါရတို့ကို၊ တိရဏပရိညာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ လေးဆဲ့နှစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဆင်ခြင်အပ်၏။ ။ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။

ရူပံ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ ရောဂံ၊ ဂဏ္ဍံ၊ သလ္လံ၊ အဃံ၊ အာဗာဓံ၊ ပရံ၊ ပလောကံ၊ ဤတိ၊ ဥပဒ္ဒဝံ၊ ဘယံ၊ ဥပသဂ္ဂံ၊ စလံ၊ ပဘင်္ဂုံ၊ အဓုဝံ၊ အတာဏံ၊ အလေဏံ၊ အသရဏံ၊ အသရဏီဘူတံ၊ ရိတ္တံ၊ တုစ္ဆံ၊ သုညံ၊ အနတ္တံ၊ အာဒီနဝံ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ အသာရံ၊ အဃမူလံ၊ ဝဓကံ၊ ဝိဘဝံ၊ သာသဝံ၊ သင်္ခတံ၊ မာရာမိသံ၊ ဇာတိဓမ္မံ၊ ဇရာဓမ္မံ၊ ဗျာဓိဓမ္မံ၊ မရဏဓမ္မံ၊ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသဓမ္မံ၊ သမုဒယံ၊ အတ္ထင်္ဂမံ၊ အဿာဒံ၊ အာဒီနဝံ၊ နိဿရဏံ။ ။

ဝေဒနာ အနိစ္စာ၊ ဒုက္ခာ၊ ရောဂါ၊ ဂဏ္ဍာ၊ သလ္လာ။လ။နိဿရဏာ။ ။
သညာ အနိစ္စာ၊ ဒုက္ခာ၊ ရောဂါ၊ ဂဏ္ဍာ၊ သလ္လာ။လ။နိဿရဏာ။ ။
သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ ဒုက္ခာ၊ ရောဂါ၊ ဂဏ္ဍာ၊ သလ္လာ။လ။နိဿရဏာ။
ဝိညာဏံ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ ရောဂံ၊ ဂဏ္ဍံ၊ သလ္လံ။လ။နိဿရဏံ။ ။

ဟူသည်တည်း။

[မှတ်ချက်။ 'ရူပ'ပုဒ်နှင့်၊ 'ဝိညာဏ'ပုဒ်တို့တွဲစပ်သော၊ အနိစ္စ-စသောပုဒ်တို့သည်၊ အနိစ္စံ ရောဂံ-စသည်ဖြင့်၊ "နိဂ္ဂဟိတန္တ"နှင့် ရှိနေ၍၊ 'ဝေဒနာ' 'သညာ' 'သင်္ခါရ'ပုဒ်တို့နှင့်တွဲစပ်သောအနိစ္စ-စသောပုဒ်တို့သည်၊ 'အနိစ္စာ' 'ရောဂါ' စသည်ဖြင့် "အာကာရန္တ"နှင့်ရှိနေရမည်ဖြစ်၏။ 'ဤတိ'ပုဒ်သည်မူ၊ "နိစ္စဣကာရန္တ" ဣတ္ထိလိင်-"ဤ"။ 'ရူပဝေဒနာ' 'သညာ' 'ဝိညာဏ'ပုဒ်တို့နှင့်တွဲစပ်သောအခါ၊ "ဤတိ"ဟူ၍ပင် ရှိနေ၍။ 'သင်္ခါရ'ပုဒ်နှင့် တွဲစပ်သောအခါ၊ ၎င်း'သင်္ခါရ'ပုဒ်သည်၊ ဗဟုဝုစ်ဖြစ်၍၊ 'ဤတိ' ဟူ၍၎င်း။ 'ဤတိယော'ဟူ၍၎င်းရှိနေရမည်ဖြစ်၏။ ။ဤဒွါစတ္တာလီသာကာရအရာ၌၊ ပါဠိသည်အမျိုးမျိုးရှိ၏။ စတ္တာလီသာကာရအရာ၌လာသောပါဠိများနှင့်လည်းအနည်းငယ်မျှသာကွဲပြား၏။

သို့ဖြစ်၍ ထူးရာ၌သာအနက်ကိုရေးသားပေအံ့သတည်း]။ ။
အသရဏီဘူတံ၊ ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ သမုဒယံ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိ၏။ အတ္ထင်္ဂမံ၊ ချုပ်ခြင်း သဘောရှိ၏။ အဿာဒံ၊ သုခသောမနဿဟူသော သာယာဘွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ နိဿရဏံ၊ ဆန္ဒရာဂတို့ကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းဟူသော ထွက်မြောက်ရာထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်၏။ ။

ဒွါစတ္တာလီသာကာရတို့တွင်၊ သမုဒယ, အတ္ထင်္ဂမတို့ကိုရှုသဖြင့်၊ နိစ္စသာရကိုမမြင်။ သုညတာထင်၏။ အဿာဒကိုရှုသဖြင့်၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ကို မြင်၍၊ သုညတာထင်၏။ အာဒီနဝ နိဿရဏတို့ကိုရှုသဖြင့်၊ နိစ္စအဖြစ်စသည်မှဆိတ်ခြင်းဟူသော သုညတာထင်လေ၏။ ။ဤသို့သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကိုရှုဆင်ခြင်သဖြင့်၊ သုညတာထင်ခြင်း၏အကျိုးကိုဤသို့ဟောတော်မူလေ၏။ ။

သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊
မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဥပဟစ္စ၊
ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊
မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။ ။

စူဠနိဒ္ဒေသ၊ မောဃရာဇသုတ်။

မောဃရာဇ၊ မောဃရာဇမည်သောရဟန်း။ သဒါ၊ နေ့ရော ညဉ့်ပါ၊ အခါမပြတ်။ သတော၊ သတိနှင့်ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍။ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ၊ နှစ်ဆယ်သောမိုရာရှိသောသက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ ဥပဟစ္စ၊ ပွန့်ခွါပယ်နုတ်၍။ လောကံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရလောကကို။ သုညတော၊ အတ္တဟူသောအနှစ်မှ ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်။ အဝေက္ခဿု၊ ပညာစက္ခု၊ထင်အောင်ပြု၍၊ မြော်ရှုရှုစမ်းဘိလော။ ဧဝံ၊ ဤသို့မြော်ရှု၊ ရှုစမ်းသည်ရှိသော်။ မစ္စုတ

ရော၊ သေမင်းကိုလွန်မြောက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဇေ၊ ဤသို့ သုညအားဖြင့်။ လောကံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသောသင်္ခါရလောကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ သေချာစေ့ငု၊ မြင်အောင်ရှုသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ မစ္စုရာဇာ၊ သေမင်းသည်။ နပဿတိ၊ မမြင်နိုင်။ ။

ဤသို့လျှင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်သိမ်းဆည်း၍၊ အတ္တ၊ အတ္တနိယဟူသောအနှစ်သာရမှ ဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကိုမြင်ပြီးသော်၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်လျက်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့်၊ တဖန်သင်္ခါရတို့ကို။ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တာ။ အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တာ။ ဟုအဖန်ဖန်ရှုသောယောဂီသည်၊ ချစ်ကြည်လှစွာသောမယားကိုရန်းထားပြစ်မြင်၊ ကွာကြဉ်ပြီးနေ၊ တစုံတယောသောယောက်ျားနှင့်၊ စကားပြည့်ရှင်၊ နေချင်တိုင်းနေသော်လည်း၊ မရုန်းမချစ်၊ လျစ်လျူသာဖြစ်သကဲ့သို့။ ခပ်သိမ်းသောသင်္ခါရတို့၌၊ ငါတည်း၊ ငါ့ဥစ္စာတည်း-ဟု ယူဘွယ်ကို မမြင်ခြင်းကြောင့်။ ကြောက်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်းကိုစွန့်ပစ်၍၊ မရုန်းမချစ်၊ လျစ်လျူသာဖြစ်၏။ ဤသို့သိမြင်သောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည်၊ ကြာရွက်ဦးရေပေါက်။ မီး၌ကျရောက်သော အကြောကြက်တောင်တို့ကဲ့သို့။ ထိတ် ထောင် နှောင်အိမ်အလားဘဝသုံးပါး၊ ယောနိလေးပါးစသည်တို့၌မနှစ်မြိုက်၊ မပွါးပြန့်မူ၍၊ တိုတွန့်ကွေးကုပ်၊ နောက်သို့ဆုတ်နစ်၏။ လျစ်လျူဖြစ်ခြင်းသော်ရင်း၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်းသော်ရင်းတည်၏။ ထိုအခါသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်ဖြစ်ပြီ ဟူ၍မှတ်။ ။ ထိုသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် ရင့်သန်အားရှိလတ်သော်၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရဝတ်ကို အာရုံမပြု။ လက်လွတ်စွန့်လှန်လျက် အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်သို့ အစဉ်အတိုင်းတက်၍ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ပြေးဝင်၏။ အနုလောမဉာဏ်၏အခြေမဖြစ်သေး၊ မရင့်မသန်သေး၍ နိဗ္ဗာန်ကိုသန္တအားဖြင့်မမြင်သေးမူကား၊ မုန့်ညက်ကိုဆင်းခတ်၊ ဝါဂွမ်းဖတ်သည့်အလား၊ သင်္ခါရတရားတို့ကိုသိမ်းဆည်းရှေးရှု၊ အာရုံမူ၍၊ အဖန်ဖန်လျစ်လျူမူလျက်၊ အနုပဿနာသုံးပါး၏အ

စွမ်းအားဖြင့်တည်၏။ ။သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ မပြုနိုင်သော်လည်း၊ ရင့်သန်လျှင်၊ အနုလောမဉာဏ်၏ အခြေဖြစ်သည့်ကိုစွဲး၍၊နိဗ္ဗာန်ကိုသန္တအားဖြင့်မြင်သည်ဟု ဆိုသည်ဟူ၍မှတ်။ ။

ဤသင်္ခါရုပေက္ခာကို၊အဖန်တလဲလဲ၊မှီဝဲးပွါးများသောယောဂီအား၊အလွန်အားရှိသောအဓိမောက္ခသဒ္ဓါ။ကောင်းစွာချီးမြှောက်အပ်သောဝီရိယ။ ထင်မြင်လှစွာသောသတိ။အလွန်တည်ကြည်သောစိတ်။ တိက္ခတရ၊ထက်မြက်သောသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်-ဖြစ်ပေါ်လာ၍၊မဂ်ဖြစ်ခါနီးသည်ရှိသော်။သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊တေဘူမက သင်္ခါရတို့ကို၊အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟူသော လက္ခဏာ သုံးပါးတို့တွင်၊ တပါးပါးသော လက္ခဏာအားဖြင့် အာရုံပြု၍ဖြစ်ပေါ် ပြီးလျှင်၊ ဘဝင်သို့သက်လေ၏။ ထိုဘဝင်၏ အခြားမဲ့၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် သင်္ခါရတို့ကို၊လက္ခဏာသုံးပါးတို့တွင် တပါးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် ရှု၍ဖြစ်၏။ ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးပါးတို့တွင်၊ တပါးပါးသည်၊ တေဘူမက ရုပ် နာမ် ခန္ဓာဟူသော သင်္ခါရတို့ကိုပင်လျှင် အာရုံပြု၍၊ပရိကံ၊ဉပစာ၊အနုလုံ-ဟု သုံးကြိမ်။တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်အားကား၊ဉပစာ၊အနုလုံ-ဟုနှစ်ကြိမ်-အနုလောမဉာဏ်ဇော၏အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်၏။ ဤဇောသုံးကြိမ်ကို၊နှစ်ကြိမ်ကို၊အာသေဝနဟူ၍၎င်း။ ပရိကမ္မဟူ၍၎င်း။ ဉပစာဟူ၍၎င်း။အနုလောမဟူ၍၎င်းဆိုအပ်သည်ချည်းတည်း။ ဤဇောသုံးကြိမ်၊နှစ်ကြိမ်တို့၌ရှိသောဉာဏ်ကို အနုလောမဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ။အဘယ်အား လျော်သောကြောင့် အနုလောမဉာဏ်ဟူ၍ဆိုအပ်သနည်းဟူမူ။ ။

၁။ ပုဗ္ဗဉာဏာန မဒ္ဒန္တံ၊ပစ္ဆာစ ဗောဓိပက္ခိယာ။
ဓမ္မာ တထတိဝတ္တာ၊ဘဝေ သစ္စာနုလောမိကံ။ ။

၂။ နိစ္ဆယာသာသနာ မစ္စာနံ၊ ပေါရာဏာရာဇတန္တိယာ။
အနုလောမေတိ မောဒင်္ကော၊ ရာဇာ ယထာပိ ခမ္ဘိကော။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိက၊ ရစိတ၊ အဋ္ဌကထာသင်္ဂဟ။

၁။ အဋ္ဌန္နံပုဗ္ဗဉာဏာနံ၊ ဥဒယဗ္ဗယ၊ စသည့် ရှစ်တန်၊ ရှေးဝိပဿနာဉာဏ်တို့အားရင်း။ ပစ္ဆာ၊ နောက်၌ဖြစ်သောမဂ်၌။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ စ၊ သုံးဆဲ့ရှစ်ပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့အားရင်း။ တထကိစ္စတ္တာ၊ လက္ခဏတ္တယကို သုံးသပ်ခြင်း၊ သံမောသစသော ပဋိပက္ခတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် သင့်တင့်လျော်ကန်မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သစ္စာနုလောမိကံ၊ မဂ္ဂသစ္စာအား လျော်သော သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်မည်သည်။ ဘဝေ-ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ။

၂။ ခမ္ဘိကောရာဇာ၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး၊ သုံးပါးလုံးကို၊ စောင့်သုံးကျစ်လျစ်၊ ဓမ္မရာဇာသည်။ မောဒင်္ကော၊ မကွေ့မကောက်၊ မတ်ရှစ်ယောက်တို့၊ ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍။ ဝါ၊ ဝမ်းမြောက်သော။ ခမ္ဘိကောရာဇာ၊ တရားစောင့်သောမင်းသည်။ အမစ္စာနံ၊ အမတ်ရှစ်ယောက်တို့၏။ နိစ္ဆယသာသန၊ အဆုံးအဖြတ်အားရင်း။ ပေါရာဏာရာဇတန္တိယာစ၊ ရှေးမင်းကောင်းတို့၏၊ ထားဟောင်းပညတ်၊ ဓမ္မသတ်ထုံးစဉ်အားရင်း။ အနုလောမေတိယထာပိ၊ လျော်သကဲ့သို့ပေတည်း။ ။

ဤသစ္စာနုလောမိကဉာဏ်နှင့်တကွ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို၊ အပါယ်မှရင်း။ သင်္ခါရနိမိတ်မှရင်း။ ထတတ်၍-ဝုဋ္ဌာနဟူ၍ ဆိုအပ်သောမဂ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ-ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။ ။ယာ သိခါပတ္တာ၊ သာ သာနုလောမာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာတိစ ပဝုစ္စတိ။ ။အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟာ။ ။မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သုံးပါးတို့သည်၊ သဒ္ဒါသာထူး၍၊ အနက်အတူတူဟူ၍၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ဆို၏။ အလိုရှိလျှင်၊

၎င်း၌ ရှုကြပါကုန်။ ။ပရိကံ၊ ဥပစာ၊အနုလုံ-ဟူသော ဤအနုလောမဉာဏ်သုံးပါးဖြင့်၊အစွမ်းအားလျော်စွာ အကြီး၊အငယ်၊အလတ် ဖြစ်သော၊ သစ္စာ လေးပါးတို့ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ကိလေသာဟူသောအမိုက်ခဲတို့ကို ဘောက်ခွဲထုချေပြီးသောယောဂီအား၊ ခံပ်သိမ်းကုန်သော နိမိတ္တ၊ ပဝတ္တ၊ သင်္ခါရတို့ကိုပလိဗောဓကြီးဟုမှတ်ထင်၍၊သင်္ခါရတို့၌စိတ်မဝင်ဆန့်၊မတန့်မရပ်၊ မငြိကပ်ဘဲ၊ ကြာချပ်၌ရေပေါက်ကဲ့သို့၊ နောက်သို့တွန့်ဆုတ်လတ်သည်ရှိသော်။ ထိုအနုလောမဉာဏ်သုံးကြိမ်၏ အခြားမဲ့၌ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုလျက်၊ ပုထုဇဉ်ဟူသောအနွယ်အရာ၊ပုထုဇနသင်္ချာကိုလွန်မြောက်နှိပ်စက်၊ အရိယာဟူသောအနွယ်အရာ၊အရိယာဟူသောသင်္ချာသို့သက်၍၊မဂ်၏အာဝဇ္ဇန်းအရာ၌ တည်၍၊ မဂ်အား၊အနန္တရ၊သမနန္တရ၊ဥပနိဿယ၊အာသေဝန၊နတ္ထိ၊ဝိဂတ-အားဖြင့်၊ ခြောက်ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ သိခါပတ္တ ဝိပဿနာ၏၊ မုဒ္ဓဘူတ၊အပုနရာဝတ္တဖြစ်၍၊ ဆုတ်နစ်ပြန်လည်ခြင်းမရှိဘဲ၊ ယခင်အနုလောမကိစ္စတပ်သောစိတ်သည်ပင်၊ဂေါတြဘူကိစ္စတပ်၍ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ၎င်းစိတ်၌ပါသော ဉာဏ်သည်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်မည်၏။၎င်းဉာဏ်သည်၊မဂ်၏အာဝဇ္ဇန်းအရာ၌တည်သည်ဖြစ်၍၊ ရှေ့ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ရင်း။ နောက်ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ရင်းမဝင်ချေ။ အဗ္ဗောဟာရိကအမည်မရှိသောဉာဏ်သာဖြစ်လေ၏။ ဝိပဿနာ၏အယဉ်၌ကျသောကြောင့်၊ဝိပဿနာဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဝါ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟူသောရေတွက်ခြင်းသို့ရောက်၏ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ။၎င်းဉာဏ်သည်၊အဘယ့်ကြောင့်ဂေါတြဘူမည်ပါသနည်းဟူမူ။

ဝုဋ္ဌာယ ဗဟိသင်္ခါရာ၊ဥပ္ပါဒါဒိံ ဘိဘာဝတိ။
ပက္ခန္ဒတိ အနုပ္ပါဒိံ၊ဝုစ္စတေ တေန ဂေါတြဘူ။

ဟုဖြေအပ်၏။ ။ဗဟိသင်္ခါရာ၊အာရုံဖြစ်သောအပသင်္ခါရ

မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ ဥပ္ပါဒါဒိံ၊ ဥပ္ပါဒပဝတ္တ၊ စသည်နွယ်ဝင်၊ ပုထုဇဥ် ၏အဖြစ်ကို။ အဘိဘဝတိ၊ နှိပ်စက်လွှမ်းမိုးတတ်၏။ အနုပ္ပါဒံ၊ အနုပ္ပါဒအပဝတ္တ၊ စသည်မည်မှန်၊ ပြည်နိဗ္ဗာန်၌၊ စံပယ်သော အရိယအနွယ်ကို။ ပက္ခန္ဒတိ၊ ပြေးဝင်ချဉ်းကပ်၊ ပွါးစေတတ်၏။ တေန၊ ထို"ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တံ အဘိဘဝတိ၊ အရိယဂေါတ္တံ ဘာဝေတိ"ဟူသောသတ္တိနှစ်ပါးကြောင့်။ ဂေါတြဘူ၊ ဂေါတြဘူဟူ၍။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ ။

ထိုနောင် ဂေါတြဘူဉာဏ်ပေးတိုင်းသောအမှတ်ကိုမလွှတ်ဘဲ၊ အနမတဂ္ဂသံသရာမှစွဲ၍လာခဲ့သော၊ မဘောက်ခွဲဘူးသေးသော၊ လောဘခဲ၊ ဒေါသခဲ၊ မောဟခဲတို့ကိုဘောက်ခွဲဖြိုဖျက်လျက်၊ သောတာပတ္တိဉာဏ်တကြိမ်ဖြစ်၍ချုပ်လေ၏။ ။

၁။ ကဒါစိပိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓ၊-ပုဗ္ဗံ မဂ္ဂေါပနေ သတံ။
လောဘံ ဒေါသက္ခ မောဟက္ခ၊ဝိဒ္ဓံ့သေန္တောဝ ဇာယတိ။
၂။ ဝိဓေ သဒါ ပါယဒွါရံ၊ သောသေတိ ဒုက္ခသာဂရံ။
မိစ္ဆာမဂ္ဂံ ပဇဟတိ၊ အရိယဒ္ဓနမုခီကရော။ ။
၃။ သမေတိ ဝေရဘယာနိ၊ နေ့တိ ဗုဒ္ဓဿ ဩရသံ။
အညေသဉ္စာ နိသံသာန်၊ မဂ္ဂေါ လာဘာယ ဝတ္တတိ။ ။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမိက၊ ရစိတ၊ အဋ္ဌကထာသင်္ဂဟာ။

၁။ သော-ဋ္ဌသောမဂ္ဂေါပန၊ ဤသောတာပတ္တိမဂ်သည်ကား။ ကဒါစိပိ၊ တရံတခါမျှလည်း။ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ၊ မပယ်မခွင်း၊ မဘောက်ထွင်းဘူးသေးသော။ တံ-တာဒိသံ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ လောဘက္ခ၊ လောဘခဲကိုရင်း၊ ဒေါသက္ခ၊ ဒေါသခဲကိုရင်း။ မောဟက္ခ၊ မောဟခဲကိုရင်း။ ဝိဒ္ဓံသေန္တောဝ၊ ရန့်ရန့်ညက်ညက်၊ ဘောက်ခွဲဖြိုဖျက်သည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ။

၂။ သော-ဋ္ဌသောမဂ္ဂေါ၊ ဤသောတာပတ္တိမဂ်သည်။ အပါယဒွါရံ၊ အပါယ်လေးပါး၊ ဝင်ရာတံခါးကို။ သဒါ၊ အချင်းခပ်သိမ်း။

ဝိဓေ-ဝိဒဟာတိ၊ဝိတ်ဆို၏။ ဒုက္ခသာဂရံ၊ ဆင်းရဲအစုတ်၊ ရေ
သမုဒ်ကို။သောသေတိ၊ခန်းခြောက်စေတတ်၏။မဂ္ဂတ္ထာမဂ္ဂံ၊အင်္ဂါ
ရှစ်ပါး၊မဂ္ဂတ္ထာလမ်းများကို၊ ပဇဟာတိ၊စွန့်ပယ်ရှောင်လွှဲ၏။ အရိ
ယဒ္ဓနမုခိကရော၊သဒ္ဓါ,သီလ,သုတ,စာဂ,ပညာ,ဟိရိ,ဩတ္တပ္ပ-
ဟူသော၊သူတော်ကောင်းဥစ္စာ၊ခုနစ်ဖြာကို၊ရှေးရှုပြုတတ်၏။
၃။ ဝေရဘယာနိ၊တွင်ပြင်နီးဝေး၊ရန်ဘေးဟူသမျှတို့ကို။
သမေတိ၊ ငြိမ်းပျောက်စေဘတ်၏။ ဗုဒ္ဓသ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။
ဩရသံ၊ရွှေရင်တော်နှစ်၊သားတော်စစ်အဖြစ်သို့။နေတိ၊ဆောင်
တတ်၏။ အညေသဥ္စ၊ ဤမှတပါး၊ များပြားစွာလည်းဖြစ်ကုန်
သော။ အာနိသံသာနံ၊ပဋိသမ္ဘိဒါအဘိညာဉ်-အစရှိကုန်သော
အကျိုးအာနိသင်တို့ကို။ လ ဘာယ၊ရခြင်းငှါ။ဝတ္တတိ၊ဖြစ်ပေါ်
လာ၏။ ။
ဤသို့သော-သတ္တိရှိနိုင်ပါ၊အာ နုဘော်နှင့်ပြည့်စုံသော၊သော
တာပတ္တိမဂ်နောင်၊သောတာပတ္တိဖိုလ်၊တိက္ခာဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား၊
သုံးကြိမ်။ ဒန္ဓာဘိညပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်လျက် ဘဝင်သို့
သက်လေ၏။ ။ထိုနောင်။ ။

မဂ္ဂံ ဖလဉ္စ ပဟီနံ၊ကိလေသံစ ပဟီနကံ။
နိဗ္ဗာနံပိစ ကမေန၊ပစ္စဝေက္ခတိ ပဏ္ဍိတော။ ။

ဟူသော သင်္ဂဟဂါထာနှင့်အညီ၊ ပစ္စဝေက္ခနာငါးဝိထိတို့
သည်ဖြစ်ကုန်၏။ ။
ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ မဂ္ဂံစ၊မိမိရပြီးသော၊ သောတာ
ပတ္တိမဂ်ကိုရင်း။ ဖလဉ္စ၊ မိမိရပြီးသော ၊သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို
ရင်း။ ပဟီနံ၊ပယ်အပ်ပြီးသော။ ကိလေသံစ၊ကိလေသာကိုရင်း။
အပဟီနကံ၊မပယ်အပ်သေးသော။ ကိလေသံစ၊ကိလေသာကို
ရင်း။နိဗ္ဗာနံစ၊နိဗ္ဗာန်ကိုရင်း။ ကမေန၊အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့်။ပစ္စ
ဝေက္ခတိ၊ဆင်ခြင်၏။ ။
ထိုနောင်၊ဘဝင်စသည်ဖြစ်၍၊ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာသကဒါ

ဂါမိမဂ်စသည့်တို့သည်ရင်း။ ပစ္စဝေက္ခနာဝိထိတို့သည်ရင်းဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ မဂ်လေးပါးတို့၌ရှိသောဉာဏ်သည်၊ မဂ်ဉာဏ်မည်၏။ ရင်းဉာဏ်သည်၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ။

ဤသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီမည်သော
ကျမ်းသည်၊ ၁၂၆၁-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆုတ်
လေးရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၊ ညနေလေးနာရီနှင့်၊ မိနစ်
လေးဆယ်အချိန်တွင်၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့
ရောက်သတည်း။

နတ်,လူသာဓုခေါ်စေသောဝ်။

နိဂုံးကိုပြဆိုခြင်း။

၁။ မုံရိုင်ဂါမေ ဝသန္တဿ၊ ထေရဿ သုဓမ္မဿစ။
* လဒ္ဓြေနာ သိက္ခာကာမဿ၊ တဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိနာ။

၂။ သုံးဆယ်ပုရေ ဝသန္တဿ၊ ဝဟတော ဇိနသာသနံ။
ဝိမလာဒိနော ထေရဿ၊ တဿာပိ အန္တေဝါသိနာ။ ။

၃။ သုဝဏ္ဏောဘာတိ အဝှယေန၊ ထေရေန ဂန္ထဝါစိနာ။
ဗိတေ ပုသိနေ ဝသတာ၊ † ဝိသုဒ္ဓါရာမအာလယေ။

၄။ သုဒ္ဓိကာမာန မဂ္ဂါယ၊ ယာသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ။
နိဋ္ဌံ ပတ္တာ မယာ ကတာ၊ အနာယာသေန သဗ္ဗသော။

၅။ ကေ,ဒွါရ,ဒွိရေကမှိ၊ ပတ္တမှိ သာကသာ ဋ္ဌဿ။
ကာလပက္ခေ စတူဟာမှိ၊ သာယနှေ ဗုဓဝါသရေ။

၆။ ယထာကတာ နိဋ္ဌံ ပတ္တာ၊ အနာယာသေန ယံ မယာ။
တထာ ကလျာဏသင်္ကပ္ပါ၊ သီဃံ သိဇ္ဈန္တု ပါဏိနံ။

၇။ ဣမိနာပုညကမ္မေန၊ အညကမ္မေန သောအဟံ။
သဗ္ဗသတ္တဟိတင်္ကရော၊ ဗုဒ္ဓေါ ဟေဿ မနုတ္တရော။

၁။ ရုံရိုင်ဂါမေ၊ရုံရိုင်အမည်ရှိသောရွာ၌။ ဝါ၊မ-ရိုင်အမည်ရှိသော ဒါယကာမကြီးမှ၊ပွါးစီးပေါက်ဘွားသူတို့၏နေရာဖြစ်၍၊မ-ရိုင်ကျောင်းအမည်ရှိသောရွာ၌။ ဝသန္တသ၊လေးပါးဇ္ဈာရိယာ၊မှုကာလှည့်ပြောင်း၊ချမ်းသာကြောင်းဖြင့်၊ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်၊နေထိုင်တော်မူထသော။ လဇ္ဇီနော၊ မကောင်းမှုမှရှက်တော်မူတတ်ထသော။ သိက္ခာကာမဿ၊ သိက္ခာသုံးပါးတို့ကို၊လိုလားတောင့်တတော်မူတတ်ထသော။ သုဓမ္မဿ၊အရှင်"သိရီသုဓမ္မ" ဟု အမည်တော်ရှိထသော။ ထေရဿ၊ မထေရ်၏ရင်း။ ။ [မှတ်ချက်။ "သိရီသုဓမ္မ"အမည်တော်ရှိသော၊မ-ရိုင်ကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏၊ * လဇ္ဇီပေသလ၊သိက္ခာကာမဖြစ်ဟန်ကို၊အနည်းငယ်မျှ၊ ရေးသားပြဆိုလိုက်ဦးအံ့။ "သိရီသုဓမ္မ"အမည်တော်ရှိသောရင်းမ-ရိုင်ကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏သန္တာန်၌၊သက်တော် ငါးဆဲ့ခြောက်နှစ်သို့ရောက်တော်မူသောအခါ၊ ကံကြမ္မာ ညှိုးလေ၍၊ သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော၊ မခံချိအောင်၊ပူလောင်နှိပ်စက်တတ်သောအဖျားရောဂါသည် ပေါ်ပေါက်၍လာလေ၏။ ထိုသို့အဖျားရောဂါသည်၊မခံသာအောင်ပူလောင်နှိပ်စက်အပ်သော်လည်း၊သဟာသေယျသိက္ခာပုဒ်တော်ကြီးကို၊စောင့်သိး ထိန်းသိမ်းခြင်းကို့ရင်း။ မစားမသုံးလျှင် အသက်ပင်သေမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဓမ္မရာဇ်မြတ်ဘုရား၊ ပယ်ထားတော်မူအပ်သည့်၊ ခါတ်စာ ဆေးဝါးများကို၊ ရှောင်ရှား ပယ်ကွင်းတော်မူခြင်းကိုရင်းပြုတော်မူလေသတည်း။ ထိုသို့တမူ၊ ပြုတော်မူသည်ကို၊ဤကျမ်းကိုရေးသားသူသည်၊ထိုစဉ်အခါ၊ အပါးမှာနေ၍ ပြုစုသည့်တယောက် အပါအဝင် ဖြစ်ရကား မျက်ဝါးထင်ထင်၊တွေ့မြင်လိုက်ရသည်ပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်၊ * လဇ္ဇီနောသိက္ခာကာမဿ၊ ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသတည်း]။ ။သဒ္ဓိဝိဟာရိနာ၊ လက်ရုံးတဆူ၊ နှလုံးမူအပ်သည်၊ အတူနေ တပည့်လည်းဖြစ်ထသော။ ။

၂။ သုံးဆယ်ပုရေ၊ ရာမညတိုင်း၊ သမိုင်းစဉ်လာ၊ သာယာ

ဝတီ၊ သညီအောင်မျို၊ သုံးဆယ်မြို့ဌ။ ဇိနသာသန်၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို။ ဝဟတော-ဝဟန္တဿ၊ ရွက်ဆောင်လျက်။ ဝသန္တဿ၊ နေတော်မူထသော။ ဝိမလာဒိနော၊ "ဝိမလာလင်္ကာရကဝိဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု"၊ သမုတိနတ်မြတ်၊ လျှာကပ်အပ်သော တံဆိပ်နာမံရှိတော်မူထသော။ ထေရဿပိ၊ မထေရ်၏လည်း။ အန္တေဝါသိနာ၊ လက်ရုံးမယွင်း၊ နှလုံးသွင်းအပ်သည့်၊ အတွင်းနေတပည့်လည်းဖြစ်ထသော။ ။

၃။ ဖီတော၊ စည်ပင်သာယာ၊ ဝပြောစွာသော။ ပုသိနေ၊ ရာမညတိုင်း၊ သမိုင်းမချို၊ ပုသိန်မြို့ဌ။ ဝိသုဒ္ဓါရာမအာလယေ၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ၊ နာမသမိုက်၊ မြတ်ကျောင်းတိုက်၌။ ။[မှတ်ချက်။ ကျောင်းတိုက်၏ အမည်ကို၊ † မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ-ဟူ၍မူကား မှည့်၍ထား၏။ ထိုသော်လည်း၊ ၎င်းကျောင်းတိုက်၏ အမည်သည်၊ ကျေးဇူးတော်သခင်၊ အရှင်မောင်းထောင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသီတင်းသုံးတော်မူသည်ကိုအစွဲပြု၍၊ မောင်းထောင်တိုက်ဟူ၍သာတွင်လေသတည်း]။ ။ဂန္ထဝါစိနာ၊ မိမိထံမှော်၊ ရောက်လာကုန်သောတပည့်တို့အား၊ သုံးပါးပိဋကတ်၊ ကျမ်းဂန်မြတ်တို့ကို၊ တပ်အပ်ထင်လင်း၊ ခွဲဝေရှင်းလျက်၊ ပို့သခြင်းအလေ့ရှိထသော။ ဝါ၊ ကျမ်းဂန်တို့ကိုပို့သလျက်။ ဝသတာ-ဝသန္တေန၊ နေထသော။ သုဝဏ္ဏောတိ၊ သုဝဏ္ဏဟူ၍။ အဝှိတေန၊ ဆရာသခင်၊ ကျေးဇူးရှင်တို့၊ မှည့်တင်ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။ ထေရေန၊ မထေရ်ဖြစ်သော။ ။

၄။ ၅။ မယာ၊ ငါသည်။ သုဒ္ဓိကာမာနံ၊ နိဗ္ဗါန်လိုလား၊ လူအများတို့၏။ အတ္ထာယ၊ လွယ်ကာခဏ၊ ကြည့်ရှုကြရန်အကျိုးငှါ။ ယာ သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းကို၊ ကောင်းကောင်းကြီးပြရာပြကြောင်းဖြစ်၍၊ (သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ)မည်သော ကျမ်းကို။ ကတာ၊ ကရုဏာ ရှေ့သွား၊ ကောင်းမြတ်သော စိတ်ထားဖြင့်၊ ရေးသားတည်ထွင်၊ ပြုစီရင်အပ်ပြီ။ သာ-သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ ထိုသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ မည်သော ကျမ်းသည်။ သာကေ၊ ကလိယုဂ်သက္ကရာဇ်

သည်။ကောဇ္ဇါရ၊ဗ္ဗိရေကမှ၊၁၂၆၁ ချ၊တထောင့်၊နှစ်ရာ့၊ကိုးဆဲ့၊ တချနှစ်သို့။ ပတ္တမှ၊ ရောက်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ရောက်လာသည် ရှိသော်။ အာသဠ္ဌသ၊ပထမဝါဆိုလ၏။ ကာလပက္ခ၊လဆုတ် ပက္ခ၌။ စတုဟမှ၊ လေးရက်နေ့၌။ ဗုဓဝါသရေ၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌။ သဗ္ဗသော၊ အံချင်းခပ်သိမ်း။ အနာယာသေန၊ မငြိုမငြင်၊မပင် မပန်းဘဲ။နိဋ္ဌံ၊ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ပတ္တာ၊ရောက်လေပြီ။ ။

၆။ မယာ၊ငါသည်။ ကတာ၊ ရေးသားတည်ထွင်၊ ပြုစီရင် အပ်သော။ အယံသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီ၊ ဤသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီမည်သောကျမ်း သည်။အနာယာသေန၊မငြိုမငြင်၊မပင်မပန်းဘဲ။နိဋ္ဌံ၊ပြီးဆုံးခြင်း သို့။ ပတ္တာယထာ၊ ရောက်သကဲ့သို့။ တထာ၊ထိုအတူ။ ပါဏိနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ကလျာဏသင်္ကပ္ပါ၊ ကောင်းသောအကြံအစည် တို့သည်။ သီဃံ၊မကြာမတင်၊ဆောလျင်စွာ။ သိဇ္ဈန္တု၊ပြီးစီးပါ စေကုန်သတည်း။ ။

၇။ သောအဟံ၊ ကျမ်းဂန်ပြုရ၊ "သုဝဏ္ဏ" အမည်ရှိသော ထိုငါသည်။ ဣမိနာပုညကမ္မေန၊ ကျမ်းဂန်ပြုရ၊ ဤကောင်းမှု ကြောင့်ရင်း။အညကမ္မေန၊ဤမှတပါး၊များပြားစွာသောကောင်း မှုကြောင့်ရင်း။ သဗ္ဗသတ္တဟိတက်ရော၊ ရှိသမျှဥဿုံ၊ အလုံးစုံ ကုန်သောသတ္တဝါတို့၏အကျိုးကို၊သည်ပိုးပြုပြင်တတ်ထသော။ အနုတ္တရော၊ မိမိထက်လွန်သူမရှိထသော။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သဗ္ဗာလေး ရပ်၊ တရားမြတ် တို့ကို၊ ဆတ်ဆတ် သိမြင်၊ ဘုရားရှင်သည်။ ဟောသိ၊ဖြစ်ရပါလို၏။ ။

သုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီပနီကျမ်းပြီးပြီ။

ဓမ္မဒါနစာရင်း။

အမည်။ဂုဏ်ထူး။နေရပ်။	အုပ်ရေ။
ဦးတက်ဖြိုး။ **K. I. H., T. P. S.** ဘွဲ့ရ၊သမာဓိမြို့ဝန်၊ ကျောင်းဒါယကာ။ပုသိမ်မြို့။	၄၀
မောင်စိန်ဖေ၊မဖေးကြည်။ပွဲစား။ပြည်မြို့။	၂၅
ကိုဘိုးရှိန်၊မစိန်မှိုး။မြေပိုင်ရှင်။ပြင်ခရိုင်။	၂
ဦးသာကြွယ်၊ဒေါ်သင်း။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂
ဦးဘိုးလိပ်။မြေပိုင်ရှင်၊၎င်း။	၄
ကိုညွ။ကုန်သည်။၎င်း။	၄
ကိုဘိုးရုံ၊မစိန်မှုန်။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
ကိုမှန်ပုံ၊မဟုန်းရှိန်။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
ကိုဘိုးစောမင်း၊မစိန်ကြူ၊တန်ဆောင်းဒါယကာ။၎င်း။	၆
ကိုရန်ဝေး၊မစောလှိုင်။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၄
ဦးရွှေလွှား၊ဒေါ်စင်း။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
မောင်ချစ်ညွှန့်၊မသန်းခင်။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
မောင်စိုးရှိန်၊မမြရင်။ဆေးဆရာ။၎င်း။	၃
ဦးဘိုးရိန်၊ဒေါ်ရွှေအိ။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂
မောင်သွင်၊မမြရှိန်။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂
မောင်လွန်းငွေ၊မစောတင်။ဆေးဆရာ။၎င်း။	၂
မောင်ဘလွန်း။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
ဦးထွန်းဝ၊ဒေါ်မြ။ဆေးဆရာ။၎င်း။	၂
မောင်စိန်အောင်၊မဖေးသာ။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၅
ကိုချစ်ပို့၊မဖေးမြိုင်။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂
ဦးသာပြော။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂
ကိုတက်တိုး၊မချစ်။ကုန်သည်။၎င်း။	၂
ကိုသာဘိုး၊မရွှေမှို့။မြေပိုင်ရှင်။၎င်း။	၂

အမည်။ ဂုဏ်ထူး။ နေရပ်။	အုပ်ရေ။
ကိုလွှတ်။ ကုန်သည်။ ပြင်ခရိုင်။	၂
ဦးကြီးသာ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ဦးထွန်းဦး။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၁
ဦးရွှေပေါ၊ ဒေါ်ပလယ်။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၄
မဝက်မ။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်မင်းသွယ်။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်ငွေဘုံ။ ကျောင်းအမ။ ရင်း။	၂
မစိန်ခင်။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်ရှင်။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၁
ကိုဘိုးညွန့်။ မပန်းမြိုင်။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဦးပန်းမှူး၊ ဒေါ်ငွေထိန်း။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်ရွှေမြ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၁၀
ဒေါ်သဲအုံ။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ကိုရွှေဝကြီး၊ မစောခင်။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်မင်းသစ်၊ သား-မောင်ဘိုးငို။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။ ...	၂
ဒေါ်လှိုင်။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ကိုကျော်ဇံဦး၊ မသိန်းမြ။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ကိုရွှေစစ်၊ မစိန်သွယ်။ မြေပိုင်ရှင်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်ငြိမ်းဘုံ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်မျှင်၊ သမီး-မစိန်ဖွါး။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်ဖွါးအိုး။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
မောင်သာရှိန်၊ မတင်မေ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၂
ဒေါ်လှကြူ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၅
ဒေါ်လှပြူ။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၅
မောင်ထွန်းလွင်၊ မငွေး။ ယာဉ်မျိုးရာဇဝတ်အုပ်။ ရင်း။ ...	၅
ကိုအံစာ၊ မသွယ်သွယ်။ ကုန်သည်။ ရင်း။	၅
မောင်ထွန်းငြိမ်း၊ မသန်းကြွယ်။ ကုန်သည်။ ရင်း။ ...	၂

အမည်။ဂုဏ်ထူး။နေရပ်။	အခုပ်ငွေ။
ဦးဘိုးမေ၊ဒေါ်သိန်း။သူကြီး။ပြင်ခရိုင်။	၁၀
မောင်ဘိုးသန်း၊မငေသောင်းရွှေ။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။ ...	၂
မသင်းခိုင်။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၅
ဦးပန်းဇင်၊ဒေါ်ဖဲမြ။ကုန်သည်။ရှင်း။	၄
မောင်ရွှေဖြူ၊မမြရင်၊ကုန်သည်။ရှင်း။	၂
မောင်စစ်ရှိန်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၂
မငွေသွယ်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၅
မောင်ရန်ထွင်၊မဖွါး။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၂
ဒေါ်ပု။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၂
ဒေါ်စောဖြူ။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁
မောင်တင်၊မယ်ပု။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၂
ကိုရွှေဖေး။ဆေးဆရာ။ရှင်း။	၁
ဦးသာခေါင်၊ဒေါ်ကြယ်။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၄
ဦးစံရွက်၊ဒေါ်စောညွန့်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁
ကိုဘိုးဝင်း။ကျောင်းတကာ။ရှင်း။	၂
ဦးရွှေသယ်၊ဒေါ်ဖဲအုံ။မြေပိုင်ရှင်။ရှင်း။	၂
မငြိမ်းဦး၊မယ်လှ။ကုန်သည်။ရှင်း။	၂
ဒေါ်နှင်းအုပ်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၂
မပန်းစုံ၊မဆန်းကြွင်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၂
ကိုပွကြီး၊သမီး–မသန်းမေ။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁
ကိုဘလှိုင်၊မဘုံဗို။ပန်းထိမ်ဆရာ။ရှင်း။	၂
မောင်သာစိန်၊မစိန်သဲ့။ဆေးဆရာ။ရှင်း။	၃
မောင်ထင်၊မဖေးညွန့်။လယ်လုပ်။ရှင်း။	၂
ဦးကြွင်သူ၊ဒေါ်အိမ်။ကျောင်းတကာ။ရှင်း။	၂
ကိုအောင်ညွန့်၊မငွေမောင်း။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁
မောင်စိန်ညွန့်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁
ကိုဘိုးရင်၊မစံအင်။ကုန်သည်။ရှင်း။	၁

အမည်။ ဂုဏ်ထူး။ နေရပ်။	အုပ်ရေ။
မောင်ဘိုးတွေ။ ကုန်သည်။ ပြင်ခရိုင်။ … …	၂
ကွင်းကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး။ ရင်း။ … …	၁၀
ကိုမောင်ဖေ၊ မသိန်း။ တောင်ချောင်းဝ၊ ငပုတောမြို့။ …	၂၀
မလေး။ ယာမနေပင်ရွာ။ ပုသိမ်မြို့။ … … …	၁၀
ကိုဘိုးတွန့်၊ မစောရင်။ ဆယ်ကြီးပိုင်။ ငါးသိုင်းချောင်းမြို့။ …	၂
မောင်သာလှ၊ မဇေးမေ။ တလိုင်းချောင်းကုန်း။ ပုသိမ်မြို့။ …	၃
မောင်ညို။ ဇရပ်ဆိပ်ရွာ။ ပုသိမ်မြို့။ … … …	၁
ကိုထွန်းလှိုင်၊ မချင်းမ၊ သားသမီးတစု။ စက်ကုန်း။ ပုသိမ်မြို့။	၅

တဇင်ကျွန်း-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ကိုဘိုးဟိန်။ … …	၂	မောင်ဘိုးကြွား။ …	၁
ကိုစော်ဘွား။ …	၂	ကိုဘိုးခင်။ … …	၁
ကိုဘိုးသွယ်။ …	၂	မအုန်းညွန့်။ … …	၁
ကိုထွေး။ … …	၂	မဝါနု။ … …	၁
ကိုသီ။ … …	၂	မောင်ပန်းအောင်။ …	၂
ဦးမှန်း။ … …	၂	မညွန့်။ … …	၁
မောင်ကလိပ်။ …	၁	ကြည်ရှိန်။ … …	၁
ဒေါ်ထေး။ … …	၁	ခလေးမ။ … …	၁
မောင်စောဖေ။ …	၂	ကိုဘိုးချင်း။ … …	၁
မောင်စိန်တိုး။ …	၁	မောင်ရွှေတိုး။ …	၁
ဦးဘိုးကျော်။ …	၂	ဦးစော်ကဲ။ …	၂
ကိုထွန်းကျော်။ …	၂	မောင်သက်ဖေ။ …	၁
မထွေး။ … …	၁	မောင်ဘိုးနှင်း။ …	၂
မငွေမယ်။ … …	၂	မသက်ပုံ။ … …	၂
ကိုလွန်း။ … …	၁	မောင်ရန်း။ … …	၂

တဇင်ကျွန်း-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အစုပ်ရေ။		အစုပ်ရေ။
ကိုဘိုးတုတ်။ ...	၂	ကိုဘိုးရင်။	၂
ကိုပိုင်။	၅	ဆရာခ။	၂
ကိုစာဆို။	၅	ဦးထွန်းဝ၊ဒေါ်ပု။ ...	၁၀
မောင်ဘစိန်။ ...	၄	ဆရာသောင်း။ ...	၁
ဦးဘိုးစာ။	၂	ကိုဘိုးရောက်။ ...	၁
မောင်ကြက်။ ...	၂	ဦးရွှေရစ်။	၁
မောင်မြထင်။ ...	၂	မနက်ပု။	၁
မောင်စိန်တုံး။ ...	၅	မောင်ဘိုးညွှန့်။ ...	၂
မဖဲဆင်။	၂	မသေးသွယ်။ ...	၂
ဦးရွှေငို။	၁	မောင်ဘိုးမြစ်။ ...	၂
မောင်တုတ်ပေါ်။ ...	၁	ကိုစံချိန်၊မမယ်ရင်။ ...	၁၀
မောင်ချမ်းရှိန်။ ...	၂	ဒေါ်အုံ။	၅
မောင်ပု။	၂	မလှညွှန့်။	၅
ဒေါ်မွေး။	၂	မသယ်။	၂
မသိန်း။	၂	မောင်တလုပ်အို၊မဝါယာ။	၁၀
ဒေါ်ပုံ့။	၂	မကြင်မြိုင်။	၄
မောင်ဘ။	၄	ဦးဘိုးလွင်။	၄
ဆရာသင်။	၄	မောင်ဘိုးလှ။ ...	၂
မနှင်းပု။	၂		

ပုသိမ်မြို့၊ဆယ်ပင်ကြီးရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အစုပ်ရေ။		အစုပ်ရေ။
ဦးလူဖြူ၊ ဒေါ်လှိုင်း၊ သားသမီးတစု	၁၀	ကိုမောင်ဘ၊မမြ။ ...	၁၀
		ဦးဘိုးကြာ၊ဒေါ်မိတ်၊ ...	၅
ကိုဘိုးလှ၊မညီမကြီး။ ...	၁၀	ဦးကျော်၊ဒေါ်ဗိတ်တို့။...	၅
ဦးတိုး၊ဒေါ်စော။ ...	၁၀	မောင်ထွန်းဖေ၊မဘောလုံး။	၅

ပုသိန်မြို့ဆယ်ပင်ကြီးရွာ–ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
မောင်တူ၊မရွှေစိန်။ ...	၅	မောင်ရွှန်း၊မငွေမင်း။ ...	၂
မောင်ညွန့်၊မရင်နု။ ...	၅	ကိုဘိုးပြော၊ မကြင်မေ။	၂
ဦးလှုငယ်၊ဒေါ်အို။ ...	၅	မောင်ဘိုးမြစ်၊မရှို။ ...	၂
ကိုဘိုးဆိုင်၊မစိန်ပု။ ...	၅	ကိုဘိုးဟန်၊မငွေမှုံ။ ...	၂
ကိုစံပြေ၊မဇေးသွယ်။ ...	၅	မောင်သီ၊မကြွယ်။ ...	၂
ဆရာမိုး၊ဒေါ်ဇေး။ ...	၅	မောင်ဇေးမင်း။ ...	၂
မောင်ကြူ။	၅	ကိုဘိုးတုတ်၊ မစိန်ခက်။	၂
မောင်ထွန်း၊မညိုမ။ ...	၅	မောင်အောင်ကွန်း၊ မငြိမ်း။ ...	၂
မောင်ဘိုးလုံး၊မပု။ ...	၅	မောင်စံချို၊မစိန်ရင်။ ...	၂
ဒေါ်ဇုံတို၊သားသမီးတစု။	၅	မောင်ဘိုးရွှေ၊ မမယ်ရိပ်။	၂
ဦးအိတ်။	၅	မမြသင်။	၁
ဦးဦးစွန်း၊ဒေါ်မှေး။ ...	၅	မောင်ဘိုးသွန်း။ ...	၂
မောင်ပြူး၊မထယ်ကြီး။...	၅	ကိုမောင်စိန်၊ မမယ်စိန်။	၂
မောင်ရွှေပွဲ၊မသိန်း။ ...	၅	ကိုရွှေဒင်၊မထွေး။ ...	၂
ဦးဘိုးထွန်း၊ဒေါ်မင်းဆင်။	၅	ကိုညိုမြ၊မအုန်းနု။ ...	၂
ကိုဘိုးသန့်၊မသင်း။ ...	၂	မောင်ခ။	၂
မောင်စံ၊မဇေးနွယ်။ ...	၂	မောင်စ၊မခလေးမ။ ...	၂
မောင်ကံသာ၊မဇေးမြင့်။...	၂	မောင်လှ၊မလုံထွေး။ ...	၂
မောင်သိန်း၊မငွေ။ ...	၂	မောင်ဝ။	၂
မောင်ဆောင်း၊မရွှေမြ။...	၂	မောင်ဘိုးဦး၊ မမယ်ရင်။	၂
ကိုမောင်ဟန်၊မစောလေး။	၂	မဇေးသင်။	၁
ဦးတေတူ၊ဒေါ်တုတ်။ ...	၃	မရွှေပု။	၁
မောင်ဘိုးထင်၊ မစိန်ခင်။	၅	မသန်းတင်။... ...	၁
မောင်ဘိုးခက်၊ မစောညွန့်။ ...	၅	မဆန်းသင်။... ...	၁
ကိုမောင်၊မစိန်ရွက်။ ...	၃	မောင်သန်းမောင်။ ...	၁

ပုသိမ်မြို့။ဆယ်ပင်ကြီးရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
မလှခင်။	၁	မအုန်းရင်။	၁
မောင်အုန်းလွင်။ ...	၁		

ပုသိမ်မြို့။ဆယ်ပင်ကလေးရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ဒေါ်လေးကြီး၊ သားသမီးတစု။ ...	၂၀	ကိုစံရုံ၊မငြိမ်း။ ...	၅
ဒေါ်ကြင်၊သားသမီး တစု။ ...	၁၀	ဦးထွန်းမြတ်၊ဒေါ်ဖေးမြ။	၂
ကိုဘိုးအင်း၊မနှစ်။ ...	၅	ကိုတလုပ်ကြီး၊မစိန်ပွင့်။	၂
		ကိုရွှေဖေး၊မအုန်းပွင့်။ ...	၂
		ကိုဘိုးဒန်၊မမယ်တင့်။ ...	၂

ကွေ့ချောင်းရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ကိုညံ့အိုင်။	၂၀	ကိုချက်ကြီး။ ...	၄
မောင်ချွန်။	၁၅	ဦးပန်းသာ။	၅
ကိုထွန်းလင်း။ ...	၁၀	မောင်သိန်းမောင်။ ...	၅
ကိုပန်းဦး။	၁၀	ကိုထွန်းဦး။	၅
မောင်ထွန်း။... ...	၁၀	ကိုထွန်းလှ။	၅
မကြင်ခ။	၁၀	ကိုဘိုးဟန်။	၅
ဒေါ်ရွှေကွန်း။ ...	၁၀	ကိုတက်ရိုး။	၅
ဒေါ်ငွေညွန့်။ ...	၁၀	မောင်ဘိုးလှ။ ...	၅
ဒေါ်အုန်းဖူး။	၁၀	ဦးနေဦး။	၅
ကိုဘိုးသိန်း။... ...	၄	ဒေါ်မဲ။	၅
ကိုသာလင်း။ ...	၄	မစိန်ညွန့်။	၅

ကွေ့ချောင်းရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ကိုအောင်ပွင့်။	၅	မမယ်ရီ။	၂
မမယ်ဟန်။	၅	ဦးခင်ကြီး။	၂
မောင်ကြွင်။	၅	ဦးတိုးစံ။	၂
မောင်ပု။	၅	ဒေါ်လုံမ။	၂
မောင်တိုးချိန်။	၅	ဒေါ်ထယ်။	၂
ကိုဂေါင်းလုံး။	၅	ဒေါ်ရှမ်းမ။	၂
ကိုကုလား။	၅	မောင်ပ။	၂
မောင်စံမြစ်။	၇	မညိုစိမ့်။	၂
ကိုဖြူဟန်။	၅	ကိုစံပေါ်။	၂
မအေးကြွင်။	၄	ဦးရွှေငြိမ်း။	၂
ဦးတိုးလိန်။	၄	မောင်ကျော်တင်။	၂
ကိုတိုးမြို့။	၄	ဦးရွှေလှ။	၂
ဦးတိုးလပ်။	၃	မောင်တိုးငြိမ်း။	၂
မောင်ကျော်ရှိန်။	၃	မောင်ထွန်းကိုင်။	၂
မအေးရီ။	၃	ကိုချစ်ရ။	၂
ကိုချင်းအိုး။	၃	မောင်စံတင့်။	၂
ဆရာစိန်။	၃	မောင်သိန်းမောင်။	၂
မောင်ဆိုင်။	၃	မောင်ထွန်းဝ။	၂
မောင်စိန့်။	၃	ဒေါ်နှင်းသက်။	၂
မပုမ။	၃	မောင်စံရ။	၂
မငွေမြ။	၃	မကြွေ။	၂
မငွေမြိုင်။	၃	ဦးစံရွှေ။	၂
ကိုတိုးလှ။	၃	ဒေါ်အောင်။	၂
ဦးသာပြော။	၃	ကိုရွှေလှဖူး။	၂
ဦးစံရေး။	၂	ဒေါ်ဦးကာ။	၂
မောင်တိုးတင့်။	၂	ဦးရွှေသင်။	၂

ကွေ့ချောင်းရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

		အုပ်ရေ။
ဒေါ်ခုံးအုန်းခင်။ ...	...	၂
ဦးဘိုးသင်။ ...	...	၂
စိန်ညိုကြီး။ ...	...	၂
ကိုပန်းဖူး။ ...	...	၂
ကိုဘိုးသွယ်။	...	၂
မောင်ဘိုးသစ်။	...	၂
ကျောင်းဆရာကြီး။	...	၂
ဒေါ်လုံ။ ...	...	၁
မောင်နှံ့ဦး။ ...	...	၁
ဦးဆေး။ ...	...	၁
ကိုစံအုံ။ ...	...	၁
ကိုဘိုးတုတ်။	...	၁
ကိုတာတေ။...	...	၁
မောင်ဘိုးအိမ်။	...	၁
မကာလေး။ ...	...	၁
မောင်ညိုကြီး။	...	၁
မမယ်သင်။ ...	...	၁
ဦးပွဲ။ ...	...	၁
ဦးကြော့။ ...	...	၁
မောင်ဘိုးသီး။	...	၁
ဦးလှော်။ ...	...	၁
ဒေါ်မယ်ဆုံ။ ..	...	၁
မောင်ဘိုးမြ။...	...	၁
မောင်ဘိုးချိန်။	...	၁

		အုပ်ရေ။
ခင်ဇေးကြည်။	...	၁
မသိန်းခင်။ ...	...	၁
ဦးဘိုးအခင်။ ...	...	၁
မောင်ကောက်ကြီး။	...	၁
ဒေါ်ပုလေး။ ...	...	၁
မောင်ကျော်မောင်။	...	၁
ဒေါ်သယ်။ ...	...	၁
ကိုမောင်။ ...	...	၁
မောင်ပန်းအိ။	...	၁
မောင်ညိုသေး။	...	၁
မောင်ပေါ်စော။	...	၁
မောင်လူတုတ်။	...	၁
မောင်လှတင်။	...	၁
ကိုလွန်ပုံ။ ...	...	၁
ကိုဘိုးတွဲ။ ..	...	၁
ကိုဘိုကဲ။ ...	...	၁
ကိုအောင်စိန်။	...	၁
ဒေါ်သဲဇင်။...	...	၁
မောင်ဆင်ကြီး။	...	၁
မောင်ဘိုးပျို။	...	၁
ကိုရွှေသယ်။...	...	၁
ဒေါ်ခင်။ ...	...	၃
မောင်ဘိုးမြ။	...	၄

သင်တောရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ကိုညိုကြီး။	၃	ကိုစံကျော်။	၂
ကိုဘိုးမြ။	၂	မောင်မှင်။	၂

အညာတန်ရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ဦးထွန်းလှ၊မမန်း။ ...	၅	မောင်ဘိုးသင်။ ...	၂
ကိုသာခင်၊မမိစော။ ...	၅	ကိုပြန့်။	၂
ရဟန်းမယ်တော်၊ မရွှေမြင့်၊သားသမီးတစု ...	၅	ကိုဘိုးသင်။	၂
		ဦးလူသန့်။	၂
ကိုဘိုးမြစ်၊မထွေး။ ...	၅	ကိုဘိုးမျှင်။	၂
ကိုခ၊မနှင်းစိန်။ ...	၅	ကိုမွန်း။	၁
မောင်စံညွန့်၊မလှသင်။ ...	၅	ကိုဘိုးဆိုင်း။ ...	၁
ကိုဘိုးဆင့်၊မလှပွင့်။ ...	၅	ကိုဘိုးအောင်။ ...	၁
ကိုဘိုးမှိန်၊မမယ်တင်။ ...	၅	မမိဖိုး။	၁
ဦးရွှေခါ၊ဒေါ်ငွေသင်။ ...	၄	ဒေါ်စော။	၁
မောင်လှပေါ်၊မညွန့်၊ သားသမီးတစု။ ...	၄	ကိုမောင်ကလေး။ ...	၁
		ကိုဘိုးလှို။	၁
ကိုဘိုးဆင်။	၂	မောင်ကံထူး။ ...	၁
ကိုသာထွန်းအောင်။ ...	၂	ကိုညိုမြ။	၁
ကိုဘိုးလှိုင်။	၂	မညိုနု။	၁
မောင်ဘိုးကဲ။ ...	၂	မောင်ထင်။	၁
ကိုသာဆန်း။ ...	၂		

သပြေစန့်ရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ကိုဗိန်။	၂၀	ကိုဘိုးတန်။	၃
ကိုဖိုင်။	၁၁	ဦးစံဝင်း။	၂
ကိုထွန်းဒေး။	၁၁	မပွင့်ကြိုး။	၂
ဒေါ်ဝါဖြူ။	၁၀	မောင်ဘိုးကြွေ၊ ...	၂
မောင်ဘိုးဆင်။ ...	၈	ကိုဘိုးလူ။	၂
ဆရာဆိုင်။	၆	မောင်ဗိန်။	၂
ကိုဘိုးသက်။ ...	၆	မရင်မေ၊	၂
ကိုသာမန်။	၆	ကိုထွန်းရင်။... ...	၁
ဒေါ်ခွန်း။	၅	မောင်ထွန်းသင်။ ...	၁
ဒေါ်ကောက်။ ...	၅	မသဲညွန့်။	၁
ဦးလန်တော။	၅	မောင်တာတိး။ ...	၂
ဦးခါလော။	၃		

ကွင်းကျယ်၊ ကျောင်းတန်ရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အုပ်ရေ။		အုပ်ရေ။
ဦးထွန်းဖြူ။	၂၀	ဒေါ်နှင်းရွက်။ ...	၃
မောင်ကျော်ယိမ်း။ ...	၅	မောင်စိန်ဖြူ။... ...	၃
မောင်မြို။	၅	ဦးဖါး။	၂
ကိုအောင်မြတ်။ ..	၅	ဦးသာထွန်းအောင်။ ...	၂
ဒေါ်မယ်ကြင်။ ...	၅	မောင်ကြွက်။ ...	၂
မောင်ရောင်းလေး။ ...	၃	မောင်ကျီးဖြူ။ ...	၂
မောင်အောင်လှ။ ...	၃	ဦးလူငယ်။	၂

သာလိကာရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အချပ်ရေ။		အချပ်ရေ။
ကိုဘိုးဟန်။... ...	၄	ဦးပုကြီး။	၂
ကိုဆိုးဖွဲ့။	၃	မောင်ပြား။	၂
မကျော့မှုံ။	၃	ကိုအောင်ပန်း။ ...	၁
ဦးမောင်ကြီး။ ...	၂	ကိုအားဝါ။	၁
မောင်တင်။	၂	ကိုသော့။	၁
ကိုအောင်မြတ်။ ...	၂	မပိန်ညွှာ။	၁
မထွေးလှ။	၂	ဒေါ်ဆိုင်။	၁
မလုံတင်။	၂	မဒန်းစိန်။	၁
ဒေါ်ဝွမ်းပုံ။	၂		

မုံရွာဒိစတြိတ်၊မရိုင်ကျင်းရွာ-ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်။

	အချပ်ရေ။		အချပ်ရေ။
မရိုင်ကျင်းကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီး။ ...	၁၀	ကိုချက်၊မအိုစီ။ ...	၂
		ဦးဘိုးရှိန်၊မအိမ်သော်။...	၂
ဦးမြဲ၊မအိမ်ခိုင်။ ...	၁၀	ကိုဘိုးပိုင်၊မဖွါးကြိုင်။ ...	၂
ဦးကျွက်ဆူ၊ မသိန်းတင်။	၅	ကိုဘသန်း၊မတင်အို။ ...	၂
ဦးလူတုတ်၊မကြည်မိတ်။	၃	ဒေါ်ဖွါးယူ။	၂
ဦးအစ်တစ်၊ မအိမ်လယ်။	၂	မကုလားမ။... ...	၂
ဦးဘိုးဟန်၊မစု။ ...	၂	မမယ်ငြိမ့်။	၁

ဆရာချစ်။ဒေါင်းစပါးကွင်း။	...	...	...	၁
ကိုဘိုးဇော်။ချောင်နားရွာ။	...	...	...	၂
ဒေါ်အုန်းဖူး။ချောင်နားရွာ။	...	...	...	၂
ဒေါ်ရွှေရင်။ချောင်နားရွာ။	...	...	...	၂